

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız!

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme 25 Ağustos 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlandı. Kamu görevlilerinin geneline ilişkin “mali ve sosyal haklar”la ilgili bölümü, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarının; her bir hizmet kolu kapsamına giren mali ve sosyal haklarla ilgili bölümü ise ilgili hizmet koluna dahil olan kamu kurum ve kuruluşlarının kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlileri hakkında uygulanmaktadır. 2022 yılı içerisinde 3600 ek gösterge düzenlemesi dahil olmak üzere ek göstergelere ilişkin çalışma ile sözleşmeli personel mevzuatında düzenleme yapılması suretiyle sözleşmeli personelin statülerinin yeniden belirlenmesine ilişkin çalışma, yetkili konfederasyonun katkı ve katılımıyla yapılması kararlaştırılmıştır.

Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin hükümler, Sözleşmenin dördüncü bölümünde yer almıştır.

- **2022-2024 Dönemi Bütçe Çağrısı ve Eki Bütçe Hazırlama Rehberi** 10 Eylül 2021 tarihli ve 31594 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesiyle birlikte performans esaslı program bütçe sistemine geçilmiş olması nedeniyle bir önceki dönem bütçe hazırlama rehberinde kapsamlı değişikliklere gidilmiştir. Belediye ve İl Özel İdareler bu rehberi dikkate alarak bütçelerini hazırlayacaklardır.
- Orta Vadeli Program yayımlanmıştır. 10.09.2021 - 31594 (mükerrer) sayılı Gazete’de **Merkezi Yönetim Bütçesinin Hazırlık Çalışmalarını** yönlendirmek üzere 2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program yayımlanmıştır. Söz konusu Program’da; makro politikalar, ilkeler, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükler, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleri, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren temel politika dokümanı olduğu belirtilmektedir.
- Zaman zaman tasarruf tedbirleri ile kamu kurum ve kuruluşları, belediye ve il özel idareleri de dahil olmak üzere bazı harcamalara kısıtlamalar getirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk tasarruf tedbirleri genelgesi, 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi uyarınca bazı kalemlerde kısıtlamalara gidilmiştir. Kısıtlama kapsamına giren konulardaki harcamalar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan onay alınarak yapılabilecektir. Bu kapsamda, Danışmanlık Hizmeti Satın Alma, Haberleşme, Kamulaştırma, Taşınmaz Edinme, Kiralama, Yeni İnşaata Başlama, Taşıt Kiralama, Taşıt Satın Alma, Temsil Tören Ağır lama ve Tanıtım Giderleri’nde gerekli evraklar yazılı olarak gönderilerek onay alınması zorunlu hale getirilmiştir.

Dergimizin Bu Sayısında;

- Kamu Zararının Suçun Genel Teorisi Özelinde, Disiplin ve Ceza Hukuku Bağlamında Değerlendirilmesi, -Ön Ödeme (Avans ve Kredi) İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi, -Elektronik Eksiltmede Yapılan Yanlış Rakam Girişi İstekliyi Bağlayacak mıdır?, -Hazine Taşınmazlarının İmar Kanunu’nun 11. Maddesi Kapsamında Belediyelere Terki, -Yap-İşlet-Devret Modeli Nedir? Süreç Belediyelerde Nasıl İşler?, -Yeni Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ve Muhakkiklik, -Hayvanat Bahçeleri ve Belediyelerin Sorumlulukları, -Serbest Zamanın ve Kötü Niyet Tazminatının SGK Primine Tabi Olup Olmayacağına Değerlendirilmesi, -4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Uyarınca Yapılan Binaların Bakım ve Onarımı Harcamaları, -Yapım İşi İhalelerinde YAMBİS Kaydının İstenilmesi,-Belediyelerde Müdür Kadrolarına Vekâlet, - Belediyelerde Temsil, Tören ve Ağır lama, -İdari ve Mali Mevzuata Göre Aynı Kişide Birleşemeyecek Görevlerden Bazılarının Değerlendirilmesi başlıklı makalelerimiz yer almıştır.

Dergimize www.mahalliidarelerdergisi.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Orman yangınlarının, Karadeniz Bölgesinde meydana gelen selin meydana getirdiği zararların karşılanarak, vatandaşlarımızın yaralarının hızla sarılmaya çalışıldığı bugünleri bir daha yaşamamak dileğiyle, sağlık, mutluluk ve esenlikler diliyoruz. Hoşça kalın.

İçindekiler

HAKEMLİ MAKALE	YAZAR	SAYFA
Kamu Zararının Suçun Genel Teorisi Özelinde, Disiplin ve Ceza Hukuku Bağlamında Değerlendirilmesi	Yusuf MERDOĞLU	3
MEVZUAT MAKALELERİ	YAZAR	SAYFA
Ön Ödeme (Avans ve Kredi) İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	Ahmet ARSLAN	16
Elektronik Eksiltmede Yapılan Kanıtlı Rakam Girişi İstekliyi Bağlayacak mıdır?	Av. Necati TORUN	40
Hazine Taşınmazlarının İmar Kanunu'nun 11. Maddesi Kapsamında Belediyelere Terki - 1	Suat ŞİMŞEK	46
Yapı-İşlet-Devret Modeli Nedir ? Süreç Belediyelerde Nasıl İşler ?	Mustafa DÖNMEZ	52
Yeni Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ve Muhakkiklik	Sezgin ERÖZBAĞ	75
Hayvanat Bahçeleri ve Belediyelerin Sorumlulukları	M. Lamih ÇELİK	81
Serbest Zamanın ve Kötü Niyet Tazminatının SGK Primine Tabi Olup Olmayacağına Değerlendirilmesi	Mehmet YALÇIN	88
4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Uyarınca Yapılan Binaların Bakım ve Onarımı Harcamaları	Ömer DURSUN	97
Yapım İş İhalelerinde Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemi (YAMBİS) Kaydının İstenilmesi	Gürkan GÜVEN	103
Belediyelerde Temsil, Tören ve Ağrılama	Zeki ERTAŞ	111
Belediyelerde Müdür Kadrolarına Vekâlet (I)	Akın ŞİMŞEK	123
İdari ve Mali Mevzuata Göre Aynı Kişide Birleşemeyecek Görevlerden Bazılarının Değerlendirilmesi	Sedi KAVAK & Engin KÜKKER	129
4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62. Maddesi (I) Bendinin Uygulanması	Lütfullah Bayram YILMAZ	137

Mevzuat Fihristi	149
Yargı Kararları	156
Genelge, Görüşler ve Tebliğler	166

PRATİK BİLGİLER

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	172	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilâtı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	188
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	173	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	190
Belediye Başkan Ödeneği	174	Engelliler İçin Vergi İndirimi	190
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	174	Yeniden Değerleme Oranları	190
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	175	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	191
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	175	Ücretli Yıllık İzinler	191
İl Encümen Brüt Ödenekleri	175	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	191
Asgari Ücretin Net Hesabı Ve İşveren Maliyeti	176	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	192
2021 Yılı Asgari Geçim İndirimi	176	Devlet Memurlarına Hastalık Ve Refakat İzni	193
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alınan Tarifeler	177	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	194
1608 Sayılı Kanununa Göre 2021 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	177	Sular Hakkında Kanun	195
2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanununa Göre 2021 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	178	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	195
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin İdari Para Cezaları	179	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	195
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	181	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	196
Çeşitli Kanun Ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	183	Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	197
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	184	Vergi Usul Kanununda Yer Alan Ve 01.01.2021 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Uygulanacak Olan Had Ve Tutarlar	200
4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu	185	Çevre Temizlik Vergisi	202
5846 Sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu	187	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	203
7126 Sivil Savunma Kanunu	187	Alındı Birim Fiyatları	203
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	187	KİK Eşik Değerler ve Parasal Limitler	204
H - Cetveli	188	PARASAL SINIRLAR	205
Fazla Çalışma Ücretleri	189		
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	190		

Yusuf MERDOĞLU*

KAMU ZARARININ SUÇUN GENEL TEORİSİ ÖZELİNDE, DİSİPLİN VE CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Makalede “Kamu Zararı” kavramı, disiplin ve ceza hukuku bağlamında mercek altına alınarak suçun genel teorisi özelinde analiz edilmektedir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun (KMYKK) da tanımı yapılan ‘Kamu Zararı’ ile suçun genel teorisi tafsilatlı bir şekilde açıklanarak kasıt, kusur veya ihmâl neticesinde oluşan kamu zararının disiplin hukukundaki yeri ile ceza hukukundaki yeri net bir şekilde ortaya konmaya çalışılmaktadır. Bu sayede hangi hallerde disiplin hukuku ile ceza hukuku arasındaki bağımsızlığın mutlak olup olmadığı da muayyen hale gelecektir. Makalede kamu zararı, suçun genel teorisi ve görevi kötüye kullanma suçu üçgeninde gri alanda kalan ve açıklamaya ihtiyaç duyulan hususlar bu alt başlıklar üzerinden geniş yelpazede incelenerek kamu görevlilerinin hangi hallerde disiplin ve ceza soruşturmalarına muhatap olacağı analizi yapılmaktadır. Bu makalede kamu zararı, görevi kötüye kullanma suçu, suçun genel teorisi ile disiplin ve ceza hukuku olmak üzere beş tema üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Suçun genel teorisi, disiplin hukuku, ceza hukuku, kamu zararı, görevi kötüye kullanma suçu.

1. GİRİŞ

Kamu görevlileri; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, yönetilmesinden, kullanılmasından, korunmasından, kötüye kullanılmaması ve her an hizmete hazır bulundurulması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu oldukları için disiplin ve ceza hukukunun önemli birer figürü ve süjesi olarak

pozitif hukukta yer almaktadır. Kamu hukuku kapsamında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun önemli bir yeri olduğu kuşkusuzdur. Mezkûr iki kanun “kamu zararı” hususunda ve suçun genel teorisi bağlamında ayrıştırmaktadır. Şöyle ki; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu’nun kamu zararı kenar başlıklı 71 nci maddesinde,

* Uzlaştırmacı–Müfettiş, İstanbul Büyükşehir Belediyesi/İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi.

• İletişim: ymerdoglu@iski.istanbul
• Orcid:0000-0001-7550-632X

kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmesine neden olunması şeklinde tanımlanmıştır. Buna karşın 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Görevi Kötüye Kullanma kenar başlıklı 257 nci maddesinde, Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya **kamunun zararına neden olan** ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlilerini bu suç kapsamına alarak, 'kamu zararı' seçimlik şart olarak hüküm altına alınmıştır. Kamu zararı bağlamında iki kanun arasındaki en temel fark; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamındaki suçların suç kapsamında değerlendirebilmesi için kasıtlı olarak işlenmesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda ise 5237 sayılı yasadanda daha geniş yorumlanarak kasıt ile birlikte, kusur veya ihmal neticesinde mevzuata aykırı karar ve işlemleri de kamu zararı olarak hüküm altına almasıdır.

Bu çalışma da Kamu zararı ile Suçun Genel Teorisinin tanımı yapılarak, kamu görevlisinin kasıt, kusur ve ihmal nedeniyle sebep olduğu davranışlarından hangilerinin, kamu zararları özelinde; Disiplin Hukuku veya Ceza Hukuku bağlamında değerlendirilmesi gerektiği, Ceza hukuku kapsamında alınan kararların disiplin hukukuna etkilerinin neler olduğu, Türk Ceza Kanununda suç sayılan ve buna göre ceza alan kamu görevlilerinin, Disiplin hukuku açısından da ceza alıp/almayacağı, ya da kamu görevlilerinin ihmal veya kusurlu bir davranış neticesinde 5237 sayılı Türk Ceza Ka-

nunu'nun 257 nci maddesi kapsamında değerlendirilip/değerlendirilemeyeceği hususları mer'î mevzuatın konuyla ilgili hükümleri ve bu mevzuatla ilgili yargı kararları kapsamında cevap bularak, tafsilatlı bir açıklama ile konuya derinlik kazandırılması hedeflenmektedir.

2. SUÇUN UNSURLARINA İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR

2.1. Suçun Genel Teorisi

Ceza hukuku bağlamında suçun, suçun oluşumu bakımından zorunlu unsurların, diğer hukuka aykırılıklardan farkının ve nitelikli hallerin ne olduğu konusunda yapılan değerlendirmeler suç genel teorisinin konusunu oluşturmaktadır. Bu bağlamda suçu daha iyi tanımlayıp analiz etmek amacıyla, onun unsurlarını ortaya koymaya çalışan düşünce sistemlerine suç teorisi veya suç genel teorisi denilmektedir¹. Suçun genel teorisi de maddi ve manevi unsur olarak iki başlıkta incelenmektedir.

2.2. Suçun Maddi Unsuru

Suçun maddi unsuru; hareket (eylem), netice ve hareketle netice arasındaki nedensellik bağından oluşmaktadır. Bir suçun varlığından bahsedebilmek için fail tarafından işlenen fiilin tipiklik bağlamında kanuni tanıma uygun olması şartına bağlıdır.

Suçun yapısal unsurları; maddi unsur, manevi unsur ve hukuka aykırılık unsurudur. Bunlar, her suçta bulunması gereken zorunlu unsurlardır. Gerçekleştirilen haksızlık, maddi ve manevi unsurları ihtiva ediyorsa; kanuni tarife uygun

¹ Hakan Karakehya, Asena Kamer Usluadam, Türk Ceza Hukuku Öğretisinde, Suçun Manevi Unsuru Bağlamında, Suç Genel Teorisine İlişkin Görüşler, CHKD, Cilt: 3, Sayı: 2, s. 5, 2015.

(tipik) bir haksızlıktan söz edilir. Ancak haksızlığın tipik olması, tek başına suçun oluşumu için yeterli değildir. Ayrıca, kanuni tarife uygun bu haksızlığın hukuka aykırı olması, bir başka ifade ile ortada bir hukuka uygunluk sebebinin bulunmaması gerekir. **Suçun maddi unsurları; fiil, netice, nedensellik bağı, fail, mağdur, suçun konusu ve nitelikli hallerden ibarettir.** Bu unsurlardan netice, diğer unsurların aksine, her suçta mutlaka bulunması gereken bir unsur değildir. Sırf hareket suçlarında (hakaret suçu gibi), kanuni tarifte öngörülen fiilin icrası ile suç tamamlanmaktadır. Dolayısıyla bu suçlarda maddi unsurlar arasında netice yer almamaktadır. Neticeli bir suç söz konusu olduğunda, maddi unsurlar arasında nedensellik bağının da ayrıca ele alınması gerekir².

Konu bağlamında görevi kötüye kullanma suçunun maddi unsurları analiz edildiğinde; fail geniş anlamda kamu görevlisi, fiil (hareket) kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı davranması ve bunun neticesinde yani illiyet bağı kurulması durumunda kanunda belirtilen koşulların (örneğin kamu zararının) ortaya çıkmaya neden olunması halinde TCK'nın 257/1 maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu, görevinin gereklerini yerine getirmede ihmal veya gecikme göstermek suretiyle kanunda belirtilen koşulların ortaya çıkmasına neden olması durumunda ise TCK'nın 257/2 nci maddesinde düzenlenen suç oluşmaktadır³.

Nitekim hiç kimse, kendi fiilinin se-

bebiyet vermediği bir neticeden dolayı sorumlu tutulamaz. Bir neticeden dolayı sorumlu tutulabilmenin temelini, fiil ile netice arasındaki sebep-sonuç ilişkisini ifade eden nedensellik bağı oluşturur.

2.3. Suçun Manevi Unsuru

Manevî unsur, eylemin iradî olması şeklinde özetlemek mümkündür. Ancak, söz konusu irade, herhangi bir irade değil, kusurlu bir iradedir. Bir kimsenin, yasadaki tanıma uygun ve hukuka aykırı olan eyleminin kusurlu bir irade tarafından yaratılmış olduğunun söylenebilmesi için de, bu irade, suç anında anlama ve isteme yeteneğine sahip bulunan bir kişinin iradesi olmalıdır. Suçun işlendiği anda isnat yeteneğine (anlama ve isteme yeteneği) sahip bulunmayan kimseye ceza verilemez. Suç işleyen akıl hastalarının cezalandırılmamalarının nedeni budur. İnsanı isnat edilebilir bir duruma getiren anlama ve isteme yeteneği deyince şu anlaşılır: Anlama yeteneği failin, eyleminin toplumsal değerini anlaması, toplumsal hayatının gerekleriyle çatıştığının farkına varabilmesidir. İsteme yeteneği ise, kişinin özerk (muhtar) bir şekilde karar verilme kudreti, başka bir deyişle, insanın, yapmak zorunda olduğuna inandığı bir şeyi isteyebilme hassasıdır. Fakat suçu işlediği sırada anlama ve isteme yeteneğine sahip bulunduğu gösterilmesi, failin sorumlu tutulması için yetmez. Aslolan, belli bir olayda, suç teşkil eden hareketlerin failin kusurlu iradesine izafesi imkânının varlığı, yani, onun bilinçli olarak ve iradesiyle hareket etmiş olmasıdır. Failin iradesindeki kusur, kast ya da taksir şeklinde belirir⁴. Manevi Unsur; eylemin

2 T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2476, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 144, Eskişehir-Mayıs-2012, 1. Baskı, s. 31.

3 Serkan Başaran, Türk Ceza Hukukunda Görevi Kötüye Kullanma Suçu, Nisan-2018, s. 44.

4 Uğur Alakaptan, Suçun Unsurları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No.372-Sevinç Matbası-1972, S.9-10.

dış dünyada yarattığı etkinin yanı sıra iradenin kasit veya taksir unsuru taşıyıp taşıyamaması bağlamında 2 şekilde incelenmektedir. Aşağıda bu iki hususa genel hatlarıyla açıklık getirilmiştir.

2.3.1. KAST

TCK'nın 21 inci⁵ maddesine göre kast, **"Suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi-dir."** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda suçun kasıtlı işlenmesi kural, taksirle işlenmesi istisnadır.

Suçun manevi unsuru ise, fail ve fiil arasındaki manevi bağı ifade eder. Suçlar kural olarak kasten işlenirler. Suçun kanuni tanımında, manevi unsura yönelik bir belirleme yapılmadıkça, ancak kasten işlenebileceği kabul edilir. Kast TCK'nın 21. maddesinin birinci fıkrasındaki tanımı aynı zamanda doğrudan kasta ilişkin bir tanımdır. Buna göre, **fiili işlediği sırada suçun kanuni tarifindeki unsurların gerçekleşmekte olduğunu bilerek hareket eden kişi doğrudan kastla hareket etmiştir.** Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise olası kast tanımlanmıştır. Buna göre, suçun kanuni tarifindeki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, bunu kabullenerek fiili işleyen kişi olası kastla hareket etmiş sayılacaktır⁶. Dolayısıyla kamu görevlisi kamunun zararına veya kişilerin mağduriyetine neden olacağını ya da haksız bir menfaat temin edeceğini bildiği halde suçun kanuni tanımına uygun olarak harekete geçmesi neticesinde suçun kurucu unsurlarının oluşması durumlarında bi-

5 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>, Erişim Tarihi: 26.07.2021.

6 T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2476, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 144, Eskişehir-Mayıs-2012, 1. Baskı, S. 26-31.

lerek ve isteyerek gerçekleştirdiği eylemi sebebiyle sorumluluktan (hukuka uygunluk nedenlerinin cari olmadığı durumlarda) kurtulamayacaktır.

2.3.2. TAKSİR

Türk Ceza Kanununun Taksir kenar başlıklı madde 22 nci maddesinde, *"Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.* Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir. Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır. Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir"⁷, hükmüne yer vererek kanun koyucu taksiri iki kısımda değerlendirmiştir. Dolayısıyla doktriner görüşte taksiri; bilinçli ve bilinçsiz taksir olarak tefrik etmiştir. Bilinçli taksir ilgili maddenin 2 fıkrası kapsamındaki durumda cari iken bilinçsiz taksir ise mezkûr kanunun 3 fıkrasında cereyan eden eylemler için ifade edilmektedir.

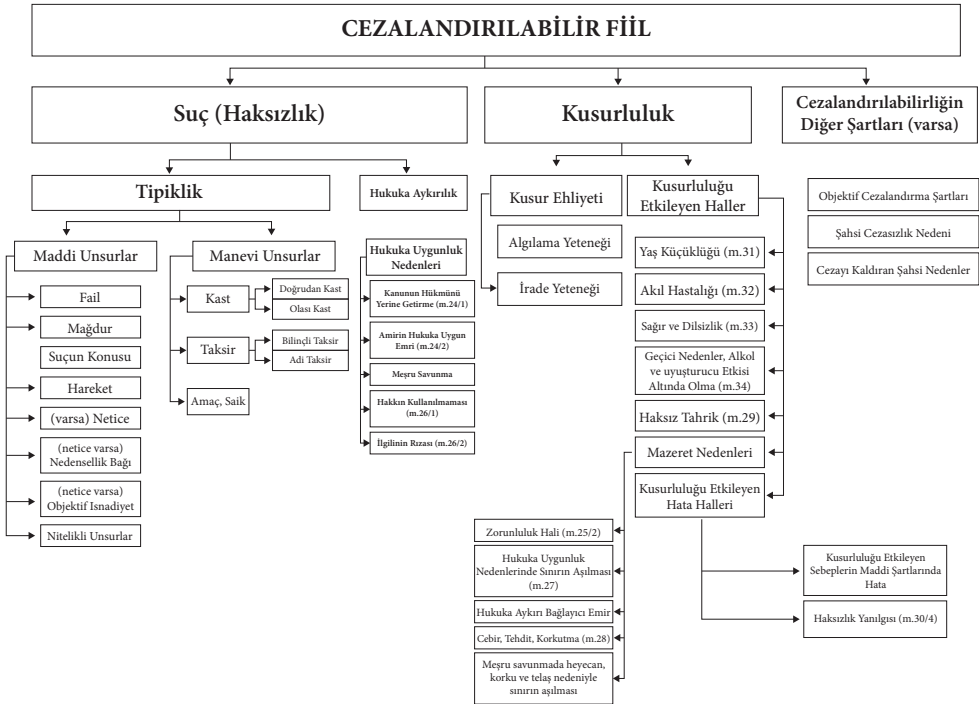
Taksirli suçlar, objektif özen yükümüne aykırılık dolayısıyla işlenen suçlardır. Kişi objektif özen yükümüne aykırı davranmak suretiyle davranışının bir suçun kanuni tarifindeki unsurları gerçekleştirebileceğini öngörmemektedir. Faile ancak öngörülebilecek nitelikte hususlar yüklenebilir. TCK sisteminde, taksir "bilinçsiz taksir" ve "bilinçli taksir" şeklinde ikili bir ayrıma tâbi tutulmuştur. Bilinçsiz taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen netice-

7 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>, Erişim Tarihi: 26.07.2021.

si öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir (m. 22, f. 2). Bilinçli taksir, “kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi” dir (m. 22, f. 3). **Bilinçli taksiri bilinçsiz taksirden ayıran temel ölçüt, bilinçli taksirde istenmeyen netice fail tarafından öngörülürken; bilinçsiz taksirde öngörülmemektedir.** Başka bir deyişle, suç teşkil eden belli bir fiilin gerçekleşebileceği öngörülmeyle beraber, fail neticenin meydana gelmeyeceğine yükümlülüklerine aykırı bir şekilde güven beslemektedir. Neticenin öngörülmesi, bilinçli taksir ve olası kast bakımından ortak unsurdur. Fakat olası kastta, fail, öngördüğü ne-

ticenin ortaya çıkmasını olayın seyrine bırakmakta, “olursa olsun” düşüncesi ile hareket etmektedir. Bilinçli taksirde ise, fail, öngördüğü neticenin gerçekleşmesini istememekte, yükümlülüklerine aykırı olarak neticenin gerçekleşmeyeceğine güven beslemektedir⁸. Söz konusu unsurları özgü suçlar (kamu görevlisinin işleyebileceği suçlar) bağlamında da değerlendirilme kabiliyeti bulunmamaktadır. Çünkü zikredilen suçlar ancak kasten işlenebilir.

Tablo: 1 Suçun Genel Teorisi ve Suçun Unsurları*

* https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/ceza_hukuku/4/index.html, Erişim Tarihi, 20.07.2021.

8 T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2476, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 144, Eskişehir-Mayıs-2012, 1. Baskı, S. 31.

KAMU ZARARININ SUÇUN GENEL TEORİSİ ÖZELİNDE, DİŞİPLİN VE CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 1’de suçun genel teorisine ilişkin tüm unsurlar detaylı olarak gösterilmiştir. Bu makalemizde konu itibariyle suçun maddi ve manevi unsurları üzerinde durulduğundan, diğer hususlar bütünlük arz etmesi için tabloda gösterilmekle yetinilmiştir.

3. KAMU ZARARINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

İdare hukukunda idari işlemlerde asli amaç kamu yararı iken, *kamu kaynaklarının etkili, etkin ve verimli kullanılması ise asıldır. Mefhumu muhalifi bağlamında bu amacın dışına çıkılan davranış demetinin; kasıt, kusur veya ihmâl hallerinden herhangi birinin söz konusu olması halinde kamu zararından bahsedilecektir.*

2003 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun kamu zararı kenar başlıklı 71 nci maddesinde Kamu zararını; *“kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmâllerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya ekilmeye neden olunmasıdır”* şeklinde tanımlamıştır. Maddenin devamında ise kamu zararının belirlenmesi hususu 7 madde ile hüküm altına alınmıştır. Söz konusu kamu zararının belirlenmesinde kullanılacak ölçütler sıralı olarak aşağıda belirtilmiştir.

a) *İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,*

b) *Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,*

c) *Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,*

d) *İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,*

e) *İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,*

f) *(Mülga: 22/12/2005-5436/10 md.)*

g) *Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması halleridir.*

Söz konusu şartların varlığı halinde suçun genel teorisinden bağımsız olarak kamu zararından bahsedilecektir. Kamu zararına ilişkin tafsilatlı açıklamalar zikredilen yasaya uygun olarak çıkartılan yönetmeliklerle sağlanmıştır⁹. 5018 sayılı KMYKK’da yer verilen kamu zararı tanımına göre, kamu zararının unsurları; kamu görevlilerinin varlığı; mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemlerin bulunması; mevzuata aykırılığın kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmâlleri sonucu ortaya çıkması; kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla kamu kaynağı tanımı özellikle kamu zararının meydana gelmiş olup olmadığının tespiti açısından önem taşımaktadır. Buna göre 5018 sayılı KMYKK’nın 3. Maddesine göre kamu kaynağı; *“borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar da dâhil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerler”i ifade eder. Sayıştay Kanununun 2. Maddesine göre kamu kaynağı; “kamuya ait ve kamu gücü kullanılarak elde edilen gelir-*

⁹ Bahsi geçen yönetmelikler; Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmeliktir.

ler, taşınır ve taşınmazlar ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler, para, alacak ve haklar, borçlanma suretiyle elde edilen dâhil her türlü değerler ile bağış ve yardımlar”ı ifade eder. Bu tanımlarından hareketle kamu kaynaklarının unsurlarını;

- i) Kamu idareleri tarafından alınan vergi, harç, resim ve diğer yollarla tahsil edilerek veznelere ve banka hesaplarına giren nakit;
- ii) İlgili mevzuatları çerçevesinde edinilmiş olan kambiyo senetleri;
- iii) Özel hukuk hükümleri çerçevesinde elde edilen her türlü değerler ve haklar;
- iv) Kamu idarelerinin ellerinde bulundurdukları her türlü taşınır ve taşınmazlar;
- v) Hisse senetlerini, taşınır ve taşınmaz mallar ile diğer kıymetlerin kullanılmasından, işletilmesinden, kiraya verilmesinden ve satışından elde edilen faiz, temettü, kar payı, kira ve satış bedelleri oluşturmaktadır.

Diğer taraftan kanun maddesinde zikredilen “Mevzuat” kavramına değinecek olursak; en üst norm olarak Anayasadan başlamak üzere kanun, kararname, yönetmelik, tebliğ, genelge gibi yasama ve yürütme organları tarafından oluşturulan içtihatları kapsamaktadır. Mevzuata aykırılık ise işlenen fiilin hukuk düzeni ile çelişmesi veya çatışma halinde bulunmasıdır. İdari işlemler, açılan bir iptal davası sonucu iptal edilinceye ya da yapılan başvuru üzerine veya idare tarafından kendiliğinden geri alınmaya, kaldırılmaya

kadar ‘kanuni dayanağa sahip’, hukuka uygun, doğru kabul edilir. Bu bakımdan idari işlemler ‘kanunilik karinesi’nden (doğruluk karinesi) yararlanırlar. Mali Yönetim Sisteminde Hukuka uygunluk ya da kanunilik karinesinin kabulü durumunda, kamu görevlisinin kamu zararına neden olan karar, işlemi ya da eyleminin hukuka aykırı olduğuna kimin ve nasıl karar vereceği önem arz etmektedir. *Hukuka aykırılığın ya yargı yeri tarafından ya da kamu zararına neden olan olayla ilgili yapılan bir inceleme, araştırma veya soruşturma sonucunda yetkili idare tarafından yazılı olarak tespit edilmiş olması gerekir.* Nitekim 5018 sayılı KMYKK’nın 71/3. maddesi gereği mevzuata aykırılığın kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucuna göre tespit edilmesi öngörülmüştür.

Temel ilke olarak kusur sorumluluğunu esas alan 5018 sayılı KMYKK ile sorumluların mevzuata aykırı mali karar, işlem veya eylemleri sonucu oluşan kamu zararının kendilerine ödettirilmesi için manevi unsur olarak kusur, kasıt veya ihmalin varlığının gerekliliği hususu düzenlenmiştir. *Örneğin bir veznedar veya tahsildarın zimmetine para geçirmesi kasıtlı bir eylem ve işleme ilişkindir. Menfaat sağlamak amacıyla harcama birimi tarafından birisine ödeme yapılmasının sağlanması da kasıtlı yapılan işe örnektir. Buna karşın, asgari kontrollerin yapılmasına karşın fazla veya yersiz ödemelerin meydana gelmesi ihmal niteliğinde olabilir ve bu durum görevlilerin emri altındakilerin eylem ve işlemlerini sevk etme ve gözetmede yeterli özeni göstermemelerinden de kaynaklanmış olabilir.* Buna göre 5018 sayılı KMYKK ile düzenlenen kusur sorumluluğu ilkesi-

nin hayata geçirilmesinde ihmal kavramı kamu görevlileri açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Kamu görevlileri, idarelerle aralarındaki ilişki gereği görevlerini mevzuata uygun bir şekilde yerine getirme yükümlülüğü altındadır. Buna göre kamu görevlilerinden beklenen, yasal düzenlemeler çerçevesinde, gerekli dikkat ve özeni göstermeleridir. Söz konusu hususlara riayet edilmediği ve bir kamu zararı olduğu takdirde kamu görevlisi¹⁰yasa hükmünden hareketle sorumluluktan kurtulması pek mümkün görülmemektedir.

En nihayetinde mevzuata aykırılık teşkil eden mali karar, işlem veya eylemler nedeniyle bir zarar oluşması durumunda sorumlular; idari, mali ve adli açıdan suçun maddi ve manevi unsurları ortaya konularak belirlenmelidir.

4. TÜRK CEZA KANUNUNUN 257 NCİ MADDESİ (GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU)

Kamu görevlilerinin, kamusal faaliyeti yerine getirirken belli bir disiplin altında, devletin güvenirliliğine ve tarafsızlığına zarar vermeden ilkelere doğrultusunda hareket etmeleri gerekir. Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken söz konusu ilkelere uygun davranmamaları durumunda devlet idaresi zarar görmekte ve vatandaşlarının gözünde güvenirliliğini kaybetmektedir. Devlet bu gibi durumları ceza kanununda suç olarak düzenleyerek, kamu idaresinin güvenirliliğini sağlamaya çalışır. Bu bağlamda da 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) özel hükümleri içerisinde “Devlete ve Millete Karşı Suçlar” başlıklı dördüncü kısmında, “Kamu

İdaresinin Güvenirliliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar” birinci Bölümünde konumuzu oluşturan “Görevi Kötüye Kullanma Suçu” da, zimmet, irtikâp, rüşvet gibi suçların yer aldığı bölümde hüküm altına alınmıştır¹¹.

Görevi Kötüye Kullanma suçu TCK'nın 257nci maddesinde, “Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek (kasıtlı olarak), kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde izah edilerek iki fıkra da hüküm altına alınmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus kanun koyucu seçimlik şart ortaya koyarak, üç seçimlik şarttan birisi olan; kamu zararına sebebiyet vermenin görevi kötüye kullanma suçu kapsamında değerlendirileceğidir.

Diğer taraftan 5237 sayılı TCK'nın 6/1 -c maddesinde “kamu görevlisi” tanımlanmıştır. Bu tanıma göre: “Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama ve seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi” anlaşılır. Madde gerekçesinde, eski Türk Ceza Kanunu (ETCK) dönemindeki tartışmalara yol açan sakıncaları gidermek amacıyla

10 Engin HEPAKSAR, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 51, Ocak-Haziran 2018 ss. 97-106.

11 Serkan Başaran, Türk Ceza Hukukunda Görevi Kötüye Kullanma Suçu, Nisan-2018, S. 1.

kamu görevlisi tanımına yer verildiğine değinilmiştir. Yeni kanun uyarınca ETCK döneminde memur olarak kabul edilme- yen odacı, kaloriferci gibi yardımcı hiz- metler sınıfı personeli de kamu görevlisi sayılacak¹² ve özellikle kamu zararına sebebiyet vermeleri durumunda kamu idaresine karşı işlenen suçların özellikle görevi kötüye kullanma suçunun muha- tabı ve faili olacaktırlar.

5. KAMU ZARARI BAĞLAMINDA, DİŞİPLİN HUKUKU İLE CEZA HU- KUKU ARASINDAKİ İLİŞKİ

5.1. Kamu Zararı ile Ceza Hukuku Arasındaki İlişki

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 257 nci maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu kasten işle- nebilen suçlardan olup, bu suçun taksirle işlenebilmesi mümkün değildir. TCK'nın 257/2 nci maddesinde düzenlenen ih- mal suretiyle gerçekleşen görevi kötüye kullanma suçunda da ihmali davranı- şın kasten gerçekleştirilmesi gerekir¹³. Bununla birlikte Yargıtay Ceza Genel Kurununun 18/03/2008 tarihli ve E.2007/4- 89, K.2008/54 sayılı kararında; kamu za- rarından bahsedilebilmesi için kamu görevlisinin kamu zararına sebep olacağı kastıyla hareket etmesi gerekir şeklinde karar vermiştir.

Dolayısıyla hem yasal düzlemde (5237 sayılı TCK) hem de yargı kararları ışığında kamu görevlisinin eyleminin neticesi olarak kamu zararı oluşması ve oluşan kamu zararının ceza hukuku bağlamında değerlendirilmesi ancak

kasıtlı bir iradeyle mümkündür. Kanun koyucu; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu'nun tanımlamış olduğu kamu zararını kasıt, kusur veya ihmali neticesi durumlarında gerçekleşebileceğini hüküm altına almışken, yine aynı ka- nun koyucu 5237 sayılı TCK'nın Görevi Kötüye Kullanma kenar başlıklı 257 nci maddesinde ise daha dar yorumlayarak kamu zararının söz konusu olabilmesi için kamu görevlisinin gerçekleştirdiği ve dış dünyada değişiklik yarattığı eylemin kasten işlenebilmesine bağlamıştır.

Diğer taraftan kamu görevlileri- nin eyleminin kasıt, kusur veya ihmali davranış neticesinde gerçekleşmesi durumunda görünüşte sadece kasıtlı olan eyleminin TCK 257/1 kapsamında değerlendirileceği anlaşılrsa da, ihmali davranışında kasıt saikiyle dış dünyada karşılık bularak kamunun zararına sebebiyet verilmesi neticesinde de kamu görevlisi ceza soruşturması bağlamın- da TCK 257/2 ye göre sorumlu olacaktır.

5.2. Kamu Zararı ile Disiplin Huku- ku Arasındaki İlişki

657 sayılı Devlet Memurları kanu- nunda (DMK), kamu hizmetlerinin gere- ği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla mevzuatın emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyen, uyulma- sı zorunlu kıldığı hususları yapmayan, yasakladığı işleri yapan devlet memur- larının "disiplin suçu" işlemiş sayılacağı ve bu kişilere durumun niteliğine göre ve ağırlık derecesine göre uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve devlet memurluğundan çıkarma şeklindeki "disiplin cezaları"ndan birinin uygulanacağı ifade edilmiştir (m. 124/2).

¹² Serkan Başaran, Türk Ceza Hukukunda Görevi Kötüye Kul- lanma Suçu, Nisan-2018, s. 27.

¹³ A.g.e., s. 75.

Disiplin cezaları bakımından DMK uygulamasında kanunla düzenleme ilkesi geçerlidir. İdare, DMK’da yazılı beş disiplin cezasından başka disiplin cezası veremez; kanunda öngörülen cezaların oranlarını kanunda öngörülmediği şekilde değiştiremez. Disiplin suçları bakımından ise DMK uygulamasında kanunla düzenleme ilkesi tamamen geçerli değildir. DMK’da disiplin suçları “sayma” yoluyla belirlenmiştir¹⁴.

Eylemin ağırlık derecesine göre kamu görevlisine uyarma cezasından, memuriyetten çıkarma cezasına kadar bir ceza verilebilmektedir. Devlet Memurları Kanununda suçun genel teorisi kapsamında uyarma ve kınama cezalarını gerektiren eylemlerde suçun manevi unsuru olan kasıt şartı aranmazken, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ile memuriyetten çıkarma cezalarında kasıt unsuru aranmaktadır. Şöyle ki 657 sayılı DMK 125/C-a maddesi, “Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurulumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak” hükmü ile yukarıda izah edilen hususu desteklemektedir. Bu bağlamda 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun kamu zararı kenar başlıklı 71 nci maddesinde Kamu zararını; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır. Şeklinde tanımladığı için kamu zararına

neden olan kamu görevlisinin disiplin hukuku bağlamında eylemin ağırlık derecesine göre tecziye edilebilmesi için öncelikle suçun maddi unsuru ile birlikte manevi unsurunun da ortaya konması daha isabetli ve hukuka uygun olacaktır. Çünkü her ne kadar disiplin hukuku ile ceza hukuku prensip olarak birbirinden bağımsız olsa da suçun kasten işlenip işlenmemesi hususu dikkate alındığında mutlak bir bağımsızlıktan bahsetmek hukuk düzleminde değerlendirildiğinde pekte mümkün görülmemektedir.

Dolayısıyla kamu görevlisinin kamu zararına sebebiyet verdiği davranış kasten işlenmesi durumunda hem disiplin soruşturmasını hem de ceza soruşturmasını gerektiren bir eylem olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte kasten işlenmeyen ama kamu zararı bağlamında değerlendirilebilecek kusur veya ihmali (kasıtlı olmayan) davranışların ceza hukuku bağlamında değerlendirilemeyeceği ancak kamu görevlisinin disiplin hukuku bağlamında (eylemin ağırlık derecesine göre uyarma veya kınama cezası ile) sorumluluktan kurtulamayacağı değerlendirilmektedir.

6. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Kamu görevlileri; kamu kaynaklarının ekonomik ve hukuka uygun olarak yönetilmesinden, kötüye kullanılmamasından ve her an hizmete hazır bulundurulmasından sorumlu oldukları için disiplin ve ceza hukukunun önemli bir öznesi olarak pozitif hukukumuzda yer almaktadır. Kamu hukuku kapsamında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun önemli bir yeri olduğu kuşkusuzdur. Mezkûr iki kanun “kamu za-

14 KAYA, Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hakim Olan Temel İlkeler”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 38, Sayı 2, Haziran 2005, s. 63.

rarı” hususunda ve suçun genel teorisi bağlamında ayrılmaktadır. Kamu zararı bağlamında İki kanun arasındaki en temel fark; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamındaki suçların suç kapsamında değerlendirilmesi için kasit unsuru mecburi iken, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda ise 5237 sayılı yasadan daha geniş yorumlanarak kastın dışında, kusurlu veya ihmali davranışlardan herhangi birisinin varlığı neticesinde de husule gelen mevzuata aykırı karar ve işlemleri de kamu zararı olarak hüküm altına almasıdır.

Dolayısıyla daha geniş perspektiften doktriner görüşün mutabık kaldığı suçun genel teorisi kapsamındaki suçun maddi ve manevi unsuru net bir şekilde ortaya konmuştur. Suçun maddi unsuru; hareket (eylem), netice ve hareketle netice arasındaki nedensellik bağından oluşurken, manevî unsur ise eylemin iradî olması şeklinde özetlemek mümkündür. Yapılan açıklamalar ışığında; kamu görevlisinin kasit, kusur ve ihmali nedeniyle sebep olduğu davranışlarından hangilerinin, kamu zararı özelinde; Disiplin Hukuku veya Ceza Hukuku bağlamında değerlendirilmesi gerektiği, Ceza hukuku kapsamında alınan kararların disiplin hukukuna etkilerinin neler olduğu, Türk Ceza Kanununda suç sayılan ve buna göre ceza alan kamu görevlilerinin, Disiplin hukuku açısından da ceza alıp/almayacağı, ya da kamu görevlilerinin ihmali veya kusurlu bir davranışı neticesinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 257 nci maddesi kapsamında değerlendirilip/değerlendirilemeyeceği hususlarına yönelik cevap aranan makalemizde mezkûr sorulara aşağıda sıralı olarak cevap verilmiştir.

1– İdare hukukunda idari işlemlerde asli amaç *kamu yararı iken, kamu kaynaklarının etkili, etkin ve verimli kullanılması ise asıldır. Mefhumu muhalifi bağlamında bu amacın dışına çıkılan davranış demetinin; kasit, kusur veya ihmali hallerinden herhangi birinin söz konusu olması halinde kamu zararından bahsedilecektir.*

2– Kamu görevlilerinin, kamusal faaliyeti yerine getirirken belli bir disiplin altında ve ilkeler doğrultusunda, devletin güvenilirliğine ve tarafsızlığına zarar vermeden hareket etmeleri gerekir. Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken söz konusu ilkelere uygun davranmamaları durumunda devlet idaresi zarar görmekte ve vatandaşlarının gözünde güvenilirliğini kaybetmektedir. Devlet bu gibi durumları ceza kanununda suç olarak düzenleyerek, kamu idaresinin güvenilirliğini sağlamaya çalışır. “Görevi Kötüye Kullanma Suçu” da bu amaca hizmet etmektedir. Görevi Kötüye Kullanma suçu yasa da, “Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, ...” şeklinde izah edilmiştir. Burada kanun koyucunun seçimlik şart olarak ortaya koyduğu, üç seçimlik şarttan birisi olan **kamu zararına sebebiyet verme eyleminin** görevi kötüye kullanma suçu için geçerli ve yeterli bir sebep olduğu dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. TCK’nın 257 nci maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu kasten işlenebilen suçlardan olup, bu suçun takirle işlenebilmesi mümkün değildir.

3- TCK'nın 257/2 nci maddesinde düzenlenen ihmal suretiyle gerçekleşen görevi kötüye kullanma suçunda da ihmali davranışın kasten gerçekleştirilmesi gerekir. TDK ihmali; gereken ilgiyi göstermeme, savsaklama, boşlama olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla ihmali davranışın kasıt saikiyle yapıldığının tespiti halinde TCK'nın 257/2 nci maddesine göre işlem tesis edilebilecektir. Bu hususlar Yargıtay kararları ile muhkem hale getirilmiştir. Dolayısıyla hem yasal düzlemde (5237 sayılı TCK) hem de yargı kararları ışığında kamu görevlisinin eyleminin neticesi olarak kamu zararı oluşması ve oluşan kamu zararının ceza hukuku bağlamında değerlendirilmesi ancak kasıtlı bir iradeyle mümkündür (Burada önemli olan eylemden de önemli suçun manevi unsuru olan kasıtlı iradenin var olup olmadığıdır).

4- 5237 sayılı TCK'nın 6/1 -c maddesinde "kamu görevlisi" tanımından yola çıkarak memur olarak kabul edilmeyen yardımcı hizmetler sınıfı personeli de (kamu işçisi) kamu görevlisi sayılacak ve özellikle kamu zararına sebebiyet vermeleri durumunda kamu idaresine karşı işlenen suçların özellikle görevi kötüye kullanma suçunun muhatabı ve faili olacaklardır.

5- Kanun koyucu; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu tanımlamış olduğu kamu zararını kasıt, kusur veya ihmali (davranış iradi olarak kasten işlendiği tespit edildiği durumlarda da sadece disiplin hukukunu değil ceza hukukunu da ilgilendireceği unutulmamalıdır) davranışların neticesinde gerçekleşebileceğini hüküm altına almışken, yine aynı kanun koyucu 5237 sayılı

TCK'nın Görevi Kötüye Kullanma kenar başlıklı 257 nci maddesinde ise daha dar yorumlayarak kamu zararının söz konusu olabilmesi için kamu görevlisinin gerçekleştirdiği ve dış dünyada değişiklik yarattığı eylemin iradi olarak kasten işlenbilmesine bağladığı hususuna dikkat edilmelidir.

6- Kamu zararı özelinde ve disiplin hukuku bağlamında yapılan değerlendirmede; Devlet Memurları Kanununda suçun genel teorisi kapsamında uyarma ve kınama cezalarını gerektiren eylemlerde suçun manevi unsuru olan kasıt şartı aranmazken, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ile memuriyetten çıkarma cezalarında kasıt unsuru aranmaktadır. Şöyle ki DMK 125/C-a maddesi, "**Kasıtlı olarak (bilerek ve isteyerek); verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak**" hükmü ile yukarıda izah edilen hususu desteklemektedir. *Bu bağlamda* 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun kamu zararı kenar başlıklı 71 nci maddesinde Kamu zararını; "kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır", şeklinde tanımladığı için kamu zararına neden olan kamu görevlisinin disiplin hukuku bağlamında eylemin ağırlık derecesine göre tecziye edilebilmesi için öncelikle suçun maddi unsuru ile birlikte manevi unsurunun da ortaya konulması hukuka uygun ve daha isabetli olacaktır. Çünkü her ne kadar

disiplin hukuku ile ceza hukuku prensip olarak birbirinden bağımsız olsa da suçun kasten işlenip işlenmemesi hususu dikkate alındığında mutlak bir bağımsızlıktan bahsetmek hukuk düzleminde değerlendirildiğinde pek de mümkün görülmemektedir. Nitekim Kamu görevlisinin kamu zararına sebebiyet verdiği davranış, kasten işlenmesi durumunda hem disiplin soruşturmasını hem de ceza soruşturmasını gerektiren bir eylem olarak değerlendirilirken, bununla birlikte kasten işlenmeyen ama kamu zararı bağlamında değerlendirilebilecek kusur veya ihmali (kastan işlenmediği tespit edilen) davranışların ceza hukuku bağlamında değerlendirilemeyecektir. Ancak kamu görevlisi disiplin hukuku bağlamında (eylemin ağırlık derecesine göre uyarma veya kınama cezası ile) sorumluluktan kurtulamayacaktır.

7- Kamu görevlisinin kasıtlı olarak gerçekleştirdiği eylem ceza soruşturmasını da gerektirmesi durumlarda idare bu hususu bekletici bir sebep olarak değerlendirmeden (zamanaşımı nedeniyle) icrai işlem yapmış olsa da buradaki bağımsızlık mutlak olmadığından yargının son halkasında verilen nihai kararlarda idareyi bağlayacaktır.

8- Kamu görevlisinin kasıtlı olarak; verilen görev ve emirleri yapmayarak ya da görevi ile ilgili her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak fiilini işlemesi durumunda hem disiplin hukukunun (Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezası) hem de ceza hukukunun (Görevi Kötüye Kullanma Suçu) kapsamına girerek ceza alması kaçınılmaz olacaktır.

KAYNAKÇA

KARAKEHYA, Hakan & USLUADAM Asena Kamer, “Türk Ceza Hukuku Öğretisinde, Suçun Manevi Unsuru Bağlamında, Suç Genel Teorisine İlişkin Görüşler”, CHKD, Cilt: 3, Sayı: 2, yıl-2015, s. 5.

HEPAKSAZ, Engin, “Mali Yönetim Sisteminde Sayıştay Hesap Yargısı Açısından Kamu Zararı Unsurlarının Değerlendirilmesi”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 51, Ocak-Haziran 2018.

BAŞARAN, Serkan, Türk Ceza Hukukunda Görevi Kötüye Kullanma Suçu, Nisan-2018, Adalet Yayınevi-Ankara.

ALAKAPTAN, Uğur, Suçun Unsurları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No.372-Sevinç Matbası-1972.

GÖKTÜRK, Neslihan, vd., Ceza Hukuku, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2476, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 144, Eskişehir-Mayıs-2012, 1. Baskı.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>, Erişim Tarihi: 26.07.2021.

KAYA, Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmasına Hakim Olan Temel İlkeler”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 38, Sayı 2, Haziran 2005.

https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_Guz/ceza_hukuku/4/index.html, Erişim Tarihi, 20.07.2021.

Ahmet ARSLAN

Denetçi,

Muhasebat Başkontrolörü

ÖN ÖDEME (AVANS VE KREDİ) İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

1. GİRİŞ

Ön ödeme genellikle gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi veya zorunlu giderler için mal ve hizmet tesliminden önce avans vermek veya kredi açılmak suretiyle yapılan ödemeyi ifade eder.

Ön ödemeler hem ön ödemeyi yapan hem de alan kişiler bakımından sorumluluk doğurduğundan bunlara ilişkin işlemlerin doğru bir şekilde ve zamanında muhasebeleştirilmesi önem arz etmektedir.

Bu makalemizde ön ödemelerin yapılması ve mahsubuna ilişkin muhasebeleştirme işlemleri ilgili mevzuat hükümleri ışığında irdelenecektir.

2. ÖN ÖDEME ÇEŞİTLERİ

Ön ödemeler; *bütçe içi veya bütçe dışı olarak veyahut emanet niteliğindeki hesaplardan verilen ön ödeme niteliğindeki her türlü avans, kredi ve akreditifler ile mahsup dönemine aktarılan avans ve kredileri kapsamaktadır.*

Harcama yetkilisinin uygun görmesi ve karşılığı ödeneğin saklı tutulması kaydıyla; ilgili kanunlarda öngörülen

haller ile gerçekleştirme işlemlerinin tamamlanması beklenilemeyecek ivedi giderler ve her yıl merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenecek tutarların altında kalan giderler için avans vermek veya kredi açmak suretiyle ön ödeme yapılabilir.

Ön ödemeler ile ilgili olarak Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde hüküm bulunmayan hallerde Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.

16 Ön Ödemeler hesap grubu şu hesaplardan oluşmaktadır:

160-İş Avans ve Kredileri Hesabı

161-Personel Avansları Hesabı

162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı

164-Akreditifler Hesabı

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı

166-Proje Özel Hesabından Verilen Avans ve Akreditifler Hesabı

167-Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Avans ve Akreditifleri Hesabı. Ön ödemelere ilişkin ayrıntılı hususlar Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında

Avans ve Kredinin Türü	İlgili Hesap
Harcama yetkilisi mutemetlerine verilen avans ve krediler	160-İş Avans ve Kredileri Hs.
Harcırah (yolluk) avansları	161-Personel Avansları Hs.
Çeşitli nedenlerle ödeme gününden önce ödenmesi kararlaştırılan maaş ve ücret ödemeleri	
Hizmet alımı ihalesi yüklenicilerine verilen avanslar	162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler
15 Aralıkta ödenen memur maaşlarının ertesi yılın 1-14 Ocak dönemine ilişkin kısmı	
Emanetler Hesabında kayıtlı paralardan verilen avanslar	
Yurtdışından yapılacak alımlar için açtırılan krediler	164-Akreditifler Hesabı

Yönetmelik ile “Ön Ödeme Usul ve Esasları” konulu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nde (Sıra No: 55) düzenlenmiştir.

Avans limitleri 5018 sayılı Kanunun 35’inci maddesi gereğince her yıl yılı merkezi yönetim bütçe kanunu ile belirlenmektedir.

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan “Parasal Sınırlar ve Oranlar” konulu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nde (Sıra No: 67) avans limitleri (Mahalli idareleri ilgilendirenler) şu şekilde belirlenmiştir:

Avansın Veriliş Amacı	Üst Limit (TL)
Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000’i geçen ilçelerde	2.100
2. Diğer ilçelerde	1.095
Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	14.035
Mahkeme harç ve giderleri:	
1. İstanbul İl merkezi için	153.000
2. Ankara ve İzmir İl merkezleri için	100.000
3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	111.165
İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	10.940

3. ÖN ÖDEME HESAPLARININ İŞLEYİŞİ

3.1. 160-İş Avans ve Kredileri Hesabı

3.1.1. Hesabın Niteliği

Bu hesap, kurumca mevzuatı gereğince bütçedeki ödeneğine dayanılarak verilen iş avans ve kredilerinin izlenmesi için kullanılır.

Söz konusu hesap; yılsonuna kadar mahsup edileceği, mahsup dönemine ya da 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına aktarılacağından yıl sonunda bakiye vermez.

3.1.2. Hesaba İlişkin İşlemler

a) İş Avans Ve Kredi Çeşitleri

Bütçedeki ödeneğine dayanılarak verilecek iş avansı ve açılacak kredilerin çeşitleri şunlardır:

- 1) Mutemetlere verilen avanslar,
- 2) Yabancı konuk ve heyetlerin ağır-
lanması için görevlendirilecek mihman-
darlara verilen **avanslar**,
- 3) Avans sınırlarını aşan giderler için mutemetler adına açılan **krediler**,
- 4) Yabancı ülkelerde yapılacak satın almalar için görevlendirilen mutemetler adına bankalar nezdinde açtırılan krediler

Avans ve Kredilerin Mahsubu

(Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik)

Her mutemet ön ödemelerden harcadığı tutara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri, ilgili kanunlarında ayrıca belirtilmemiş olması halinde avanslarda 1 ay, kredilerde ise 3 ay içinde muhasebe yetkilisine vermek ve artan tutarı iade ederek hesabını kapatmakla yükümlüdür.

Mali yıl sonuna kadar kapatılmayan veya mahsup döneminde mahsup edileceği idaresince bildirilmeyen ön ödeme tutarı, yıl sonunda mutemet adına ilgili hesaba borç kaydedilerek ön ödeme hesabı kapatılır.

Avansın verildiği tarihten önceki bir tarihi taşıyan harcama belgeleri avansın mahsubunda kabul edilemez. Mahsup döneminde verilen harcama belgelerinin de, ön ödemenin yapıldığı tarih ile en geç ait olduğu bütçe yılının son günü arasındaki tarihi taşıması gerekir.

Mahsup döneminde de kapatılmayan ön ödeme tutarı, dönem sonunda mutemet adına borç kaydedilerek ön ödeme hesabı kapatılır.

b) Mutemetlerin Görevlendirilmesi, Avans Ve Kredi Verilmesi Ve Mahsubu

1) **Harcama Yetkilisi Mutemedi Görevlendirilmesinde Uyulacak Esaslar:** Kurumun her bir harcama birimi için ayrı ayrı mutemet görevlendirilir. Harcama yetkilisi, ilk görevlendirmede ve değişiklik halinde mutemetlerin adını, soyadını ve unvanlarını, bir yazı ile ilgili birime bildirirler. Bu yazılar bir dosyada saklanır.

2) **Avansın Verilmesi ve Harcanması:** Bütçe sınıflandırmasının herhangi bir ekonomik kodunun 2'nci düzeyinden verilmiş olan avansın mahsubu yapılmadan, belirlenen limiti aşmasa bile aynı ekonomik kodun 2'nci düzeyinden yeniden avans verilemez. Ancak, başka bir ekonomik kodun 2'nci düzeyinden istenilen avans, mutemede tanınan limiti aşmadığı takdirde verilebilir. Bir iş için verilen avans yalnız o işe harcanır. Avans alınmadan harcama yapılamaz. Avansın

verildiği tarihten önce yapılan harcamalara ait belgeler kabul edilmez.

3) **Avansların Mahsubu:** Her mutemet aldığı avanstaki harcadığı tutarlara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri¹ avansın verildiği tarihten itibaren en çok bir ay içinde vermek ve artan parayı iade etmekle yükümlüdür. Mutemet işin tamamlanmasından sonra bir aylık sürenin bitimini beklemeksizin avans artığını iade etmek ve hesabını kapatmak zorundadır. Mutemet mali yılın sonunda bir aylık sürenin dolmasını beklemeksizin, henüz mahsubunu yaptırmadığı harcamalara ait belgeleri vermek ve artan parayı yatırmakla yükümlüdür. **Mali yılın son günlerinde mutemetlerce verilen belgelerin incelenmesi yılsonuna kadar bitirilemediği takdirde, avans artışı mahsup döneminde kapatılmak üzere ertesi yıla devredilir. Malın teslim alındığı veya hizmetin gördürüldüğü, ancak belgelerin mahsup döneminde verileceği, dairesince mali yılın sonuna kadar muhasebe yetkilisine bildirilen mutemet avansları için de aynı şekilde işlem yapılır.** Yukarıda açıklandığı şekilde mahsup edilmeyen mutemet avansları veya iade edilmeyen avans artışı mutemet adına 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına alınarak durum mutemedin bağlı olduğu daireye bildirilir ve bu mutemede varsa gecikme zammı dâhil avansın mahsubu yapıncaya kadar bir daha avans verilmez veya adına kredi açılmaz. Mu-

1 Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 55) (Ön Ödeme Usul Ve Esasları)'nda da belirtildiği gibi; Ön ödeme uygulamasının bir alım usulü olmaması sebebiyle ön ödeme yapılacak mal veya hizmet alımlarında, alımların idarelerin tabi oldukları ihale mevzuatı hükümlerine göre yapılması, mal alındığının veya hizmetin gerçekleştirildiğinin ihale mevzuatına uygun olarak görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması gerekir.

temet hakkında 6183 sayılı Kanun Hükmüleri uyarınca işlem yapılır. Bu şekilde 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına alınan tutarlara ait olarak, avansın mahsup süresi içinde düzenlenmiş olan mahsup evrakının sonradan teslim edilmesi durumunda, avans mahsup edilmekle birlikte, avansın mahsup veya iade edilmesi gerektiği tarihten itibaren hesaplanacak gecikme zammı mutemetten tahsil edilir.

c) Kredi İşlemleri

Mutemetler için tespit olunan avans sınırlarını aşan giderler için, yeterli ödeneği bulunmak koşulu ile dairesinin gös-tereceği lüzum üzerine mutemetler adına herhangi bir banka veya muhasebe birimi nezdinde kredi açtırılabilir. Açılacak krediler için dairesince düzenlenecek "muhasebe işlem fişi" ne; yapılacak hizmetin niteliği, açılması istenilen kredinin tutarı, bütçe tertibi, hangi banka nezdinde ve kimin adına açılacağına ilişkin açıklamalar ile mutemedin tatbik imzasını gösterir dairesince onaylı iki adet sirküler bağlanarak muhasebe yetkilisine verilir. İşin niteliğine, toplu veya ayrıntılı oluşuna göre mutemede imza karşılığında yeterli kadar Kredi Ödeme Emri (Örnek-54) verilir. Verilen kredi ödeme emrinin yaprak sayısı ile numaraları, nezdinde kredi açılan bankaya bildirilir ve mutemedin imza sirkülerinden biri gönderilir. Kredi ödeme emirleri, mal alındıkça veya hizmet gördürüldükçe mutemetlerce düzenlenir. Birinci parçası parasını almak üzere alacaklıya verilir; ikinci parçası tahakkuk belgelerine bağlanır. Dipkoçanı olan üçüncü parça ise sonradan mahsup belgeleriyle birlikte muhasebe yetkilisine verilir. Adına kredi açılan mutemet, krediden kendi adına kredi ödeme emri

düzenleyip para alamaz. Bu husus muhasebe yetkilisine, nezdinde kredi açılan bankaya bir yazı ile bildirilir. Devlet Malzeme Ofisinden veya diğer kamu kuruluşlarından yapılacak satın almalar için açılacak kredilerde para, gönder-

me emri ile doğrudan ilgili kuruluşun hesabına aktarılacağından kredi ödeme emri kullanılmaz². Açılan kredi tutarının harcanmayan kısmının, kurum hesabına aktarılması mal veya hizmet satın alınan ilgili kuruluşa bildirilir.

Satınalmalar İçin Açılan Kredilerde Paranın Doğrudan Banka Hesaplarına Aktarılması Uygun Görülen Kuruluşlar Listesi

- 1- Devlet Malzeme Ofisi
- 2- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ve Müesseseleri (kömür alımları için)
- 3- Türkiye Taşkömürü Kurumu ve Müesseseleri (taşkömürü alımları için)
- 4- Türkiye Elektrik Üretim, İletişim A.Ş. ve Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ile Müesseseleri (elektrik enerjisi alımları için),
- 5- Orman İşletme Müdürlükleri (yakacak odun, tomruk ve kereste alımları için)
- 6- Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi (pul alımları, posta ücret makinesine bağlanacak krediler dahil, abone ve hizmet bedelleri hariç)
- 7- Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ve Müesseseleri
- 8- Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu ve müesseseleri ile bağlı ortaklıkları (bizzat ürettikleri silah, mühimmat, harp araç ve gereçleri ve bunların bakım, onarım, revizyon ve imalinde kullanılan malzeme ile patlayıcı maddeler için)
- 9- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (resmi mühür ve soğuk damga için)
- 10- Kamu İhale Kurumu (ilan giderleri için)
- 11- Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü (Cari yıl taahhüt tutarının en fazla %50'si)
- 12- Basın İlan Kurumu (ilan giderleri için)
- 13- Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
- 14- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 15- Milli Eğitim Bakanlığı Ders Aletleri Yapım Merkezi Müdürlüğü (ders araç ve gereçleri ile derslik donatım eşya giderleri için)
- 16- Ulusal Metroloji Enstitüsü (kalibrasyon hizmet giderleri için)
- 17- Türkiye İş Kurumu (masraf karşılıkları için)
- 18- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (su analiz giderleri için)
- 19- Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi (Kamu Sertifikasyon Merkezi tarafından gerçekleştirilecek hizmetler için).

Yukarıda sayılan kuruluşlar dışında herhangi bir firma veya kuruma kredi açılmak suretiyle ödeme yapılması yasal olarak mümkün değildir.

² Söz konusu kuruluşların listesi Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 55)'de düzenlenmiştir.

ç) Kredilerin Mahsubu

Adına kredi açılan mutemet, harcanan paralara ait mahsup belgelerini bağlı bulunduğu tahakkuk birimine teslim eder. Dairesince tahakkuk işlemleri tamamlanarak mahsup belgeleri ödeme emri belgesi ekinde muhasebe birimine verilir ve kredinin mahsubu sağlanır. Her mutemet, adına açılan krediden harcadığı tutarlara ilişkin kanıtlayıcı belgeleri kredinin açıldığı tarihten itibaren **en çok 3 ay içinde**, ancak her halde yılsonunda muhasebe yetkilisine vermekle yükümlüdür. Mutemet, işin tamamlanmasından sonra üç aylık sürenin bitimini beklemezsizin kredi artığını, düzenleyeceği kredi ödeme emri ile bankaya yatırmak zorundadır. Kamu kuruluşlarından yapılacak alımlar için açılan kredilerin harcanmayan kısmının hesaba aktarılması, dairesince mal veya hizmetin alındığı ilgili kuruluşa bildirilir. Açılan krediler üç ay içerisinde mahsup edilmediği takdirde, durum ilgili daireye bildirilerek harcanan paralara ait belgeler ve artan para geri istenir. Mali yılın son günlerinde mutemetlerce verilen belgelerin incelenmesi yılsonuna kadar bitirilemediği takdirde, kredi artığı mahsup döneminde kapatılmak üzere ertesi yıla devredilir. Malın teslim alındığı veya hizmetin gördürüldüğü, ancak belgelerin mahsup döneminde verileceği, dairesince mali yılın sonuna kadar muhasebe yetkilisine bildirilen krediler için de aynı şekilde işlem yapılır.

d) Bir Mutemet Üzerinde Bulunan Avans ve Kredinin Başka Bir Mutemede Devri

Bir mutemede verilen avansın veya adına açılan kredinin, herhangi bir ne-

denle başka bir mutemede devrine harcamaya yetkilisince gerek görüldüğü takdirde, dairesince yeniden bir muhasebe işlem fişi düzenlenerek muhasebe yetkilisine gönderilir. Kredinin devri halinde, yeni mutemedin iki nüsha imza sirküleri de muhasebe işlem fişine eklenir. Muhasebe işlem fişinde kredinin devrinin yapılacağı açıkça belirtilir. Devir tarihine kadar yapılmış olan harcamalar, eski mutemetçe mahsup edildikten sonra kalan avans veya kredi artığı, muhasebe yetkilisince iş avans ve kredileri hesabına borç ve alacak kaydedilerek eski mutemedin hesabı kapatılır, yeni mutemet borçlandırılır. Devredilen avans veya kredinin mahsup süresinin başlangıcı, avans veya kredinin eski mutemede verildiği veya açıldığı tarihtir.

Avans ve kredilerin kapatılmasında 830-Bütçe Giderleri Hesabına kayıt yapılırken avansın verildiği yardımcı hesapların (detay kodlarının) aynıısının Bütçe Giderleri Hesabında da kullanılması gerekir. Yukarıdaki tabloda iş avans ve kredilerine ilişkin aynı detay kodları 830-Bütçe Giderleri Hesabında da yer almaktadır. Dolayısıyla, örneğin kırtasiye malzemesi alımları için verilen ve 160-İş Avans ve Kredileri Hesabının “160.01.03.02. Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları Avansı” kodunda izlenen bir avansın mahsubunda da 830-Bütçe Giderleri Hesabının “830.03.02. Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları” kodunun kullanılması gerekmektedir.

3.1.3. Avans İşlemlerinde Damga Vergisi

43 Seri Nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğine göre;

- Resmi dairelerce mal ve hizmet alımları nedeniyle yapılacak masraflara sarf edilmek üzere harcama yetkilisi mutemetlerine verilen avanslara ilişkin olarak düzenlenen kağıtlar resmi dairelerin dahili işlemlerine ait kağıtlar mahiyetinde olduğundan ve 488 sayılı Kanunun konusu dışında kaldığından damga vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir.

- Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımına ilişkin ödemeler

sırasında düzenlenen kağıtlar avans ödemeleri de dahil olmak üzere damga vergisine tabi tutulacaktır. Ancak kesin ödeme sırasında damga vergisi hesaplanırken avans ödemeleri sırasında damga vergisi kesilip kesilmediği araştırılacak, üzerinden damga vergisi hesaplanan avans tutarı düşüldükten sonra kalan damga vergisine tabi istihkak veya ödeme tutarı üzerinden damga vergisi kesilecektir. Böylece, ödemeler üzerinden mükerrer vergi tahsili önlenecektir.

3.1.4. Hesabın İşleyişine İlişkin Örnekler

Örnek 1: Çankaya Belediyesince, hizmet birimlerinde kullanılmak üzere kırtasiye malzemesi alımı için harcama yetkilisi mutemedine vezneden 1.600 TL tutarında avans verilmiştir³.

160-İş Avans ve Kredileri Hs.		
160.01.03.02. Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları Avansı	1.600	
100-Kasa Hs.		1.600

- Verilen avans tutarı kadar kırtasiye malzemeleri satın alınarak ambara teslim edilmiş ve avansın mahsubu yapılmıştır. (Damga Vergisi ihmal edilmiştir.)

150-İlk Madde ve Malzeme Hs.	1.600	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		1.600
830-Bütçe Giderleri Hs.	1.600	
835-Gider Yansıtma Hs.		1.600

Örnek 2: Taşıtların bakım onarımı için mutemet olarak görevlendirilen Cide Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü personeli adına 850 TL tutarında vezneden avans verilmiştir⁴.

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	850	
100-Kasa Hs.		850

3 Yukarıda belirtilen Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğine göre, damga vergisinin harcama yetkilisi mutemedi avanslarının verilmesi sırasında değil, mahsup edilmesi sırasında alınması gerekmektedir.

4 Avans mutemede elden verilebileceği gibi banka hesabına da aktarılabilir.

- Verilen söz konusu avansın 700 TL'si harcanmış olup, mahsup belgeleriyle birlikte avans artışı mali hizmetler müdürlüğüne verilmiştir.

630-Giderler Hs.	700	
100-Kasa Hs.	150	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		850
830-Bütçe Giderleri Hs.	700	
835-Gider Yansıtma Hs.		700

Örnek 3: Adıyaman Belediyesince yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması için görevlendirilen mihmandara 5.000 TL avans verilmiştir.

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	5.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		5.000

Örnek 4: Ankara'da yapılacak bir toplantıya katılacak belediye başkanı ile birlikte görevlendirilen şoför (Ş)'ye akaryakıt giderleri için 3.000 TL tutarında avans verilmiştir.

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	3.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		3.000

Örnek 5: Bozüyük Belediyesince düzenlenecek yıldönümü etkinlikleri kapsamında organizasyon hizmet alımları için harcama yetkilisi mutemedi (S) adına muhasebe birimi nezdinde 20.000 TL'lik kredi açılmıştır.

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	20.000	
333-Emanetler Hs.		20.000

Örnek 6: Niğde Belediyesi yapılacak geleneksel festivalde sahne alacak sanatçılara ödeme yapmak üzere mutemet olarak görevlendirilen Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü personeli adına 33.000 TL tutarında muhasebe birimi nezdinde kredi açılmıştır.

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	33.000	
333-Emanetler Hs.		33.000

- Kredi muhasebe birimi yerine banka nezdinde açılmış olsaydı;

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	33.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		33.000

şeklinde kayıt yapılacaktır.

- Muhasebe birimi nezdinde açılan krediden mutemedin düzenlediği kredi ödeme talimatında ismi yazılı firmaya 18.000 TL tutarında ödeme yapılmıştır.

333-Emanetler Hs.	18.000	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		171
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		17.829

- Mutemet krediye ilişkin mahsup belgelerini 3 aylık süre içerisinde muhasebe birimine vermiştir. Kredinin tamamı kadar harcama yapılmış olduğu anlaşılmıştır.

630-Giderler Hs.	33.000	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		33.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	33.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		33.000

- Kredinin tamamı ile değil de, 30.000 TL'lik kısmı kadar harcama yapılmış olsaydı yapılacak kayıt:

630-Giderler Hs.	30.000	
333-Emanetler Hs.	3.000	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		33.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	30.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		30.000

Örnek 7: Turhal Belediyesince alımına karar verilen kırtasiye malzemesi için Devlet Malzeme Ofisine 25.000 TL kredi açılmıştır. (Damga vergisi ihmal edilmiştir)

160-İş Avans ve Kredileri Hs.	25.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		2.000

Örnek 8: Trabzon Büyükşehir Belediyesi harcama yetkilisi mutemedine bilgisayar alımı için verilen 3.000 TL'lik avansın 2.900 TL'si harcanarak mahsup edilmiş, avans artığı olan 100 TL ise mahsup süresi dolduğu halde iade edilmemiştir.

255-Demirbaşlar Hs.	2.900	
140-Kişilerden Alacaklar Hs.	100	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		3.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	2.900	
835-Gider Yansıtma Hs.		2.900

Örnek 9: Zonguldak Belediyesi harcama yetkilisi mutemedi (A)'ya kırtasiye malzemesi alımı için verilen 400 TL tutarındaki avans, mutemet (A)'nın yıllık izne ayrılmasından dolayı harcama yetkilisinin izniyle aynı daire memuru (B)'ye devredilmiştir.

160-İş Avans ve Kredileri Hs. (B)	400	
160-İş Avans ve Kredileri Hs. (A)		400

- Avansın ilk mutemedi verildiği tarihten itibaren 1 ay içinde mahsup edilmesi gerekmesine rağmen yeni mutemet avansın devralındığı tarihten itibaren 1 ay içinde mahsup edebileceğini düşünerek avansın mahsubu için gerekli belgeleri süresinde dairesine vermemiştir.

140-Kişilerden Alacaklar Hs.	400	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		400

- Mutemedin durumdan haber edilmesi üzerine 10 gün sonra 2,13 TL (%1,6/30 x 10 x 400) tutarındaki gecikme zammıyla birlikte avans tutarını mali hizmetler müdürlüğüne iade etmiştir.

Faiz tahakkuk kaydı:

140-Kişilerden Alacaklar Hs.	2,13	
600-Gelirler Hs.		2,13

Tahsilat kaydı:

100-Kasa Hs.	402,13	
140-Kişilerden Alacaklar Hs.		402,13
805-Gelir Yansıtma Hs.	2,13	
800-Bütçe Gelirleri Hs.		2,13

Örnek 10: Kırklareli İl Özel İdaresi muhasebe birimince demirbaş alımı işi için harcama yetkilisi mutemedi (K)'ye 740 TL tutarında avans verilmiş, adı geçen taraftan avans süresi içerisinde mahsup edilmediği gibi iade de edilmemiştir.

140-Kişilerden Alacaklar Hs.	740	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		740

Örnek 11: Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresince (HATSU) araç bakım onarımı için verilen toplam 5.000 TL tutarındaki 3 avansa ilişkin mahsup evrakı iş yoğunluğu nedeniyle incelenemediğinden mahsup dönemine aktarılmış ve durum mali hizmetler birimine bildirilmiştir.

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.	5.000	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		5.000
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.	5.000	
900-Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hs.		5.000
901-Bütçe Ödenekleri Hs.	5.000	
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.		5.000

- Mahsup dönemine aktarılan avansla ilgili 5.000 TL tutarındaki mahsup evrakı, mahsup döneminde verilerek avans kapatılmıştır. (Damga Vergisi ihmal edilmiştir.)

630-Giderler Hs.	5.000	
165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.		5.000
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.	5.000	
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.		5.000
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.	5.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		5.000

- Mahsup dönemi sonunu izleyen ilk iş gününde ise;

835-Gider Yansıtma Hs.	5.000	
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.		5.000

kaydı yapılacaktır.

Örnek 12: Nevşehir İl Özel İdaresince verilen toplam 12.000 TL tutarındaki krediye ilişkin mahsup evrakı iş yoğunluğu nedeniyle incelenemediğinden mahsup dönemine aktarılmış ve durum mali hizmetler birimine bildirilmiştir.

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.	12.000	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		12.000
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.	12.000	
903-Kullanılacak Ödenekler Hs.		12.000
904-Ödenekler Hs.	12.000	
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.		12.000

Örnek 13: Yapılan incelemede belediye şirketine herhangi bir hizmet veya iş karşılığı olmaksızın 60.000 TL tutarında avans verildiği ve bu avansın 160-İş Avans ve Kredileri Hesabına izlendiği tespit edilmiştir.

İş avans ve kredi çeşitleri:

- 1) Mutemetlere verilen avanslar,
- 2) Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması için görevlendirilecek mihmandarlara verilen avanslar,
- 3) Avans sınırlarını aşan giderler için mutemetler adına açılan krediler,
- 4) Yabancı ülkelerde yapılacak satın almalar için görevlendirilen mutemetler adına bankalar nezdinde açtırılan kredilerden,

ibaret olup söz konusu avanslar arasında mutemet dışındaki kişilere verilecek avans bulunmamaktadır.

Bu nedenle, belediye şirketine herhangi bir hizmet veya iş karşılığı olmaksızın yapılan ödeme iş avans ve kredileri ve hatta ön ödeme değil, bir nevi borç verme olarak değerlendirilmesi gerekir.

Dolayısıyla, söz konusu yanlış kaydın düzeltilmesi için;

139-Diğer Kurum Alacakları Hs.	60.000	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		60.000

kaydı yapılır.

Belediye şirketine verilen avansın belediye ile şirket arasındaki mal ve hizmet alım sözleşmesine dayalı olarak verilmiş olması halinde söz konusu avans bütçe içi avanslar arasında yer alan İş Avans ve Kredisi değil, bütçe dışı bir avanstır. Zira, 5018 sayılı Kanuna göre; sözleşmesinde belirtilmek ve yüklenme tutarının yüzde otuzunu geçmemek üzere, yüklenicilere, teminat karşılığında bütçe dışı avans ödenebilir. Verilen söz konusu avanslar ise Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine göre 162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabında izlenir.

Bu nedenle, belediye şirketine verilen avansın belediye ile şirket arasındaki mal ve hizmet alım sözleşmesine dayalı olarak verilmiş olması halinde;

162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.	60.000	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		60.000

şeklinde düzeltme kaydı yapılacaktır.

3.2. 161-Personel Avansları Hesabı

3.2.1. Hesabın Niteliği

Bu hesap, mevzuatı uyarınca verilen sürekli ve geçici **görev yolluğu avansları ile ödeme gününden önce ödenmesine karar verilen maaş ve ücret ödemeleri karşılığı verilen avansların** izlemesi için kullanılır.

Dolayısıyla, Personel Avansları Hesabı personele verilen tüm avansların değil;

1- Yolluk avansları,

2- Çeşitli nedenlerle ödeme gününden önce ödenmesi kararlaştırılan maaş ve ücret ödemeleri,

gibi personelin özlük ödemeleriyle ilgili olanların izlendiği hesaptır.

3.2.2. Hesaba İlişkin İşlemler

a) Yolluk Avansları: 6245 sayılı Kanununun 59'uncu maddesi hükmü uyarınca verilecek sürekli ve geçici görev yolluğu avanslarının ödenmesi ve mahsubunda şu hususlara uyulması gerekmektedir:

1) Sürekli görev yolluğu avansları: Bu avanslar, 6245 sayılı Kanunda sürekli görev yolluğu alabileceği belirtilenlere harcırah miktarının önceden tayin ve tespiti mümkün olmayan hallerde verilir. Kendisine sürekli görev yolluğu avansı verilen kişi, gideceği yere varış tarihinden itibaren bir ay içinde usulüne göre hazırlayacağı bildirimini dairesine verir. Bildirimde gösterilen miktarın, verilen avanstaki fazla veya noksan olması halinde;

de 6245 sayılı Kanunun 59'uncu maddesi uyarınca işlem yapılır. Süresinde mahsup belgeleri gelmediği takdirde, bildirim alınarak gönderilmesini sağlamak için durum dairesine bildirilir. Bildirim vermeyen memur hakkında aynı Kanunun 59'uncu maddesi fıkrası uyarınca işlem yapılır. Sürekli görev yolluğu avanslarında memur ve ailesi atandığı memuriyet mahalline gitmişse, varışları tarihinden itibaren bir ay sonunda; memur gitmemiş, aile götürülmemiş veya getirilmemişse avansın verildiği tarihten başlamak üzere genel hükümlere göre **faiz** aranır. Varış tarihi olarak memur veya hizmetlinin yeni görevine fiilen başladığı tarih esas alınır. Sonradan verilen emirle sürekli görev yolluğuna esas olan tayinden vazgeçildiği için paranın geri alınması gerektiği takdirde, faizin başlangıcı, iptal emrinin ilgiliye tebliğ edildiği tarihi izleyen 15'inci günün sonunda, eğer bu gün tatile rastlarsa tatili izleyen günden başlar.

2) Geçici görev yolluğu avansları:

Harcırah Kanunu hükümlerine göre, memuriyet mahalleri dışında bir yere geçici görev, kurs, tedavi, sınav gibi amaçlarla gönderilenlere verilen avansların; asıl memuriyet mahalline dönüşten itibaren bir ay içerisinde bildirim dairesince muhasebe birimine verilerek mahsup işleminin yaptırılması ve varsa artan pa-

ranın iade edilmesi gerekir. Süresi içerisinde mahsup belgelerini vermeyen, artan parayı iade etmeyen veya mahsup belgelerini verdiği halde artan parayı iade etmeyenler hakkında 6245 sayılı Kanunun 59'uncu maddesi uyarınca işlem yapılır. Geçici görev yolluğu avansları alanların, süresi içerisinde mahsup belgelerini vermemesi veya artan parayı iade etmemesi halinde, asıl memuriyet mahalline dönüşlerinden itibaren bir ay sonundan başlamak üzere faiz alınır. Bir kişiye, almış olduğu avansı mahsup etmeden başka bir görevlendirme nedeniyle yeniden avans verildiği takdirde, bir aylık mahsup süresi, her görev için asıl memuriyet mahalline dönüş tarihi esas alınarak ayrı ayrı hesaplanır. Avans ödendikten sonra geçici görevlendirmeden vazgeçildiği için paranın geri alınması gerektiği takdirde, hesaplanacak faizin başlangıcı, vazgeçme emrinin ilgiliye tebliğ edildiği tarihi izleyen 15'inci günün sonunda, eğer bu gün tatile rastlarsa tatili izleyen günden başlar.

b) Maaş ve Ücret Avansları

Çeşitli nedenlerle ödeme gününden önce ödenmesi kararlaştırılan maaş ve ücret ödemeleri personel avansları hesabına borç kaydedilerek izlenir. Ödeme günü geldiğinde ise bu hesaptan çıkarılarak bütçe giderleri hesabına aktarılır.

3.2.3. Hesabın İşleyişine İlişkin Örnekler

Örnek 1: Geçici görevli olarak memuriyet mahalli dışına gönderilen Memur (B)'ye 500 TL tutarında avans, banka hesabına aktarma yapılmak suretiyle ödenmiştir. (Damga vergisi dikkate alınmamıştır)

161-Personel Avansları Hs.	500	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		500

Örnek 2: Türkiye Belediyeler Birliği tarafından düzenlenen muhasebe eğitimine katılması için Ayyalık Belediyesi Mali Hizmetler Müdürüne belediye veznesinden 600 TL avans verilmiştir.

161-Personel Avansları Hs.	600,00	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		4,55
100-Kasa Hs.		595,45

Örnek 3: İlçelerde yapılmakta olan altyapı çalışmalarını incelemek üzere Antalya Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığında görevli personele 900 TL tutarında avans verilmesi kararlaştırılmış ve söz konusu tutardan damga vergisi kesintisi yapıldıktan sonra yolluk avansı banka hesabına aktarılmıştır.

161-Personel Avansları Hs.	900,00	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		6,83
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		893,17

Örnek 4: Niğde Belediyesi, personeli (A)'ya Ankara'da düzenlenecek kamu ihale mevzuatı eğitimine katılacak olmasından dolayı 2.000 TL tutarında personel avansından 15,18 TL tutarında damga vergisi kesintisi yapıldıktan sonra kalan tutarın personelin hesabına aktarılması için gönderme emri düzenlemiştir.

161-Personel Avansları Hs.	2.000,00	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		15,18
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		1.984,82

- Söz konusu personel görev dönüşünde belgeleriyle birlikte 2.100 TL tutarında yolluk beyanında bulunmuş ve avansın mahsubu yapılmıştır. Yapılan harcama tutarının verilen avansı aşan kısmı personelin banka hesabına aktarılmıştır.

630-Giderler Hs.	2.100,00	
161-Personel Avansları Hs.		2.000,00
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		0,76*
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		99,24
830-Bütçe Giderleri Hs.	2.100,00	
835-Gider Yansıtma Hs.		2.100,00

* Bu örnekte avansın mahsubu sırasında kesilecek damga vergisi yapılan harcamanın verilen avans tutarını aşan kısmı (100 TL) üzerinden hesaplanmıştır. Böylece hem avansın verilmesi hem de mahsubu sırasında aynı tutar üzerinden damga vergisi hesaplanmasının yani mükerrer vergi ödenmesinin önüne geçilmiştir. 43 Seri Nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde de bu şekilde işlem yapılması gerektiği belirtilmiştir. Öte yandan, şayet yapılan harcama tutarı verilen avanstaki daha düşük olsaydı avansın mahsubu sırasında ayrıca herhangi bir damga vergisi hesaplanmayacak ve hatta fazla kesilmiş olan vergi personele iade edilecekti.

Örnek 5: Gaziemir Belediyesi personeline verilen 1.200 TL tutarındaki yolluk avansına ilişkin mahsup evrakı yılsonundaki iş yoğunluğu nedeniyle düzenlenip mali hizmetler müdürlüğüne gönderilememiş ve avansın mahsup dönemine aktarıldığı bildirilmiştir.

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.	1.200	
161-Personel Avansları Hs.		1.200
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.	1.200	
900-Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hs.		1.200
901-Bütçe Ödenekleri Hs.	1.200	
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.		1.200

Örnek 6: Ayın 15'inde ödenmesi gereken memur maaşları Kurban Bayramı dolayısıyla alınan karar gereğince 5 gün önce ödenmiştir. SGK işveren primi (90.000 TL) dahil maaşların brüt tutarı 350.000 TL, vergi kesintileri 30.000 TL, SGK kişi payı 70.000 TL, icra kesintileri ve sendika aidatları ise 6.000 TL'dir.

161-Personel Avansları Hs.	350.000	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		30.000
361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs.		160.000
333-Emanetler Hs.		6.000
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		154.000

- Ayın 15'inde avansın mahsubu yapıldığında yapılacak kayıt

630-Giderler Hs.	350.000	
161-Personel Avansları Hs.		350.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	350.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		350.000

şeklinde olacaktır.

3.3. 162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı

3.3.1. Hesabın Niteliği

Bu hesap, kurumlarca mal ve hizmet alımı karşılığı olmak üzere, maddi duran varlık hesaplarını ilgilendirmeksizin yüklenicilere verilen avanslar; ertesi yıl bütçesinden karşılanmak üzere verilen personel avansları ile emanetler hesabı-

na alınan tutarlardan ilgililerine avans olarak ödenen tutarların izlenmesi için kullanılır.

15 Aralık tarihinde ödenen memur maaşlarının takip eden yılın 1-14 Ocak dönemine ilişkin kısmı takip eden yılda mahsup edileceğinden 162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının yılsonunda borç bakiyesi vermesi gerekmektedir.

3.3.2. Hesaba İlişkin İşlemler

Özel kanunlarında belirtilen hükümlere göre, bütçe ile ilgilendirilmeksizin verilen avanslar ile ertesi yıl bütçesinden karşılanmak üzere verilen personel avansları bütçe dışı avanslardır.

Bütçe dışı avanslar;

1- Emanetler hesabında kayıtlı paralardan verilen avanslar

2- Ertesi yıl bütçesinden karşılanmak üzere yapılan maaş ve ücret ödemeleri

3- Yüklenicilere teminat karşılığı verilen avanslardan,
oluşmaktadır.

a) Emanetler Hesabında Kayıtlı Paralardan Verilecek Avanslar

İlgililerce, muhasebe birimlerine yatırılarak emanetler hesabına alınan tutarlardan, diğer mevzuat hükümleri gereğince görevlendirilecek memurların yolluk ve diğer giderleri için bütçe dışı avans ve kredi verilebilir. İlgili dairelerce görevlendirilen memurların kimliği, emanete alınan paraya ait alındının tarihi, numarası ile bütçe dışı avans ve kredi olarak ödenmesi istenilen paranın tutarı, bir yazı ile muhasebe birimine bildirilir. Bu yazı muhasebe işlem fişine bağlanarak bütçe dışı avans, görevlendirilen memur veya mutemedine ödenir. Görev yapıldıktan sonra, avansın mahsubunu sağlamak üzere görevli memurlarca düzenlenip, yetkililer tarafından onanmış bulunan geçici görev yolluğu bildiri mi ve paranın tahsilinde verilen alındı muhasebe birimine gönderilir. Hizmet yapıldıktan sonra bir ay içinde mahsup belgelerini vermeyenler hakkında Harcı-

rah Kanununun 59'uncu maddesi hükmü uygulanır.

b) Ertesi Yıl Bütçesinden Karşılanmak Üzere Yapılan Maaş ve Ücret Ödemeleri

Aralık ayının 15'inde yapılan maaş ve ücret ödemelerinin ertesi yıl 01-14 Ocak dönemine karşılık gelen tutarları bu hesapta izlenir. Yeni mali yılda bu tutarlar, düzenlenecek ödeme emri ile Bütçe Giderleri Hesabına aktarılır. Bu tutarlar yeni yıl bütçesi ödeneklerinden karşılanacağından, avans olarak verildiği yıldan herhangi bir ödenek devri yapılmaz.

c) Yüklenicilere Teminat Karşılığı Verilen Avanslar

5018 sayılı Kanunun 35'inci maddesi gereğince, sözleşmesinde belirtilmek ve yüklenme tutarının yüzde otuzunu geçmemek üzere yüklenicilere teminat karşılığı bütçe dışı avans ödenebilir.

Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesine göre; sözleşmelerinde belirtilmek ve karşılığında aynı tutarda teminat alınmak koşuluyla yüklenicilere; mal ve hizmet alımlarında yüklenme tutarının yüzde 10'una, yapım işlerinde ise yüklenme tutarının yüzde 15'ine kadar bütçe dışı avans verilebilir. Ayrıca, belirtilen oranların üzerinde avans verilmesini zorunlu kılan durumlarda; genel bütçeli idareler için Maliye Bakanlığının uygun görüşü, kapsamdaki diğer idareler için ise üst yöneticinin kararı ile ve aşan kısım için T.C. Merkez Bankasının avans işlemleri için belirlediği oranda faiz alınmak kaydıyla, yüklenme tutarının yüzde 30'unu aşmamak üzere belirlenecek oranda bütçe dışı avans verilebilir.

Mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde yüklenicilere bütçe dışı avans ödemesi yapılabilmesi için bu hususun 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 27'nci maddesi gereğince idari şartnamede belirtilmesi zorunludur. Bu nedenle Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yö-

netmelikte belirlenen oranların üzerinde avans verilmesi düşünülen hallerde, ilgisine göre Maliye Bakanlığının uygun görüşünün veya üst yönetici kararının ihaleye çıkılmadan önce, idari şartnamenin hazırlanması aşamasında alınması gerekir.

3.3.3. Hesabın İşleyişine İlişkin Örnekler

Örnek 1: Pınarbaşı Belediyesinde keşifle görevli memurlara verilecek harcırah karşılığı olarak keşif talebinde bulunan şahıs tarafından belediye hesabına 1.500 TL para yatırılmıştır.

102-Banka Hs.	1.500	
333-Emanetler Hs.		1.500

- Keşif yapmaya gitmeden önce görevli personele Emanetler Hesabındaki söz konusu tutardan 1.000 TL avans ödenmiştir.

162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.	1.000,00	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		7,59
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		992,41

- Personel görev dönüşünde 1.200 TL tutarında avans mahsubu evrakı vermiştir. Yapılan harcamadan avans mahsubu yapıldıktan sonra kalan kısım personelin hesabına aktarılmıştır.

333-Emanetler Hs.	1.200,00	
162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.		1.000,00
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		1,52
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		198,48

- Keşif konusu iş tamamlandığından talep sahibinin emaneti kendisine iade edilmiştir.

333-Emanetler Hs.	300.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		300.000

Örnek 2: Giresun Belediyesi personelinin 15 Aralık-14 Ocak dönemine ilişkin maaş bordrolarının görünümü şu şekildedir.

Tahakkuk Toplamı	25.000
Emekli Keseneği (kişi payı)	5.000
Emekli Keseneği (kurum payı)	4.000
Gelir Vergisi	3.500
Damga Vergisi	230

İcra Kesintisi	280
Kefalet Aidatı	100
Sendika Aidatı ⁵	150
Lojman Kirası/Yemek Parası	440

- 15 Aralık 2020 tarihinde yapılacak kayıt:

630-Giderler Hesabı	12.500	
162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.	12.500	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		3.730
361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs.		9.000
333-Emanetler Hs.		430
600-Gelirler Hs.		
600.03.06.01.01. Lojman Kira Gelirleri		440
362-Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hs.		100
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		11.300
830-Bütçe Giderleri Hs.	12.500	
835-Gider Yansıtma Hs.		12.500
805-Gelir Yansıtma Hs.	440	
800-Bütçe Gelirleri Hs.		
800.03.06.01.01.Lojman Kira Gelirleri		440

- Ertesi mali yılın başında bütçe dışı avans hesabındaki tutarlar gider hesaplarına aktarılır.

630-Giderler Hs.	12.500	
162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.		12.500
830-Bütçe Giderleri Hs.	12.500	
835-Gider Yansıtma Hs.		12.500

5 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'na göre (Md. 25): kamu görevlileri sendikasına, kamu görevlisinin ödeyeceği üyelik ödentileri, sendika tüzüğüne belirtilen aylık ödenti tutarına göre kamu işverenince aylığından kesilerek beş gün içinde sendikaların banka hesaplarına yatırılır ve ödenti listesinin bir örneği ilgili sendikaya gönderilir. Aynı şekilde, işçiler için 6356 sayılı Sendikalar Ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'na göre (Md. 18); Üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

Örnek 3: Zonguldak Belediyesi, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini (temizlik) ifa eden iştiraki şirketine sözleşmesine dayalı olarak 3.000.000 TL tutarındaki sözleşme bedelinin %20'si oranında ve teminat karşılığında avans vermiştir.

162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.	600.000	
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs.		5.688
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		594.312
910-Alınan Teminat Mektupları Hs.	600.000	
911-Alınan Teminat Mektupları Emanetleri Hs.		600.000

- Ardından 400.000 TL + KDV tutarında hakediş raporu tahakkuk ettirilmiş, söz konusu tutardan avans mahsubu yapıldıktan sonra kalanı şirkete ödenmiştir (KDV oranı %1'dir).

630-Giderler Hs.	404.000	
162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.		80.000*
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		324.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	404.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		404.000

* Avans toplam sözleşme bedelinin %20'si üzerinden verildiğinden avansın mahsubu da her bir hakedişin %20'si üzerinden yapılır

- Daha sonra, şirketin edimini yerine getirmemesi üzerine avans bakiyesi üzerinden şirket borçlandırılmış, avans teminat mektubu paraya çevrilmek üzere ilgili bankaya gönderilmiştir.

140-Kişilerden Alacaklar Hs.	520.000	
162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hs.		520.000
910-Alınan Teminat Mektupları Hs.	600.000	
910.10. Teminat Mektuplarından Bankaya Gönderilenler		
910-Alınan Teminat Mektupları Hs.		600.000
910.01. Banka Teminat Mektupları		

- Banka teminat mektubu paraya çevrildiğinde ise;

102-Banka Hs.	520.000	
140-Kişilerden Alacaklar Hs.		520.000
911-Alınan Teminat Mektupları Emanetleri Hs.	600.000	
910-Alınan Teminat Mektupları Hs.		600.000
910.10. Teminat Mektuplarından Bankaya Gönderilenler		

şeklinde kayıt yapılır.

3.4. 165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hesabı

3.4.1. Hesabın Niteliği

Bu hesap, bütçedeki ödenegine dayanılarak verilen avans ve kredilerden mahsup dönemine aktarılan tutarların izlenmesi için kullanılır.

Bu hesap en geç mahsup dönemi sonunda kapatılacağından Şubat ayı sonunda bu hesabın herhangi bir bakiye vermesi gerekmektedir.⁶

3.4.2. Hesaba İlişkin İşlemler

a) Mahsup Dönemine Aktarılan İş Avans ve Kredileri

Mali yıl içerisinde İş Avans Ve Kredileri Hesabına borç kaydedilerek verilen avans veya açılan kredilerden, harcadığı halde belgeleri muhasebe birimine verilemeyenlerin dairesinin bildirmesi üzerine veya belgeleri verildiği halde mali yılsonuna kadar incelenememesi nedeniyle mahsubu yapılamayan avans ve kredi tutarları saklı tutulan aynı miktardaki ödenekleri ile birlikte mahsup dönemine aktarılır. Mahsup dönemine aktarılan avans ve kredilere ilişkin harcama belgeleri, mahsup dönemi içinde verildiğinde Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabına borç kaydı yapılarak mahsup işlemi yapılır ve

saklı tutulan ödenekler kapatılır. Mahsuba ilişkin harcama belgelerinin, avans veya kredinin verildiği veya açıldığı tarih ile en geç ait olduğu bütçe yılının son günü arasındaki bir tarihi taşıması gerekir. Mahsup dönemi sonuna kadar nakden veya mahsuben kapatılmayan avans tutarları ilgili mutemet adına Kişilerden Alacaklar Hesabına alınarak avans hesabı kapatılır ve buna ait ödenek tenkis edilir.

b) Mahsup Dönemine Aktarılan Personel Avansları

Personel Avansları Hesabına borç kaydedilerek ödenen tutarlar; mahsup belgeleri mali yılsonuna kadar muhasebe birimine verilemediği veya belgeleri verildiği halde mali yılsonuna kadar incelenemediği takdirde, saklı tutulan aynı miktardaki ödenekleri ile birlikte ertesi yıl içerisinde kapatılmak üzere mahsup dönemine aktarılır. Devredilen tutarlara ait mahsup belgeleri, mahsup dönemi içerisinde muhasebe birimine verildiğinde Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hesabına kaydedilerek mahsup işlemi yapılır ve saklı tutulan ödenekler kapatılır. Mahsup dönemi sonuna kadar nakden veya mahsuben kapatılmayan avans tutarları ilgili adına Kişilerden Alacaklar Hesabına alınarak avans hesabı kapatılır ve buna ait ödenek tenkis edilir.

⁶ 5018 sayılı Kanuna göre (Md. 51); Mali yılın bitimine kadar fiilen yapılmış olan ödemelerden mahsup edilememiş olanların, ödenekleri saklı tutulmak suretiyle, mahsup işlemleri mali yılın bitimini izleyen bir ay içinde yapılabilir. Zorunlu hallerde bu süre, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bütçe giderleri için bir ay, diğer işlemlerde iki ayı geçmemek üzere uzatılabilir.

3. HESABIN İŞLEYİŞİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

Örnek 1: Zara Belediyesi harcama yetkilisi mutemedi A'ya verilen 900 TL tutarındaki iş avansına ait mahsup belgeleri yıl sonuna kadar muhasebe birimine verilemediğinden dolayı avans, ödeneği ile birlikte mahsup dönemine aktarılmıştır.

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.	900	
160-İş Avans ve Kredileri Hs.		900
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.	900	
900-Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hs.		900
901-Bütçe Ödenekleri Hs.	900	
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.		900

- Mahsup dönemine aktarılan kırtasiye malzemesi alımıyla ilgili 500 TL tutarındaki mahsup evrakı, avans bakiyesiyle birlikte mahsup döneminde verilerek avans kapatılmıştır. (Damga Vergisi ihmal edilmiştir.)

100-Kasa Hs.	400	
150-İlk Madde ve Malzeme Hs.	500	
165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.		900
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.	900	
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.		900
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.	500	
835-Gider Yansıtma Hs.		500

- Mahsup dönemi sonunu izleyen ilk iş gününde ise;

835-Gider Yansıtma Hs.	500	
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.		500

kaydı yapılacaktır.

Örnek 2: Hizmet içi eğitimine giden belediyesi personeline verilen 400 TL tutarındaki avansa ilişkin kanıtlayıcı belgeleri yılsonuna kadar verilemediği için dairesinin talebiyle mahsup dönemine aktarılmıştır. Mahsup dönemine aktarılan 400 TL'lik geçici görev yolluğu avansına ilişkin olarak memur (A) tarafından 350 TL tutarındaki geçici görev yolluğu beyannamesi verilmiş ve avans artığı belediyenin veznesine nakden iade edilmiştir.

- Avansın mahsup dönemine aktarılmasına ilişkin muhasebe kaydı:

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.	400	
161-Personel Avansları Hs.		400
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.	400	
900-Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hs.		400
901-Bütçe Ödenekleri Hs.	400	
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.		400

- Geçici görev yolluğu avansının, mahsup döneminde mahsup edilmesine ilişkin muhasebe kaydı:

630-Giderler Hs.	350	
100-Kasa Hs.	50	
165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.		400
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.	400	
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.		400
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.	350	
835-Gider Yansıtma Hs.		350

- Mahsup dönemi sonunu izleyen ilk iş gününde ise;

835-Gider Yansıtma Hs.	350	
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.		350

kaydı yapılacaktır.

Örnek 3: Geçici görevle ilçeye giden Siirt İl Özel İdaresi personeline 2.000 TL tutarındaki avansa ilişkin mahsup evrakı yılsonuna kadar verilemediği için dairesinin talebiyle mahsup dönemine aktarılmıştır. Mahsup dönemine aktarılan geçici görev yolluğu avansına ilişkin olarak personel tarafından verilen 1.500 TL tutarındaki geçici görev yolluğu beyannamesi verilmiş ve avans artığı idarenin banka hesabına iade edilmiştir.

- Avansın mahsup dönemine aktarılmasına ilişkin muhasebe kaydı:

165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.	2.000	
161-Personel Avansları Hs.		2.000
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.	2.000	
903-Kullanılacak Ödenekler Hs.		2.000
904-Ödenekler Hs.	2.000	
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.		2.000

- Geçici görev yolluğu avansının, mahsup döneminde mahsup edilmesine ilişkin muhasebe kaydı:

630-Giderler Hs.	1.500	
102-Banka Hs.	500	
165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs.		2.000
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.	2.000	
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.		2.000
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.	1.500	
835-Gider Yansıtma Hs.		1.500

- Mahsup dönemi sonunu izleyen ilk iş gününde ise;

835-Gider Yansıtma Hs.	1.500	
834-Geçen Yıl Bütçe Mahsupları Hs.		1.500

kaydı yapılacaktır.

Örnek 4: İpekyolu Belediyesinin mahsup dönemine aktarılan 1.900 TL tutarındaki harcama yetkilisi mutemedi avansına ilişkin mahsup evrakı Ocak ayı sonuna kadar muhasebe birimine verilmemiştir.

140-Kişilerden Alacaklar Hs. 140.02.01. Alacağın Aslı	1.900	
165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs. 165.01. Mahsup Dönemine Aktarılan İş Avans ve Kredileri		1.900
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.	1.900	
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.		1.900

Örnek 5: Tokat İl Özel İdaresi personelinin mahsup dönemine aktarılan 700 TL tutarındaki yolluk avansına ilişkin mahsup evrakı Ocak ayı sonuna kadar muhasebe birimine verilmemiştir.

140-Kişilerden Alacaklar Hs. 140.02.01. Alacağın Aslı	700	
165-Mahsup Dönemine Aktarılan Avans ve Krediler Hs. 165.01. Mahsup Dönemine Aktarılan İş Avans ve Kredileri		700
907-Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hs.	700	
906-Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hs.		700

4. SONUÇ

Yapılan denetimlerde sıklıkla tespit edilen hususlar da gözönüne alındığında, ön ödeme işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde aşağıdaki hususlara özellikle dikkat edilmesi önem arz etmektedir:

- Ön ödeme uygulamasının bir alım usulü olmaması sebebiyle ön ödeme yapılacak mal veya hizmet alımlarında satınalma ve muayene-kabul prosedürlerinin izlenmesi,

- Ön ödemelerin verilmesi ve mahsubunda doğru yardımcı hesabın (detay kodu) kullanılması,

- Harcama yetkilisi mutemetlerine verilen avans sınırlarını aşan ön ödemelerin avans olarak değil, kredi olarak izlenmesi,

- Kredi mekanizmasının mutemet tarafından “Kredi Ödeme Emri” kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi,

- Süresinde mahsup edilmeyen avans ve krediler için gecikme zammı tahakkuk ettirilmesi,

- Hizmet sunucusu firmalara yapılan ön ödemelerin 162-Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabında izlenmesi,

- Maddi duran varlık alımı ile ilgili olarak firmalara verilen avans ve kredilerin ise 259-Yatırım Avansları Hesabında izlenmesi,

- Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği “Ön Ödeme Usul ve Esasları” (Sıra No: 55)’de sayılan kurumlar dışın-

daki kişi ve firmalara doğrudan avans veya kredi verilmemesi,

- Süresinde mahsup edilmeyen avansların Kişilerden Alacaklar hesabına aktarılması,

- Mahsup dönemine (izleyen yılın Ocak ayı) devredilen avansların ödeneklerinin de devredilmesi,

- Mahsup dönemine devredilen avansların ve bunlara ilişkin ödeneklerinin mahsup dönemi sonunda kapatılması,

- Mahsup dönemine aktarıldığı halde mahsup dönemi sonunda kapatılmayan avansların da Kişilerden Alacaklar hesabına aktarılması,

- Mal ve hizmet alımı ile ilgili olmayan ödemelerin ön ödeme hesaplarında değil, alacak hesaplarında izlenmesi,

gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Mahalli İdareler Muhasebesi, Ekim 2020, Ankara.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği “Ön Ödeme Usul ve Esasları” (Sıra No: 55)

Av. Necati TORUN

İhale Hukuku Uzmanı

ELEKTRONİK EKŞİLTMEDE YAPILAN YANLIŞ RAKAM GİRİŞİ İSTEKLİYİ BAĞLAYACAK MIDIR ?

1. GİRİŞ

Ülkemizde sürekli gündemde olan bir alandır kamu ihaleleri. Mevzuatın sürekli değiştirilmesi ile siyasilerin ve isteklilerin; gerek kurumlara gerekse de özel sektöre yapılan operasyonlarla bürokratların ve önemli derecede ki kazançlar nedeniyle de istekli firmaların her an olarak takip ettiği bir alandır.

İhale süreçlerinde firmalar genellikle ihale dokümanında idarenin istediği fiyat tekliflerini de tüm belgeleri toplayarak bir zarfa doldurmakta ve kapalı olarak idareye teslim etmektedirler. Ancak teknolojinin ilerlemesi ile birlikte bu işlemlerin elektronik ortamda yapılabilmesini sağlayan ihale yöntemleri geliştirilmiştir.

Ülkemizde de 1,5 yıldır kullanılmaya başlanan elektronik ihale gerek idarecilere gerekse ihalelere katılmak isteyen isteklilere büyük kolaylık sağlamakla birlikte tartışma alanları da yaratabilmektedir.

Elektronik ihalenin bir türünü oluşturan elektronik eksiltmede verilerin

özellikle fiyat teklifinin EKAP sistemine yanlış girilmesinin istekli firmayı bağlayıp bağlamadığı makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. ELEKTRONİK İHALE VE ELEKTRONİK EKŞİLTME KONUSU

Elektronik ihale, isteklilerin tekliflerini elektronik kamu alımları platformu (EKAP) üzerinden gönderdikleri ve idarenin talep ettiği belgelerin yine elektronik ortamda kaydedildiği bir ihale yöntemidir.

Elektronik ihale yönteminin mevzuatımıza katılma süreci daha eskidir. Elektronik ortamda teklif alınan beyan usulü ihale, 27.05.2016 tarihli ve 29724-Mük. sayılı Resmi Gazetede yapılan değişlikle birlikte 1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren kamu ihalelerinde uygulanmaya başlanılmıştır. 19.06.2018 tarihli ve 30453-Mük. sayılı Resmî Gazetede yapılan değişlikle birlikte elektronik ihalenin kullanılabilceği parasal limitler yükseltilmiş ve 02.01.2019 tarihi itibarıyla parasal limitlerin kaldırıldığı yeni bir uygulamaya geçiş sağlanmıştır. 13 Eylül

2019 tarihli ve 30887 sayılı Resmi Gazete'de yapılan değişiklikle birlikte ise tüm ihale usullerinde kullanımı mümkün hale getirilmiştir.

Hukuki süreç bu şekilde gelişmekle beraber son 1,5 yılda Kamu İhale Kurumu'nun kamu idarelerine vermiş olduğu eğitimlerle yavaş yavaş ülke çapında yapılmaya başlanılmıştır.

Elektronik ihale süreci büyük bir mevzuata sahiptir. Ancak bu süreci aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz.

İdare, ihaleye çıkmadan önce isteklilerden EKAP'a kaydetmeleri gereken bilgilerin bulunduğu Yeterlilik Bilgileri Tablosunu doldurmalarını talep eder. Ve istekliler bu tablo dışında bir de teklif mektubunu oluşturan teklif cetvelini de hazırlayarak yine elektronik ortamda kaydederler. İhale günü ve saati geldiğinde idare, yine EKAP üzerinden bu teklifleri açar. En düşük teklifi belirler.

İdare, tüm isteklilerin eski sistemde teklif zarfında sunmuş oldukları evrakları tek tek incelemek yerine ihale üzerinde kalan firmadan da yeterlilik bilgileri tablosunda teyidi mümkün olmayan bilgilerle yönelik belgelerin asıllarını talep eder.

Hem zamansal hem de bürokratik yönden bir çok engeli kaldıran elektronik ihalenin önümüzdeki süreçte ülkemizde yayılacağı gün gibi aşikardır.

Son pandemi sürecinde Kamu İhale Kurulu, ihalelerde sosyal mesafeye dikkat edilmesinin zor olduğu gerekçesiyle ihalelerin alt yapısı da tamamlanmış bulunan elektronik ihale olarak gerçekleştirilmesini talep ettiğini de belirtmemiz gerekir.

Elektronik eksiltme ise basit bir açıklama ile elektronik ihalenin açık eksiltme olarak EKAP üzerinde isteklilerin fiyat düşürerek ihalenin sonuçlandırıldığı ihale yöntemidir.

3. TARTIŞMA ALANI: ELEKTRONİK EKİLTMEDE FİYAT TEKLİFİNİN YANLIŞ GİRİLMESİ

Elektronik eksiltme yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere elektronik ihale yöntemi ile gerçekleştirilen alım yöntemi ile alımlarda idareler tarafından kullanılabilen bir yöntemdir.

Pratik olarak açık eksiltmenin elektronik ortamda yapılan halidir.

5 tur olarak yapılan bu eksiltmede firmalar sıralamalarını görmektedirler ve teklifler elektronik olarak girilmektedir.

Peki elektronik ortamda 100.000,00 TL yerine bir sıfırın yanlış girilmesi sonucunda 10.000,00 TL ye teklifin düşmesi sonucunu ihale nasıl belirlenecektir?

4. KAMU İHALE KURULU'NUN BAKIŞ AÇISI

Tartışma konusu alan ile ilgili olarak Kamu İhale Kurulu'nun : 24.03.2021 tarihli ve 2021/UM.II-655 sayılı Kararı KİK'in bakış açısını anlamamız açısından faydalı olacaktır.

4.1. İtiraz Konusu Olay

İdare tarafından ihalenin yaklaşık maliyeti 13.350.000,00-TL olarak belirlenmiştir.

20/01/2021 tarihinde elektronik eksiltme yöntemiyle yapılan ihalede

İtiraz eden istekli 1. turda 13.813.000,00-TL, 2. turda 12.825.000,00 TL,

3. turda 2.799.900,00-TL teklifte bulunduğu, 4. ve 5. tura ise katılmamıştır.

Diğer isteklilerden .... Prefabrik Sana-yi ve Ticaret Anonim Şirketinin

1. turda 13.401.180,00-TL, 2. turda 13.347.360,00 TL, 3. turda 13.185.900,00-TL,

4. turda 12.109.500,00-TL, 5. turda 11.430.000,00 TL fiyat teklif ettiği,

B... Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin de

1. turda 13.356.000,00-TL, 2. turda 13.302.000,00 TL, 3. turda 13.248.000,00-TL,

4. turda 10.786.500,00-TL, 5. turda 8.905.500,00 TL fiyat teklif ettiği,

Görüleceği üzere itiraz eden istekli 3üncü turda 10 milyon TL tutarında bir fiyat kırımını yapmıştır.

Normal olmayan bu durumun sebebi istekli tarafından aşığıdaki şekilde açıklanmıştır;

4.500 adet betonarme kuru menfez için 2.622,20-TL birim fiyat üzerinden toplam 11.799,900,00-TL teklif vermek istenirken sehven 622,20-TL birim fiyat üzerinden 2.799.900,00-TL teklif verilmiştir.

Ve firma bu anormal durumun sehven meydana geldiğini ileri sürerek itiraz etmiştir.

4.2. Kamu İhale Kurulu'nun İncelemesi

Kamu İhale Kurulu ilk olarak ihale dokümanını incelemiştir. Akabinde de kararını vermiştir.

Anılan Şartname'nin "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 33'üncü maddesinde "İhale, Kanunun 38 inci maddesinde öngörülen açıklama istenmeksizin ekonomik açıdan en avantajlı teklif üzerinde bırakılacaktır." düzenlemesi,

Anılan Şartname'nin "Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi" başlıklı 35'inci maddesinde de "Bu ihalede ekonomik açıdan en avantajlı teklif, teklif edilen fiyatların en düşük olanıdır." düzenlemesi yer almaktadır.

İdarece gönderilen ihale işlem dosyasının incelenmesi neticesinde başvuru konusu ihalenin Bolu Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'nün 4500 adet 150cm*150cm*200cm Ebatlarında Betonarme Kutu Menfez Alımı olduğu, ihaleye 3 isteklinin katıldığı, 3 teklifin de geçerli kabul edilerek elektronik eksiltme aşamasına geçildiği, 20.01.2021 tarihinde 5 tur olarak gerçekleştirilen elektronik eksiltmenin 3. turunda başvuru sahibinin 2.799.900,00 TL fiyat teklif ettiği, 4. tura ise katılmadığı, 5 turun sonunda başvuru sahibinin teklif bedelinin en düşük 1. teklif olduğu,

Diğer taraftan Şartname maddeleri birlikte değerlendirildiğinde; elektronik eksiltme yapılmasının öngörüldüğü ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak düzenlemelere yer verildiği, eksiltmede sunulan tekliflere ilişkin olarak aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmaksızın

ihalenin en düşük teklif üzerinde bırakılacağına Şartname'de açıkça belirtildiği görülmüştür. Dolayısıyla, idarece aşırı düşük teklif sorgulaması yapılmaksızın ihalenin sonuçlandırılması işleminde mevzuata ve ihale dokümanına aykırılık tespit edilmemiştir.

Öte yandan, sektörde faaliyet gösteren basiretli bir tacirin sunduğu teklif ile bağlı olduğu açık olup, mevzuatta veya dokümanda bahse konu durumda idarece tesis edilebilecek ve istekli tarafından saikte hata olduğu iddia edilen işlemi ortadan kaldıracak bir mekanizma öngörülmemiştir. Aksi durumun kabulünün, diğer bir deyişle isteklilerin teklifleriyle bağlı kalmamalarına yol açacak bir idari tasarrufun ise 4734 sayılı Kanun'un beşinci maddesinde öngörülen ilkeler ile bağdaşmayacağı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla başvuru sahibinin iddiası yerinde görülmemiştir.

5. İDARİ YARGININ BAKIŞ AÇISI

Kamu İhale Kurulu'nun Kararları kesin olmayıp 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 57'nci maddesi uyarınca idari yargı denetimine tabidir. Makalemizde yer verdiğimiz Kamu İhale Kurulu Kararı'nda istekli firma tarafından idari yargıya taşınmıştır.

Ankara 17. İdare Mahkemesi'nin 17.06.021 tarihli E:2021/819., K: 2021/982 sayılı kararında

“Uyuşmazlık, davacının elektronik ek-siltme yöntemi ile verdiği teklifte hata yapıldığı, bu nedenle verilmek istenen miktarda hata bulunması sebebiyle teklifin değerlendirme dışı bırakılması iddiasının

kabul edilip edilemeyeceğinden kaynaklanmaktadır.

*Türk Borçlar Kanunu'na göre **yanılma** iradeyi bozan hâller arasında sayılmıştır. Yanılmanın bir türü olan beyan yanılmasında, beyan sahibinin, beyan fiilinde, yani beyanı oluşturan araçlarda, söz, yazı ve işaretlerde yanılması söz konusu olmaktadır. Beyan yanılması esaslı yanılma hâli kabul edilmektedir. Esaslı yanılma ise, yanılan tarafa sözleşmenin iptalini isteme hakkı vermektedir. Türk Borçlar Kanunu'nun 31. maddesinin birinci bendinin 5 numaralı alt bendine göre, yanılan, yapmak istediği sözleşmede, gerçekten üstlenmek istediğinden önemli ölçüde çok veya gerçekte istediğinden önemli ölçüde az bir karşı edim için iradesini açıklamışsa, bu hâlde esaslı beyan yanılması söz konusu olmaktadır. (EREN Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21. Baskı, Ankara, 2017, s.393-401) İdarelerin özel hukuk hükümlerine göre yapacağı sözleşmelerin hazırlık aşamalarında yapılan işlemler idari nitelikte işlemler olup, bu işlemlerin idare hukuku ilke ve kurallarına uygun olması gerekmektedir.*

Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır. (AYM Kararı, E:2015/39, K:2015/62, T:01/07/2015). Somut olayda ihale konusu ilacın ve satıştan elde edilecek gelirin davacının mal varlığına dahil olduğu açık olduğuna göre, mülkün varlığında bir tereddüt bulunmamaktadır. İsteklinin sehven verdiği teklif nedeniyle ürünü, piyasa fiyatının çok altında bir fiyatla idareye

teslim etmek zorunda kalması nedeniyle mülkiyet hakkına müdahalede bulunulduğu görülmektedir. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin hukuka uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir.

Uyumsuzluğa konu başvurunun reddine dair işlemin, Kamu İhale Kanunu'na dayandığı, erişilebilir, belirli ve öngörülebilir kanuni bir dayanağının mevcut olduğu görülmektedir. Ayrıca isteklilerin tekliflerini verirken gerekli özeni göstermesi ve ihale sürecinin hızlı ve etkin bir şekilde tamamlanarak idarenin ihtiyacının mümkün olan en kısa sürede karşılanması amaçlandığından kamu yararının olduğu kabul edilmelidir. Ölçülülük ilkesinin alt ilkesi olan orantılılık ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, davacının şahsî olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır.

Somut olayda, idare tarafından dava konusu ihalenin yaklaşık maliyetinin 13.350.000,00-TL olarak belirlendiği, 20/01/2021 tarihinde elektronik eksiltme yöntemiyle yapılan ihalede davacının 1. turda 13.813.000,00-TL, 2. turda 12.825.000,00 TL, 3. turda 2.799.900,00-TL teklifte bulunduğu, 4. ve 5. tura ise katılmadığı, diğer isteklilerden S...Prefabrik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin 1. turda 13.401.180,00-TL, 2. turda 13.347.360,00 TL, 3. turda 13.185.900,00-

TL, 4. turda 12.109.500,00-TL, 5. turda 11.430.000,00 TL fiyat teklif ettiği, B... Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin de 1. turda 13.356.000,00-TL, 2. turda 13.302.000,00 TL, 3. turda 13.248.000,00-TL, 4. turda 10.786.500,00-TL, 5. turda 8.905.500,00 TL fiyat teklif ettiği, davacı tarafından 4.500 adet betonarme kuru menfez için 2.622,20-TL birim fiyat üzerinden toplam 11.799,900,00-TL teklif vermek istenirken sehven 622,20-TL birim fiyat üzerinden 2.799.900,00-TL teklif verildiğinin ifade edildiği, söz konusu miktar üzerinden ihalenin davacı şirketin üzerinde bırakıldığı, basiret sahibi bir kimsenin bu şekilde teklif vermeyeceği, teklifin sehivden ileri geldiğinin aşikâr olduğu, davacının teklif ettiği fiyat üzerinden idareye ihale konusu malzemeyi teslim etmek zorunda kalması nedeniyle aşırı bir yüke katlanmak zorunda kalacağı anlaşılmaktadır.

...

Bu durumda, davacının, başvuru konusu ihalenin elektronik eksiltme aşamasında 2.622,20 TL birim fiyat üzerinden toplam 11.799.900,00 TL teklif vermek istenirken, birim fiyat hatası yapılarak 622,20 TL birim fiyat üzerinden 2.799.900,00 TL teklif verdiği, teklifinin değerlendirme dışı bırakılmaları gerektiği iddiası ile ilgili olarak yaptığı itirazın şikayet başvurusunun reddine dair dava konusu Kurul kararının bu kısmında hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır." gerekçesiyle dava konusu Kurul kararının davacının birinci iddiasına yönelik kısmının iptaline"

İdari yargı görüleceği üzere Elektronik ihalede sisteme girilen tekliflerin beyan olarak hatalı girilmesinin mülkiyet hakkına ölçüsüz bir derecede etkileyecek bir teklif ise hatalı beyan nedeniyle teklifinin geçersiz olabileceği doğrultusunda bir değerlendirme yapmıştır.

Elektronik ihalede istekliler tekliflerini elektronik ortamda EKAP'a yüklemiş olduklarından ötürü istekli firmaların tekliflerinin EKAP'a girmeden son bir kez daha kontrol etmeleri elzemdir.

Dosyayı bir kere EKAP üzerinden sisteme girdiklerinde teklif miktarı düzeltilenmemektedir. Bu nedenle böyle bir durumda istekli firmaların tek çıkış noktası KİK kararı sonrası mahkeme sürecine başvurmak olacaktır.

6. SONUÇ

Elektronik ihale, yeni bir uygulama alanı olarak gerek idare gerekse ihalelere katılmak isteyen istekliler açısından bir çok avantaja sahiptir.

Elektronik ihalede uygulamalar 1,5 yıllık bir süre gibi yakın bir süreçte başladığından uyumsuzluklar da bu doğrultuda yenidir. Bu ihale yönteminde idare elektronik eksiltme yöntemini de kullanabilmektedir.

Pratik olarak açık eksiltmenin elektronik ortamda yapılan halidir. 5 tur olarak yapılan bu eksiltmede firmalar sıralamalarını görmektedirler. Ve teklifler elektronik olarak girilmektedir. Peki elektronik ortamda 100.000,00 TL yerine bir sıfırın yanlış girilmesi sonucunda 10.000,00 TL ye teklifin düşmesi olayında Kamu İhale Kurulu'nun bakış açısı istekli firmaların basiretli bir tüccar gibi davranmaları doğrultusundadır. Bu noktadan hareketle istekli firmaların teklifi ne kadar düşük olursa olsun istekli firmaları bağlayıcı olacaktır. Ancak idare mahkemelerinin bakış açısı biraz daha farklıdır. Makalemizde yer vermiş olduğumuz mahkeme kararında elektronik ihalede sisteme girilen tekliflerin beyan olarak hatalı girilmesinin istekli firmanın mülkiyet hakkına ölçüsüz bir derecede etkileyecek bir teklif ise hatalı beyan nedeniyle teklifinin geçersiz olabileceği doğrultusunda bir değerlendirme yapılmıştır.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

KİK Kararları, www.kik.gov.tr/Kararlar

Kamu Alımları İstatistik Raporu, www.kik.gov.tr/istatistik

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Milli Emlak Genel Müdürlüğü

HAZİNE TAŞINMAZLARININ İMAR KANUNU'NUN 11. MADDESİ KAPSAMINDA BELEDİYELERE TERKİ - 1

1. GİRİŞ

3194 sayılı İmar Kanununun 11. maddesi, imar planında bazı umumi hizmet alanlarına rastlayan Hazine taşınmazlarının belediye ve il özel idarelerine terk edilmesini düzenlemektedir.

Bu madde kapsamında yapılan işlem, aslında tipik bir yola-yeşil alana terk işlemdir. Yani parsel, yola-yeşil alana terkte olduğu gibi ifraz edilir ve yola-yeşil alana denk gelen kısımları terk edilir.

Buradaki tek fark, terk işleminin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayına tabi olmasıdır. Bu yerler terk edildikten sonra tapu kütüğünde parselin malik hanesi kapatılmaktadır. Yani bu taşınmazlar, terk amacıyla kullanılmak üzere kamunun ortak kullanımına terk edilmektedir. Terk yapıldıktan sonra bu taşınmazlar, terk yapılan idarenin (örneğin belediyelerin) tasarrufuna geçmektedir.

İmar Kanunu'nun 11. maddesi hükmü şu şekildedir: "İmar planlarında; meydan, yol, su yolu, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan

Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket ve savunma amaçlı yerler hariç Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediye veya valiliğin teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye; belediye ve mücavir alan hudutları dışında özel idareye bedelsiz terk edilir ve tapu kaydı terkin edilir. Ancak, bu yerlerin üzerinde bina bulunduğu takdirde, arsası hariç yalnız binanın halihazır kıymeti için takdir edilecek bedel ödenir. Bedeli ve ödeme şekli taraflarca tespit olunur.

Bu suretle maledilen arazi ve arsalar belediye veya özel idare tarafından satılamaz ve başka bir maksat için kullanılmaz. Bu hususta tapu kütüğünün beyanlar hanesine gerekli şerh konur.

Bu yerlerin kullanılış şekli, yeni bir imar planıyla değiştirilip özel mülkiyete konu olabilecek hale getirildiği takdirde, bu yerler devir alınan idareye belediye veya özel idarece aynı usulle iade edilir. Buna aykırı davranışı sabit olan ilgililer

şahsen sorumludur. Bu terkinler hiçbir şekilde resim, harç ve vergiye tabi değildir.

Hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar.”

Yukarıda vurguladığımız üzere, aslında bu işlem de bir yola/yeşil alana terk işlemidir ancak İmar Kanunu'nun 11. maddesi, Hazine taşınmazlarının terk edilmesinde özel bazı düzenlemeler getirmiştir. Bu nedenle İmar Kanunu'nun 11. maddesinde belirtilen terk işleminin kendine has yönlerinin izah edilmesi faydalı olacaktır.

Bu kapsamda 4 bölümden oluşacak bir yazı dizisi hazırlanmış bulunmaktayız. Çalışmamızın ilk bölümünde İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında terk edilebilecek ve terk edilemeyecek taşınmazlar, izah edilecektir.

2. TERK EDİLEBİLECEK TAŞINMAZLAR

1. Hazine ve Özel İdare Mülkiyetindeki Taşınmazlar

İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediyelere ve il özel idarelerine terk edilmektedir.

İmar Kanununun 11. maddesinde devredilecek taşınmazların nitelikleri ve devir şartları açıkça belirlenmiştir. Belediye veya özel idarelere devredilecek arazi ve arsaların Hazineye veya il özel idarelerine ait olması gerekmektedir.

İmar Kanunu'nun 11. maddesinin 1. fıkrasında terk edilebilecek ve edilemeyecek taşınmazlar şu şekilde belirtilmiştir: “İmar planlarında; meydan, yol, su yolu, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket ve savunma amaçlı yerler hariç Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar..”

Dikkat etmek gerekir ki; İmar Kanunu'nun 11. maddesi, il özel idarelerine ait taşınmazların terk yetkisini de Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (madde metninde Maliye ve Gümrük Bakanlığı yazmakta olsa da) vermiştir.

2. Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Tescil Harici Alanlar

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici alanlarının, uygulama imar planında terk edilebilecek alanlara rastlaması durumunda, İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında terk edilmesi mümkündür.

Fakat bu burada iki hususa dikkat etmek gerekir.

Öncelikle Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici alanlarının belediye veya il özel idarelerine terk edilebilmeleri için bunların tescil edilebilir (yani tescile tabi) yerlerden olması gerekir. Örneğin kıyı alanları, akarsular, denizler, göller tescile tabi olmadıkları için belediyeye terk edilmeleri mümkün değildir.

Benzer şekilde 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında denizden doldurulan yerler de tescile tabi olmadıkları için (**Kıyı Kanunu'nun 7. maddesine göre denizden doldurulan bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz**) bu alanların belediyelere terki söz konusu değildir; bunlar sadece 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 79. maddesi kapsamında belediye tasarrufuna bırakılabilmektedir.

Belediye Kanunu'nun 79. maddesinin 2. fıkrası şu şekildedir: "Belediye tarafından deniz, akarsu ve gölden doldurma suretiyle kazanılan alanlar, Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuata uygun olarak kullanılmak şartıyla Maliye Bakanlığı tarafından belediyelerin, büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerinin tasarrufuna bırakılır."

İkinci olarak tescil harici bu alanlarının, belediye ve il özel idarelerine terk edilmesi için öncelikle 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 18. maddesi kapsamında Hazine adına tescil edilmesi gerekmektedir.

Her ne kadar 11. maddenin son fıkrasında "Hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar." hükmü yer almakta ise de bu hüküm tescil harici alanların doğrudan terk edilmesi veya tescil dışı bırakılmasını gerektirmemektedir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü de bu görüştedir. Adı geçen Genel Müdürlüğün konu hakkındaki 2013/11

(1748) sayılı Genelgesinde "1477, 1498, 1993/5 nolu genelgeler kapsamında imar planı sınırı içerisinde Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden olan ve kadastro çalışmalarında tespit ve tescil dışı bırakılmış yerlerin öncelikle Hazine adına tescilleri sağlanacaktır. Bu tescil talebi, idari yoldan tescil talebi olması halinde bu genelgeye göre işlem yapılacaktır. İmar planı sınırı içerisinde kalan ve tescile konu olan bu yerlerin Hazine adına tescil edilmesiyle Hazine adına kayıtlı diğer parseller gibi 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine tabi tutulacaktır.

Bu şekilde Hazine adına tescil edilen parseller ile Hazine adına tescilli diğer parseller, 3194 sayılı İmar Kanununun 11 inci maddesi hükümlerine uygun biçimde idarelerine terk ve kaydı terkin edilmesi halinde bu kanun maddesi hükümlerine uygun biçimde terkin edilen bu taşınmazların kaydının beyanlar hanesinde, 1477 nolu genelgenin "II - Kamuya Ait Gayrimenkuller" başlığı altında düzenlenmiş belirtmeye ilişkin ifade yazılmak suretiyle belirtme yapılması gerekmektedir."

İfadelerine yer verilmiştir.

Bu nedenle, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici alanların, Hazine adına tescil edilmeden, doğrudan terk edilmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

Bu anlatılanlar doğrultusunda, imar planında 11. maddede sayılan amaçlarda kalan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki tescil harici alanlarının;

1) Öncelikle Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün konu hakkındaki 2013/11 (1748) sayılı Genelgesi uyarınca Hazine adına tescil edilmesi,

2) Usulüne uygun olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünden terk izni alınması,

3) Sonrasında tapuda terk işleminin yapılması,

4) Terkin edilen bu taşınmazların kaydının beyanlar hanesinde, 1477 nolu Genelgenin “II - Kamuya Ait Gayrimenkuller” başlığı altında düzenlenmiş belirtmeye ilişkin ifade yazılmak suretiyle belirtme yapılması,

Gerekmektedir.

3. Kamu Malları İmar Kanunu'nun 11. Maddesi Kapsamında Terk Edilebilir Mi?

Büyük bir kısmı kamu hizmeti alanında kalan taşınmazlarının, yola/yeşil alana denk gelen kısımlarının İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında terk edilebileceğine kuşku yoktur. Hazine taşınmazlarının belediyelere ve il özel idarelerine terkinini düzenleyen 203 sayılı Milli Emlak Genel Tebliğinde de;

“1- İmar planlarına göre, resmî kurum alanı olarak ayrılan ve Bakanlığımızca da ilgili kuruluşa tahsis edilmesi üzerine yatırım programına alınarak, ödeneği ayrılmış (İmar mevzuatına uygun olarak inşaata başlanmak üzere olan) bir Hazine taşınmaz malının belirli bir kısmının imar planında yol, yeşil alan ve park olarak ayrılması,

2- Yine mülkiyeti Hazineye ait olup da bir kamu hizmetine tahsisli ve üzerinde tahsis edildiği kuruluşa ait bina bulunan taşınmaz malların, tahsis ve hizmetin aynı

parselde devamı şartıyla sadece bir parçasının imar planında yol, yeşil alan ve park olarak ayrılması,

hallerinde, gerekli imar parse-
linin oluşturulması veya ifraz işleminin yapılabilmesi açısından,

Taşınmaz malın tahsisli olduğu idarenin bağlı olduğu bakanlığın uygun görüşü üzerine tapudan terk işlemini yapma yetkisi defterdarlıklara devredilmiştir.”

Zaten uygulamada da bir kısmı kamu hizmetine tahsisli taşınmazlarda İmar Kanunu'nun 11. maddesine göre terk yapılabilmektedir.

**Burada asıl mesele, Hazine adına tescilli olan ve kamu hizmetinde kullanılan taşınmazların tamamının terk edilip edilmeyeceğidir. Bu durumda olan taşınmazların terk edilip edilmeyeceği, tamamen söz konusu taşınmazın planının ya da plan değişikliğinin belediyece, ilgili kamu idaresinin bilgisi dahilinde yapı-
lıp yapılmadığına bağlıdır.**

Eğer taşınmazın planı ya da plan değişikliği belediyece, ilgili kamu idaresinin **bilgisi dahilinde yapılmış ise** bu durumda ilgili idare ve tabii ki milli emlak teşkilatı, bu taşınmazın terkinini amaçlıyor demektir ki bu durumda terk yapılabileceği açıktır.

Taşınmazın planı ya da plan değişikliği belediyece, ilgili kamu idaresinin **bilgisi haricinde yapılmış ise** bu durumda ilgili idare ve tabii ki milli emlak teşkilatı, terk işlemi yapmayacak ve söz konusu plan değişikliğine karşı dava açabilecektir.

3. TERK EDİLEMİYECEK TAŞINMAZLAR

Aşağıda açıklayacağımız üzere, Hazine ve il özel idareleri dışındaki kamu idarelerine ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün mülkiyetinde bulunan taşınmazların ve askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket ve savunma amaçlı yerlerin, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesine göre belediyeye veya il özel idaresine terki mümkün değildir.

İmar Kanunu'nun 11. maddesinin 1. fıkrasında terk edilemeyecek taşınmazlar şu şekilde belirtilmiştir: "...Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket ve savunma amaçlı yerler hariç..."

Bununla birlikte bu alanların, İmar Kanunu'nun 15. maddesi kapsamında (diğer yola terk işlemleri gibi) bedelli veya bedelsiz olarak belediyeye veya il özel idarelerine terk edilmesi mümkündür. Burada vurgulamaya çalıştığımız şey, bu alanların 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesine göre belediyeye veya il özel idaresine terk edilemeyeceğidir. İmar Kanunu'nun 11. maddesine göre terk ile 15. maddesine göre yapılan yola terk işlemleri, nitelik olarak birbirine benzese de bazı önemli farklılıklar söz konusudur.

1. Hazine Dışındaki Kamu İdarelerine Ait Taşınmazlar

Hazine ve il özel idareleri dışındaki kamu idarelerine ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların, İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında belediyelere ya da il özel idarelerine terki mümkün değildir.

Tüm kamu idarelerine ait taşınmazların belediye ve il özel idarelerine terkinde imkan sağlayan 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile yürürlükten kaldırıldığı ve 5216 sayılı Kanunda terk konusunda hüküm bulunmadığı için, Hazine ve il özel idareleri dışında kalan kamu idarelerine ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların terki mümkün değildir.

Terk işlemleri 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 7. maddesinin 8. fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir:

"İmar ve yol istikamet planlarında meydan, yol park, yeşil saha ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan alanlarda ve imar uygulaması sırasında yapılmak kaydıyla kamu kurum ve kuruluşlarına ait gayrimenkuller görev alanları itibarıyla büyük şehir ve ilçe belediyelerine Maliye Bakanlığı kararı ile bedelsiz olarak terk edilebilir ve tapu kaydı terkin edilir."

Danıştay kararları da bu yöndedir. Danıştay Altıncı Dairesinin 15.12.1993 tarihli ve E:1993/1012, K:1993/5458 sayılı kararında Türkiye Elektrik Kurumuna ait

taşınmazın, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesine göre belediyeye bedelsiz terk edilemeyeceğine karar verilmiştir.

2. Vakıflar Genel Müdürlüğünün Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazlar

İmar Kanunu'nun 11. maddesine göre, Vakıflar Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde bulunan taşınmazların, 11. madde kapsamında belediyelere veya il özel idarelerine terk edilmesi mümkün değildir.

Zaten sadece Hazineye veya özel idarelere ait taşınmazlar terk edilebileceği için, 11. maddede böyle bir vurgulama yapılması anlamsızdır. Böyle bir vurgulama yapılmamış olsa dahi, Vakıflar Genel Müdürlüğünün (hatta mazbut vakıfların) mülkiyetinde bulunan taşınmazların belediyelere veya il özel idarelerine terk edilmesi söz konusu değildir.

3. Türk Silahlı Kuvvetlerine Ait Harekat ve Savunma Amaçlı Yerler

Ayrıca, askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait harekat ve savunma amaçlı yerlerin de 11. madde kapsamında belediyelere veya il özel idarelerine terk edilmesi söz konusu değildir.

Milli Savunma Bakanlığı genel bütçeli bir kuruluş olduğu için kendi tüzel kişiliği yoktur, bu nedenle Türk Silahlı Kuvvetlerinin (Milli Savunma Bakanlığı) taşınmaz edinmesi ve kendi adına tescil ettirme imkanı yoktur. Türk Silahlı Kuvvetlerinin (Milli Savunma Bakanlığı) herhangi bir nedenle (örneğin kamulaştırma) edinmiş olduğu taşınmazlar tapuda Maliye Hazinesi adına tescil edilmektedir. 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 45. maddesine göre,

genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin edindiği taşınmazlar Hazine adına, diğer kamu idarelerine ait taşınmazlar ise tüzel kişilikleri adına tapu sicilinde tescil olunur. Hazine adına tescil edilen taşınmazlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yönetilir.

Bu nedenle 11. maddede geçen "Türk Silahlı Kuvvetlerine ait" ifadesini, "Hazine mülkiyetinde olup Türk Silahlı Kuvvetlerine (Milli Savunma Bakanlığı) tahsisli" olarak algılamak gerekir.

Dolayısıyla, Hazine mülkiyetinde olup Türk Silahlı Kuvvetlerine (Milli Savunma Bakanlığı) tahsisli yerler ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili yerlerin, İmar Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında terki (kural olarak) mümkün değildir.

Bununla birlikte, uygulamada Türk Silahlı Kuvvetlerine (Milli Savunma Bakanlığı) tahsisli yerler ile askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili yerlerde Milli Savunma Bakanlığının izni ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile belediyelere terk yapılabilmektedir.

Bu kapsamda, Hazine mülkiyetinde olup Türk Silahlı Kuvvetlerine (Milli Savunma Bakanlığı) tahsisli taşınmazlar için terk ihtiyacı duyulması durumunda terk dosyası hazırlanarak Milli Savunma Bakanlığından izin alınması (ve genellikle bu Bakanlık ile ilgili belediye arasında bu konuda bir protokol düzenlenmesi) gerekir. Milli Savunma Bakanlığının terk işlemine izin vermesi durumunda bu taşınmalar da diğer Hazine taşınmazları gibi belediyelere terk edilebilir.

YAP-İŞLET-DEVRET MODELİ NEDİR ? SÜREÇ BELEDİYELERDE NASIL İŞLER ?

Mustafa DÖNMEZ

Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Müdürü
(E) Mahalli İdareler Gn. Md.
Şube Müdürü

I. GİRİŞ

Bilindiği üzere, Yap-İşlet-Devret modeli, ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modeli olup, yatırım bedelinin (elde edilecek k r dahil) sermaye şirketine veya yabancı şirkete, şirketin işletme süresi içerisinde ürettiği mal veya hizmetin idare veya hizmetten yararlananlarca satın alınması suretiyle ödenmesidir.

Kamu ile özel sektörün işbirliğine yönelik uygulamalar Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzanmakta olup, kamu hizmetine ilişkin imtiyazlar 10 Haziran 1326 (1910) tarihli Menafii Umumiyye Mütcellik İmtiyazat Hakkında Kanun ile yasal statüye kavuşturulmuştur. 1910 tarihli Kanun bugün de yürürlüktedir ve genel olarak kamu hizmeti imtiyaz yönteminin yasal çerçevesini oluşturmaktadır. Cumhuriyet döneminde bir kaç örnek dışında imtiyaz yöntemine başvurulmamıştır. Kamu

hizmetleri daha çok devlet eliyle gerçekleştirilmiştir. Ancak zamanla kamu hizmetlerine duyulan ihtiyaçla birlikte kamu hizmetlerinin nitelik ve nicelik olarak gösterdiği artış, devlet tarafından yatırımlara ayrılan kaynakların yetersiz kalmasına sebep olmuş, bu kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasında görülen eksiklikler ve klasik yönetim anlayışıyla kamu hizmetlerinin istenen kalite ve düzeyde gerçekleştirilememesi nedeniyle alternatif Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) modellerinin uygulanması söz konusu olmuştur. Bu çerçevede 1980’li yıllardan itibaren çeşitli yasal düzenlemeler yapılarak kamu hizmetlerinin özel sektör eliyle ve farklı modellerle gerçekleştirilmesine çalışılmıştır.¹

Son yıllarda ülkemizde de, Yap-İşlet-Devret modeli, yaygın bir şekilde uygulanmakta ve birçok yatırım ve proje bu model çerçevesinde hayata geçirilmektedir. Bu kapsamda proje uygulayan kamu kuruluşlarından biri de, belediyelerdir.

¹ T.C. Kalkınma Bakanlığı Kamu Özel İşbirliğine İlişkin Mevzuat, Ankara 2012, s.1

Belediyeler, belde halkının yerel nitelikli ortak ve medeni ihtiyaçlarını kendi karar ve yürütme organlarıyla düzenleyip sağlayan kamu tüzel kişileridir. Bu idarelere başta Belediye Kanunu olmak üzere, çeşitli kanunlarla çok sayıda görev ve yetki verilmiştir. Başka bir deyişle, belediyeler hizmet odaklı kamu kuruluşlarıdır.

Belediyeler, üstlendikleri görev ve hizmetleri genellikle kendi mali kaynaklarıyla yerine getirirken, özellikle mali kaynak ve teknik personel sıkıntısı çeken belediyeler kimi zaman alternatif hizmet sunma yöntemlerine başvurmaya yönelmişlerdir. Bu yöntemlerden biri de, hizmetlerin özelleştirilmesinden sonra cazip bir model haline gelen Yap-İşlet-Devret (YİD) modelidir.

Esasen merkezi yönetim kuruluşlarının yüksek finansman gerektiren bayındırlık ve temel alt yapı projelerini gerçekleştirmek için Yap-İşlet-Devret modelini uygulamaya koyması, yerel yönetimleri de harekete geçirmiş, bu kapsamda bazı belediyeler atık su ve katı atık bertaraf tesisi yapımı ve işletilmesi, otel, motel, işhanı, otopark yapımı ve işletilmesi, otogar gibi kimi yatırım ve hizmetlerini 3996 sayılı Kanun çerçevesinde olmasa da yap-işlet-devret modeli veya bu yöntemle benzeyen kat karşılığı, arsa karşılığı gibi yöntemlerle gerçekleştirmişlerdir.

Bu kapsamda, belediyeler de ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak gerektiren bazı yatırım ve hizmetlerini, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde gerçekleştirmeye yönelmişlerdir. Bu noktadan hareketle, yap-işlet-devret modeli belediye hizmetlerinin, diğer bir deyişle

kentsel hizmetlerin sunulmasında alternatif bir yöntem olarak ortaya çıkmış, bir hizmet modelidir.

Bu yazımızda, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde belediyelerce hizmet gördürülmesine ilişkin esaslar, ele alınıp değerlendirilecektir.

2. KONU İLE İLGİLİ TEMEL MEVZUAT HÜKÜMLERİ

a) 8.6.1982 tarihli ve 3996 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

T.C. Anayasası'nın "Devletleştirme ve Özelleştirme" başlıklı 47/4 üncü maddesinde yer alan, "*Devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzel kişilere yaptırılacağı veya devredilebileceği kanunla belirlenir.*" hükmü, YİD modelinin anayasal temelini oluşturmaktadır.

b) 8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun

Kapsam

Madde 2 - (Değişik birinci fıkrası : 24/11/1994 - 4047/1 md.) Bu Kanun, köprü, tünel, baraj, sulama, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, kanalizasyon, haberleşme, kongre merkezi, kültür ve turizm yatırımları, ticari bina ve tesisler, spor tesisleri, yurtlar, tema parklar, balıkçı barınakları, silo ve depo tesisleri, jeotermal ve atık ısıya dayalı tesisler ve ısıtma sistemleri (**Ek ibare : 20/12/1999 - 4493/1 md.**) elektrik üretim, iletim, dağı-

tım ve ticareti maden ve işletmeleri, fabrika ve benzeri tesisler, çevre kirliliğini önleyici yatırımlar, otoyol, trafiği yoğun karayolu, demiryolu ve raylı sistemler, gar kompleksi ve istasyonları, teleferik ve telesiyer tesisleri, lojistik merkezi, yeraltı ve yerüstü otoparkı ve sivil kullanıma yönelik deniz ve hava alanları ve limanları, yük ve/veya yolcu ve yat limanları ile kompleksleri, Kanal İstanbul ve benzeri su yolu projeleri, sınır kapıları ve gümrük tesisleri, milli park (özel kanunu olan hariç), tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında planlarda öngörülen yapı ve tesisleri, toptancı halleri ve benzeri yatırım ve hizmetlerin yaptırılması, işletilmesi ve devredilmesi konularında, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde sermaye şirketlerinin veya yabancı şirketlerin görevlendirilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

c) 5393 sayılı Belediye Kanunu

Belediyenin yetkileri ve imtiyazları

Madde 15 - Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

....

Meclisin görev ve yetkileri

Madde 18 - Belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

....

j) Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya **yap-işlet-devret modeli** ile yapılmasına ... karar vermek.

ç) 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerinin yetkileri ve imtiyazları

Madde 10 - Büyükşehir ve ilçe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu Kanunla birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir.

Diğer hükümler

Madde 28 - Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanır.”

Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları, 5216 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Gerçi Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda YİD modeli doğrudan belirtilmemiş, ancak 7 nci maddede sayılan bazı hizmetlerin belediye tarafından “**kurdurulabileceği ve işlettirilebileceği**” ibareleriyle sayılan yatırım ve hizmetlerin YİD modeliyle yaptırılmasına olanak sağlanmıştır.

Keza, anılan Kanun'da YİD modeline doğrudan gönderme yapılan bir hüküm bulunmamakla birlikte, dolaylı olarak YİD modeline göndermede bulunan bir hüküm bulunmaktadır ki o da “*Büyükşehir Belediyesinin Yetkileri ve İmtiyazları*”-nı düzenleyen 10 uncu maddesi ile “*Büyükşehir Belediye Meclisi*”ni düzenleyen 12 nci maddesidir.

5216 sayılı Kanun'un "Büyükşehir Belediyesinin Yetkileri ve İmtiyazları"-nı düzenleyen 10 uncu maddesine göre; büyükşehir ve ilçe belediyeleri; görevli oldukları konularda 5216 sayılı Kanun'la birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahip bulunmaktadır. Burada da görüldüğü gibi 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18 inci maddesinin (j) bendine de bir göndermede bulunmaktadır.

d) 2018/3 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı

Söz konusu Karar'ın 1 nolu sırasına göre; "8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 5 inci maddesinin birinci fıkrası"nda belirtilen görev ve yetkilerin, "Cumhurbaşkanı"na kullanılması öngörülmüştür.

* * *

Görüldüğü üzere, belediyelerin temel kanunu niteliğindeki 5393 sayılı Belediye Kanunu, "... etmek ve ettirmek", "... yaptırmak", "... yaptırıp işletmek", "... imtiyaz vermek" vb. ifadelerle, alternatif hizmet sunma konusunda geniş bir hareket alanı çizmektedir. Aynı şekilde, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda da "... yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek", "... kurmak, kurdurmak", "... gerçekleştirilmesini sağlamak" gibi daha açık biçimde ifadesini bulan hükümlere yer verildiği görülmektedir.

Esasen 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/j maddesindeki belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına karar vermek hükmü ile yap-işlet-devret modeli belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmış, böylece yap-işlet-devret modeli belediyelerin de başvurabileceği bir yöntem olarak kabul edilmiştir.

3. YAP-İŞLET-DEVRET MODELİ

A. TANIMI

Yap-İşlet-Devret (YİD) modeli, ülkemizde bazı alt yapı ihtiyaçlarının karşılanmasını teminen gerçekleştirilmesi öngörülen yatırımların kamu kaynaklı finansman yerine, özel sektör katılımıyla gerçekleştirilmesi için ortaya çıkmış bir yöntemdir. İmtiyaz sözleşmelerinin zamanımıza uyarlanmış bir şekli olan YİD modeli, özellikle finansman sıkıntısı çeken yerel yönetimlerin de başvurduğu bir hizmet modelidir.

Yap-İşlet-Devret, pek çoğu merkezi yönetim ya da yerel yönetimler tarafından üstlenilmiş birer kamu niteliği taşıyan altyapı tesislerinin, özel sektör tarafından masrafları karşılanmak suretiyle kurulmasını, yatırılan sermayenin amortismanı ve belli bir kâr sağlaması amacıyla belli bir süre işletilmesini ve daha sonra da bedelsiz olarak idareye devir ve teslimini öngören bir yöntemdir.²

Yap-İşlet-Devret modeli, teoride; "Kamunun görev alanına giren bir yatırım veya hizmetin, yatırım ve işletme döne-

² Metin Günday, "İmtiyaz Hakkı ve Uluslararası Tahkim Konulu Panel"de sunulan bildiri, Ankara Sanayi Odası Yayını, 1998, s.11

minde yapılacak masrafları yüklenen ve karşılığında yatırım sonucu ortaya çıkacak tesisi, önceden belirlenen bir süre ve tarife üzerinden işletme hakkına sahip olan bir şirket eliyle gerçekleştirmesi yöntemi” olarak tanımlanmaktadır.³

Yüksek finansman gerektiren bir kamu hizmeti veya bayındırlık işinin özel sektör tarafından gerçekleştirilip belirli bir süre işletildikten sonra tesisin ilgili kamu kuruluşuna şartsız ve bedelsiz olarak devredilmesi sistemin özünü oluşturmaktadır.⁴

8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun’un 3 üncü maddesinin (a) bendinde, “Yap-İşlet-devret modeli; ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modeli olup, yatırım bedelinin (elde edilecek kâr dahil) sermaye şirketine veya yabancı şirkete, şirketin işletme süresi içerisinde ürettiği mal veya hizmetin idarece veya hizmetten yararlananlarca satın alınması suretiyle ödenmesini ifade eder.” biçiminde tanımlanmaktadır.

Tanımından da anlaşılacağı üzere, yap-İşlet-devret modelinin birinci ve temel işlevi, ileri teknolojiye sahip yatırımların gerçekleştirilmesidir. Bu modelde bir yatırımın yapılabilmesi için “**ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan**” alanlardaki projelerin

olması gerekmektedir. YİD modelinin ikinci işlevi yatırımın uygulanabileceği alanın, ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacını gidermesidir. Yap-İşlet-devret modelinin üçüncü işlevi, yatırımı gerçekleştirecek ve ileri teknoloji ile gerekli finansmanı sağlayacak bir sermaye şirketi veya yabancı şirketin gerekliliğidir. Tanımdan anlaşılan dördüncü işlevi ise, yapılan yatırımın kâr dahil toplam maliyetinin karşı tarafça (idare ve hizmetten yararlananlarca) satın alınarak ödenmesi konusu oluşturmaktadır.

Netice itibariyle, yap-İşlet-devret modeli, ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesi amacıyla ulusal veya uluslararası şirketlerle gerçekleştirilen sözleşme uyarınca, yatırım bedelinin elde edilecek kâr dahil olmak üzere söz konusu şirkete işletme süresi içerisinde, üretilen mal veya hizmetin idare ve hizmetten yararlananlarca belli bir tarife üzerinden satın alınmasıyla ödenmesi biçiminde düzenlenmiş özel bir finansman modelidir.

B. YAP-İŞLET-DEVRET MODELİNİN HUKUKİ SÜRECİNDEKİ GELİŞMELER

Yap-İşlet-Devret modeli, 1994 yılında bir altyapı finansman modeli olarak 8.6.1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun’la hayata geçmiştir.⁵ Bu Kanun’un uygulanmasına yön vermek üzere hazırlanan usul ve esaslar, 6.8.1994 tarihli ve

3 Uğur Emek, Ek ve Değişiklikleri ile Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ) ve Kamu Hizmeti İmtiyazı Mevzuatı, DPT Yayını, No:2659, Ankara 2002

4 Ertuğrul Acartürk, Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumunda Alternatif Yöntemler, s.3

5 Söz konusu Kanun, 13.6.1994 tarih ve 21959 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

94/5907 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.⁶ Bu Karar, uzunca bir süre uygulandıktan sonra yerini 26.4.2011 tarihli ve 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na bırakmıştır.⁷

Uygulama bu yönde devam ederken, 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçilmesiyle, 3996 sayılı Kanun'da da değişikliklere gidilmiştir.

Bu kapsamda, 3996 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde; kamu idarelerince gerçekleştirilmesi öngörülen yatırım ve hizmetlerin yap-işlet-devret modeli çerçevesinde sermaye şirketleri veya yabancı şirketler eliyle gerçekleştirilmesindeki usul ve esaslar; bu şirketlerde aranılacak özellikler, sözleşmelerin kapsamı, yatırım sonucu oluşacak mal ve hizmetlerin ücretinin belirlenmesine uygulanacak kriterler ve konuya ilişkin diğer ilkelere yer verilerek suretiyle Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulması öngörülmüştür.⁸

Konuya ilişkin usul ve esaslar, Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konuluncaya kadar, uygulama 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri çerçevesinde yürütülecektir.

C. YİD MODELİNİN AVANTAJLI VE DEZAVANTAJLI YÖNLERİ

Bir yatırım modeli olan YİD modeli

6 Söz konusu Karar, 1.10.1994 tarihli ve 22068 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

7 Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı, 11.06.2011 tarihli ve 27961 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

8 2.7.2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 118 inci maddesiyle 3996 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Maliye, Bayındırlık ve İskan, Ulaştırma, Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanlıkları, Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca müştereken hazırlanarak Bakanlar Kurulu Kararı ile" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

dikkatle incelendiğinde, modelin avantajlı ve dezavantajlı yönlerinin de olduğu görülmektedir.

YİD modelinin en önemli avantajı finansman imkânıdır. Sağlanan bu finansman kaynağı ile borçlanmadan kurtulan devlet borç yönetimi hususunda önemli bir avantaj elde etmektedir. Bu avantajın yanı sıra YİD ile özel sektörün kapsamı genişlemekte ayrıca yabancı sermayenin ülkeye girişi kolaylaşmaktadır. Yabancı sermayeye açılan yeni yatırım alanları yurt içi hasılayı da olumlu etkilemektedir. YİD modeli özel sektörün karlılık, verimlilik ve etkinlik ilkeleri ile performans yönetim sistemine uygun anlayışların kamu hizmetlerine uygulanabilirliğini artırdığı gibi ileri teknolojinin de kamusal hizmetlere transferini hızlandırmaktadır. Bu durum ise kamusal hizmetlerin daha düşük maliyet ve daha kaliteli üretim ile sunumuna imkân tanımaktadır.⁹

YİD modeli her ne kadar birçok olumlu getiriye içerisinde barındırsa da önemli dezavantajları da beraberinde getirebilmektedir. Zira modelin gerçekleştirilebilirliği ülkenin siyasi ve ekonomik istikrarına direkt bağlıdır. Ayrıca model maliyetler tamamen karşılandıktan ve özel sektör yeterli karı elde ettikten sonra tesisin kamuya devrini içerdiğinden devrin geciktirilerek karın artırılması için maliyetlerin yüksek gösterilmesi riskini barındırmaktadır. Ayrıca karın nasıl ve ne kadar belirlenmesi hususu da tartışmaları beraberinde getirmektedir. Ayrıca devredilen tesisle ilgili yeterli bilgi ve tec-

9 Ebru Turan, Yap İşlet Devret Modelinde Muhasebe Düzeni, Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009, s.53

rübeye sahip olmayan bir kamu yönetiminin varlığı halinde de karlı bir şekilde işleyerek ekonomiye katma değer üreten tesisin hebası söz konusu olabilmektedir. Devletin görev alanının artması ve büyümesi anlamına gelen devir konusu da tartışmalı durumdadır.¹⁰

Bu bakımdan, modele yönelirken daha başlangıçta fayda-maliyet analizi iyi yapılmalı ve tüm riskler değerlendirilerek, belediye için büyük maliyetler doğurabilecek modelin getirisinin ve elde edilecek gelirlerin bu riske katlanmanın sonucunda sağlanacak gelirlere değip değmeyeceği iyi hesaplanmalıdır.

Ç. YASA KAPSAMINDA YAPTIRILABİLECEK YATIRIM VE HİZMETLER

Yap-İşlet-Devret modeliyle yaptırılacak işler, 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun'un 2 nci maddesinde gösterilmiştir. Bu işler şunlardır:

- Köprü, tünel,
- Baraj, sulama, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, kanalizasyon,
- Haberleşme,
- Kongre merkezi, kültür ve turizm yatırımları,
- Ticari bina ve tesisler,
- Spor tesisleri,
- Yurtlar,
- Tema parklar,
- Balıkçı barınakları,
- Silo ve depo tesisleri,

- Jeotermal ve atık ısıya dayalı tesisler ve ısıtma sistemleri,
- Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve ticareti,
- Maden ve işletmeleri, fabrika ve benzeri tesisler,
- Çevre kirliliğini önleyici yatırımlar,
- Otoyol, trafiği yoğun karayolu, demiryolu ve raylı sistemler, gar kompleksi ve istasyonları,
- Teleferik ve telesiyer tesisleri,
- Lojistik merkezi,
- Yeraltı ve yerüstü otoparkı,
- Sivil kullanıma yönelik deniz ve hava alanları ve limanları,
- Yük ve/veya yolcu ve yat limanları ile kompleksleri,
- Sınır kapıları ve gümrük tesisleri,
- Milli park (özel kanunu olan hariç), tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında planlarda öngörülen yapı ve tesisleri,
- Toptancı halleri ve benzeri yatırım ve hizmetler.

Keza, 3996 sayılı Yasa, bütün bu yatırım ve tesislerin yaptırılması, işletilmesi ve devredilmesi konularında, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde sermaye şirketlerinin veya yabancı şirketlerin görevlendirilmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

Yukarıda sayılan yatırım ve hizmetlerin, anılan Kanun'a göre sermaye şirketleri veya yabancı şirketler eliyle gerçekleştirilmesi, bu yatırım ve hizmetlerin, ilgili

¹⁰ Turan, a.k., s.53-54

kamu ve kuruluşları tarafından görülmesine ilişkin kanunların istisnasını teşkil eder.

Belediyeler beldenin güzelleşmesi, imarı, belde halkının esenliği ve refahı için bu tesislerden birçoğunu yaptırmak durumundadır. Köprü, tünel, metro, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, yeraltı ve yerüstü otoparklar, garajlar, toptancı halleri ve benzeri işler örnek olarak sayılabilir. 3996 sayılı Kanun uyarınca belediyelerin de bu yatırım ve hizmetleri yap-işlet-devret modeliyle yaptırılması mümkün hale gelmiştir.

Ancak, bu hizmet ve yatırımların 3996 sayılı Kanun kapsamında yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilebilmesi için bunların ileri teknoloji veya yüksek finansman ihtiyacı bulunan projeler olması gerekmektedir.

Bu kapsamda, belediyelerin Belediye sınırları içinde 5393 sayılı Yasa'nın 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen;

- İçme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek.

- Toplu taşıma amacıyla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

- Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

Hizmetlerini Danıştay'ın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi 49 yılı geçmemek üzere yap-işlet-devret modeliyle yaptırılacağı kanısındayız.

Belediyeler son yıllarda Yap-İşlet-Devret modeli ile genelde yapım ve işletme yönleri ağır basan görev ve hizmetlerine ilişkin bazı alanlarda bu yöntemi uygulayabilmektedirler. Bu yöntemle aslında büyük sermaye veya ileri teknoloji gerektiren bazı projelerin, belediyelere doğrudan mali ve teknik bir yük getirmeden gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Ç. YAP-İŞLET-DEVRET MODELİNİN AŞAMALARI

3996 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesine göre; Yap-İşlet-Devret modeli, üç aşamadan oluşmaktadır. Modelin ilk aşamasında ilgili yatırım (tesis) bütün finansmanı ve riskleri şirket tarafından karşılanarak yapılmaktadır.

İkinci aşamada sözleşmede yer alan esas ve usuller çerçevesinde tesis, müteahhit şirket tarafından belli bir süre işletilmektedir.

Üçüncü ve sonuncu aşamada ise tayin edilen sürenin dolmasıyla birlikte tesisin mülkiyeti idareye (belediyeye) devrolunmaktadır.

4. YAP-İŞLET-DEVRET MODELİNİN UYGULANMASI

A. UYGULAMAYA İLİŞKİN ESASLAR

Bu modelde uygulanacak projenin tespiti ve seçimi, işletmenin üstleneceği yatırım ve hizmet süresinin belirlenmesi,

tesisin işletim esasları, ücretin belirlenmesi ve devir üzerinde titizlikle durulması gereken hususlardır. Bu nedenle, ileride doğması muhtemel anlaşmazlık konularının en aza indirilmesi için bütün bu hususların iyi düşünülmesi ve sözleşmeye bağlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede aşağıdaki hususlara uyulması gerekmektedir:¹¹

- YİD modeli ile gerçekleştirilmesi düşünülen projenin gerçekleştirilmesi için yeterli büyüklükte bir arsa veya arazinin temin edilmiş, hazırlanmış olması gerekmektedir. Arsası temin edilmemiş, mülkiyet ve kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış olan ve gerekli olduğu halde imar durumu bulunmayan yapım işlerinde ihaleye çıkılamaz.
- YİD modeli ile gerçekleştirilmesi düşünülen projenin üzerinde yapılacak taşınmazın imar planındaki kullanım şekli yapılmak istenen tesise izin vermelidir. Değişiklikleri gerekli imar planı değişiklikleri imar mevzuatına uygun olarak yapılmalıdır.
- İdare tarafından belirlenen bir proje uygulanacaksa, tesise ilişkin mimari, statik, elektrik ve tesisat gibi tüm mühendislik projeleri, resim ve hesapları, krokileri hazırlanmış olmalıdır.
- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/j maddesine istinaden, plan-

lanan yatırımın yap-işlet-devret modeli ile yapımına izin veren belediye meclisi kararı alınmalıdır.

- Cumhurbaşkanından yetkilendirme kararı alınmalıdır.
- Yatırımla ilgili genel, özel, teknik ve idari esas ve usulleri belirleyen şartnameler hazırlanmalıdır.
- 2011/1807 sayılı Karar'a uygun olarak ihalenin ilanı yapılmalı ve yüklenici belirlenmelidir.¹²
- Sözleşme yapılmalıdır.

B. YAP-İŞLET-DEVRET MODELİ UYGULAMASININ HUKUKİ SÜRECİ

Yap-işlet-devret modelinin belediyelerde uygulanmasına ilişkin hukuki süreci, 3996 sayılı Kanun ve 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri çerçevesinde şöyle sıralayabiliriz:

1. Yetki Alınması

a) YİD Projesi Hakkında Belediye Meclisi Kararı Alınması

Belediyelerce, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/j maddesi hükmüne göre, planlanan yatırım ve hizmetin yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilebilmesine izin veren **belediye meclisi kararı** alınır.

Ayrıca, bir özel hukuk kişinin ilgili belediyeye başvurarak ilgili yatırım ya da kamu hizmeti hakkında yap-işlet-devret

¹² 6 ve 7 nci bentlerde yer alan; ihalenin ilanı, ihalenin yapılması ve yüklenicinin belirlenmesi hususlarında, 94/5907 sayılı Kararı'na uyulması esas olmakla birlikte, bu konularda 2886 sayılı Yasa hükümlerine göre hareket edilmesinin mümkün olabileceği gibi, çünkü bu modelde yapılacak işler niteliği itibarıyla gelir getirici olduğu için anılan Yasa hükümlerinden de yararlanılabileceği kanısındayız.

¹¹ Osman Bozoğlu, a.g.m., s. 18

modeli çerçevesinde ihale açılmasını talep etmeyi engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bundan dolayı ilgili mahalli idarenin böyle kurum dışından gelen taleplerle de meclis kararı alması mümkün bulunmaktadır.¹³

b) Belediyenin Ön Yapılabilirlik Etüdü Yaptırması

Ön yapılabilirlik (fizibilite) etüdü, yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilmesi düşünülen projenin teknik, finansal, ekonomik, çevresel, sosyal ve hukuki açılardan yapılabilirliklerini analiz eden, öngörülen katkı payı ve garantiler de dâhil olmak üzere risk analizlerini ve paylaşımını içeren ve yatırımın geleneksel tedarik yöntemleri yerine yap-işlet-devret modeli ile hayata geçirilmesinin gerekçesini karşılaştırmalı ekonomik ve finansal analizlerle ortaya koyan raporu ifade eder.

Bu kapsamda, yatırım ve hizmetlerini, yap-işlet-devret modeli çerçevesinde gerçekleştirmek isteyen belediyece, karar alınan yap-işlet-devret projesi için “ön yapılabilirlik etüdü” yaptırılmalıdır.

c) İlgili Belediyece Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na Başvurulması

Belediyelerce gerçekleştirilecek YİD projelerine onay verilmesi konusunda, yetkili kuruluşlardan biri de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır.

Yatırım ve hizmetlerini YİD modeli ile yaptırmak isteyen belediye, projeye ilişkin “ön yapılabilirlik etüdü” ile birlikte taleplerini onay için ilgili bakanlık olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na

iletir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, vesa yet makamı olduğundan ilgili belediyenin sunduğu projeyi onaylayıp onaylamamakta serbesttir. Zira, 3996 sayılı Kanun’un “Yetki” başlığını düzenleyen 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre, YİD uygulama sözleşmeleri “... yetkili idarelerin bağlı, ilgili veya ilişkili olduğu Bakanın onayı”na tabi tutulmuştur. Bu nedenle, belediyelerce YİD proje başvuruları önce Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na yapılacaktır.

ç) İlgili Belediye Adına Ç.Ş.B’nin Cumhurbaşkanına Başvurusu

Belediyelerin, YİD projeleri için Cumhurbaşkanına başvurusu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kanalıyla yapılır. Nitekim 2011/1807 sayılı Karar’ın “Yetki” başlığını düzenleyen 5 inci maddesinin birinci fıkrasına göre mahalli idarelerin YPK’ya başvurularının, İçişleri Bakanlığı kanalıyla (Bakan imzalı) yapılacağını öngörmektedir. Ancak, bu yetki 5393 sayılı Belediye Kanunu ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, Yüksek Planlama Kurulu’nun yetkisi de 2018/3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Cumhurbaşkanına geçmiştir. Bu nedenle, belediyelerin yaptırmak istediği YİD projesi için Cumhurbaşkanına başvurusu o belediye adına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nca yapılması gerekmektedir.

d) Cumhurbaşkanının Değerlendirmesi ve Yetkilendirme Kararı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, yatırım ve hizmetlerini yap-işlet-devret modeline göre yaptırmak isteyen belediyenin projesini ve projeye ilişkin ön yapılabilirlik etüdünü Cumhurbaşkanına sunar.

13 İhsan Yiğit - Mithat Orhan, İnceleme Araştırma Raporu, İnceleme Araştırma Raporu, s.56

Cumhurbaşkanı, yaptığı değerlendirme sonucunda; yapılacak olan yatırım ve hizmetleri, risk paylaşımı ilke ve esaslarını, katkı payı ve talep garantisi verilip verilmeyeceğini, verilecekse gerektiğinde bunlara ilişkin üst sınırları belirleyebilmekte ve bu doğrultuda ilgili belediyeyi yetkilendirebilmektedir (2011/1807 sayılı BKK, md.5/2).

“Yetkilendirme Kararı” kapsamında, belediyenin yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilecek yatırım ve hizmetlere ilişkin uygulama sözleşmeleri, belediyelerin ilgili olduğu Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı alınarak sermaye şirketi veya yabancı şirket ile imzalanacaktır.

Hemen belirtelim ki, **sermaye şirketi**; Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulmuş veya kurulacak olan ve gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşlarının da (kamu iktisadi teşebbüsleri dahil) ortak olduğu ve bu Kanun’un 4 üncü maddesinde belirtilen Cumhurbaşkanı kararında öngörülen şartları taşıyan anonim şirketi, **yabancı şirket** ise; 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca Türkiye’de faaliyette bulunmasına izin verilen kuruluşu ifade etmektedir.

2. İlan Çıkılması

Cumhurbaşkanından “Yetkilendirme Kararı” alan belediye, gerçekleştirmek istediği yatırım ve hizmetini yap-işlet-devret modeli çerçevesinde yaptırılmasına dair ilana çıkar. Nitekim, 2011/1807 sayılı Karar’ın “İlan” başlıklı 6 ncı maddesine göre; YİD modeli çerçevesinde yaptırılmak istenen yatırım ve hizmetlerin, Res-

mi Gazetede ve Türkiye çapında yayımlanan yüksek tirajlı iki gazetede ön yeterlik veya teklif verme için belirlenen son başvuru tarihinden en az 30 gün önce olmak üzere ve en az birer defa ilan edilerek duyurulması gerekmektedir. İşin özelliğinin gerektirdiği durumlarda ise ilan, yurt dışında son başvuru tarihinden en az 45 gün önce yapılması gerekmektedir.

3. YİD Projesine Başvuracak İsteklilerde Aranacak Özellikler

Yap-İşlet-Devret projesi için ilana çıkılma aşamasında ilgili belediyece isteklilerde aranacak özelliklerin belirlenmesi gerekmektedir.

2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında; **istekli**, *bu Karar kapsamında göreve talip olan sermaye şirketleri veya aralarında oluşturdukları ortak girişimler* olarak tanımlanmıştır (4/ğ). İlgili belediye, ilan ettiği projeye talip olan isteklilerde bazı özellikleri arayabilir.

Nitekim 2011/1807 sayılı Karar’ın “İsteklilerde Aranacak özellikler” başlıklı 7 nci maddesine göre; bu Karar kapsamında isteklinin veya istekli bir ortak girişim ise bu girişim içinde yer alan şirketlerin her birinin sağlam bir mali yapıya sahip olduklarını bağımsız denetim firmalarının onaylanmış bilançoları ile kanıtlanmaları ve isteklinin veya istekli ortak girişim ise bu girişim içinde yer alan şirketlerden en az birinin talip olunan yatırım veya işletme ile ilgili faaliyetlerde bulunmuş olması zorunludur. Demek oluyor ki, YİD projesine başvuran isteklilerin sağlam bir mali yapıya ve ilgili işte uzman olmaya sahip olmaları gerekmektedir.

4. YİD Projesi Şartnamelerin Hazırlanması

İsteklide veya istekli ortak girişim ise bu girişim içinde yer alan şirketlerde aranacak koşullar, talip olunan yatırım veya hizmetlerin özellikleri dikkate alınarak idare tarafından hazırlanan/hazırlattırılan şartnamede belirtilir.

Şartname, yapılacak işlerin genel, özel, teknik ve idari esas ve usullerini gösteren belge veya belgelerdir.

Belediyelerin ilgili yap-işlet-devret projesine dönük olarak bir şartname yapması ya da yaptırmayı gerektirmektedir.

Keza, 2011/1807 sayılı Karar'ın "Şartnameler" başlıklı 8 inci maddesine göre; şartnameler, idare tarafından, görev konusu yatırım ve hizmetlerin özelliklerini belirtecek şekilde hazırlanır ya da hazırlattırılır.

Şartnamelerde görevin niteliğine göre konulacak özel ve teknik şartların dışında, genel olarak aşağıdaki hususların yer alması zorunludur:

- Görevin nevi, niteliği ve kapsamı,
- Geçici ve kesin teminat oranları ve şartları,
- Görev yeri, teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları,
- Görev konusu işlere başlama ve iş bitirme tarihleri, gecikme halinde uygulanacak müeyyideler,
- Şirketlerde aranan şartlar ve istenen belgeler,
- Değerlendirme yapmak üzere şirketlerden istenecek görev konusu

ili ilgili fizibilite raporu, iş programı, nakit akım tablosu ve benzeri belgeler,

- Görevlendirme yapıp yapmamakta ve uygun teklif tespit etmekte idarenin serbest olduğu,
- Tekliflerin hazırlanması, verilmesi, değerlendirilmesi ve görevlendirme usul ve esasları,
- Tekliflerin geçersiz sayılacağı haller,
- Görevlendirme kararının alındığı tarihten itibaren hangi süre içerisinde onaylanacağı ve iptal edileceği,
- Her türlü giderin kim tarafından karşılanacağı,
- Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları,
- Ücret belirleme yöntemleri,
- Kamulaştırma bedeline görevli şirketin iştirak edip etmeyeceği, ederse iştirak edilecek tutar, ayrıca arazi toplulaştırması yapıp yapılmayacağı ve bedelin hangi tarafça karşılanacağı,
- Mevzuat gereği alınması gereken zorunlu izinler ile bu izinlerin kim tarafından alınacağı,
- İhtilafların çözüm şekli,
- Katkı payı ödenip ödenmeyeceği ve katkı payı belirleme yöntemleri,
- Talep garantisi verilip verilmeyeceği, verilecekse miktarı ve süresi,

- Hazine yatırım garantisi öngörülüp görülmediği.

Göreve ait şartnameler ve ekleri bedelsiz olarak isteklilerce mahalli idarede (belediyede) görülebilir. Şartnameler ve ekleri, idarenin takdir ettiği bir bedel karşılığında isteklilere verilir (2011/1807 sayılı BKK m.9).

5. Ön Yeterlik Komisyonu Kurulması

İlgili belediye, kendisine başvuran istekliler arasında ön yeterlik yapıp yapmamakta serbesttir, yani bu konuda takdir hakkına sahip bulunmaktadır. Belediye tarafından belli istekliler arasında kapalı teklif usulünün uygulanmasına ve ön yeterlik değerlendirmesine karar verildiği takdirde, bir ön yeterlik komisyonunun kurulması gerekmektedir. Ön değerlendirme komisyonunun kuruluş ve çalışma usulleri ile isteklilerde işin gereği aranacak özellikler belediyece belirlenmesi gerekmektedir (2011/1807 sayılı BKK, Ön Yeterlik, m.10).

6. Görevlendirme Yapılması

Görevlendirme, 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yazılı usul ve esaslar dâhilinde, istekliler arasından birisine işin verildiğini gösteren ve yetkili mercilerin onayı ile tamamlanan işlemleri ifade eder.

a) Görevlendirme Komisyonu Kurulması

Görevlendirmeyi yapacak mahalli idarenin (belediyenin) üst yöneticisinin onayı ile görevlendirme komisyonunu kurması gerekmektedir. 2011/1807 sayılı

Karar'ın 4 üncü maddesinin (ö) fıkrasına göre üst yönetici; belediyelerde belediye başkanıdır. Görevlendirme Komisyonuna yardımcı olmak üzere, görevlendirme kararlarına katılmamak şartıyla gereği kadar idari ve teknik eleman görevlendirilebilmektedir. Görevlendirme Komisyonunun kuruluş ve çalışma usulleri ilgili idare (belediye) tarafından düzenlenecektir (2011/1807 sayılı BKK, m.11).

b) Görevlendirme Usulleri

Görevlendirme usulleri, anılan Karar'ın 12 nci maddesinde gösterilmiştir. Bu Karar kapsamındaki görevlerin verilmesinde;

- Tüm istekliler arasında kapalı teklif usulü,
- Belli istekliler arasında kapalı teklif usulü,
- Pazarlık usulü, uygulanabilir.

Görevin gereğine göre bu usullerden hangisinin uygulanacağı belediye tarafından tespit edilir. Gerekliğinde Cumhurbaşkanı, yatırım ve hizmetlerin özelliğine göre görevlendirme usulüne karar verebilir.

1. Tüm İstekliler Arasında Kapalı Teklif Usulü

Tüm istekliler arasında kapalı teklif usulü, bütün isteklilerin teklif verebildiği usuldür. İdare tekliflerin hazırlanması, verilmesi, zarfların açılması, tekliflerin değerlendirilmesi ve görevlendirmenin sonuca bağlanmasına dair usul ve esasları tespit eder. Bu usul ve esaslar şartnamede belirtilir.

2. Belli istekliler arasında kapalı teklif usulü

- İdare, anılan Karar kapsamında gerçekleştirileceği yatırım ve hizmetleri, diğer görevlendirme usulleri yerine, teknik yeterlilikleri ve mali güçleri idarece kabul edilmiş en az üç istekli arasında kapalı teklif usulü ile yaptırabilir.
- Bu usulü tercih eden idarenin zorunlu nedenlerle üç istekliyi bulamaması ya da teklif veren istekli sayısının üçten az olması halinde, Bakan onayıyla, teklif almanın aynı usulle ikinci kez tekrarında üç istekli koşulu aranmaz.
- Bu madde hükümlerine göre yapılacak görevlendirmelerde, görevlendirmeye katılacak isteklilerin isimleri belirtilmek suretiyle Bakanın onayının alınması zorunludur.
- Bu görevlendirmelerde ilan yapılması zorunlu değildir. Gerekli görülen hallerde görevlendirmeye davet edilecek isteklilerin seçimi için ilan yapılabilir.

3. Pazarlık Usulü

- Tüm istekliler arasında kapalı teklif usulü veya belli istekliler arasında kapalı teklif usulü ile görevlendirme yapılamaması durumunda pazarlık usulü ile görevlendirme yapılabilir.
- Pazarlık usulü ile yapılacak görevlendirmelerde, tekliflerin yazılı olarak alınması zorunludur. Tek-

lifler, idarece teşkil edilen komisyon tarafından, işin nitelik ve gereğine göre, şartnamede belirtilen yatırım ve hizmetlerin ücretlerinin belirlenmesi esasına uygun olmak üzere değerlendirilir. Bu değerlendirmede ayrıca şartnamede yer alan diğer hususlar da dikkate alınır. Görevlendirme pazarlık ile sonuçlandırılır. Bu usule göre yapılan görevlendirmelerde ilan yapılması zorunlu değildir.

- Pazarlığın ne suretle yapıldığı, ne gibi tekliflerde bulunduğu ve görevlendirilen şirketin neden dolayı tercih edildiği görevlendirme kararında gösterilir.

c) Görevlendirmede Uyulacak Ortak Esaslar

Görevlendirme, anılan Karar'da yazılı usul ve esaslar dâhilinde, istekliler arasından birisine işin verildiğini gösteren ve yetkili mercilerin onayı ile tamamlanan işlemleri ifade eder.

Görevlendirmede uyulacak ortak esaslar, 2011/1807 sayılı BKK'nın 16 ncı maddesinde düzenlenmiştir.

- Bu Karar kapsamında yapılacak olan görevlendirmelerde tüm istekliler arasında kapalı teklif usulünün uygulanması esastır. İdarece belli istekliler arasında kapalı teklif usulü veya pazarlık usulünün uygulanmasına karar verilmesi halinde, bu kararın gerekçesi görevlendirme ilan veya şartnamesinde belirtilir.

- İki veya daha fazla istekli taraftan yapılan tekliflerin aynı olması ve bunların da uygun teklif olduğunun anlaşılması halinde, ilgili belediyeyi ve/veya Hazineyi en az mali yükümlülük altına sokacak olan teklif sahibine görevlendirme yapılır.
- Görevlendirme komisyonu tarafından alınan görevlendirme kararı, belediyelerde üst yönetici tarafından onaylanır veya iptal edilir.
- İstekli çıkmadığı veya tekliflerin uygun görülmediği hallerde, idare aynı yatırım ve hizmetler için bu Karar'da öngörülen usullerden herhangi birine yeniden başvurmakta serbesttir.

Yukarıdaki usullere göre görevlendirmeyi hak eden şirkete dair Görevlendirme Komisyonu bir görevlendirme kararı alınır. Bu görevlendirme kararının geçerli olabilmesi için belediyelerde üst yönetici (Belediye Başkanı) tarafından onaylanması gerekmektedir (2011/1807 sayılı BKK m.16/3). Burada "onay" bağlamında verilen görevlendirme kararı ile şirket artık görevli şirket olarak anılır.

ç) Görevli Şirkete İlişkin Hususlar

Görevli şirkete ilişkin hususlar, anılan Karar'ın 17 nci maddesinde gösterilmiştir. Söz konusu madde hükmüne göre, görevi şirketin;

1. Görevlendirme kararı verilen isteklinin görevlendirilmesini müteakip, her YİD projesi için ayrı bir şirket kurulur. Bu şirketin ana sözleşmesinde YİD pro-

jesi, faaliyet konusu olarak belirtilir. Şirketin 2011/1807 sayılı Karar kapsamında gerçekleştireceği yatırım ve hizmetler için getireceği öz kaynak oranı, önerilen toplam sabit yatırım tutarının yüzde yirmisinden az olamaz.

2. Kurulacak şirket ortaklarından en az birinin kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu veya üst kuruluşu olması ve şirket sermayesine en az %51 oranında iştirak etmesi, projelerin aynı faaliyet konusunda olması kaydıyla işin özelliğine göre idarenin de uygun görmesi halinde ayrı bir şirket kurulması şartı aranmaz.

3. Mahalli idarelerde üst yöneticinin izni alınmadan, yatırım veya işletme ile ilgili faaliyetlerde bulunmuş ve teknik yeterliliğe sahip olan ortağın, şirketin kuruluş sermayesindeki payını yatırım döneminde değiştirmesi halinde, idare (belediye) uygulama sözleşmesini feshedebilir. Cumhurbaşkanı onayı ile sözleşmesi imzalanmış olan projelerde Cumhurbaşkanı izni alınmadan, yatırım veya işletme ile ilgili faaliyetlerde bulunmuş ve teknik yeterliliğe sahip olan ortağın, şirketin kuruluş sermayesindeki payını yatırım döneminde değiştirmesi halinde de, idare (belediye) uygulama sözleşmesini feshedebilir.

C. SÖZLEŞME YAPILMASI

Yap-İşlet-Devret modeli bir sözleşme ile gerçekleştirilmek zorundadır. YİD modelinde çok sayıda taraf ve bu taraflar arasındaki ilişkileri düzenleyen birden çok sözleşme bulunur.

Cumhurbaşkanınca belirlenen idare ile sermaye şirketi veya yabancı şirket

arasında yapılacak sözleşme, özel hukuk hükümlerine tabidir.

Görevli şirket, 2011/1807 sayılı Karar kapsamında kendisine görev verilen isteklinin katılımı ile Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulan ve kamu iktisadi teşebbüsleri dâhil kamu kurum ve kuruluşlarının da ortak olabildiği, bu Karar'ın öngördüğü şartları taşıyan anonim şirketi ifade eder.

Buna göre, görevli şirket ile belediye arasında “uygulama sözleşmesi” yapılır. Uygulama sözleşmesi; yatırım ve hizmetlerin gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak, idare ile görevli şirket veya sermaye şirketi arasında özel hukuk hükümlerine göre akdedilen sözleşmeyi ifade etmektedir (2011/1807 sayılı BKK, md.4/n). Uygulama sözleşmesine ilişkin “diğer sözleşmeler” adında başka sözleşmeler de bulunmaktadır. “Diğer sözleşmeler”; uygulama sözleşmesine bağlı olarak imzalanan ve uygulama sözleşmesi hükümlerine aykırı hükümler ihtiva etmeyen sözleşmeleri ifade etmektedir (2011/1807 sayılı BKK, md.4/c). Diğer sözleşmelerin uygulama sözleşmesi tarafından belirlenmesi gerekmektedir (2011/1807 sayılı BKK, md.34).

Uygulama sözleşmesinin onay makamını belediyelerde, belediye başkanıdır. Zira 2011/1807 sayılı BKK'nın “Yetki” başlıklı 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre mahalli idarelerde sözleşmelerin onay yetkisi üst yöneticilere bırakılmıştır. Belediyelerde üst yönetici, belediye başkanıdır. Belediyelerin YİD projesi başlatabilmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayına ve bu Bakanlı-

ğın belediyeler adına Cumhurbaşkanına başvurusu şartını getirmişken, nihai aşamada görevlendirmenin verilmesi ve uygulama sözleşmesinin yapılması ilgili mahalli idarenin üst yöneticisine bırakılmıştır.

Bu aşamada mahalli idare ile görevli şirket arasında yapılacak uygulama sözleşmesinin kapsamı ve kapsama ilişkin esasları belirlenir (2011/1807 sayılı BKK m.18).

1. Sözleşmede Yer Alacak Hususlar

Sözleşmede yer alacak hususlar, anılan Karar'ın 18 inci maddesinde gösterilmiştir. Söz konusu madde hükmüne göre;

1. Uygulama sözleşmesi, bu Karar ve Cumhurbaşkanının yetkilendirme kararı ile şartnamelere uygun olarak hazırlanır.

2. Uygulama sözleşmesinde aşağıdaki hususlar yer alır:

- Taraflar, · Sözleşmenin konusu, · Süre, ·Yatırım ve hizmetlerin genel esasları, · Mal ve hizmetin standart ve kalitesi, · Görevlendirmelerde performans kriterleri ile yatırım ve hizmetleri emre amade tutma koşulları, · Finansman, · Ücret ve varsa katkı payının belirlenmesi, · Hazine yatırım garantisi ve/veya talep garantisi verilip verilmeyeceği, varsa miktarı ve süresi, · Yatırım süresi, kabul ve işletmeye alma tarihi, · Yatırım döneminde işin tamamlanmasındaki gecikme ve maliyet değişiklikleri, · Kamulaştırma ve/veya arazi toplulaştırması, · Mevzuat gereği alınması gereken izinler, · Teminat, · Aylık ve yıllık faaliyet raporları, · Denetim, · Güvenlik, emniyet ve çevre

önlemleri, · Mücbir sebepler, · Sigorta, bakım ve onarım, · Görevin devri, · Fesih, · Süre sonunda tesisin devri, · Sürenin sona ermesinden önceki devir, · Krediler, · Sorumluluk ve tazminat, · Gecikme faizi uygulanıp uygulanmayacağı, · Eğitim, · Uygulanabilir hukuk ve ihtilafların halli, · Sözleşme masraflarının kimin tarafından ödeneceği, · Tebligat, · Sözleşme dili, sözleşmedeki değişiklikler, diğer sözleşmeler, · Sözleşmenin yürürlük tarihi, · Diğer hususlar.

2. Uygulama Sözleşmesinin Kapsamına İlişkin Esaslar

a) Taraflar

Sözleşmede taraflar, uygulama sözleşmesini imzalayan idare (belediye) ile sermaye şirketi veya görevli şirkettir.

b) Finansman

Sözleşmede, görevli şirketin finansmanının tamamını sağlamakla yükümlü olduğu toplam yatırım tutarı ve varsa uygulanacak eskalasyonlar ile bunlara uygulanacak formüller, köprü kredi kullanılacaksa bunun kullanılacağı durumlar, ek maliyetler ve bunların nasıl karşılanacağı ile kullanılacak her tür krediye ilişkin hususlar yer alır.

c) Uygulama Sözleşmesinin İmzalanması

3996 sayılı Kanun'da belirtilen yatırım ve hizmetlerin niteliğine göre akdedilmesi gereken diğer sözleşmeler¹⁴ uygulama sözleşmesinde belirtilir.

¹⁴ Diğer sözleşmeler; uygulama sözleşmesine bağlı olarak imzalanan ve uygulama sözleşmesi hükümlerine aykırı hükümler ihtiva etmeyen sözleşmeleri ifade eder.

Uygulama sözleşmesinin yürürlüğe girmesi, sözleşmede belirtilen diğer sözleşmelerin de imzalanması ile mümkün olabilmektedir.

Hazine yatırım garantisi verilmesi uygun görülen görevlendirmelerde, uygulama sözleşmesinin yürürlük tarihi garanti mektubunun imzalanmasından önceki bir tarih olarak belirlenemez. Başka bir deyişle, uygulama sözleşmesinin yürürlük tarihi ancak garanti mektubunun imzalanmasından sonraki bir tarih olacaktır (2011/1807 sayılı BKK m.35).

YİD sözleşmelerinde, finansman, katkı payı, yatırım yapacak şirketin uzmanlığı, üretilecek mal ya da hizmetin nasıl fiyatlandırılacağı, YİD şirketine tanınacak idari irtifakların niteliği, kamulaştırma, hazine garantisi ve ortaya çıkan uyumsuzluklarda yargı yolu bakımından tahkim yolunun tayininde dikkat edilmelidir.¹⁵

ç) Teminat

İdare tarafından, teklifle birlikte projelerin yatırım tutarına göre idarece takdir edilecek tutarda geçici teminat, sözleşmenin imzalanması ile birlikte yatırım tutarının yüzde biri oranında kesin teminat alınır. Teminatlar teminat mektubu olarak verildiği takdirde, geçici teminat süresiz, kesin teminat sözleşme süresince geçerli olmak üzere teklif edilen para cinsinden düzenlenir.

Teminat olarak kabul edilecek değerler şunlardır:

¹⁵ Gökhan Kürşat Yerlikaya, Mahalli İdarelerin Yatırımlarında Yap-İşlet-Devret Modelinin Uygulanması, 193.25.125.6/Yerel_Yonetimler...2012

- Tedavüldeki Türk Parası.
- Bankalar tarafından verilen teminat mektupları.
- Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri ve bu senetler yerine düzenlenen belgeler.

d) Belediyenin Denetim Yetkisi

İlgili belediye, görevli şirketin uygulama sözleşmesi kapsamına giren tüm faaliyetlerini, belge ve kayıtlarını bütün aşamalarda denetleyebilecek veya denetletirebilecektir.

Bu kapsamda yapılacak denetim aşamasındaki giderlerin hangi tarafça ve ne şekilde karşılanacağı, uygulama sözleşmesinde belirtilecektir (2011/1807 sayılı Karar, m.25).

e) Belediyelerin Uygulama Sözleşmesini Fesih Yetkisi

Uygulama sözleşmesi, görevli şirketin yükümlülüklerini yerine getirememesi veya uygulama sözleşmesi şartlarını ihlal etmesi, iflası, konkordato ilan etmesi, ödeme güçlüğüne düşmesi hallerinde, idare tarafından süresinden önce feshedilebilir. Feshe ilişkin hükümler, feshin sonuçları ve diğer sözleşmelerin akıbetine ilişkin hususlar uygulama sözleşmesinde düzenlenir.

Yap-işlet-devret modelinde, idareye belirli koşullarda uygulama sözleşmesini fesh etme yetkisi verilmiştir. 2011/1807 sayılı Karar'ın "fesih" başlıklı 28 inci maddesine göre; **uygulama sözleşmesi**, görevli şirketin yükümlülüklerini yerine getirmemesi veya uygulama sözleşmesi

şartlarını ihlal etmesi, iflası, konkordato ilan etmesi, ödeme güçlüğüne düşmesi hallerinde idare tarafından süresinden önce feshedilebilir.

Yine uygulama sözleşmesinde feshe ilişkin hükümlerin, feshin sonuçları ve diğer sözleşmelerin akıbetine ilişkin hususların yer alması gerekmektedir. Yani uygulama sözleşmesinde yer alan fesih kuralları tarafları bağlayıcı olacaktır.¹⁶

Ç. SORUMLULUK VE TAZMİNAT

Yatırım ve/veya hizmetin belirlenen süre içerisinde projelendirilmesi, finansmanı, kurulması ve işletilmesinden sermaye şirketi veya yabancı şirket sorumludur. Bu şirketlerin sözleşmede öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde idarenin uğrayacağı zararın tazminine ilişkin hükümler sözleşmede yer alır.

Sözleşmelerde, idare tarafından yapılacak ödemelerin gecikmesi halinde, uygulanacak gecikme faizine ilişkin hükümlere de yer verilebilir.

D. SÜRE

Yapılacak sözleşmelerde sermaye şirketinin yapım ve işletmesini üstleneceği yatırım ve hizmetin süresinin belirlenmesinde, elde edilecek kâr dâhil yatırım bedelinin ve yatırım için sağlanan kredilerin geri ödeme süresi ile projenin niteliği, sermayenin miktarı ve işletme esasları dikkate alınır.

Uygulama sözleşmesinde belirtilen yürürlük tarihinden başlamak üzere, yatırım süresi ve işletme süresinden oluşan

¹⁶ Gökhan Kürşat Yerlikaya, a.g.m.

toplam süre sözleşme süresidir. Bu süre mücbir sebepler ve idarenin sebep olduğu haller dâhil hiçbir şekilde toplam **49 yılı** geçemez.

E. ÜCRET VE KATKI PAYININ BELİRLENMESİ

Ücret, YİD modeliyle gerçekleştirilecek yatırım sonucu üretilecek mal veya hizmetlerin karşılığı olarak ödenecek fiyat veya bedelini ifade eder.

3996 sayılı Kanun'a göre yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilecek yatırım sonucu üretilecek mal ve/veya hizmetlerin karşılığı olarak ödenecek ücretler veya katkı payları, Cumhurbaşkanını kararıyla yürürlüğe konulacak usul ve esaslar uyarınca gerekli görülen hallerde idarenin (belediyenin) ilgili bulunduğu bakan (ÇŞB) tarafından belirlenecektir.

Görevli şirketçe üretilen mal ve hizmetler için belediye tarafından talep garantisi verilebilir. Ancak, talep garantisi verilmesi öngörülen sözleşmelerde, garanti edilen mal ve hizmet düzeyinin üzerinde talep gerçekleşmesi durumunda hasılat paylaşımının ne şekilde yapılacağı hususu düzenlenir.

Yatırım bedelinin idare veya hizmetten yararlananlarca ödenmesinin mümkün olduğu Yap-İşlet-Devret projelerinde, sözleşme tarafı merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, işletme süresi içinde taahhüt ettikleri garanti kapsamında doğabilecek ödeme yükümlülükleri bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sınırlamalara tabi olmadan idare bütçelerinden ödenir.

Katkı payı; görevli şirketin ürettiği mal veya hizmetin bedeli, mal veya hizmetten yararlananlar tarafından tamamen veya kısmen ödenmesi mümkün olmayan yatırımlarla ilgili yapılacak görevlendirmelerde, mal veya hizmetten yararlananların tüketim veya kullanım miktarları da dikkate alınarak belirlenen ve idare tarafından görevli şirkete tamamen veya kısmen yapılan ödemeyi ifade eder.

Ücretle ilgili düzenlemeler katkı payı hakkında da uygulanır.

Bu kapsamda, mal veya hizmet türleri veya bunların tüketim veya kullanım miktarları ya da kalite, güvenlik ve diğer değerlendirme kriterleri itibariyle farklı ücretler uygulanabilir. Ücretler, tüketim veya kullanım miktarlarının alt ve üst sınırlarına göre aralıklar itibariyle topluca belirlenebilir. Bunlara ilişkin kriterlere şartnamelerde ve uygulama sözleşmelerinde yer verilir.

F. GÖREVLİ ŞİRKETİN YİD PROJESİ KAPSAMINDA ŞİRKET KURMASI, YATIRIM YAPMASI VE FAALİYETE GEÇMESİ

Görevli şirket, 2011/1807 sayılı Karar kapsamında kendisine görev verilen isteklinin katılımı ile Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulan ve kamu iktisadi teşebbüsleri dâhil kamu kurum ve kuruluşlarının da ortak olabildiği, bu Karar'ın öngördüğü şartları taşıyan anonim şirketi ifade eder.

Yatırım ve hizmetini yap-işlet-devret modeli çerçevesinde yaptıracak belediyeye ile sözleşme yapan görevli şirketin bu proje kapsamında ve bu projeyi kendine

faaliyet alanı seçen bir anonim şirket kurması gerekmektedir. YİD anonim şirketi kurulduktan sonra proje kapsamında yatırıma başlayacak ve yatırımı bitirdikten sonra işletme dönemine geçmiş olacaktır. Bilindiği üzere, 3996 sayılı Kanun'a göre YİD modelinde maksimum süre 49 yıldır. Bu 49 yıllık süreye YİD şirketinin proje ve yatırım dönemi de dahil bulunmaktadır. Bu yüzden işletme süresinden kar etmek için YİD şirketi bir an evvel ve gecikmeden yatırım dönemini bitirip işletme dönemine geçmek isteyecektir. Zira koyduğu yatırımı işletme süresinde itfa edebilecektir. Bu süre de ne kadar uzunsa işletme için o kadar iyi olacaktır.¹⁷ Nitekim yatırım döneminde işin tamamlanmasında gecikme ve maliyet değişiklikleri ve bunların sonuçlarına ilişkin hükümlere uygulama sözleşmesinde yer verilecektir (2011/1807 sayılı BKK m.23). Yine mücbir sebep halleri de uygulama sözleşmesinde yer almaktadır (2011/1807 sayılı BKK m.26).

G. YİD YATIRIMININ (TESİSİNİN) İLGİLİ BELEDİYEYE DEVRİ

3996 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre; yapılacak sözleşmelerde sermaye şirketinin veya yabancı şirketin yapım ve işletmesini üstleneceği yatırım ve hizmetin süresinin belirlenmesinde yatırım bedelinin (elde edilecek kar dahil) ve yatırım için sağlanan kredilerin geri ödeme süresi ile projenin mahiyeti, sermayenin miktarı ve işletme esasları dikkate alınır. Sözleşmelerin süresi 49 yıldan fazla olmaz.

¹⁷ Gökhan Kürşat Yerlikaya, Mahalli İdarelerin Yatırımlarında Yap-İşlet-Devret Modelinin Uygulanması, 193.25.125.6/Yerel_Yonetimler...2012

1. Süre Sonunda Devir

YİD modeli ile yaptırılan yatırımın veya tesisinin sözleşme süresinin sonunda ya da süresinden önce olabilmektedir. Doğal olanı süresi sonunda devirdir.

3996 sayılı Kanun'da devirle ilgili olarak, *sermaye şirketi veya yabancı şirket tarafından yapılan yatırım ve hizmetler, sözleşmenin sona ermesi ile birlikte her türlü borç ve taahhütlerden ari, bakımlı, çalışır ve kullanılabilir durumda bedelsiz olarak kendiliğinden idareye geçeceği* belirtilmektedir (m.9).

2011/1807 sayılı Karar'ın "süre sonunda tesisin devri" başlıklı 29 uncu maddesine göre; uygulama sözleşmesi sonunda yatırım ve hizmetler her türlü borç ve taahhütlerden ari, bakımlı, çalışır ve kullanılabilir durumda bedelsiz olarak kendiliğinden idareye geçmektedir. Yatırım ve hizmetlerin devir aşamasında bu şartları ve uygulama sözleşmesinde yer alan diğer hususları haiz olup olmadığı oluşturulacak devir-teslim komisyonunca tespit edilmelidir. Bu komisyonun oluşturulması, çalışma usul ve esasları, komisyonca tespit edilen eksiklik ve hataların giderilmesi ve onarımların yapılması ile ilgili hükümlere de uygulama sözleşmesinde yer verilmesi gerekmektedir.

2. Sürenin Sona Ermesinden Önceki Devir

Yap-İşlet-devret mevzuatında süre bitmeden önce de devire izin verilmektedir. Ancak bunun için 2011/1807 sayılı Karar'ın "sürenin sona ermesinden önceki devir" başlıklı 30 uncu maddesine göre; uygulama sözleşmesinde belirtilen

süreden önce, mücbir sebep veya idarenin sözleşmeyi tek taraflı feshetmesi sebebiyle tesisin devri veya görevli şirket hisselerinin devir alınmasına ilişkin hususlara uygulama sözleşmesinde yer verilmesi gerekmektedir.

3. YİD Şirketi Tarafından Görevin Devri

Bazı durumlarda YİD şirketi elde ettiği görevi devredebilmektedir. Nitekim 2011/1807 sayılı Karar'ın "Görevin Devri" başlıklı 27 nci maddesine göre; görevli şirket, yatırım ve işletme dönemlerinde uygulama sözleşmesinden doğan tüm hak ve vecibelerini, aynı koşullarla ve anılan Karar'da belirtilen usul ve esaslara uygun bir başka şirkete, ilgili **belediyenin uygun görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı** ile devredebilmektedir. Ancak, uygulama sözleşmesinin onayı Cumhurbaşkanı tarafından yapılan görevlendirmelerde görevin devri, idarenin görüşü ve Cumhurbaşkanı kararı ile mümkündür. Görevin bu şekilde devredilmesi durumunda, diğer sözleşmeler de devredilmiş sayılacaktır.

Buraya kadar mahalli idarelerde yatırım ve hizmetlerin YİD modeli çerçevesinde verilmesinin hukuki süreci anlatılmıştır. Şimdi ise mahalli idarelerin YİD modelinden istifade ederken karşılaşılabileceği bazı sorunlara aşağıdaki gibi değinilecektir.

Ğ. KAMULAŞTIRMA

3996 sayılı Kanun'da öngörülen yatırım ve hizmetler için gerekli kamulaştırma işlemleri idare tarafından 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine

göre yapılır. Kamulaştırılan taşınmazın mülkiyeti idareye aittir. Kamulaştırma bedelinin tamamen veya kısmen sermaye şirketi veya yabancı şirketçe ödenmesi hususu idare ile bu şirketler arasında yapılacak sözleşmelerde hükme bağlanabilir.

H. GARANTİLER, KREDİLER VE MUAFİYETLER

1. Garantiler

Yap-işlet-devret modeli çerçevesindeki yatırım projeleri için idare adına sermaye şirketleri ya da yabancı şirketlere, kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahalli idarelerin satın alacakları mal ve hizmet bedelleri ile kamu kuruluşlarınca, bu şirketlere taahhüt edilmiş üretim girdilerinin temin edilememesi halinde ilgili sözleşme çerçevesinde ortaya çıkabilecek ödeme yükümlülükleri için garanti vermeye, sözleşme hükümleri gereği malî yükümlülük altına giren kamu kurum ve kuruluşları ile fonlar lehine garanti vermeye, gerektiğinde, proje ile ilgili anlaşmalardaki koşullar çerçevesinde köprü krediler sağlanmasına veya sağlanacak bu krediler için geri ödeme garantisi vermeye ve yap-işlet-devret modeline dayanan tesisin ve/veya şirket hisselerinin söz konusu projelere ilişkin anlaşmalardaki koşullara uygun olarak satın alınması halinde de dış kredi borçlarını yüklenen kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahalli idarelerin lehine, finansör kuruluşlara garanti vermeye ve garanti koşullarını belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir (m.11).¹⁸

¹⁸ 2.7.2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 118 inci maddesiyle,

2. Kredi Üstlenimi

Görevli şirket ile yapılacak sözleşmede, sözleşmenin feshedilerek yatırım ve hizmetin süresinden önce ilgili idare tarafından devralınması hükmünün bulunması hâlinde, yatırım ve hizmetlerin gerçekleştirilmiş kısmına tekabül eden yurt dışından sağlanan finansmanın ve varsa bu finansmanın teminine yönelik türev ürünlerden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere mali yükümlülüklerin idare tarafından üstlenilmesine, gerçekleştirilmemiş yatırım ve hizmetlere ilişkin kısmının ise idarenin talebine bağlı olarak kullanılabilmesine ilişkin hükümlere yer verilebilir (m.11).

Mahalli idareler tarafından gerçekleştirilen yatırım ve hizmetlere yönelik sözleşmelerde sözleşmelerin süresinden önce feshedilerek tesisin ilgili idare tarafından devralınmasının öngörülmesi hâlinde, yatırım ve hizmetlerin finansmanı amacıyla temin edilen yurt dışından sağlanan finansmanı ve varsa bu finansmanın teminine yönelik türev ürünlerden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere mali yükümlülükleri üstlenmeye söz konusu idare (belediye) yetkilidir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca borç üstlenimi, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 8/A maddesi çerçevesinde yürütülecektir.

3. Muafiyetler

Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde yaptırılacak işlerde ve yap-işlet-devret

3996 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde yer alan "Hazine Müsteşarlığının görüşü ve bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

modeli çerçevesinde idare ile sermaye şirketi veya yabancı şirketin yapacağı bütün iş ve işlemler 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Kanuna göre alınan **Damga Vergisi** ile 2.7.1964 tarihli ve **492 sayılı Kanun uyarınca alınan harçlardan muaf**tır (m.12).

Yap-İşlet-devret modeli ile yapılacak projelerde ilgili idaresince 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olunmadan yapım ve işletme sürelerinde müşavirlik hizmet alımı yapılabilir. Söz konusu hizmet alımına ilişkin esas ve usuller ilgili bakanlıklar tarafından belirlenir.

4. SONUÇ

Yap-İşlet-Devret modeli, ileri teknoloji veya yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modeli olup, yatırım bedelinin (elde edilecek k r dahil) sermaye şirketine veya yabancı şirkete, şirketin işletme süresi içerisinde ürettiği mal veya hizmetin idare veya hizmetten yararlananlarca satın alınması suretiyle ödenmesidir.

Belediyelerin Yap-İşlet-Devret modeliyle projelerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle belediye meclisinden karar almaları gerekmektedir. Belediye meclisi kararından sonra YİD modelini düzenleyen 3996 sayılı Kanun'da belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde projelerini hayata geçirmeleri gerekmektedir.

Yap-İşlet-Devret modeli; köprü, tünel, metro, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, yeraltı ve yerüstü otoparklar, garajlar, toptancı halleri ve benzeri bazı alt yapı yatırım ve hizmetlerinin kamu kaynaklı

finansman yerine, özel sektör katılımıyla gerçekleştirilmesini öngören bir hizmet modelidir.

Ancak, bu hizmet ve yatırımların 3996 sayılı Kanun kapsamında yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilebilmesi için bunların ileri teknoloji veya yüksek finansman ihtiyacı bulunan projeler olması gerekmektedir. Belirtmek gerekir ki, bazı belediyelerin otel, motel, işhanı, otogar gibi kimi yatırım ve hizmetlerini yaptırdığı kat karşılığı, arsa karşılığı gibi hizmet yöntemlerinin 3996 sayılı Kanun çerçevesinde gerçekleştirilen yap-işlet-devret modeli ile ilgisi bulunmamaktadır.

Yap-İşlet-Devret modeli kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlar, 2886 sayılı Devlet İhale Yasası'na tabi olmayıp, Yasa'nın uygulanmasını gösteren 94/5907 sayılı Karar'da yer alan usul ve esaslara göre gerçekleştirilmektedir.

Bu nedenle, Yasa kapsamında gerçekleştirilecek yatırım veya hizmetin ihalesinde 94/5907 sayılı Karar'da yer alan; ilan, şirketlerde aranacak özellikler, sözleşmelerin kapsamı, yatırım sonucu oluşacak mal ve hizmetlerin ücretlerinin belirlenmesinde uygulanacak kriterler, şartnamelerin hazırlanması, idarenin ön seçimi yapıp yapmamakta serbest olduğu (ön seçim yapılması halinde bir ön seçim komisyonu kurulması), görevlendirme komisyonunun kurulması gibi özel hükümlere uyulması gerekir.

Yine, bu Yasa kapsamında işin şirket-

lere verilmesinde; “kapalı teklif usulü”, “belli istekliler arasında kapalı teklif usulü” ve “pazarlık usulü”nün uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Son olarak belirtelim ki, 3996 sayılı Kanun çerçevesinde gerçekleştirilen yatırımlarla ilgili olarak, idare ve yüklenici şirketçe ilgili Kanun ve Uygulama Esasları kapsamında yapılan işlemler, 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Kanun uyarınca alınan harçlardan; bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar ise 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Kanun'a göre alınan Damga Vergisinden muaf tutulmuştur.

Ana hatlarıyla Yap-İşlet-Devret modeli, üç aşamadan oluşmaktadır:

Modelin ilk aşamasında ilgili yatırım (tesis) bütün finansmanı ve riskleri şirket tarafından karşılanarak yapılmaktadır. İkinci aşamada sözleşmede yer alan esas ve usuller çerçevesinde tesis, müteahhit şirket tarafından belli bir süre işletilmektedir. Üçüncü ve sonuncu aşamada ise tayin edilen sürenin dolmasıyla birlikte tesisin mülkiyeti idareye (belediyeye) devrolunmaktadır.

Yap-İşlet-Devret modelinin sağlıklı uygulanabilmesi için 3996 sayılı Kanun ve bu Kanuna istinaden yürürlüğe konulan 2011/1807 sayılı Bakanlar Kurulu'nda yer alan hükümlere uygun hareket edilmelidir. Bu arada belirtelim ki, söz konusu Karar'ın uyum yasaları çerçevesinde bir an önce revize edilmesinde yarar görülmektedir.

YENİ DEVLET MEMURLARI DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ VE MUHAKKİKLİK

Sezgin ERÖZBAĞ

Ankara Büyükşehir Belediyesi
ASKİ Genel Müdürlüğü
İç Denetim Birimi Başkanı

1. GİRİŞ

Cumhurbaşkanlığınca Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinde değişiklik yapılarak yeni hali 30.04.2021 tarih ve 31470 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Üç milyon memuru ilgilendiren bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte kırk yıla yakın bir süre uygulamada olan önceki yönetmelik yürürlükten kaldırılmış, Yönetmeliğin Geçici Madde -1 düzenlemesi ile de **“Kamu idareleri, disiplin kurullarını ve disiplin amirleri hakkındaki yönetmeliklerini, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde bu Yönetmeliğe uygun hâle getirir”** hükmü getirilmiştir.

Yeni yönetmelik incelendiğinde belediyeler açısından öne çıkan hususlardan bazılarının; parlamenter sistemde kamu personeline uygulanacak disiplin işleri konularında Cumhurbaşkanına herhangi bir yetki verilmemiş iken, Cumhurbaşkanının tüm kamu idarelerinde görevli memurların disiplin amirliği yetkisine sahip hale gelmesi, büyükşehir belediyeleri için

oluşturulmuş olan büyükşehir belediyesi yüksek disiplin kurulunun kaldırılarak yüksek disiplin kurulunun İçişleri Bakanlığı yüksek disiplin kurulu olması ve muhakkikliğin ilk defa disiplin yönetmeliğinde ayrı bir madde olarak yerini alması sayılabilir.

Makale içeriğinde disiplin yönetmeliğinde ki değişikliklerden sadece muhakkiklik konusuna değinilmiştir. Bunun nedeni ise her belediyede Teftiş Kurulu, dolayısıyla müfettişin olmaması, disiplin soruşturmalarının yürütülmesinde muhakkiklik sistemine ihtiyaç duyulmasıdır.

Bilindiği üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 124 ncü maddesinde disiplin rejiminde ki genel amaç **“kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak”** olarak belirtilmiştir. Muhakkikler de disiplin soruşturmalarının önemli bir aktörü olarak bu genel amacın gerçekleşmesine katkı sağlamaktadırlar. Bu nedenle ifa ettikleri görev hem idare açısından hem de çalışan açısından önem arz etmektedir.

Ancak disiplin soruşturmaları yapılırken yasa, yönetmelik ve içtihatlarla belirlenmiş usullere uygun hareket edilmesi gerekmekte olup, aksi durumda esas da yapılsa bile usul de yapılan tek bir hata bile soruşturma sonucu tesis edilen işlemin bozulmasına neden olacak, dolayısıyla işlenen suç karşılıksız kalacaktır.

Bu makale de 657 sayılı Kanun ve yeni disiplin yönetmeliği hükümleri çerçevesinde muhakkik tarafından yürütülecek soruşturma sürecinde yapılması gerekenler hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

2. DİSİPLİN HUKUKU

“Memur disiplin rejiminin genel çerçevesi yasal düzenleme ile belirlenmiştir. Ayrıca ilgili yönetmeliklerle de memur disiplin hukukunun usul ve esasları düzenleme altına alınmıştır. Diğer taraftan mevzuat ve genellikle yargı kararları ile ortaya çıkan temel ilkelere uyulması da son derece önemlidir. Nitekim bozulan kurum düzeninin yeniden tesisi için yapılan disiplin soruşturmalarında ve tayin edilecek cezalarda temel ilkelere riayet edilmesi hukuk devletinin bir gereğidir.” (1)

A) Disiplin Kavramı ve Cezaları

Disiplin, “çalışma düzeninin sağlanıp sürdürülmesi, devletin onur ve saygınlığının korunması bakımından kamu hizmetlerinde etkinliği, sürati ve verimliliği sağlayacak bir araçtır” (2)

Buna aykırı davranışlar kamu hizmeti düzenini bozan eylemler olup disiplin suçunu oluşturmaktadır. Hangi fiil ve eylemlerin disiplin suçu olduğu 657 sayılı Kanun’un 125 nci maddesinde tek tek sa-

yılmış ise de disiplin suçları bu sayılanlar-lasınırlı değildir. Nitekim aynı maddenin devamındaki fıkrada “*Yukarıda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hollere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir*” hükmü yer almaktadır.

657 sayılı Kanun’un 125 nci maddesinde disiplin cezaları; “*uyarma*”, “*kınama*”, “*aylıktan kesme*”, “*kademe ilerlemesinin durdurulması*” ve “*Devlet memurluğundan çıkarma*” olmak üzere beş adettir. Uygulanacak cezalar da fiil ve eylemin ağırlık derecesine göre değişmektedir. Disiplin cezaları açısından kanunilik ilkesi geçerli olup bu beş disiplin cezasının dışında başka bir disiplin cezası verilemez.

Disiplin işlemlerine ilişkin; disiplin cezalarının uygulanışı, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar, zama-naşımı ve diğer hususlar söz konusu kanunun 124-145 nci maddeleri arasında düzenlenmiş olup, bunlar ayrı bir makale konusudur.

B) Disiplin Cezasının Amacı

657 sayılı Kanun’un 124 ncü maddesinde disiplin cezası şu şekilde tanımlanmıştır. “*Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, Cumhurbaşkanlığıkararnamelerinin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 125 inci maddede sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir.*”

Bu amaç disiplin hükümleri çerçevesinde iki durumla açıklanabilir. İlki, “kamu kurumunda iç çalışma düzenini, memurun ihmal (kayıtsızlık gösterme, düzensiz davranma), kusur ve kasıt yoluyla yaptığı eylemleri cezalandırarak korumak” ve “görev ve yetkinin özel çıkar amacıyla kullanılmasını önlemek”; diğeri ise memurun “memurluk sıfatıyla bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmasını engellemek”tir. (3)

3. DİSİPLİN AMİRLERİ VE SORUŞTURMALARI

Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin “**Disiplin amirleri**” başlıklı 5/c maddesinde “*Üst yöneticiler, başında buldukları kamu idarelerinde veya kendilerine bağlı birimlerde*” hükmü gereği, belediyelerde belediye başkanları, bağlı idarelerde de genel müdürler kurumlarının en üst disiplin amiri olmaktadır. Kurumların teşkilat yapılarına göre disiplin ve üst disiplin amirlerinin kimler olacağı ise Disiplin Amirleri Yönetmeliklerinde ayrıca belirtilir. Örneğin; memurun disiplin amirinin müdür, üst disiplin amirinin daire başkanı olması gibi.

Dolayısıyla burada üç ayrı disiplin amiri karşımıza çıkmaktadır. “**En üst disiplin amiri**”, “**Üst disiplin amiri**” ve “**Disiplin amiri**”.

Yönetmeliğin “**Disiplin amirlerinin görev ve yetkileri**” başlıklı 7/1 maddesine göre disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını vermeye yetkilidir. Maddenin devam eden bentlerinde disiplin amirliği yetkisinin devredilemeyeceği, disiplin amirlerinin,

memurların 657 sayılı Kanun’un 125 inci maddesinde yer alan disipline aykırı davranışlarını öğrendikleri tarihten itibaren söz konusu kanun ve ilgili mevzuatında belirtilen süreler içinde disiplin soruşturmasını başlatmak ve gerekli cezayı uygulayarak disiplin cezası verme yetkisinin zaman aşımına uğramasını önlemek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Yönetmeliğin “**Disiplin soruşturması**” başlıklı 28 nci madde düzenlemesine göre disiplin cezası verilebilmesi için memur hakkında soruşturma açılması zorunlu olup, soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Disiplin soruşturmasının memurlar arasından görevlendirilen muhakkik ya da teftiş, denetim ve soruşturma yapmakla görevli memurlar eliyle yapılacağı, muhakkik görevlendirilmesi hâlinde muhakkikin hakkında soruşturma yapacağı memurdan hiyerarşik olarak alt seviyede olamayacağı belirtilmiştir.

657 sayılı Kanun’da soruşturmacının nitelikleri konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. Böyle bir hükmün konulmama sebebi disiplin soruşturmalarının kural olarak disiplin amiri, atamaya yetkili amir ve yüksek disiplin kurulundan müteşekkil olan yetkili makam tarafından yapılacağıdır. Her ne kadar Kanun’da soruşturmanın yetkili makam tarafından yapılacak olması hüküm altına alınmışsa da soruşturmacı görevlendirme suretiyle disiplin soruşturmasının yapılması da söz konusudur. Uygulamada yetkili amirlerin iş yükünün fazlalığı dolayısıyla genellikle soruşturmacı görevlendirilmesi suretiyle süreç tamamlanmaktadır.

4. MUHAKKİK

Kamu çalışanları hakkında ki iddia ve şikâyetlerin doğru olup olmadığına ilişkin yapılan araştırmalara tahkikat, bunun için görevlendirilen müfettiş/kontrolör dışında kalan kamu personeline de “**muhakkik**” denilmektedir. Arapçadan dilimize geçmiş olan muhakkik Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “**gerçeği araştıran**”, “**soruşturmacı**” olarak tanımlanmaktadır. Uygulamada soruşturmacı birimlerin olmadığı kurumlarda buna ihtiyaç da duyulmaktadır.

Muhakkik soruşturma işine bu konuda emir vermeye yetkili makamın onayı üzerine başlar. Hangi iddiadan dolayı hangi memur hakkında soruşturma yapmakla görevlendirilmiş ise, sadece o kapsamda ve belirtilen çerçevede soruşturma yapabilir. Soruşturmayı kendisine verilen zaman diliminde yapmak zorundadır. Herhangi bir nedenle soruşturma tamamlanamamış ise konuyla ilgili gerekçesini belirterek ek süre talebinde bulunabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus disiplin soruşturmasında ceza verme yetkisinin zaman aşımına uğramamasıdır. Bu duruma ilişkin düzenleme 657 sayılı Kanun’un 127 nci maddesinde “*Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.*” şeklindedir.

Cumhurbaşkanlığına çıkarılan yeni Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinde ilk defa muhakkikle ilgili ayrı düzenlemeye gidilerek “**Muhakkikin çalışma usulü**” başlıklı 29 ncu madde aşağıdaki yer aldığı şekilde yürürlüğe girmiştir.

“(1) Muhakkik, savunma isteme ve disiplin cezası verme yetkisi hariç olmak üzere soruşturma konusuyla sınırlı olarak kendisini görevlendiren disiplin amirinin bütün yetkilerini haiz olup bu kapsamda her türlü evrakı incelemeye, hakkında inceleme yapılan memurun ifadesini almaya, memur tarafından gösterilen veya bilgisi olabileceğini değerlendirdiği kişilerden bilgi istemeye ve/veya bunları dinlemeye yetkilidir.

(2) Muhakkik, soruşturma konusu fiil veya hâl dışında disipline aykırı yeni bir fiil veya hâl tespit ederse kendiliğinden soruşturma yapamaz. Durumu disiplin amirine yazılı olarak bildirir. Kendisine yazılı olarak ek soruşturma görevi verildiği takdirde bu konularda da soruşturma yapabilir.

(3) Muhakkik, “Giriş bilgileri”, “Maddi delil ve belgeler”, “İfade ve bilgisine başvuru raporları”, “Konuya ilişkin mevzuat”, “Değerlendirme ve kanaat” ile ihtiyaca göre oluşturulan diğer bölümlerden ibaret bir “Muhakkik Raporu” düzenler ve gizli yazıyla kendisini görevlendiren disiplin amirine sunar.

(4) Muhakkik, hazırladığı raporda atf yaptığı belgelerin asıllarını ya da onaylı örneklerini eksiksiz olarak soruşturma dosyasına ekler. Dosyadaki her sayfa ve belgeyi numaralandırarak dizi pusulası hazırlar.”

Bu kapsamda disiplin soruşturmasında yapılacak iş akışını kısaca özetleyecek olursak;

1) İddia konusu bilgi ve belgeleri incelemek

Muhakkik olarak tayin edilen kişi görevlendirme onayını aldıktan sonra ilk yapacağı iş iddia konusu disiplin işlemine ilişkin olayı zamanaşımı yönünden incelemektir. Zamanaşımına uğramış bir iddia ile ilgili soruşturma yapmak boş emek ve zaman kaybı olup, sonucundan cezai bir işlem de çıkmaz.

Nitekim 657 sayılı Kanun'un "**Zamanaşımı**" başlıklı 127 nci madde düzenlemesi aşağıdaki gibidir.

"Bu Kanununun 125 inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) *Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına,*

b) *Memurluktan çıkarma cezasında altı ay içinde disiplin kovuşturmasına,*

Başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar."

İddia konusuna ilişkin zamanaşımı söz konusu değil ise muhakkik tarafından takip edilmesi gereken iş akışı; varsa görevlendirme ekinde yer alan tutanak, rapor, dilekçe, ses kayıtları vb. belgeleri inceleyerek genel bir fikir edinmek, sonrasında gerek duyması halinde konuyla alakalı bilgi ve belgeleri ilgili kurum veya birimlerden talep etmektir.

2) Şikâyetçi ve tanıkları dinlemek

Muhakkik olarak görevlendirilenler varsa şikâyetçi ve tanıkların bilgilerine başvurur. Dinlenecek olan bu kişiler sözlü olarak (*telefonla*) çağrılacakları gibi kendilerine yazılı olarak da çağrı yapılabilir. Çağrı yazısında adres, tarih ve saat bilgileri hiçbir tereddütte mahal bırakmayacak şekilde açık olarak belirtilmelidir.

3) Savunma almak

Muhakkik tarafından hakkında soruşturma yapılan kişi veya kişilerin mutlaka savunması alınmak zorundadır. Devlet memurları için savunma vermek yasal bir hak olup, bu konuda ifadesine başvurulacak kişi veya kişilere gönderilen çağrı yazısında disiplin suçu oluşturan fiilin ne olduğunun açık bir şekilde yazılması, savunma için yasal hakkı olan yedi günden az olmamak üzere süre verilmesi, süresi içinde veya belirtilen tarihte savunmasını yapmadığı takdirde bu hakkından vazgeçmiş sayılacağı belirtilmesi gerekir.

4) Disiplin Soruşturma Raporu düzenlemek

Soruşturmanın tamamlanması ve yeterli kanaatin oluşması durumunda gecikmeye meydan vermeden soruşturma raporunun düzenlenmesi gerekir. Soruşturma raporunun hangi başlıkları ihtiva edeceği ve kime sunulacağına ilişkin hususlara Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin 29/3 madde düzenlemesinde yer verilmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken konu, her disiplin soruşturmasının sonucunun disiplin cezasını gerektirmediğinin bilin-

mesidir. Bir başka ifadeyle muhakkikin ceza vermeye odaklanmamasıdır. Şayet ortada bir disiplin cezası verilmesini gerektirecek ya da disiplin cezası verilmesine gerek olmayacak bir durum var ise bunun dayanakları ile birlikte hiç bir şüphe ve tereddütte yer vermeyecek şekilde belirlenmesi gerekir. Nihayetinde usulüne uygun olarak tamamlanan soruşturma raporu yeteri kadar nüshada hazırlanarak dizi pusulasına bağlı bir şekilde disiplin amirine üst yazı ile sunulur.

5. SONUÇ

1) Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin “*Kamu idareleri, disiplin kurullarını ve disiplin amirleri hakkındaki yönetmeliklerini, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde bu Yönetmeliğe uygun hâle getirir...*” (geçici 1.md) hükmü gereği 30.04.2021 tarihinden itibaren idarelerin bu yeni düzenlemeye göre hareket etmeleri gerekmektedir.

2) Muhakkiklik özellikle soruşturmacı birimleri olmayan idarelerde, (genel-

likle bu idareler belediyeler olup) ihtiyaç duyulan ve gerekli olan bir sistemdir. Yeni disiplin yönetmeliğinde öncekinden farklı olarak ilk defa muhakkikliğe ayrı bir başlıkta yer verilmiştir.

Temel görevi gerçeği araştıran ve varmış olduğu sonucu bir raporla ilgili makama iletmek olan muhakkiklikte iki husus önem arz etmektedir. Birincisi muhakkik görevlendirilir iken bu kişinin hakkında soruşturma yapılan kamu görevlisinin üstü ya da en azından dengi bir hiyerarşide bulunmasıdır. İkinci husus ise muhakkik olarak görevlendirilen kişinin görevini ifa ederken Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin 29 ncu madde düzenlemesinde belirtilen hususlara uygun hareket etmesidir.

KAYNAKÇA

1-3) Memur Disiplin Hukukuna Hakim Olan Temel İlkeler, BOZ, Selman Sacit

2) PAZARCI, Şevki (1992), “Belediyelerde Disiplin Suç ve Cezaları”, Çağdaş Yerel Yönetimler, S.4

HAYVANAT BAHÇELERİ VE BELEDİYELERİN SORUMLULUKLARI

M. Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu

1. GİRİŞ

Sözlük anlamı “yabanıl ve bazen evcil hayvanları sergilemek amacıyla düzenlenmiş mekan” olarak tanımlanan hayvanat bahçelerinin kökeni 18. yüzyıla dayansa da, aslında, hayvan koleksiyonculuğunun daha eski zamanlara uzandığı bilinmektedir. Hayvanat Bahçelerinin Kuruluşu ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe¹ göre Hayvanat Bahçesi. Evcil ve yabani hayvanların yılda en az yedi gün halka sergilendikleri yerlerdir(m.4/1).Gerçek veya tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından açılan hayvanat bahçeleri bu yönetmelik hükümlerine tabidir. Her ne kadar doğru olanı, hayvanların kendi doğal ortamlarında yaşayabilmesi olsa da, gerek insanların doğaya ve onun parçalarına duydukları özlem ve merak nedeniyle, gerekse, nesli tehlikeye girmiş olan hayvanların korunabilmesi amacıyla, hayvanat bahçelerinin olması gerektiği savunulmaktadır.

İnsanları kentsel mekandan soyut-

¹ Resmî Gazete Tarihi: 11.08.2007 Resmî Gazete Sayısı: 26610

layan, onları doğayla buluşturan, diğer canlıların yaşamlarını tanıma ve izleme olanağı sunan yer, hayvanat bahçeleridir. Hayvanat bahçeleri, çeşitli hayvan türlerini korumak ve nesillerinin devamını sağlamak, eğitim-öğretim amacıyla yarar sağlamak, hayvanlar üzerinde bilimsel çalışmalara olanak yaratmak ve her geçen gün doğadan uzaklaşan insanların yaban hayvanları ve davranışlarını izlemeye ve gözlem yapmaya yönelik rekreasyon etkinliklerinde bulunmalarını sağlamak amacıyla tesis edilmektedir.

Gelişen teknoloji ile birlikte hayvanat bahçelerinin işlevi, hayvanların kafesler arasından yollar geçirilerek ziyaretçilere gösterilmesinden ziyade, onları doğal ortamlarına benzer bir ortamda yaşatmayı gerektirmektedir.

2. BU ALANDAKİ ULUSLARARASI KURULUŞLAR

Dünya Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumlar Birliği (WAZA): Bu birlik, 1935 yılında kurulmuştur. Birliğin kar amacı yoktur. 50 ye yakın ülkede 330 dan fazla üyesi bulunmaktadır.

Esas amacı, küresel ölçekte yer alan Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumların biyolojik çeşitliliğini korunmasındaki sorumluluklarını tanımlamak, çevre eğitimi, hayvan bakım ve refahı ile küresel korunma gibi konularda onları motive ederek rehberlik faaliyetlerini sunmaktır. Bununla birlikte, Özel Hayvanat Bahçesi ve Akvaryumların kurulmasında gerekli olan şartları tespit etmektir.

Avrupa Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumlar Birliği (EAZA): Birlik, 1992 yılında kurulmuştur. 45 ülkeden 351 üyesi bulunmaktadır. Kar amacı yoktur.

Esas amacı, küresel biyo çeşitliliğin korunması için bilimsel araştırmalara katkı sağlamak, hayvanlara saygı duymak ve bu amaçla halkın eğitimi için kaliteli bir hizmet sunmak, üye kuruluşlarla işbirliğini kolaylaştırmak ve diğer kuruluşlarla da iş birliğini geliştirmektir.

3. HAYVANAT BAHÇESİNİN GRUPLARI

A grubu hayvanat bahçeleri; 70 çeşit hayvan türü ve daha fazla hayvan bulunduran hayvanat bahçeleridir. Bu grup hayvanat bahçeleri, sorumlu yönetici ile en az bir veteriner hekim istihdam etmek zorundadırlar.(m.5/a)

B grubu hayvanat bahçeleri; en fazla 69 çeşit hayvan türü bulunduran hayvanat bahçeleridir. Bu grup hayvanat bahçeleri, sorumlu yönetici bulundurabilir ve veterinerlik hizmetini hizmet alımı şeklinde yapabilir.(m.5/b) Ülkemizdeki hayvanat bahçeleri genelde B grubuna girmektedir.

4. HAYVANAT BAHÇESİ PLANLANMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Kullanılan donatılar (bitki, su yüzeyleri vb.) hayvanların habitatına uygun ve onların sağlığına zarar vermeyecek şekilde olmalıdır.

Hayvanat bahçeleri, gürültü, hava ve su kirliliğine maruz olmayan, insan ve hayvan sağlığını olumsuz yönde etkileyecek endüstriyel kuruluşlar ile her türlü gayrisihhi müesseselerden uzak, fen, sağlık ve afet şartları bakımından imar ile ilgili mevzuata uygun alanlarda kurulur. (m.6)

- Sergi alanları dışında ziyaretçiler için aktivite alanları yaratılmalıdır. Özellikle açık-yeşil alan düzenlemesine önem verilmelidir.
- Hayvanlar için gerekli olan servis binaları, hayvan hastanesi ve bitkisel materyalin sağlanacağı fidanlık ve sera gibi üniteler oluşturulmalıdır.
- Park içerisinde ziyaretçilerin kolay ilerleyebilmesi ve yön tayini için gerekli levhalara ve işaretlere yer verilmelidir.
- Hayvanat bahçelerinin eğitim amacı göz önünde bulundurularak, özellikle çocuklara yönelik hayvanat bahçesi alan içerisinde yer almalıdır.
- Hayvanat bahçesi içinde rehberler eşliğinde turlar düzenlenmelidir.
- Yapıların, peyzajın bir parçası olduğu düşünülerek, alanın doğal-

lığını bozmayacak türden materyallerle yapılması gerekmektedir.

Girişte, genel bilgilendirme (Giriş ücretleri, açılış-kapanış saatleri, çeşitli gösterilerin saatleri, uyarılar vb.) ile sirkülasyon ağı ve yerleşim haritasını gösteren bilgilendirme panoları bulunmalıdır

Bütün yeni yaşam ortamları görsel anlamda mümkün olduğu kadar hayvanların doğal çevresinin bir kopyası şeklinde tasarlanmalıdır. Bunun sebebi farklı iklimlerden getirilen bazı egzotik hayvanların, doğal yetişme ortamlarında bulunan ekolojik şartların temini sağlanmadıkça, getirildikleri yeni ortamda yaşamalarının ve üremelerinin mümkün olmamasıdır. Bu nedenle, her hayvan türünün yaşaması ve yetiştirilmesinde büyük öneme sahip olan benzer ekolojik koşulların sağlanması için gerekli olan orijinal bitki türlerinin temini ve yetiştirilmeleri, en önemli planlama sorununu oluşturmaktadır

Doğal bir hava oluşturmak için başvurduğumuz en güçlü tasarım ögesi sudur. Suyu şelale, havuz, gölet, nehir, çeşme vb. şekillerde kullanabiliriz. Su görsel bir obje, habitatın bir parçası olarak kullanıldığı gibi bariyer olarak da kullanılabilir.

Hayvanat bahçesinin yazın olduğu kadar kışında ziyaretçilerin ilgisini çekebilir olmasına dikkat edilmelidir.

5. HAYVANAT BAHÇESİ İÇİN YÖNETMELİKTE ARANILAN GENEL ŞARTLAR

a) A grubu hayvanat bahçelerinin etrafı en az iki metre yüksekliğinde duvar

ve üzerinde bir metre yüksekliğinde tel örgü ile çevrilir.

b) Ziyaretçilerin giriş ve çıkış yapacağı, ayrı kapılarla sınırlandırılmış kontrollü geçiş düzeni sağlanır.

c) Hayvan nakil araçlarının girip çıkacağı, ziyaretçi girişinden farklı kapılar bulundurulur.

ç) Hayvan yükleme ve indirme işlemi için rampa ve/veya vinç bulundurulur.

d) Tüm giriş ve çıkışlarda güvenlik tedbirleri alınır.

e) Ziyaretçi girişinde, hayvanat bahçesinin detaylı yapılanmasını gösteren kroki ya da maket bulundurulur.

f) Ana girişten başka yeteri kadar acil çıkış kapısı bulundurulur.

g) Temizlik ve hayvan nakil vasıtaları için servis yolları bulundurulur.

ğ) Temizlik yapmaya uygun basınçlı su sistemi ve dezenfeksiyon için sabit veya seyyar dezenfeksiyon alet ve araçları bulundurulur.

h) Yayaların gideceği yol güzergâhı üzerinde, gidilecek hayvan kafesleri ve diğer birimler tabelalarla belirtilir.

ı) Hayvanların bulunduğu bölümlerde hayvanlar hakkında ırk, tür, menşee ve diğer bilgileri içeren Türkçe ve İngilizce açıklayıcı tabelalar bulundurulur.

i) Hayvanların ırk ve türlerine göre kaçmalarını, diğer hayvanlara ve çevreye zarar vermelerini engelleyecek önlemler alınır.

j) Ziyaretçiler için hayvanların sev-

dirilmesi ve hayvanları koruma bilincini oluşturacak tanıtım ve eğitim programları düzenlenir. Çocuklara yönelik eğitici aktiviteler düzenlenir.

k) Nesli tehlike altında olan hayvanların sayılarının arttırılması amacıyla gerekli çalışmalar veteriner hekim kontrolünde yapılır.

l) Tüm personele hayvan davranışları, hayvanlara yaklaşım, hayvan refahı, sağlık, güvenlik, acil durumlar ve ilkyardım, koruma yöntemleri gibi konularda yılda en az bir kez eğitim verilir.

m) Hayvan bakıcıları, göreve başlama tarihinden itibaren veteriner hekim tarafından en az yirmi saat süre ile eğitime tabi tutulur ve eğitimler kayıt altına alınır.

n) Suda yaşayan hayvanlar için özel olarak hazırlanmış tedavi amaçlı oda ve buralarda taze tatlı veya tuzlu su tankları ve havuzları bulundurulur.

o) Hayvan türleri için farklı yemlerin bulunduğu yem deposu ve yemlerin hazırlanacağı bir mutfak bulundurulur.

ö) Hayvanat bahçesinin büyüklüğüne göre, ziyaretçiler için yeteri sıklıkta tuvalet tertibatı oluşturulur.

p) Yardımcı personel için giyinme yerleri, dolapları, duş, tuvalet ve lavabo tertibatının bulunduğu tesis kurulur.

r) Hayvanların et ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla tesis içinde kesim yapılması durumunda Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili mevzuatı doğrultusunda izin alınır ve bunun haricindeki etlerin muhafazası için soğuk hava deposu bulundurulur.

s) Hayvanat bahçesinde türlerin korunmasına ilişkin araştırmaların yapılması ya da yapılmasının teşvik edilmesi sağlanır.

ş) Ziyaretçiler tarafından hayvanların beslenmesine izin verilmez. Hayvanlar ve ziyaretçiler arasındaki fiziksel temaslar belirli zaman dilimlerinde ve hayvanat bahçelerinin çalışanlarının gözetimi altında yapılır ve temaslar hayvan refahını tehlikeye sokacak şekilde yapılmaz.

t) Hayvanat bahçesi yer seçimi gürültü kaynaklarından uzak olacak şekilde yapılır.

u) Zehirli yılanlar için panzehir bulundurulur.

ü) Ziyaretçiler için uyarı tabelaları konulur.

v) Hayvanat bahçelerinde doğal yollarla üreyen ve çoğalan teşhir fazlası av ve yaban hayvanlarının satışı söz konusu olduğunda; hayvanat bahçeleri, Av ve Yaban Hayvanları ile Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmeliğe göre Satış Ruhsatı almak zorundadır.

y) Hayvanat bahçelerinde, av ve yaban hayvanlarının suni ve ticari üretimlerinin söz konusu olması durumunda, il müdürlüklerinden av ve yaban hayvanı üretim izni alınmak zorundadır.

z) Hayvanat bahçeleri kendilerine getirilen sağlıklı, yaralı veya hasta hayvanları il müdürlüğünün bilgisi haricinde alamazlar.

aa) El konulan türlerden hayvanat bahçesine teslim edilenler, il müdürlü-

ğünden izin alınmadan satılamaz, hibe edilemez veya başka bir yere nakledilemez.

6. HAYVANAT BAHÇESİ KURMAK İSTEYEN BELEDİYELERİN YAPACAĞI İŞLEMLER;

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7/maddesine göre “Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları,...ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlet-tirmek” büyükşehir belediyesinin ait olduğundan ilçe belediyeleri hayvanat bahçesi kuramazlar.

1-Öncelikle İl çevre ve orman müdürlüğüne “**Tesis kurma raporu ve izni**” almak için Başvuru Dilekçesine Tür Listesi Formu, Yerleşim yeri ve çevresine ait, üzerinde idarî, teknik, sosyal tesisler, otopark, hayvan bölümleri ve benzeri yerleri gösteren ilgili belediyeden onaylı 1/500 veya 1/1000 ölçekli vaziyet planı,-su kullanma belgesi, şehir şebeke suyu bulunmayan yerlerde içme ve kullanma suyu temin projesi ile resmî kurumlarca usulüne uygun olarak alınmış su numunelerinin bakteriyolojik ve kimyasal analiz sonuçlarını gösterir rapor, suyun kuyulardan temin edilmesi hâlinde ise Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden alınacak kuyu suyu kullanma belgesi ve analiz raporu eklenir (m.7)

İl müdürlüğü, hayvanat bahçesi yapılacak alanın gürültü, hava ve su kirliliğine maruz olmayan, insan ve hayvan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek endüstriyel kuruluşlar ile her türlü gayrisihhi müesseselerden uzak, fen, sağlık

ve afet şartları bakımından imar ile ilgili mevzuata uygun alanlardan olup olmadığını inceler ve uygun görmesi halinde başvuru belediyeye Tesis kurma raporu ve izin belgesini verir.

2-Tesis kurma raporu ve izni alan belediye 6 ay içinde ruhsat almak üzere İl çevre ve orman müdürlüğüne başvurması gerekir.

Hayvanat bahçesi ruhsatı almak için gerekli belgeler(m.8);

1-Yangın ve patlamalar için gerekli önlemlerin alındığına dair ilgili itfaiyeden alınan belge,

2-Yerli veya yabancı hayvan türlerinin yasal yollarla temin edildiğine dair belgeler,

3- İl müdürlüğünden evsel, katı ve tıbbi atıkların kontrollü bir şekilde bertarafının sağlanacağına dair belge.

Belgeler, il müdürlüğü tarafından incelenir ve belgelerde noksanlık yok ise Açılma Raporu düzenlenerek valilikçe Hayvanat Bahçesi Ruhsatı verilir. Noksanlıklar varsa hayvanat bahçesi açma talebinde bulunanlara bildirilir.

Hayvanat bahçesine ruhsat verilmeden önce il müdürlüğü tarafından en geç on gün içinde hayvanat bahçesinde inceleme yapılarak av ve yaban hayvanlarının yasal yollarla ve Merkez Av Komisyonu kararınca yasaklanan avlanma usul ve şekilleri dışında yakalandığı tespit edildikten sonra, her av ve yaban hayvanı türünün tüm bireyleri için Av ve Yaban Hayvanı ile Ürün Bulundurma Belgesi ilgililere verilir.

A veya B grubu hayvanat bahçesi sahibi veya sorumlu yöneticisi belgeleri ruhsat tarihinden sonraki üç ay içinde il müdürlüğüne gönderir.

Hayvanat Bahçesi Ruhsatı beş yıl geçerlidir. Beş yıl sonunda süre uzatımı için bir dilekçe ve ekinde iki nüsha hazırlanan hayvan Tür Listesi Formu (Ek-5) ile birlikte il müdürlüğüne başvuruda bulunulur. Başvuru, Komisyon tarafından yerinde incelenir. Uygun bulunanların ruhsatı beş yıl uzatılır. Hayvanat bahçeleri, işletme ruhsatına sahip olmadan halkın ziyaretine açılmaz. Ruhsat almadan çalıştığı tespit edilen hayvanat bahçeleri, tesis kurma izni ve ruhsat almaları yönünde il müdürlüğü tarafından yazılı olarak uyarılır. Uyarıyı müteakiben üç ay içinde başvuruda bulunmayan hayvanat bahçeleri için il müdürlüğünce valilikten olur alınarak kapatılması ve bünyelerindeki hayvanların uygun görülen ruhsatlı hayvanat bahçelerine nakledilmesi sağlanır.(m.23/1)

Tesis kurma izni ve ruhsatı almış olan hayvanat bahçelerinin denetlenmesi sırasında eksiklik veya usulsüzlük tespit edilmesi durumunda, hayvanat bahçesinin bir kısmı veya tamamı, bu durumun giderilmesi için valilik oluru ile üç aya kadar halkın ziyaretine kapatılabilir. (m.23/2)

Denetimler sonunda geçici olarak kapatılan ve üç aya kadar bildirilen eksiklik veya usulsüzlükleri gidermeyen hayvanat bahçelerinin ruhsatı iptal edilir ve bu durum sorumlu yöneticiye veya hayvanat bahçesi sahibine yazılı olarak bildirilir. (m.24/1)

Ruhsatı iptal edilmiş hayvanat bahçelerine, bünyelerindeki hayvanları satmaları ya da hibe etmeleri için ruhsat iptal tarihinden itibaren üç ay süre tanınır. Bu süre sonunda hayvanlar elden çıkarılmamışsa, diğer hayvanat bahçelerine geri alınmamak üzere ücretsiz olarak naklettilir. Nakil sırasındaki tüm masraflar ruhsatı iptal edilen hayvanat bahçesi sahibi tarafından karşılanır.(m.24/2)

Hayvanat bahçesi sahipleri, hayvanat bahçelerini, doğal yaşama ortamına en uygun şekilde tanzim etmekle ve ettirmekle yükümlüdürler. Hayvanat bahçelerinde kötü şartlarda barındırılan hayvanlar için hayvanat bahçesi sahipleri, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi hayvan başına 2.500 TL idarî para cezası verilir.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

7. SONUÇ

Hayvanat bahçelerini standartlaştırmaktan kurtarıp, kalitesini artıracak en önemli özelliği, hayvanların doğal yaşamlarına uygun mekanlarda yaşayıp yaşamadıklarıdır. Ülkemizdeki pek çok hayvanat bahçesi geleneksel hayvanat bahçesi yaklaşımından kurtulamayıp, hayvanları yetersiz alana sahip ve doğal habitatına aykırı mekanlarda sergilemek-

tedirler. Amaçları sadece insanların hayvanları kolayca görebildiği mekanlar yaratmaktır. Bir müddet sonra ziyaretçiler de hayvanlara haksızlık edildiğini görmekte ve hayvanat bahçeleri çekiciliğini kaybetmektedir. Ülkemizde görülen geleneksel hayvanat bahçelerinin yanı sıra dünyada 1950'li yıllardan itibaren, doğal yaşam parkları, diğer adıyla safari parkları gündeme gelmiştir. Bilinenin aksine, doğal yaşam parkları türlerin korunması amacıyla, sürdürülebilirlik, eğitim-öğretim ve araştırma ilkeleriyle kurulmuş alanlardır. Hayvanat bahçelerinin tersine, burada, hayvanlar kafeslerde ya da sınırlayıcı elemanlar içinde değil, kendi doğal ortamlarında serbestçe yaşayabilmektedir. Hayvanların yaşam alanlarını kısıtlamak yerine, insanlara sınırlama getirilmekte, özel araçlarla güvenli bir şekilde hayvanları görebilme imkanı sunulmaktadır. Böylece ziyaretçiler de her bir hayvanın fiziksel özellikleri ve yaşam alanı hakkında doğru bilgiler edinerek, doğadaki gizemi keşfetme olanağı bulmaktadır. Bu nedenle Hayvanat Bahçesi yerine Doğal Yaşam Parkı (safari) kurulmasını ve buna ilişkin yönetmeliğin biran önce çıkarılmasını öneriyoruz.

KAYNAKÇA

Altuğ İ (2001) Hayvanat Bahçeleri. Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir, 150 s.

Berkyez Ş (1992) Hayvanat Bahçesi Fiziksel Planlamalarında Gözönünde

Bulundurulması Gerekli Genel Prensipler, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana

Erdönmez İMO, Bekdemir A (2008). Hayvanat Bahçelerinin Peyzaj Planlama ve Tasarım İlkeleri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Yayını, İstanbul.

Giritlioğlu C, Ergün N, Yüzer AM, (1993) Yerleşmelerde İnsan-Doğa İlişkileri ve Hayvanat Bahçelerinin Kurgu ve Tasarım İlkeleri: Florya Hayvanat Bahçesi Örneği. Tasarım Dergisi 68-74

Günergün, F., E2006. Türkiye'de Hayvanat Bahçeleri Tarihine Giriş, I. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu Bildirileri, Prof. Dr. Ferruh Dinçer'in 70. Yaşı anısına, Editör Abdullah Özen, Elazığ, S. 185-218.

OZEN, Ahmet Selcuk, Küresel Zoo-Çeşitliliğin Korunmasında Önem Taşıyan Hayvanat Bahçesi ve Akvaryum Birlikleri DPU Fen Bilimleri Dergisi SaY134, Haziran 2015 s.1-8

Yılmaz S (2008). Hayvanat Bahçesi Sergi Alanlarındaki Genişlik Etkisinin Arttırılmasına Yönelik Algısal Yanılsamalara Dayalı Bir Tasarım Yaklaşımı, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Yılmaz S, Özbilen A (2011). Hayvanat Bahçeleri Tasarım İlkeleri ve Tipolojileri. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi 12:47-56.

Mehmet YALÇIN

E. Sosyal Güvenlik Denetmeni

SERBEST ZAMANIN VE KÖTÜ NİYET TAZMİNATININ SGK PRİMİNE TABİ OLUP OLMAYACAĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu makale çalışmamızda, özellikle kritik iki husus sayılan ve 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer alan serbest zamanın ve kötü niyet tazminatının SGK primine tabi olup olmayacağı değerlendirilecektir.

1. SERBEST ZAMANIN SGK PRİMİ KARŞISINDAKİ DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Serbest zaman ile ilgili düzenleme 4857 sayılı İş Kanunu'nda düzenlenmiştir.

4857 sayılı Kanunun “fazla çalışma ücreti” başlıklı 41’inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi isterse, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı **serbest zaman** olarak kullanabilir.

İşçi hak ettiği **serbest zamanı** altı ay zarfında, çalışma süreleri içinde ve ücretinde bir kesinti olmadan kullanır. “

4857 sayılı Kanunun “ücret ile ilgili hükümlere aykırılık” başlıklı 102’nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“ Bu Kanunun;

c) 41 inci maddesinde belirtilen fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödemeyen, işçiye hak ettiği **serbest zamanı** altı ay zarfında kullandırmayan, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almayan işveren veya işveren vekiline, bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi (2021 yılı için 555,00) Türk Lirası idari para cezası,

Verilir.”

İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin “serbest zaman” başlıklı 6’ncı maddesinde ise aşağıdaki düzenlemeye yer verilmiştir.

“ Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi, isterse işverene yazılı olarak başvurmak koşuluyla, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı **serbest zaman** olarak kullanabilir.

İşçi hak ettiği serbest zamanı, 6 ay zarfında işverene önceden yazılı olarak bildirmesi koşuluyla ve işverenin, işin veya işyerinin gereklerine uygun olarak belirlediği tarihten itibaren iş günleri içerisinde aralıksız ve ücretinde bir kesinti olmadan kullanır.

İşçinin bu kanundan ve sözleşmelerden kaynaklanan tatil ve izin günlerinde serbest zaman kullanılamaz.”

Gerek 4857 sayılı Kanunun gerekse de İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin yukarıdaki düzenlemelerine göre, serbest zaman fazla çalışmaya veya fazla sürelerle çalışmaya bağlı meydana gelen bir zaman olup, **işçinin talep etmesi halinde** fazla/ fazla sürelerle çalışma ücreti yerine fazla çalışmada 1 saat karşılığında 1,5 saat; fazla sürelerle çalışmada 1 saat karşılığında 1 saat 15 dk serbest zamanı tercih etmesidir.

30 Haziran 2021 tarihli 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan tasarruf tedbirleri konulu Genelge'de; kamu kurum ve kuruluşlarının, fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma giderlerini asgari seviyede tutmak amacıyla 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer alan serbest zaman ve denkleştirme süresi hükümlerini öncelikle uygulayacakları gerektiği talimatlandırılmıştır. Bu talimat mahalli idareler açısından il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile kurdukları birlik, müessese ve işletmeler için geçerlidir.

Bu serbest zamanın fazla/fazla sürelerle çalışmayı hak ettiği tarihten itibaren

ren 6 ay içerisinde işçinin kullanması, işverenin (idarenin) de kullandırması gerekmektedir. Aksi takdirde işveren (idare) açısından bu durumda olan her işçi için 2021 yılı hadlerine göre 555,00 TL idari para cezası verilir.

Sigorta primine esas kazanç ile ilgili düzenleme 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun “prime esas kazançlar” başlıklı 80'inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“ 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir.

a) Prime esas kazançların hesabında;

1) Hak edilen ücretlerin,

2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,

3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin,

brüt toplamı esas alınır.

b) Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından

sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.

c) (b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazançta tabi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz.”

Bu maddede yapılan düzenleme ile prime tabi olan ve olmayan ödemeler tek tek ve sınırlı olmak üzere belirtilmiştir.

Serbest zamanın aslında bir “izin” ve/veya “dinlenme” niteliğine haiz olup, doğrudan parasal bir karşılığı bulunmamaktadır.

Serbest zamanın primlendirilmesi ile ilgili olarak 5510 sayılı Kanunda, İşveren Uygulama Tebliği'nde ve 2020/20 sayılı SGK Genelgesinde herhangi bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

İşçi, fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yaptığında bunun karşılığı öncelikle fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma ücretinin işverenlerce (idarelerce) ödenmesidir. İşverenler (idareler) bu ücretin yerine işçisini serbest zaman kullanmasına zorlayamaz. Çünkü, serbest zaman kullanımı tamamen işçinin iradesine bağlıdır. İşçi isterse bu ücretler yerine serbest zaman kullanmak ister. İşverenlerin (idarelerin) bu yönde tasarruf hakkı bulunmamaktadır. Aksi takdirde idari para cezasına maruz kalırlar.

Serbest zamana hak kazanan işçi bunu hak ettiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde kullanmak/kullandırılmak zorundadır. Aksi halde işverenlere (idarelere) idari para cezası uygulanır, işçi ise fazla/fazla sürelerle çalışma ücretine hak kazanır. İşverenlere idari para cezası yanında fazla/fazla sürelerle çalışma ücreti, 4857 sayılı Kanunun 34'üncü maddesi gereği mevduata uygulanan en yüksek faiz oranı üzerinden işçilere ödenmek durumunda kalınır.

Bunun yanında fazla/fazla sürelerle çalışma ücreti 5510 sayılı Kanuna göre hak edilen bir ücret kabul edildiğinden hak edilen ayın kazancına dahil edilerek primlendirilmesi söz konusu olduğundan dolayı bu ücretler hak edilen ayın kazancına dahil edilerek primlendirilecek, karşılığı primler 5510 sayılı Kanunun 89'uncü maddesi gereği gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanarak işverenlerden (idarelerden) tahsil edilir.

Ayrıca, söz konusu durumun yapılan denetimlerde tespit edilmesi halinde 5510 sayılı Kanunun 102'nci maddesi çerçevesinde aylık prim ve hizmet belgesi ile bildirim yapan işverenler (idareler) için aylık asgari ücretin 2 katı (2021 yılı için $3.577,50 \times 2 = 7.115,00$ TL) tutarında idari para cezası uygulanır. Muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile bildirim yapan işverenler (idareler) için ise her işyeri için; aylık asgari ücretin 1/10'undan az (2021 yılı için 355,75 TL), iki katından (2021 yılı için 7.115,00 TL) fazla olmamak üzere tespit edilen prime esas kazanç tutarında idari para cezası uygulanır. Fazla/fazla sürelerle çalışma ücreti ile ilgili olarak yapılacak bildirim işçinin

yani 4/1-a sigortalısının sadece ve sadece prime esas kazanç tutarını etkilemekte, prim gün sayısını etkilememektedir.

SGK Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü'nün 30/05/2019 tarihli ve 70467665-202.99-E.8246613 sayılı yazılarında aşağıdaki hususlara yer verilmiştir.

“ .....

Ancak, işverence işçinin talepte bulunduğu serbest zaman iznini kanunda öngörüldüğü şekilde kullandırılmaması veya kullanmadan iş akdinin sonlandırılması halinde işveren bu süreye denk gelen fazla çalışmalarının ücretini işçiye ödeme yükümlülüğü doğmaktadır.

Buna göre, fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan bir işçinin bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, çalıştığı sürelerle karşılık gelen sürenin kanunda öngörüldüğü şekilde serbest zaman izni olarak kullandırılması halinde işçiye talebi doğrultusunda fazla çalışma karşılığı ücret ödemesi yapılmayacağından (aksi Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca, fiilen yapılan denetimler sonucunda veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlerden ya da kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatı gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde veya kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden anlaşılmadığı sürece) sigortalının fazla çalışma yaptığı ilgili ayın sigorta primine esas kazançta dahil edilmemesi gerekmekte olup, buna mukabil olarak işin veya işyerinin gereklerine uygun olarak işverence serbest zaman izni kul-

lanılmasına karar verilen aydaki sigortalı ücretinden serbest zaman izni nedeniyle kesinti yapılmaksızın tam ücret üzerinden Kurumumuza bildirim yapılmasının,

Ancak, zamlı ücret yerine sigortalı tarafından yazılı olarak talep edilen serbest zamanın kısmen veya tamamen altı ay içinde kullandırılmaması halinde bu defa işveren bu süreye denk gelen fazla çalışmaları karşılığı ücretin sigortalıya ödemesi gündeme geldiğinden, bu durumda ücretin hak edildiği ayın kazancına, başka bir ifadeyle fazla çalışma yapılan ilgili ayın sigorta primine esas kazancına dâhil edilmek suretiyle prime tabi tutulmasının,

Uygun olacağı değerlendirilmektedir.”

2. KÖTÜNİYET TAZMİNATININ SGK PRİMİ KARŞISINDAKİ DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

4857 sayılı Kanunun “sürelî fesih” başlıklı 17’nci maddesinin altıncı fıkrası hükmü aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

“ .....18 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca bu Kanunun 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulanma alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenir.....”

Kötüniyet tazminatı; iş güvencesinden yararlanamayan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesinin işveren tarafından kötü niyetli olarak feshedilmesinin hukuki müeyyidesidir.

4857 sayılı Kanunun 18’inci maddesinde iş güvencesinden yararlanacak işçiler düzenlenmiştir.

Buna göre, 30 veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az 6 aylık kıdemli olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır. Öncelikle, iş güvencesinden yararlanmada en önde gelen koşul işyerinde 30 veya daha fazla işçi çalıştırılması gerekir.

Kötüniyet tazminatından iş güvencesi kapsamında olan işçiler ve belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçiler yararlanamazlar.

Anayasa Mahkemesi'nin 15.12.2006 tarihli 26377 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (T. 07.02.2006, E. 2006/11, K.2006/17) kararında; 22.05.2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 17. maddesinin 6. fıkrasının ikinci tümcesinin "...18, 19, 20 ve 21. maddelerinin uygulama alanı dışında kalan işçilerin..." bölümünün, Anayasa'nın 2, 10, 36, 49 ve 55. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemini esastan görüşmüş, iş güvencesi kapsamında olan ve olmayan işçilerin hukuksal konumları aynı olmadığından, bunlar arasında eşitlik karşılaştırması yapılamayacağı gibi söz konusu işçiler arasında denge kurulmasına, bu bağlamda adaletin sağlanması amacıyla yönelik olarak getirildiği anlaşılabilir itiraz konusu düzenlemenin hukuk devleti ilkesine de aykırı bir yönü görülmemiş, belirtilen nedenlerle kural, Anayasa'nın 2 ve 10. maddelerine aykırı olmadığına ve itirazın reddine 07.02.2006 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Bu çerçevede, 1-29 arası işçi çalıştırılan mahalli idarelerde ve şirketlerinde belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçiler kötüniyet tazminatından yararlanacaktır.

İşveren tarafından hangi hallerin kötü niyetli olarak kabul edileceği hususunda kanun gerekçesine gittiğimizde örneğin işçinin işvereni hakkında şikâyetle bulunması, işçinin, işvereni aleyhine dava açması, işçinin işvereni aleyhine şahitlik yapması gibi durumlar ortaya çıkmaktadır.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi bir kararında (T.08.01.2019, E.2016/461, K.2019/294) aşağıdaki hükmü tesis etmiştir.

Davacı vekili, davacının davalı işverenin işyerinde kereste bölümünde işçi olarak çalıştığını, davacının davalı işyerinde geçirdiği iş kazası neticesinde sol el işaret parmağının 2. boğumundan koptuğunu, bu kaza sonucunda Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunduğunu, bu nedenle iş akdinin haksız feshedildiğini, davacının çalıştığı süre boyunca fazla mesai ücretlerini alamadığını, işe girdiği tarihten çıkartıldığı tarihe kadar yıllık izin kullanmadığını, 2012 yılı Nisan ayına ait yaklaşık 12 günlük ücret alacağının ödenmediğini ileri sürerek kıdem ve kötü niyet tazminatı ile fazla mesai ücreti, yıllık izin ücreti ve ödenmeyen ücret alacaklarını istemiştir.

Davalı vekili, davacının devamsızlık yaptığını bu nedenle iş akdinin haklı nedenlerle feshedildiğini savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacının davalı tarafından işten haksız çıkarıldığı, bakiye ücret alacağıının bulunduğu, ödenmeyen yıllık izin ücret alacağıının bulunduğu gerekçesiyle bu taleplerin kabulü ile davacının davalı işveren tarafından işten **kötü niyetli olarak çıkarıldığı davacı tarafça ispatlanamadığı** ve fazla mesai ücret alacağıının dinlenen tanık beyanlarına göre ödendiğini gerekçesiyle bu taleplerin reddi ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Belirsiz süreli iş sözleşmesinin tarafarca ihbar öneli tanınmak suretiyle ya da ihbar tazminatı ödenerek her zaman feshi mümkün ise de, bu hakkın da her hak gibi Medenî Kanununun 2 nci maddesi uyarınca dürüstlük ve objektif iyiniyet kurallarına uygun biçimde kullanılması gerekir. Aksi takdirde fesih hakkının kötüye kullanılmış olduğundan söz edilir.

Fesih hakkını kötüye kullanan işveren, 4857 sayılı İş Kanununun 17 nci maddesi uyarınca, bildirim sürelerine ait ücretin üç katı tutarında tazminat ödemek zorundadır. Bahsi geçen tazminata uygulamada kötü niyet tazminatı denilmektedir.

Kötü niyet tazminatına hak kazanma koşulları ve tazminat miktarının hesaplanması açısından, 4857 sayılı Yasada önemli değişiklikler öngörülmüştür. Yasanın 17 nci maddesinin altıncı fıkrasının açık hükmü gereğince, iş güvencesi kapsamında olan işçiler yönünden kötü niyet tazminatına hak kazanılması mümkün değildir.

1475 sayılı Yasada, “işçinin sendikaya üye olması, şikâyete başvurması” gibi sebepler ileri sürülerek iş sözleşmesinin sonlandırılması, kötü niyetin varlığı açısından örnekseme biçiminde sayıldığı halde, 4857 sayılı Yasada genel anlamda fesih hakkının kötüye kullanılmasından söz edilmiştir. Maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere, işçinin işvereni şikâyet etmesi, aleyhine dava açması veya tanıklık yapması nedenlerine bağlı fesihlerin kötü niyete dayandığı kabul edilmelidir.

Tazminat miktarının belirlenmesi de Yasa ile açıklığa kavuşturulmuş, “kötü niyet tazminatının” ihbar önellerine ait ücretin üç katı tutarında olacağı belirtilmiş ve ayrıca ihbar tazminatının da ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Somut uyuşmazlıkta; davacı 24.01.2011 tarihinde iş kazası geçirmiş ve bu kaza nedeniyle 04.04.2011 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığı'na şikâyette bulunmuştur. Bu yaşanan olayların akabinde davacı geçirdiği kaza nedeniyle istirahat iken davalı işverence iş sözleşmesi önce 17.11.2011 tarihinde, sonra istirahat bitiminde 18.04.2012 tarihinde ve bu yapılan iki fesih hukuken işleme alınmayıp en son 25.04.2012 tarihinde iş akdi feshedilmiştir. Hukuken işleme alınmayan ilk fesih bildiriminde davacı istirahatte iken “...Hareketlerinizdeki değişikliklerden, üstünüze itaat etmediğinizden dolayı çıkışınıza karar verilmiştir...”denilerek fesih nedeni belirtilmiş ve akabinde önce sebep bildirmeksizin akabinde de en son devamsızlık gerekçesiyle davacının iş akdi feshedilmiştir. Her ne kadar feshe dayanak olarak devamsızlık gösterilmişse de davacının devamsızlık yaptığına dair

yeterli delil de sunulmamıştır. *Olayların gelişimi ve dosya kapsamı hep birlikte değerlendirildiğinde davacının hizmet akdinin davacının işvereni Cumhuriyet Savcılığına şikâyeti üzerine sona erdirildiği ve yapılan feshin kötünüyetli olduğu kabul edilmelidir.*

İş akdinin, davalı işveren tarafından fazla mesai çalışmalarının karşılığının ödenmediğine ilişkin olarak, davacı işçinin *Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne (Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü) yaptığı şikâyet nedeniyle feshedilmesi*¹; sigorta primlerini yatırmayan işverenin şikâyet edilmesi nedeniyle iş sözleşmesinin feshedilmesi²; sigortalı hizmet süreleri eksik bildirilen işverenin şikâyet edilmesi ve hizmet tespit davası açılması sebebiyle iş sözleşmesinin feshedilmesi³; kadın işçinin hamile olması sebebiyle işten çıkarılması⁴ kötünüyetli fesihler sayılmıştır.

Ancak; mücerret kıdem süresinin dolmasına kısa bir süre kala sözleşmenin bozulması, feshin sadece kıdem hakkından mahrum bırakmak amacıyla bozulduğunun ispat edilememesi⁵; ücretlerin geç ödenmesinden dolayı çıkan uyuşmazlık⁶ **kötünüyet hali olarak değerlendirilememiştir.**

Fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye ihbar süresinin 3 katı tutarında kötünüyet tazminatı ödenir.

İhbar öneli; 2 hafta olanlarda (2 x 3)

1 Yrg. 9. HD., T.03.12.2018, E. 2015/27110, K.03.12.2018

2 Yrg. 9. HD., T.08.04.1993, E.1992/10345, K.1993/5395

3 Yrg. 9. HD., T.11.06.1997, E.7577, K.11538

4 Yrg. 9. HD., T.15.09.1987, E.7104, K.7858

5 Yrg. 9. HD., T.30.03.1984, E.3371, K.3293

6 Yrg. 9. HD., T.12.05.1987, E.4545, K.4848

6 haftalık ücreti tutarında, 4 hafta olanlarda (4 x 3) 12 haftalık ücreti tutarında, 6 hafta olanlarda (6 x 3) 18 haftalık ücreti tutarında, 8 hafta olanlarda (8 x 3) 24 haftalık ücreti tutarında kötünüyet tazminatı ödenir.

Toplu iş sözleşmesi ile bildirim süreleri işçi lehine artırılmış olsa da, kötünüyet tazminatı belirlenirken bu artırılmış sürelerin değil, İş Kanunundaki yasal bildirim sürelerinin göz önünde tutulması gerekir.⁷

Kötü niyet tazminatının ödenmesi ihbar süresine uyulmamışsa ihbar tazminatının ödenmesine engel değildir, bilakis ödenmesi zorunludur.

Kötü niyet tazminatı hesabında, 4857 sayılı Kanunun 32'nci maddesinin birinci fıkrasında *“genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır.”* hükmünde yazılan ücrete ek olarak işçiye sağlanmış para veya para ile ölçülmesi mümkün sözleşme ve kanundan doğan menfaatler de göz önünde tutulur.

Başka bir ifade ile, söz konusu ödemeler çıplak ücret üzerinden değil giydirilmiş ücret üzerinden son ücreti dikkate alınarak ödenmesi gerekir.

Kötünüyet tazminatının hesabında örneğin; işyerinde yemek verilmesi, işçilerin işyerine işveren tarafından sağlanan servis aracı ile getirilip götürülmesi, işçilere kömür verilmesi, erzak yardımı yapılması gibi parasal değeri belirlenebilen tüm aynı yardımlar da tazminatın hesabına dahil edilecektir.

7 Yrg. 9.HD., T.25.12.2003, E./K.21909/22733

Kötüniyet tazminatının hesabında da işçiye ücreti dışında sağlanmış para veya para ile ölçülebilir menfaatler dikkate alınmalıdır.⁸

“Para ve parayla ölçülmesi mümkün menfaatler” ifadesi, işçiye yapılan her türlü ödemenin dikkate alınacağı gibi bir sonucu ortaya koymakla birlikte, ihbar tazminatının hesabında hangi ödemelerin dikkate alınacağı hususu Yargıtay kararlarıyla şekillenmiştir. Buna göre aşağıda sayılan aynı veya nakdi tüm ödemelerin dikkate alınması gerekmektedir.

- Sosyal yardım amacına dayanan.
- Devamlılık arzeden.
- Kazanılması şarta bağlanmamış olan.
- Fiili çalışmaya dayalı olmayan

Buna karşılık; **aşağıdaki ödemeler kötü niyet tazminatının hesabında dikkate alınmayacaktır.**

- Sosyal yardım amacı dışında işyerinde kullanılmak üzere verilen iş elbisesi, havlu, sabun gibi yardımlar.
- Devamlılık arz etmeyen taltif primi, komisyon ücreti, satış primi, sefer (yol) primi, yolluk.
- Miktarı gösterilen başarı ve verime bağlı olarak belirlenen verimliliği teşvik primi-kar payı, doğum, ölüm, evlenme yardımları, gibi kazanılması şarta bağlı ödemeler.

- Fazla çalışma ücretleri, genel tatil ve ulusal bayram günü çalışma ücretleri, hafta tatili çalışma ücretleri, gece zammı gibi devamlılık arz etmemesinin yanında fiili çalışmaya bağlı olan ödemeler.

Kötü niyet tazminatından sigorta primi, işsizlik sigortası primi kesilmez, gelir ve damga vergisi kesilir.

Kötü niyet tazminatından prim kesilmemesi, işçinin işyeri ile olan hukuki bağı iş sözleşmesinin feshi ile sona erdiği içindir.

İşveren Uygulama Tebliği'nin “7.8.5-İhbar Tazminatı” başlığı altında aşağıdaki düzenlemeye yer verilmiştir.

“.....İş Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulama alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenmesi gerekmektedir. Bu durumda da **işçinin işyeri ile olan hukuki bağı, iş sözleşmesinin feshi ile sona erdiğinden, işçiye ödenen kötü niyet tazminatı prime esas kazançta dahil edilemeyecektir.**”

Aynı düzenleme SGK tarafından yayımlanan 2020-20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesinin “3.5-İhbar Tazminatı” başlığı altında, işçinin işyeri ile olan hukuki bağı, iş sözleşmesinin feshi ile sona erdiğinden, işçiye ödenen kötü niyet tazminatı prime esas kazançta da dahil edilemeyecektir denilmiştir.

Kötü niyet tazminatının gelir vergisine tabi olması 193 sayılı Gelir Vergisi

8 Yrg. 9.HD., T.12.06.2008, E.2007/21422 , K.2008/ 15336

Kanunu'nun "tazminat ve yardımlarda" başlıklı 25'inci maddesinde istisna edilecek tazminat ve yardımlar arasında sayılmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

4857 sayılı Kanunun "zamanaşımı süresi" başlıklı ek 3'üncü maddesinde (Ek: 12/10/2017-7036/15 md.); iş sözleşmesinden kaynaklanmak kaydıyla hangi kanuna tabi olursa olsun, kötüniyet tazminatında zamanaşımı süresi 5 yıl olarak hükme bağlanmıştır.

Kötüniyet tazminatı, cezai şart niteliğinde sayılmadığından ötürü, hakim bu tazminatta indirimde gidememektedir.⁹

İşveren, Hollanda'ya gönderdiği ve orada bir süre kalarak döndükten sonra başka bir işe girmesi nedeniyle sözleşmesini fesheden işçisinin bu eyleminin kötü niyete dayandığını ileri sürerek, kötü niyet tazminatı isteği yargı tarafından kabul görmemiştir.¹⁰

3. SONUÇ

4857 sayılı Kanun, **İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği, 5510 sayılı Kanun, İşveren Uygulama Tebliği, 2020/20 sayılı Genelge ve en nihayetinde SGK'nın görüş yazısı birlikte değerlendirildiğinde, işçinin 4/a sigortalısının fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapması halinde, zamlı ücret yerine hak ettiği serbest zamanı 6 ay içinde kullanması/kullanılmaması halinde primlendirme söz konusu olmayacak, aksi takdirde primlendirme söz olacaktır. Primlendirmenin söz konusu olması durumunda geriye dönük idari para cezaları, primlerin ge-**

riye dönük gecikme cezası ve zammı ile birlikte tahsil edilmesi gündeme gelecek işverenler (mahalli idareler ve şirketleri) açısından Sayıştay denetimlerinde de kamu zararı ile karşılaşmaları mümkün olabilecektir.

İş sözleşmesinden kaynaklanmak kaydıyla iş güvencesi kapsamında olmayan işyerlerinde (1-29 arası işçi çalıştıran işyerlerinde) iş sözleşmesinin feshinin işverenlerce kötüye kullanılması her olay için değişkenlik göstermekte olup, fesih hakkının kötüye kullanıldığı işçi tarafından ispat edilmesi halinde kötüniyet tazminatına hükmedilmesi genellikle hakimce karara bağlanmaktadır.

Kötü niyet tazminatından sigorta primi kesilmemesi, işçinin işyeri ile olan hukuki bağı iş sözleşmesinin feshi ile sona erdiği içindir.

Yararlanılan Kaynaklar

4857 sayılı İş Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu

İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği

2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

Yargı Kararları

İşveren Uygulama Tebliği

2020-20 sayılı Genelge

SGK Görüş Yazısı

9 Yrg. 9. HD., T.02.03.2005, E.5495, K.6735

10 Yrg. 9. HD., T.23.1.2002, E.2001/15932, K.2002/663

Ömer DURSUN

Sayıştay Başkanetçisi

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU UYARINCA YAPILAN BİNALARIN BAKIM VE ONARIMI HARCAMALARI

1. GİRİŞ

4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesinde anılan Kanun'a ve 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmek Kamu İhale Kurumun görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Belirtilen maddeye istinaden Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliği ve eki Yapım İşleri Genel Şartnamesi yayımlanmıştır.

Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliği'nin eki olarak yayımlanan Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin "İhale dokümanını oluşturan belgeler" isimli 8.2. maddesinde bu maddenin hem anahtar teslim götürü bedel işlerde hem de birim fiyatlı işlerde Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin sözleşmenin birinci öncelikli eki olduğu şeklinde düzenlemesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bu haliyle Yapım İşleri Genel Şartnamesi idare ve yüklenici açısından uygulanması zorunlu olan sözleşmeye dahil kabul edilen bir belgedir.

Anılan Şartnamede bakım ve onarımlara ilişkin birçok hüküm yer almakla birlikte Şartname'nin 43. maddesinde teminat süresindeki bakım ve onarımlar için özel düzenlemeler yer almaktadır.

Makale de Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin yapının bakım ve onarıma ilişkin hükümleri ve maddeye aykırı uygulamalar sonucunda oluşacak kamu zararı hususu değerlendirilmiştir.

2. KONUyla İLGİLİ MEVZUAT

4735 sayılı Kanun'un "Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar" başlıklı 7. maddesinde;

"Bu Kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur:

...

Montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait şartlar.

..." denilmekte,

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin,
25. maddesinin (1) numaralı fıkrasının
da;

“Taahhüt konusu yapım işinin her türlü sorumluluğu, kesin kabul işlemlerinin idarece onaylanacağı tarihe kadar tamamen yükleniciye aittir. Yüklenici, gerek malzemenin şartnameye uygun olmamasından ve gerekse yapım işlerinin kusur ve eksiklerinden dolayı, idarece gerekli görülecek bütün onarım ve düzeltmeler ile sürekli bakım işlerini kendi hesabına derhal yapmak zorundadır. Yüklenici bu zorunluluğa uymadığı takdirde, idare, kendisinden bir yazı ile yükümlülüklerini yerine getirmesini isteyecektir. Bu talimatın yükleniciye tebliği tarihinden başlamak üzere işin özelliğine göre, talimat yazısında idarece daha uzun bir süre verilmemişse, yüklenici on gün içinde yükümlülüklerini yerine getirmeye fiilen başlamadığı veya başlayıp da belirlenen süre içinde teknik gereklerine göre işi bitirmediği takdirde idare, (Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./29. md., yürürlük: 18/08/2019) teminat süresi dışındaki onarım, düzeltme ve bakım işlerini, bütün giderleri yükleniciye ait olmak üzere 4734 sayılı Kanunda gösterilen usullerden biri ile yaptırabilir. İdare bu işler için yüklenicinin teminatından veya varsa diğer alacaklarından ödeme yapmaya yetkilidir.” denilmekte

42. maddesinde;

“(1) Geçici kabul ile kesin kabul tarihi arasında geçecek süre teminat süresidir. Yapım işlerinde teminat süresi, sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa on iki aydan az olamaz. Ancak sözleşme kapsamında yapım işiyle birlikte ifası istenen montaj,

işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti süreleri işlerin özelliğine göre arttırılabilir veya eksiltilebilir. Bu süreler sözleşme veya eklerinde belirtilir.

...

” denilmekte;

43. maddesinde;

“(1) Yüklenici işlerin, teminat süresi içindeki bakımını yapmak ve tümünü iyi bir şekilde korumak ve çıkabilecek kusur ve aksaklıkları gidermek zorundadır. (Ek cümle: 08/08/2019-30856 R.G./35. md., yürürlük: 18/08/2019) Bu çerçevede, yapı ve yapıyı oluşturan makine, ekipman ve tesisatın işler halde ve kullanıma hazır biçimde bulunmasını sağlamaya dönük periyodik bakım hizmetlerinin verilmesine ve gerekli hallerde malzeme/parça değişimi yapılmasına ilişkin giderlerin karşılanması da yükleniciye aittir.

(2) İdareler, işin önem ve niteliğini göz önünde bulundurarak, teminat süresi içinde yüklenicilerin bakımlarını yapmakla yükümlü oldukları hususlarda sözleşme ve eklerine özel hükümler koyarlar.

(3) Bitirilmiş yapıların idare tarafından kullanılma ve işletilmesinden kaynaklanan veya yüklenicinin kusurları dışındaki hallerin (Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./35. md., yürürlük: 18/08/2019) gerektirdiği, birinci fıkrada tanımlanan periyodik bakım dışındaki, onarımlar bakım yükümlülüğünün dışında.

(4) Kullanma ve işletme sonucu olmak üzere ortaya çıkan kusur ve aksaklıkların

giderilmesi ve teminat süresince işlerin bakım giderleri yükleniciye aittir.” denilmekte,

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında;

“Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) *İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılmaması,*

b) *Mal alınmadan, iş veya hizmet yapılmadan ödeme yapılması,*

c) *Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,*

d) *İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,*

e) *İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde*

yapılmaması,

f) *(Mülga: 22/12/2005-5436/10 md.)*

g) *Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,*

Esas alınır.”

hükümleriyer almaktadır.

3. DEĞERLENDİRME

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne göre sözleşmeye bağlanan işlerin geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçen süreye teminat süresi denilmektedir. Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 42. maddesinde teminat süresinin, sözleşmede aksi belirtilmemişse 12 aydan az olamayacağı belirtilmiştir. Mezkûr madde de ayrıcasözleşmede ve eklerinde bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti sürelerinin işlerin özelliğine göre arttırılabileceği ve eksiltilebileceği ifade edilmiştir.

Anılan Şartname'nin 43. maddesinde belirtilen açıklama göre yüklenici teminat süresi içerisinde teslim etmekle yükümlü olduğu eserin bakımını yaptırmak da yüklenicinin sorumluluğundadır. Maddenin devamında bu sorumluluğun yapı ve yapıyı oluşturan makine, ekipman ve tesisatın işler halde ve kullanıma hazır biçimde bulunmasını sağlamaya dönük periyodik bakım hizmetlerinin verilmesine ve gerekli hallerde malzeme/parça değişimi yapılması olarak tanımlanmıştır. Bu haliyle madde metninden periyodik bakım dahil her türlü bakımın yüklenici tarafından karşılanacağı çok açıktır.

Geçici kabul sonrasında eser idare tarafından kullanılacağından kullanımdan kaynaklanan bakım sorumluluğunun da yüklenicide olduğu kabul edilmelidir. Şartname'nin 43. maddesinin (3) numaralı fıkrasında bu husus; bitirilmiş yapıların idare tarafından kullanılma ve işletilmesinden kaynaklananbirinci fik-

rada tanımlanan periyodik bakım dışındaki onarımların yüklenicinin sorumluluğunda olmadığı şeklinde belirtilerek, maddenin birinci fıkrası kapsamındaki periyodik bakımların, yapıların idare tarafından kullanılması ve işletilmesinden kaynaklansa bile yüklenicinin sorumluluğunda olduğu açıklanmıştır.

Bu haliyle periyodik bakımlar sözleşmede aksi belirtilmemişse 12 ay olan teminat süresi boyunca yapı idare tarafından kullanılsa bile yüklenici tarafından karşılanacaktır.

Teminat süresi 12 ay olsa bile anılan Şartname'nin 42. maddesinin yukarıda belirtilen hükümleri gereği sözleşme ve eklerinde belirtmek üzere bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti sürelerinin arttırılabilecek ve/veya azaltılabilecektir.

Bakım-onarıma ilişkin teminat ve/veya garanti süresi idare tarafından arttırılmış ise bu sürede gerçekleşen periyodik bakım giderlerinin de yüklenici tarafından karşılanması gerektiği düşünülmektedir. Şartname'nin 43. maddesinde teminat süresinde yapılacaklara ilişkin hükümler getirilmiş, 42. maddesinde ise teminat süresinin belirlenmesine ilişkin hükümler belirtilmiştir. Bu haliyle teminat süresi tüm iş için veya sadece bakım- onarım yükümlüğü için arttırılmış olsun yapının kullanımından kaynaklanan bakım-onarım giderleri teminat süresi içerisinde yüklenici tarafından karşılanmalıdır.

Bakım ve onarımların teminat ve/veya garanti sürelerine ilişkin ek hüküm-

lerin Sözleşme veya herhangi bir ekinde belirtilebilmesine karşın, bu hükümlerin Sözleşmede, belirtilecek hükümler çok detaylıysa teknik şartnamede belirtilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Sözleşmede herhangi bir hüküm yer almaması durumunda 12 aylık teminat süresinde, sözleşmede farklı bir hüküm belirlenmiş ise belirlenen teminat süresinde yüklenicinin karşılaması gereken bakım-onarım giderinin idare tarafından karşılanması durumunda kamu zararı doğacağı açıktır. 5018 sayılı Kanun'un 71. maddesinde kamu zararı kamugörevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması şeklinde tanımlanmıştır. Yüklenicinin karşılaması gereken bir gideri idarenin karşılaması durumunda mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması sebebiyle kamu kaynağında eksilmeye neden olunacaktır.

Kamu kaynağında eksilmeye neden olan sorumlular ise mevzuatında öngörülmediği halde ödemeyi gerçekleştiren görevlilerdir. Ancak birçok idarede bakım-onarım ihaleleri veya alımlarını yapan harcama birimi ile esas yapının yapılmasına ilişkin sözleşmenin imzalandığı ve yürütüldüğü birim farklıdır. Teminat süresi içerisinde yüklenicinin karşılaması gereken bir gider idarenin başka bir birimindeki alım ile gerçekleştirildiyse sorumluluk Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde yüklenen sorumluluklar değerlendirilerek 5018 sayılı Kanun'a göre değerlendirilecektir.

5018 sayılı Kanun'a ve 14.06.2007 tarihli ve 5189/1 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararı göre harcamasürecinde tek ve tam yetkili olan, giderin yapılmasına karar vermektan ödeme aşamasınakadar tüm işlemleri emir ve talimatı çerçevesinde yürüten ve maiyetindekileri ve onları neylem ve işlemlerini gözetmek ve denetlemekle yükümlü olan harcama yetkilisinin hesap verme konusunda tam ve doğrudan sorumlu olduğu açıktır. Aynı şekilde ödeme emri belgesini düzenleyen gerçekleştirme görevlisinin de, gerçekleştirme belgelerinin ödeme emri belgesine doğru aktarılması yanında, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan da sorumlu olduğu bu sebeple harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu anlaşılmaktadır. Belirtilen Kanun ve Kararda görevlilerin mevzuata aykırı işlemlerle bağlantısı kurularak, neden kusurlu oldukları açıklanmıştır. Farklı bir söyleyişle harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisinin sorumlu tutulması gerektiği mevzuat hükümlerini doğru uygulamayarak kusurlu olmalarından kaynaklıdır. Burada kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken ilgili mevzuat hükümleri bilmesi gerektiği unutulmalıdır.

Belirtilen gerekçeler ile yapının meydana getirilmesi konulu esas sözleşmeyi imzalayan harcama biriminden farklı bile olsa, bakım-onarım için harcamayı gerçekleştiren ödeme evraklarında imzası bulunan harcama ve gerçekleştirme görevlileri bu harcamadan sorumlu tutulacaklardır. Esas sözleşmeyi imzalayan harcama birimindeki görevlilerin de bu

harcamadan sorumlu olmaları gerekmektedir. Söyleki;

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin 25. maddesinde yüklenicinin sürekli bakım işlerini kendi hesabına derhal yaptırması gerektiği, idarece asgari on gün süre verilerek ihtar edilmesine karşın yüklenicinin birinci fıkra kapsamındaki bakım ve düzeltme sorumluluğunu yerine getirmemesi halinde, verilen sürenin bitiminden itibaren geçecek her gün için, sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan miktarın %10'u oranında günlük ceza uygulanacağı ve gecikmenin otuz günü geçtiği durumlarda ceza ile birlikte idarece bakım-onarımın yüklenici nam ve hesabına giderilebileceği belirtilmiştir. Yüklenici nam ve hesabına yaptırılan bakım-onarım giderlerinin de yüklenicinin içerde alacağı varsa bu alacağından kesileceği açıktır.

Bu itibarla esas sözleşmeyi yürütmeye görevli birimde ilgili personelin bakım-onarımı yükleniciye yaptırmaması ve teminat süresi sonunda hakkediş işlemlerinin bitmesi durumunda, sözleşme kapsamında yüklenici tarafından karşılanması gereken bir tutarın ödenmesi sonucunda doğacak kamu zararından esas sözleşmenin yapıldığı birimin harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi de sorumlu olacaktır.

Sayıştay 7. dairesinin 12/3/2021 tarihli ve 170 numaralı kararında yüklenicinin yapması gereken periyodik bakımların idare tarafından yapılması sonucunda kamu zararına sebebiyet verildiği ve bu zararın sorumlulardan tahsil edilmesine karar verilmiştir.

4. SONUÇ

Sonuç olarak kamu ihaleleri sonucunda imzalanan sözleşmelerde yapının teslim edilmesi dışında da hükümler yer almaktadır. Bu sözleşmelerde yükleniciler ek edimlerine ifa yükümlülüğü altına girmektedir. Sözleşmelerin bünyesinde gerçekleştirildiği birimin harcama yetkilisi ve görevlendirdiği gerçekleştirme görevlisi bu sözleşmelerin eksiksiz ifasından doğrudan sorumludur. Ancak idare bir bütün olduğundan sözleşmede eksik ifa edilen edimlerin farklı birimler tarafından idare bütçesinden karşılanarak gerçekleştirilmesi durumunda bu alımları gerçekleştirilen harcama yetkilisi ve görevlendirdiği gerçekleştirme görevlisinin de doğrudan sorumlu olduğu düşünülmektedir.

İdari ve teknik şartnameler ile sözleşmelerde bakım ve onarım yükümlülüğüne dair düzenlemeler gerçekçi ve yapının mahiyetine uygun olarak belirlenmelidir. Örneğin yapının makine-teçhizat ağırlıklı olması halinde bakım ve onarım yükümlülüğü makinenin veya teçhizatın niteliğine göre sözleşmede ayrı ve detaylı bir şekilde belirtilebilir. Benzer şekilde Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin 16. maddesinde ve bu maddede yer alan 18. dipnot açıklamalarında yapım işiyle bir-

likte ifası istenen montaj, işletmeye alma, eğitim, bakım-onarım, yedek parça gibi destek hizmetlerine ait teminat ve/veya garanti sürelerini de belirten şartlar, varsa Sözleşmenin 16. maddesine ayrıntılı olarak yazılabileceği düzenlenmiştir.

Yapılacak detaylı düzenlemeler idarenin satın aldığı yüklenicinin ise yapmayı taahhüt ettiği eseri ve bu esere ilişkin ek yükümlülüklerinin netleşmesini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

<https://mevzuat.gov.tr>

<https://kararlar.sayistay.gov.tr/dk/>

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu

4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

04/03/2009Tarihli 27159 sayılı Resmî-Gazete'de Yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Eki Yapım İşleri Genel şartnamesi

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği Eki Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme

Gürkan GÜVEN

Mühendis- İhale Uzmanı

YAPIM İŞİ İHALELERİNDE YAPI MÜTEAHHİTLİĞİ BİLİŞİM SİSTEMİ (YAMBİS) KAYDININ İSTENİLMESİ

1. GİRİŞ

Yapım işi ülkemiz ekonomisinin en önemli itici güçlerinden hatta genel deyişle lokomotifidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun da yapım işleri “Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerin” olarak tanımlanmakta olup yıllık 100 milyar TL'lik bir yapım işleri alımları bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu ihale süreçlerinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde istekli firmaların sunmakla zorunlu oldukları belgelerden başka istekli firmalardan izin, ruhsat, vb belgelerde istenilebilmektedir.

Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemi (YAMBİS) ne ilişkin olarak yapım işi ihalelerinde bilgi istenilip istenilmeyeceğine ilişkin açıklamalarımız makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. YAPI MÜTEAHHİTLİĞİ BİLİŞİM SİSTEMİ (YAMBİS) HAKKINDA KISA BİR BİLGİ

Ülkemizde yapı müteahhitliği hizmeti verebilmek için gereken asgari şartlar belirlenmemiştir. Bu alandaki boşluğu doldurmak amacıyla “İmar Kanunu ile mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 5940 sayılı Kanun” ile bu hususa ilişkin düzenlemeler için önemli bir adım atılmıştır. Bahsi geçen kanuna dayanılarak hazırlanan “Yapı Müteahhitlerinin Kayıtları ile Şantiye Şefleri ve Yetki Belgeli Ustalar Hakkında Yönetmelik” Resmi Gazete’ nin 16/12/2010 tarih ve 27787 sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Yönetmelik kapsamında oluşturulan Yapı Müteahhitliği Bilişim Sis-

temi (YAMBİS) ile yapı ruhsatına tabi inşaat yapan inşaat ve tesisat müteahhitlerinin kayıt altına alınacağı ve İmar Kanunu kapsamında kusurlu işlem yapan müteahhitlerin ülke çapında faaliyetlerinin durdurulabileceği Müteahhitlik Bilgi Sistemi Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca devreye alınmıştır.

Bu düzenlemeler ile yapı ruhsatına tabi inşaat yapan yapı müteahhitlerinin kayıtları tutularak denetlenmesi amaçlanmakta; yapı müteahhitliğinin, yeterliliği haiz olanların yapabileceği bir sektör haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca: 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28 42 ve 44 üncü maddelerini değiştiren 5940 sayılı Kanuna dayanılarak çıkartılan, 16 Aralık 2010 tarih ve 27767 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Yapı Müteahhitlerinin Kayıtları ile Şantiye Şefleri ve Yetki Belgeli Ustalar Hakkında Yönetmelik" gereği inşaat ve tesisat işlerinde yapım taahhüdü üstlenen müteahhitlerin 01 Ocak 2012 tarihinden itibaren Yetki Belgesi Numarası almaları zorunluluğu getirilmiştir.

Yapı müteahhidinin ilgili İdarece 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42 inci maddesine aykırı faaliyetinin tespit edilmesi durumunda, Yetki Belgesi Numarası Kanununun ilgili maddeleri uyarınca iptal edilecektir. Yine 01 Ocak 2012 tarihinden itibaren Yetki Belgesi olmayan veya yönetmelikçe belirlenen cezai nedenlerden dolayı Yetki Belgesi Numarası iptal edilenler, ülkemizin hiçbir yerinde ruhsatlı bir yapının müteahhitliğini üstlenemeyecektir.

Yetki Belgesi Numarası'nın, ilgili İdarelerce düzenlenen yapı ruhsatı standart formunun 40' ıncı bölümü ile yapı kullanma izin belgesi standart formunun 44' üncü bölümünde yer alan "yapı müteahhidi yetki belge numarası" hanesine kaydedilmesi zorunludur.

Uygulamada aksaklığa ve yığılmalara engel olmak amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Kayıtlarına ulaşılabilen yaklaşık 120.000 müteahhide "Yapı Müteahhidi Yetki Belgesi Numarası" oluşturulmuştur. Gerçek kişiler T.C. kimlik numaraları, tüzel kişiler vergi numaraları ile <http://yambis.cevresehircilik.gov.tr> adresinden "Vatandaş Girişi" linkinden yetki belgesi numaraları olup, olmadığını sorgulayabilmektedir. Yetki belgesi numarası olmayan gerçek kişilerin oda kayıt belgeleri, tüzel kişilerin ise oda kayıt belgeleri ile birlikte kuruluş ve yönetim organlarını gösterir ticaret sicil gazeteleri ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine başvurmaları gerekmektedir. Ayrıca; <http://yambis.cevresehircilik.gov.tr> adresinde yer alan "Vatandaş Girişi" linkinden elektronik ortamda başvuru yapıp, istenilen belgeler ile birlikte bu alanda dolduracakları başvuru formu çıktısını imzalayarak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine ulaştırmaları yeterli olacaktır. Sistemin kullanımına ilişkin detaylara eğitim ve yardım menülerinden ulaşabilmektedir.

Vatandaşlar ise; aynı sistem üzerinden vatandaş girişi yaparak yetki belgesi iptal edilen müteahhitlerin listesini görebildiği gibi, iş yaptırmayı düşündüğü müteahhidin T.C. Kimlik Numarası, Vergi

Numarası ve Yetki Belgesi Numarasından biriyle o müteahhidin durumunu sorgulayabileceklerdir.

Yapı Ruhsatı düzenlemeye yetkili idareler, kedilerine yapı ruhsatı almak üzere başvuran geçici veya gerçek kişi yapı müteahhitlerini T.C. Kimlik Numaralarıyla, tüzel kişi yapı müteahhitlerini vergi numaralarıyla, ortaklıklarda da ortaklığa ait vergi numaralarıyla yetki belgesi numarasını Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemi (YAMBİS) veri tabanından sorgulayarak, sorgulanan yetki belgesi numarasının aktif olması halinde yapı ruhsatın ilgili hanesine aktaracak ve ruhsat düzenlenmesini sağlayacaktır.

3. KAMU İHALE MEVZUATINDA YAMBİS KAYDI İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Görüleceği üzere Çevre Şehircilik Bakanlığı YAMBİS sistemi ile yapı ruhsatına tabi inşaat yapan yapı müteahhitlerinin kayıtları tutularak denetlenmesi amaçlanmakta; yapı müteahhitliğinin, yeterliği haiz olanların yapabileceği bir sektör haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Kamu idarelerinin de ihtiyaçlarının önemli bir kısmı da yapım işi ihaleleridir. Peki bu sistem ile ilgili olarak ihale mevzuatında herhangi bir düzenleme bulunmakta mıdır?

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve Yapım İşleri ihale uygulama yönetmeliğinde bu konuya ilişkin her hangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte Kamu İhale Genel Tebliğ'nde konuya ilişkin hukuki bir düzenleme yapıldığı görülmektedir;

Kamu İhale Genel Tebliğ'inin "Yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası" başlıklı 53.4'üncü maddesinde

"53.4.1. İdarelerce, mevzuatı gereği yapı ruhsatı alınması gereken yapım işlerinin ihalelerinde, ön yeterlik veya idari şartnamenin katılım ve yeterlik kriterlerine ilişkin maddesinin "İhale konusu işin yerine getirilmesi için alınması zorunlu olan ve ilgili mevzuatında o iş için özel olarak düzenlenen sicil, izin, ruhsat vb. belgelerin" istenilmesine ilişkin bendinde, "yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası"na yer verilmesi gerekmektedir.

53.4.2. Bu durumda, aday veya isteklilerin son başvuru veya ihale tarihi itibarıyla ilgili mevzuatı uyarınca yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası almış, Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemine (YAMBİS) kayıtlı ve kayıtlarının aktif durumda (belge numaralarının iptal edilmemiş) olması şartı aranacak olup, ilgili mevzuatında tanımlanan yetki belge grubu ve diğer hususlar yönüyle değerlendirme yapılmayacaktır.

53.4.3. İdarece;

a) Son başvuru veya ihale tarihi itibarıyla tüm aday veya isteklilerin,

b) İhale kararı ihale yetkilisince onaylanmadan önce, ekonomik açıdan en avantajlı teklif ile varsa ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi isteklinin,

c) Sözleşmenin imzalanacağı tarihte ihale üzerinde kalan isteklinin,

YAMBİS'e kayıtlı olduklarının ve kayıtlarının aktif durumda olduğunun EKAP üzerinden veya <https://yambis.csb.gov.tr>

internet adresinden teyit edilerek, buna ilişkin belgelerin ihale işlem dosyasında saklanması gerekmektedir.”

düzenlemesi yer almaktadır.

Görüleceği İhale Genel Tebliği’nde yapı ruhsatı alınması gereken yapım işleri ile ilgili olarak isteklilerin YAMBİS kayıt numaralarının istenilmesi ve ihale dosyasında buna yönelik bilgilerin istenilmesi hukuki zorunluluk olarak belirtilmiştir.

4. KAMU İHALE KURULU’NUN KONUYA İLİŞKİN BAKIŞ AÇISI

Geçtiğimiz günlerde yayımlanan 29.07.2021 tarihli ve 2021/UY.II-1421 sayılı Kamu İhale Kurulu kararında bu konuya ilişkin önemli bir karar alındığı görülmektedir;

4.1. İtiraz Konusu Olan Husus

İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, İdari Şartname’nin 5.1.f maddesinde “teklif dosyası kapsamında yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası sunulması zorunludur.” düzenlemesinin yer aldığı, ancak Kamu İhale Genel Tebliği’nin 53.4.1’inci maddesine göre, söz konusu belgenin İdari Şartname’nin 7’nci maddesinde istenilmesi gerektiği, bu nedenle YAMBİS şartının İdari Şartname’nin ilgili bir maddesinde istenilmiş olmasının 4734 sayılı Kanun’un saydamlık ve eşit muamele ilkelerine aykırı düştüğü, tekliflerinin yapı müteahhitliği yetki belgesi numarasının sunulmaması nedeniyle değerlendirme dışı bırakılma işleminin yerinde olmadığı, ihale işlem dosyasındaki teklifler incelendiğinde YAMBİS belgesinin resmi bir evrak olmadığı, bazı isteklilerin internet çıktısı, bazı istekli-

lerin YAMBİS numarasını kâğıda yazarak teklif ekinde sunduğu, bu haliyle de YAMBİS numarasının bir belge niteliğinde olmadığı, bilgi niteliğinde olduğu ve ihale komisyonu tarafından tamamlanabileceği, bu yönde Kurul ve yargı kararları olduğu, diğer yandan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın internet sitesinden YAMBİS numarası sunulmasa dahi YAMBİS kaydının firma adı ya da vergi numarası ile aktif olup olmadığı sorgulanabileceği, teklif dosyalarından firma adı ve vergi no’larının eksiksiz olarak bulunduğu, bu nedenlerle tekliflerinin tekrar değerlendirmeye alınması gerektiği iddiasına yer verilmiştir.

4.2. Olay ve Şartnamedeki Düzenleme

Başvuruya konu ihalenin “Mersin Toroslar İlçesi 24 Derslikli Bahriye Ortaokulu Yapım İşİ” olduğu, 24.05.2021 tarihinde yapılan ihaleye 44 istekli tarafından teklif verildiği, 09.06.2021 tarihli ihale komisyonu kararı ile söz konusu isteklilerden başvuru sahibi ...Petrol Gayrim. İnş. Nak. Otom. Gıda ve San. Tic. Ltd. Şti. de dâhil olmak üzere 12 isteklinin teklifinin, teklifleri kapsamında yapı müteahhitliği yetki belgesi numarasının sunulmaması nedeniyle değerlendirme dışı bırakıldığı görülmüştür.

Kamu İhale Kurulu’nun İncelemesi

İlgili ihalenin idari şartnamesinde aşağıdaki hüküm yer almaktadır;

İdari Şartname’nin “İhale konusu işe ilişkin bilgiler” başlıklı 2’nci maddesinde “2.1. İhale konusu işin

a) Adı: Mersin Toroslar İlçesi 24 Derslikli Bahriye Ortaokulu Yapım İşİ

b) Yatırım proje no'su/kodu:

c) Miktarı ve türü:

1 adet B+Z+3 katlı eğitim binası yapım işi

ç) Yapılacağı yer: Mersin Toroslar İlçesi

d) Bu bent boş bırakılmıştır." düzenlemesi,

Anılan Şartname'nin "İhale dokümanının kapsamı" başlıklı 5'nci maddesinde "f) teklif dosyası kapsamında yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası sunulması zorunludur." düzenlemesi,

Aynı Şartname'nin "İhaleye katılabilirlik için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri" başlıklı 7'nci maddesinde "7.5.4. İsteklinin teklifi kapsamında sunması gerektiği teknik şartnamede belirtilen aşağıdaki belgeler:

{Belirtilmemiştir}

7.5.5. Bu Şartname ile 7.5.4. maddesinde sayılan belgeler dışındaki belgeler tekliflerin değerlendirilmesinde yeterlik kriteri olarak dikkate alınmaz." düzenlemesi yer almaktadır.

Görüleceği üzere ihaleye ilişkin idari şartnamede idare tarafından teklif dosyası kapsamında yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası sunulması zorunluluğu getirilmiştir.

4.3. Kamu İhale Kurulu'nun Mevzuatı Değerlendirmesi

Kamu İhale Kurulu ilk olarak 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ilgili mevzuatı çerçevesinde bu bilginin istenilip istenilmeyeceğini değerlendirmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Tekliflerin değerlendirilmesi" başlıklı 37'nci maddesinde "...İhale komisyonunun talebi üzerine idare tekliflerin incelenmesi, karşılaştırılması ve değerlendirilmesinde yararlanmak üzere net olmayan hususlarla ilgili isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamalarını isteyebilir. Ancak bu açıklama, hiçbir şekilde teklif fiyatında değişiklik yapılması veya ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olmayan tekliflerin uygun hale getirilmesi amacıyla istenilmez ve yapılmaz.

İhale uygulama yönetmeliğinde de Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Belgelerin sunuluş şekli" başlıklı 38'inci maddesinde;

"Aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler" başlıklı 38'inci maddesinde "... (4) İhale konusu işin yerine getirilmesi için alınması zorunlu olan ve ilgili mevzuatında o iş için özel olarak düzenlenen sicil, izin, ruhsat vb. belgelerin adaylar veya istekliler tarafından sunulmasına ilişkin hükümlere, ilan ve ön yeterlik şartnamesi veya idari şartnamede yer verilir. İş ortaklarının her birinin söz konusu belgeleri ayrı ayrı sunması, konsorsiyumda ise her bir ortağın kendi kısmına ilişkin belgeleri sunması zorunludur" hükmü,

Ve son olarak yukarıda belirtmiş olduğumuz Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası" başlıklı 53.4'üncü maddesindeki düzenlemeleri söz konusu bilginin istenilip istenilmeyeceği doğrultusunda incelemiştir.

Bu bilginin bilgi eksikliği olarak tamamlanıp tamamlanamayacağını ise Anılan Tebliğ'in "İdarelerce belgelerdeki eksik bilgilerin tamamlanması" başlıklı 16'ncı maddesinde "...16.6.1 İhale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan eklerinden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgeler ve ekleri idarelerce tamamlanmayacaktır. Ancak,

...

b) Aday ve isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşınması zorunlu asli unsurlar dışında, belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

İdarelerce tamamlanacaktır. Bu çerçevede, bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler, idarece ilgili kurum veya kuruluştan re'sen istenebilir. Söz konusu belgelerin aday veya istekliler tarafından tamamlanmasının istenilmesi halinde ise bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak idarelerce aday veya isteklilere iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilecektir.

...

16.6.4. İlgili mevzuatına göre ihaleye katılma şartı olarak istenmesi gereken belge veya bilgilerin idarece istenmediği ve bu durumun tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında tespit edildiği hallerde, idarelerce

bu tür belge veya bilgiler başvuruların ya da tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında aday veya isteklilerden talep edilemeyecek ve tamamlanamayacaktır. ..." açıklaması doğrultusunda değerlendirmiştir.

4.4. Kamu İhale Kurulu'nun Olayı Değerlendirilmesi

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verileceği, teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan belgelerden herhangi birinin isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgelerin idarelerce tamamlanamayacağı, ancak isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşınması zorunlu asli unsurlar dışında, belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin idarelerce tamamlanacağı, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanmasının yazılı olarak isteneceği, ayrıca Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 31'inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan hükme göre, ihaleye katılım ve yeterlik kriterlerine ilişkin sunulan belgelerin veya bu belgelerde yer alan bilgilerin,

EKAP üzerinden veya kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden temin edilebilmesi veya bu bilgilerin teyidinin yapılabilmesi durumunda, bu belgeler için belgelerin sunulmuş şekline ilişkin şartların ise aranmayacağı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan İdari Şartname'nin "İhale dokümanının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin (f) bendinde, teklif dosyası kapsamında "yapı müteahhitliği yetki belgesi numarasının" sunulmasının zorunlu olduğunun belirtildiği, başvuru sahibi tarafından söz konusu düzenlemenin İdari Şartname'nin 7'nci maddesinde yer alması gerektiği iddia edilmekle birlikte söz konusu iddianın dokümana yönelik olduğu bu nedenle idareye şikâyet süresinin doküman temin edildiği tarihi izleyen günden itibaren başladığı dikkate alındığında, başvuru sahibinin şikâyet süresi geçtikten ve ihaleye teklif sunduktan sonra bu hususa yönelik itirazda bulunduğu anlaşılmıştır. Bu aşamada ihale dokümanı kesinleştiğinden isteklilerin tekliflerini ihale dokümanına uygun olarak vermesi gerektiği, zira İdari Şartname'nin 7.5.5'nci maddesinde de belirtildiği üzere bu Şartname kapsamında düzenlenen belgelerin birer yeterlik kriteri olduğu ve söz konusu Şartname'de isteklilerde aranılan şartlar, belgeler ve yeterlik kriterlerinin belirtildiği, ihaleye katılacak olan isteklilerin de ihale dokümanının içeriğini dikkatli bir şekilde inceleme yükümlüğünde olduğu hususları dikkate alındığında, "yapı müteahhitliği yetki belgesi numarasının" teklif ile birlikte sunulması gereken bir yeterlik kri-

teri olduğu ve dolayısıyla anılan numara bilgisini teklifi ile birlikte sunmayan isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği anlaşılmıştır.

Ayrıca başvuruya konu yapı müteahhitliği yetki belgesi numarasına ilişkin bilgilerin teyidinin Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 31'inci maddesinin yedinci fıkrasında düzenlenen hükme uygun olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın internet sayfası üzerinden (<https://yambis.csb.gov.tr/Muteahhit/Index>) yapılabildiği görüldüğünden, söz konusu numaranın sunulduğu belgede, mevzuatın belgelerin sunulmuş şekline ilişkin şartların aranmaması gerektiği belirlenmiştir.

Bu kapsamda yapılan incelemede idare tarafından gönderilen ve 09.07.2021 tarihinde kurum kayıtlarına alınan ihale işlem dosyasında yer alan başvuru sahibi ... Petrol Gayrimenkul İnş. Nak. Oto. Gıda ve San. Tic. Ltd. Şti.ne ait teklif dosyası incelendiğinde şikâyete konu "yapı müteahhitliği yetki belgesi numarası"nın teklifi kapsamında sunulmadığı görülmüş olup teklif zarfı içinde sunulması istenilen yeterlilik kriterlerinin istekliler tarafından sunulmaması halinde, bu eksik belgelerin yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereği idarelerce tamamlanamayacağı dikkate alındığında, idare tarafından başvuru sahibinin teklifinin bu gerekçe ile değerlendirme dışı bırakılma işleminde mevzuata aykırılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

5. SONUÇ

Yapım işi gerek özel gerekse kamu sektörü açısından önem arz etmektedir.

Rekabetin yüksek olduğu bu alanda ihale süreçlerinde bir çok hukuki uyumsuzluk doğabilmektedir.

Bu ihalelerde nitelikli firmaların ihaleye katılabilmesi amacıyla, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde istekli firmaların sunmakla zorunlu oldukları belgelerden başka istekli firmalardan izin, ruhsat, vb belgelerde istenilebilmektedir.

Bu bilgilerden bir tanesi de istekli firmaların YAMBİS (Yapı Müteahhithliği Bilişim Sistemi) kaydının istenilmesidir. YAMBİS yapı ruhsatına tabi inşaat yapan yapı müteahhitlerinin kayıtları tutularak denetlenmesi amaçlanmakta; yapı müteahhithliğinin, yeterliliği haiz olanların yapabileceği bir sektör haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliğindeki düzenlemeler uyarınca idarelerce, mevzuatı gereği yapı ruhsatı alınması gereken yapı işlerinin ihalelerinde, ön yeterlik veya idari şartnamenin katılım ve yeterlik kriterlerine ilişkin maddesinin “İhale konusu işin yerine getirilmesi için alınması zorunlu olan ve ilgili mevzuatında o iş için özel olarak düzenlenen sicil, izin,

ruhsat vb. belgelerin” istenilmesine ilişkin bendinde, “yapı müteahhithliği yetki belgesi numarası”na yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca

a) Son başvuru veya ihale tarihi itibarıyla tüm aday veya isteklilerin,

b) İhale kararı ihale yetkilisince onaylanmadan önce, ekonomik açıdan en avantajlı teklif ile varsa ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi isteklinin,

c) Sözleşmenin imzalanacağı tarihte ihale üzerinde kalan isteklinin,

YAMBİS’e kayıtlı olduklarının ve kayıtlarının aktif durumda olduğunun EKAP üzerinden veya <https://yambis.csb.gov.tr> internet adresinden teyit edilerek, buna ilişkin belgelerin ihale işlem dosyasında saklanması gerekmektedir.”

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Kamu İhale Genel Tebliğ, www.kik.gov.tr

KİK kararları, www.kik.gov.tr/kararlar

Zeki ERTAŞ

Mahalli İdareler Dergisi
Yazı İşleri Müdürü

BELEDİYELERDE TEMSİL, TÖREN VE AĞIRLAMA

1. GİRİŞ

Belediyeler, belediye sınırları içinde belde halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş yerel kamu idareleridir.

Bir kamu tüzel kişisi olan belediyenin belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olmak üzere üç temel organı vardır.

Belediye idaresinin başı ve temsilcisi olan belediye başkanı, beldenin mahalli müşterek sorunlarının çözümü noktasında tüzel kişiliklerle ve halkla doğrudan muhatap olması ve bu sıfatının gereği olarak yapacağı etkinlikler veya katılacağı programlar temsil, ağırlama ve tören giderleri konusunu oluşturacağı ve bunları gerçekleştirirken de uyacağı kuralları vardır.

Söz konusu giderlerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanan Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi ile belirlenmiştir. Bu makalemizde yeni Sayıştay kararları ile birlikte yeni konulara değinilecektir.

2. YASAL MEVZUAT VE AÇIKLAMALAR

• **Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi**¹(İçişleri Bakanlığı'nın 25.4.1984 gün ve 27302 sayılı onayı ile yürürlüğe konulmuştur.) Bu Yönerge ile “Belediye bütçesinde yer alan temsil, ağırlama ve tören giderlerinin sarf esas ve usulleri belirlenmiştir”, kapsam maddesi olan 2 nci madde ile de “Bu Yönerge, belediye idaresinin başı ve temsilcisi olan belediye başkanının bu sıfatının gereği olarak yapacağı temsil, ağırlama ve tören giderleri konusunda uyacağı kuralları kapsamaktadır.”

- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun;

Belediye başkanının “Görev veyetkileri”nin sayıldığı 38 inci maddesinin (a) bendinde; “Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.”, (c) bendinde; “Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, da-

¹ 1580 sayılı Belediye Kanunu'na uygun olarak çıkarılan bu Yönerge 3030, 5393 ve 5216 sayılı Kanunlarla birlikte de uygulanmaya devam edilmiştir.

vacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.”, (o) bendinde; “Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak.” şeklinde ifade edilmektedir.

“Belediyenin Giderleri” başlıklı 60 ncı maddesinin (k) bendinde; “Temsil, tören ağırlama ve tanıtım giderleri” belediyenin giderleri arasında gösterilmiştir.

- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun;

24 üncü maddesinde “Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri”nin büyükşehir belediyelerinin giderleri içerisinde yer aldığı belirtilmiştir.

-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun;

İl özel idarelerinin giderlerinin sayıldığı 43 üncü maddesinin (j) bendinde: “Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri” il özel idarelerinin giderleri arasında sayılmıştır. Söz konusu giderlerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar ise İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanan *İl Özel İdaresi Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Törenleri Hakkında Yönetmelik ile belirlenmiştir.*

- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun;

Temsil, tören ve ağırlama konusundaki yasal dayanak, “Birliğin giderleri” başlıklı 16 ncı maddesinin (i) bendindeki “Temsil, tören ve ağırlama giderleri”dir.

Temsil, ağırlama ve tören giderlerine ilişkin yasal düzenlemeler çeşitli ka-

nunlardayer almıştır. Bu Kanunlar ve ilgili hükümler şöyle sıralanabilir:

1 - 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 147 ncimaddesinin (D) bendinde: “*Temsil giderleri: Belirli yetki ve sorumluluk makamlarını işgal eden memurlara temsili mahiyette ve görevleri icabı olarak yaptıkları gerçek giderleri karşılamak üzere ilgili kurumların bütçelerine bu maksat için konulan ödenekten özel yönetmeliği hükümleri gereğince ödenen parayı, ...ifade eder.*”

2 - 657 sayılı Kanun'un 179 uncu maddesinde: “*Hangi kurumlarda hangi sınıf ve kadrolardaki Devlet memurlarının görevleri icabı temsili mahiyette masraf yapabilecekleri ve bu masrafların sarfı ile ilgili usul ve şartlar ve bunların sarf alanları ilgili kurumların görüşleri alınarak Maliye Bakanlığı ve Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı ile birlikte hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.*”

3 - 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'un² 4 üncü maddesi uyarınca düzenlenen “**Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği**”³ ile Cumhuriyet Bayramı, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı ile Zafer Bayramı kutlama törenlerini düzenlemek ve yürütmekle görevli tüm resmi ve özel kurum ve kuruluşların faaliyetlerinde yapılan harcamalar da temsil, tören ve ağırlama giderlerinde düzenlenmiştir.

² Resmî Gazete Tarihi: 19.03.1981 Resmî Gazete Sayısı: 17284.

³ Resmî Gazete Tarihi: 05.05.2012 Resmî Gazete Sayısı: 28283.

Temsil, tören ve ağırlama ile ilgili belediyelerde belediye başkanına veya İl Özel İdarelerinde ise valiye geniş yetkiler tanınmıştır. Ancak, takdir hakkının sınırı ne denli geniş tutulursa tutulsun kamu yararı amacına aykırı olarak kullanılamaz. **Eğer takdir hakkı kamu yararı amacına ters düşüyorsa**, bu konuda alınan idari tasarruf **“amaç unsuru”** açısından sakat duruma düşer. Kişi borcu çıkması da kaçınılmaz olur.

Belediye idaresinin başı ve temsilcisi olan belediye başkanının, bu sıfatının gereği olarak yapacağı temsil ve ağırlama giderlerinin **konu, kapsam ve miktarının tayini** yönerge çerçevesinde belediye başkanının takdirine tabidir. Bu giderlerin yapılmasını gerektiren tören veya toplantıya belediye başkanının katılması şartı da aranmamaktadır.

Belediye tüzel kişiliğinin başı ve yürütme organı olması nedeniyle, belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, **temsil etmek veya vekil tayin etmek** görevi belediye başkanlarına verilmiştir. Bu kapsamda, belediye başkanları veya vekili resmi törenlerde belediye yönetiminin, belediye tüzel kişiliğinin ve belde halkının temsilcisi olarak yer alır.

Belediyelerde hangi işlerin temsil, tören ve ağırlamaya girdiği **“Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi”**nde açıklığa kavuşturulmuş bulunmaktadır.

3. TEMSİL GİDERLERİ (görevle ilgili olmak şartıyla)

- Beldede başarılı çalışmalarını görülenler için toplantılar düzenlemek,

- Kupa ve benzeri teşvik uygulamalarında bulunmak
- Gerçek ve tüzel kişilere;plaket, ödül, hediye vermek, çiçek göndermek,
- Beldede göreve başlayan veya ayrılan protokole dahil kişiler için toplantılar düzenlemek ve hediye vermek

4. AĞIRLAMA GİDERLERİ (Belde- nin misafiri durumunda olanlar için)

- Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Bakanlar, Hükümet Merkezi veya diğer illerin protokole dahil kişiler, yabancı ülke temsilcileri veya konuklar, sanat, bilim, kültür, spor dallarında temayüz etmiş kişiler, basın mensupları, beldenin kalkınmasında katkısı olanlar veya olacağı anlaşılanlar, bu kişilerin işleri ve refakatindeki görevlileri için, geleneklere ve davetin şümülüne göre, ağırlama, konaklama, konutlandırma, bu işlerle ilgili olarak hazırlıkların gerektirdiği giderlerle, ziyafet,kokteyl,hediye, çiçek,bahşiş, taşımagiderleri şeklinde yapılır.

5. TÖREN GİDERLERİ (Tören giderleri; tören komitesi kararı ile ödenebilir)

- Resmi ve dini bayramlar ile anma günleri, beldenin kurtuluş günleri, festival ve fuarlar, beldenin sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak temel atma ve açılış günleri,Milli Mücadeleye ait önemli günlerle bunların dışında kalan ve yapılması belde için gerekli olan veya mahalli örf ve adet ve sos-

yal yaşantı için de gerekli sayılan etkinlik ve törenler için (nişan, nikah, ölüm gibi) harcama yapılabilir.

- Yukarıda bahsedilen temsil, tören ve ağırlamalarda kullanılmak üzere konuklara ayrılmış bir binanın bulunması halinde **bu binanın kira, onarım, döşeme ve demirbaş giderleri ve diğer giderler** için ayrı tertipten ödeme yapılabilir.

Yapılacak ödemelerde Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin⁴ 37 nci maddesinde istenen belgeler harcama evraklarına eklenmesi gereken zorunlu belgelerdir. Temsil, ağırlama, tören, fuar, tanıtma ve benzeri faaliyetlerle ilgili olarak yapılacak her türlü mal ve hizmet alımı ile yapım işlerine ilişkin giderlerin ödenmesinde, yabancı konuklar hariç perakende satış fişi, yazar kasa fişleri fatura yerine kullanılamayacağı ve diğer hususlar Yönetmelikte ayrıntılı olarak sayılmıştır.

Kamu kurum ve kuruluşları temsil, ağırlama ve tören faaliyetleri kapsamında gerek duydukları **mal ve hizmet alımlarını**, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre gerçekleştireceklerdir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Doğrudan Temin" başlıklı 22 nci maddesi kapsamında yapılan alımlar

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre doğrudan temin usulüyle yaptırılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işi bedellerinin ödemelerinde;

a) *Onay Belgesi*, (İhale usulüyle yapı-

lacak alımlarda, kamu ihale mevzuatında standart form olarak belirlenen ihale onay belgelerini; doğrudan temin suretiyle veya kamu ihale mevzuatında belirtilen istisnai alımlarda ise alım konusu işin ne'vi, niteliği, varsa proje numarası, miktarı, gereken hallerde yaklaşık maliyeti, kullanılabilir ödeneği ve tertibi, alımda uygulanacak usulü, avans ve fiyat farkı verilecekse şartlarını gösteren ve harcama yetkilisinin imzasını taşıyan belgeyi,)

b) *Piyasa Fiyat Araştırması Tutanağı (Örnek: 3)* (Doğrudan temin usulüyle ihale komisyonu kurulmadan yapılacak alımlarda; alımı yapmakla görevlendirilen kişi veya kişilerce yapılan piyasa fiyat araştırması sonucunda alınan teklifleri, uygun görülen fiyat ile yükleniciyi gösteren ve söz konusu kişi veya kişilerce imzalanan tutanak)

c) *Düzenlenmesi gerekli görülmüş ise sözleşme*,

ç) *Fatura*,

d) *Muayene ve kabul komisyonu tutanağı, kabul işleminin idarece yapılması halinde ise idarece düzenlenmiş belge*,

e) *Mal ve malzeme alımlarında, taşıma işlem fişi*

ödeme belgesine eklenir."

Gerektiğinde ihtiyaçların ilan yapılmaksızın, ihale komisyonu kurulmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin yoluyla karşılanmasına imkan tanınmış olup harcamalara ilişkin belge düzeninin Harcama Belgeleri Yönetmeliğine göre yapılması gerekmektedir.

⁴ Resmî Gazete Tarihi: 15.08.2007 Resmî Gazete Sayısı: 26614

Söz konusu maddenin (d) bendi;

- Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde 2021 yılı için 121.405TL
- Büyükşehir sınırları dışındaki belediyelerde ise 2021 yılı için 40.443TL (KDV hariç) limitlerin altındaki alımlar girmektedir.

Bu şekilde yapılan alımlarda ilan yapılmadığı için, diğer ihale usullerine benzer bir rekabet ortamı oluşturulmadığı gibi ayrıca bir ihale kararı alınması da söz konusu olmayacaktır.

Bununla birlikte fiyat araştırmasına bağlı olarak birden fazla istekliden teklif alınması söz konusu olabilecektir. “**Piyasa fiyat araştırması**” yapılması zorunlu kılındığından, yapılan araştırmanın teşviki açısından alınan tekliflerin yazılı olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca Taşınır Mal Yönetmeliğine göre bütçenin temsil ve tanıtma giderleri tertibinden makam için alınan yiyecek ve içecekler için taşınır işlem fişi düzenlenmemektedir.

Bu özel günlerde yapılacak eğlence/ faaliyetler 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 19 uncu maddesinde eğlence vergisi ödemeleri istisna kapsamına alınmıştır.

“Aşağıda belirtilen eğlence faaliyetlerinden bu vergi alınmaz:

1. Ulusal bayramlar veya tarihi özellik taşıyan günler nedeniyle genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idareleri, belediyeler, köyler ve bunların kurdukları birlikleri tarafından düzenlenen ve kazanç

amacı gütmeyen tören, şenlik, müsabaka ve gösterilerle balo, temsil ve benzeri faaliyetler;

2. Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler tarafından kültürel, sosyal, turistik ve ekonomik amaçlarla düzenlenen kongre, konferans, fuar, festival, şenlik, sergi ve benzeri faaliyetler ile tertip edilen eğlenceler ve konserler.”

Temsil ağırlama kapsamındaki giderlerden yalnız “konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin olanlar”, herhangi bir parasal sınır söz konusu olmaksızın doğrudan temin edilebilecektir. Maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi, bu tür giderlerin kapsam ve miktarı çoğunlukla ulusal veya uluslararası teamüllere göre belirlenmekte olup, yaklaşık maliyetin önceden tespiti çoğunlukla mümkün olmadığından, ihale usulleri ile temin edilmeleri de imkansızdır.

Temsil ağırlama kapsamında gerçekleştirilen çiçek gönderme, hediye verme, karşılama, açılış, organizasyon vb. giderler ise (d) bendindeki parasal sınırları dahilinde olmaları halinde doğrudan temin yöntemi ile karşılanabileceği gibi, bu sınırı aşan alımlarda ise 21/f maddesi kapsamında pazarlıkla temin edilebilecektir.”

Bilindiği üzere, bütçelerinin kurumsal sınıflandırmasında harcama birimleri kodlanmakla birlikte, nüfusu 10.000 (on bin) ve aşağı olan ilçe belediyelerinde, bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan kasaba (belde) belediyeleri ile üst yönetimin giderleri, kurumsal sınıflandırmada özel kalem olarak kodlanan,

ancak özel kalem müdürlüğü kadrosu bulunmayan idarelerde “02-Özel Kalem” kurumsal kodundan yapılacak giderlerde harcama yetkisi belediye başkanına aittir.

Belediye başkanı ile ilgili reklâm ve/veya hususi mahiyetteki haberler, programlar, kişisel tanıtım nitelikli mal ve hizmet alımı olarak, belediyenin görev ve sorumlulukları kapsamına girmemektedir. Kamu gideri ile bağdaşmayan, mahallî müşterek nitelikte olmayan ve belediyeye ait bir vazifenin ifası maksadıyla olmadığı görülen bu giderin belediye bütçesinden ödenmesini 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 60. maddesine göre belediye gideri olarak değerlendirmek mümkün değildir⁵.

Ancak, belde sakinlerinin özel nitelikteki törenlerine ilişkin giderlerin veya belediye başkanınca özel nitelikteki törenlerde verilen hediyelerin, kamu hizmetlerinin bir parçası olarak değerlendirilemeyeceği, belediye başkanlığı sıfatı ile ilgili değil şahsi nitelikte olması durumunda belediye bütçesinden karşılanamayacağına karar verilmiştir⁶.

Yapılacak sosyal yardımlarda muhakkak tahkik yapılarak sosyal yardımların yapılması, eğitim yardımlarında yapılacak yardımların ailelerin maddi durumlarının gözetilmesi, temsil, tören ve ağırlama kaleminden yapılacak harcamaların da muhtaç vatandaşlar yararına gerçekleştirilmiş olmasının, belgelere dayandırılması ve mevzuat hükümlerine aykırı olmaması, kim oldukları belli olmayan

kişilerin tatil amaçlı bir giderinin ödenmesine izin verecek nitelikte olamayacağı gibi konular Sayıştay kararlarında eleştiri konusu yapılmıştır⁷.

6. KONUYLA İLGİLİ ÖRNEK SAYIŞTAY KARARLARI

• **Temsil, ağırlama ve tören hizmetleri kapsamına girmeyen harcamalarda bulunulmasının mümkün olmayacağı hk.** “... Turizm Fuarı için konaklama ve yemek hizmeti alınması; ... Derneğin talebi üzerine ...'yı anma ve yardım malzemelerinin dağıtılması programı için organizasyon hizmeti alınması; iyilik okulu projesi kapsamında yapılan yarışmalarda dereceye giren projelerin danışmanlarına verilmek üzere laptop bilgisayar alınması gibi giderlerin temsil tanıtma giderleri kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır”⁸

• **Belediye kendi özelinde ‘Belediyesi Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri Yönetmeliği’ yayımlayabilir mi?** Sayıştay Daireler Kurulu “... Belediyesi Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri Yönetmeliği” taslağının değerlendirmesinde Gerek 5216 sayılı Kanun’da gerekse 5393 sayılı Kanun’da, belediyelerin temsil, tören, ağırlama ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin harcama yapabilmesine imkan verilmesine karşın, belediyelerin ve bağlı kuruluşların, kendi bütçelerinden yapılacak temsil, tören, ağırlama ve

5 Sayıştay 1. Dairesi 26.03.2013 tarih ve 36837 Tutanak No’lu Kararı

6 Sayıştay 6. Daire 14.01.2021 tarih ve 779 No’lu Kararı.

7 Sayıştay 6. Daire 10.09.2013 tarih ve 37484 Tutanak No’lu Kararı

8 Temyiz Kurulu Kararı/Tarih : 20.01.2021 No : 48684

tanıtım giderlerine ilişkin usul ve esaslarının belirlenmesine yönelik yönetmelik düzenlemeleri mümkün bulunmamaktadır. Belediye Kanununda bu hususların düzenlenmesine yönelik yönetmelik çıkarma yetkisi veren açık bir hüküm de bulunmamaktadır. Söz konusu Yönergenin, belediyelerin temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderlerine yönelik ihtiyaçları karşılamadığı düşünülüyorsa, bu hususun her bir belediye tarafından hazırlanacak birbirinden farklı yönetmeliklerle değil, vesayet yetkisi kapsamında İçişleri Bakanlığı tarafından, mahallî hizmetlerin yerine getirilmesinde idarenin bütünlüğü ilkesine uyulması ve mahalli idareler arasında uygulama birliğinin sağlanmasını temin edecek şekilde çerçeve yönetmelik ile düzenlenmesi gerekmektedir.⁹

• **Hizmetiçi eğitim hizmeti vermek üzere sözleşme yapılmasına rağmen gelen eğitime temsil tören ve harcama kaleminden harcama yapılmaz.** Zira eğitim ve danışmanlık hizmetinin bedeli üzerinde bir ödeme gerçekleşmiş, bu ilave ödeme karşılığında Belediye için mal alımı veya iş ve hizmet yaptırılması gibi bir durum söz konusu olmamış ve nihayetinde temsil ağırlama ve tören giderlerinin kapsamı mevzuata aykırı olarak genişletilmiştir. Dolayısıyla, sözleşmeye konu hizmet bedeline ilave olarak Akademisyen ...'a ait ulaşım, konaklama ve yemek giderlerinin Belediye bütçesinden ödenmesine imkan bulunmamaktadır.¹⁰

9 Sayıştay Daire Kurulu Kararları, Karar Tarihi 6.5.2015, Karar No 1463

10 Sayıştay 3. 22.04.2021 tarih ve 382 Sayılı Kararı

• “Temsil, Tören ve Ağırlama tertibinden yapılacak ödemeler sınırlı olarak sayılmıştır. Söz konusu hükümler gereği **Belediyenin Özel kalem Müdürlüğü'nde görevli memurların giyim eşyalarının belediye bütçesinden yapılabileceğine dair herhangi bir hüküm veya buna imkân veren bir ifade yer almamaktadır.** Dolayısıyla yapılan bu harcama kamu zararı oluşturmaktadır.¹¹

• **İşletme Hakkı Devredilen Yerin Tanıtılmasında Hediyeler Verilemez.** İşletme hakkı devredilen Belediye hamamının tanıtılması kapsamında gazetecilere ve futbolculara verilen kese, masaj türü hizmet bedellerinin Belediye bütçesinden ödenmesi hk. Belediyece, ... Belediye Spor'un futbolcuları ile Gazeteciler Günü nedeniyle gazetecilere Belediye hamamının tanıtılması amacıyla yapılan kese, masaj türü harcamaların Belediye bütçesinin Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri kaleminden yapıldığı tespit edilmiştir. Böyle bir harcamanın temsil tören harcaması kapsamında olduğu düşünülemez. Yukarıda yer verilen Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi'nde temsil ve ağırlama harcamalarının neleri kapsadığı sayılmış olup, futbolculara ve gazetecilere hamam hizmeti verilmesi bu harcamalar kapsamında değerlendirilemez.¹²

• **Belediye başkanı tarafından görev süreleri sona eren belediye meclisi üyelerine verilen yemek bedelinin ne 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda, ne de**

11 Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 06.07.2018 tarih ve 44836 Tutanak Sayılı Kararı

12 Sayıştay 8. Dairesi 16.03.2021 tarih ve 208 sayılı Kararı

Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlandırma ve Tören Giderleri Yönergesinde tanımlanmış bulunan giderler kapsamında değerlendirilmesi (...) Belediye Meclis Üyelerine verilen veda yemeği bedelinin Belediye bütçesinden karşılanması hususunun, mahalli örf, adet ve sosyal yaşantı için gerekli sayılan etkinlikler kapsamında değerlendirildiği ve bir kamu zararı oluşturmadığı düşünülmüştür.¹³

• **Beldedeki çekimi yapılan film konusu ise beldenin tanıtımı değildir.** Film ekibinin mezkûr Yönergenin 5'inci maddesinde belirtilen beldenin kalkınmasında katkısı olanlar veya olacağı anlaşılanlar kategorisinde bulunduğu iddia edilmiştir. Ancak yapılan giderin ağırlamadan ziyade film süresince konaklama ve yemek giderlerinin üstlenilmesi mahiyetinde bulunduğu, film ekibinin beldeye katkısının somut olarak belirlenemediği anlaşılmaktadır.¹⁴

• **İlçe Siyasi Parti Başkanlıklarına Yemek Verilmesi:** İlçede faaliyette bulunan siyasi partiler de gerek belediyenin seçilmiş organlarındaki temsilcileri vasıtasıyla gerekse belediye faaliyetlerine karşı yapacakları olumlu eleştirilerle belde kalkınmasına katkıda bulunabilirler. Sayılan nedenlerle siyasi parti temsilcilerine Belediye Başkanı tarafından verilen yemeğin temsil ağırlandırma ve tören giderleri kapsamında değerlendirilerek dilekçi talebinin kabulü ile...liraya ilişkin tazmin hükmünün kaldırılmasına, karar verilmiştir.¹⁵

13 Sayıştay Temyiz Kurulunun 24.12.2020 tarih ve 191 tutanak sayılı kararı

14 Sayıştay Temyiz Kurulunun 20.01.2015 tarih ve 39926 tutanak sayılı kararı

15 Sayıştay Temyiz Kurulunun 26.6.2001 tarih ve 25263 tutanak

• **Belediye meclis üyeleri ile belediye birim müdürleri ve ildeki kadınların Termal Otel İlıcalarında yemek ve konaklama bedeli dâhil tüm masraflarının bütçeden ödendiği görülmekle birlikte, söz konusu şahıslar belde misafiri, beldede göreve başlayan protokole dahil veya kanunda nitelikleri belirtilen diğer benzeri kişiler arasında bulunmamaktadır.** Bununla birlikte, ilama konu edilen harcama ne 5393 sayılı Belediye Kanununda, ne de Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlandırma ve Tören Giderleri Yönergesinde tanımlanmış bir belediye gideri değildir. Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlandırma ve Tören Giderleri Yönergesi, temsil ağırlandırma ve tören giderlerinin konu, kapsam ve miktarının tayinini Belediye Başkanı'nın takdirine bırakmış olmakla birlikte, bu takdir yetkisi söz konusu ödeneğin mevzuata aykırı olarak kullanılmasını kapsamamaktadır.¹⁶

• **Temsil Tören ve Ağırlandırma Harcamalarında mal/hizmet alımı işlemleri tam yapılmalı:** ... Belediyesi tarafından "yılbaşı"; "Öğretmenler Günü" ve "Cumhuriyet Bayramı" gibi bazı özel günlere ilişkin olarak hediyelik eşya alımları yapılabileceği anlaşılmaktadır. **Ancak, belirtildiği üzere, mevzuat gereği alınmasında herhangi bir engel bulunmayan söz konusu alımların, kanıtlayıcı belgeler bulunmadan, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği hükümlerine uyulmadan satın**

sayılı kararı

16 Sayıştay Temyiz Kurulunun 18.03.2014 tarih ve 38651 tutanak sayılı kararı

alınarak bedellerinin Belediye bütçesinden ödenmesi mümkün görünmemektedir.¹⁷

• **Mahalli dışına gönderilenlerin yemek ve konaklama gideri:** Geçici görevle memuriyet mahalli dışına gönderilen belediye memur ve hizmetlilerine ödenen konaklama ve yemek bedellerinin; Temsil-Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi kapsamında belediye bütçesinden ödenmesi mümkün değildir.¹⁸

7. SAYIŞTAY DENETİMLERİ SONUCU ORTAYA ÇIKAN BAZI BULGULAR

► *Temsil Ağırlama Bütçesinin Belediye Başkanlık Makamı Dışında Diğer Birimlerce Kullanılması Belediyede sadece Başkanlık makamı tarafından kullanılması gereken temsil ağırlama bütçesinin aynı zamanda diğer harcama birimlerinin bütçesine ödenek konulmak suretiyle kullanıldığı görülmüştür.*

► (Belediye Başkanı tarafından kullanılacak temsil, ağırlama ve tören giderleri ile ilgili harcamaların Özel Kalem Müdürlüğü bütçesine konulan ödeneklerden karşılanması, dolayısıyla diğer müdürlüklere bu tertipten ödenek konulmaması gerekmektedir.)

► *Bazı Doğrudan Temin (22/d) Alımlarının Uygun Olmaması Belediye tarafından yapılan bazı mal alımlarında; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 5'inci maddesindeki temel ilkeler ile 22'nci*

maddesindeki doğrudan teminle ilgili hükümlere uyulmayarak mal alımlarının kısımlara bölündüğü; doğrudan teminde parasal sınıra tabi olan bazı alımların ise parasal sınır aşularak gerçekleştirildiği görülmüştür.

► (Belediyesi ... TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile parasal sınıra tabi olmaksızın temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapacağı konaklama, seyahat ve iâşe giderlerini doğrudan temin (22/d) yöntemiyle karşılayabilmektedir. Ancak, konaklama, seyahat ve iâşe ihtiyacı dışındaki yapacağı alımlar temsil ağırlama kapsamında olsa dahi parasal sınıra tabidir. Konaklama, seyahat ve iâşe alımlarında dikkat edilmesi gereken diğer bir husus, bu alımların parasal sınırlamaya tabi olmamasının tek koşulunun temsil ağırlama kapsamında olmaları gerektiğidir.)

İster merkezi yönetim olsun, isterse mahalli idareler olsun temsil ve ağırlama giderleri dediğimiz zaman tören, fuar, tanıtma vb. faaliyetlerle ilgili olarak yapılacak faaliyetlere ilişkin giderleri anlamaktayız. Kamu yönetiminde temsil ve ağırlama harcamaları her zaman tartışmaya açık ve hassas bir konu olmuştur. **Bu harcamalar kamu yönetiminde büyük oranda, yöneticinin insaf ve vicdanına bırakılmıştır.** Bu hassasiyetten dolayı kamu yönetiminde temsil ve ağırlama giderleri etik davranış ilke ve **Kamu yönetimi etiğini** gündeme getirmektedir. **Kamu yönetimi etiği**, kamu çalışanın her türlü davranışını yasalara, etik kodlara ve çeşitli kurallara göre yapması veya kamu görevlilerinin görev

¹⁷ Sayıştay Temyiz Kurulunun 16.05.2018 tarih ve 44481 tutanak sayılı kararı

¹⁸ Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 28.01.2003 gün ve 26061 Tutanak Sayılı Kararı

alanları ile ilgili her türlü eylemi, yasa ve bireysel ahlaki değerleri bir potada eriterek yapması olarak belirlenmiştir. **Etik iyi davranış ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesi** ve kamu da yapılacak bütün harcamaların etik ilkeleri çerçevesinde yapılması elzemdir.

8. TASARRUF TEDBİRLERİ GENELGESİ TEMSİL TÖREN VE AĞIRLAMA YÖNERGESİNİ ASKIYA MI ALDI?

Mahalli idarelerde gelir arttırmanın yanında giderleri azaltmaya yönelik çeşitli mevzuatlarda yer alan kısıtların incelenerek bunların uygulanabilirliğinin arttırılmasına ilişkin ve yeni kısıtların oluşturulmasına dair düzenlemeler yapılabilir. Örneğin yüksek oranda sosyal ve eğlence türü harcamalara (temsil, tören, ağırlama gideri gibi) “**getirilecek oransal sınır**” belediye gelirlerinin belli bir oranının altında olamayacağına ilişkin sınırlandırmalar¹⁹ yapılabileceği gibi tasarruf tedbirleri genelgesi ile de geçici çözümler getirilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarında tasarruf sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımına ilişkin “tasarruf tedbirleri” genelgesi yayımlanmaktadır.⁽¹⁴⁾

• **Tasarruf tedbirleri genelgesinde temsil, tören ve ağırlama giderlerinde zaman zaman kısıtlamaya gidilmiştir.**

¹⁹ <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/Yerel-YonetimlerOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf>

Bu kapsamda, Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 17.01.2007 tarih ve B.02.0.PPG.0.12-010-06-542 sayılı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi ile kamu kurum ve kuruluşlarının giderlerinden tasarruf sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve resmi taşıtların etkin kullanımına ilişkin olarak aşağıdaki tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür.

Genelgede; “*Belediyeler ile il özel idareleri ve bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler ise bu genelgenin gayrimenkul edinilmesi ve kiralanması ile ilgili bölümüne tabidirler*” hükmü

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 09/02/2012 tarih ve **Sayı:B.050.MAH.0.07.01.00/4060 sayılı Tanıtım ve Kutlama Harcamalarına ilişkin (2012/09) No'lu Genelge** ile belediyelerin tanıtım ve reklamlarına ilişkin sınırlamalar getirilmiştir.

• **30/06/2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı “Tasarruf Tedbirleri Genelgesi”nde** kamu kaynaklarının maksadına uygun ise azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılmasının her kamu kurumu ve görevlisi için bir görev ve aynı zamanda bir mecburiyet olduğu vurgulanmıştır.

Bu anlayışla kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarında tasarruf sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımına ilişkin olarak tedbirlerin alınmasının gerekli görüldüğü aktarılan genelgede, kamu idareleri ve bu

idarelere bağlı, ilgili ve ilişkili kamu kurum ve kuruluşları ile **il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile kurdukları birlik, müessese ve işletmeler** ile Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname²⁰ tabi kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler,²¹

Belediye şirketleri kapsamında belirtilmediğinden, belediye şirketleri Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'ne tabi değildir.²²

• **Tasarruf Tedbirleri kapsamında temsil tören ve ağırlamaya ilişkin olarak;**

“Uluslararası toplantılar ile millî bayramlar hariç

Açılış, konferans, seminer, yıl dönümü ve benzeri kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler nedeniyle gezi, kokteyl, yemek ve benzeri davetler düzenlenmeyecek, hediye verilmeyecek ve diğer adlar altında ödeme yapılmayacaktır.

Temsil ve ağırlama ödenekleri, zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır.

Yılbaşı ve bayram dönemlerinde

20 8/6/1984 tarih ve 233 No'lu Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin İstisnalar başlıklı 58. maddesinde “il özel idareleri ve belediyelerin, sermayelerinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte sahip oldukları iktisadi teşebbüsler, bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi değildir.”

21 <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaşkanı-erdogandan-tasarruf-tedbirleri-genelgesi>

22 <https://www.belediyesirketleri.com/belediye-sirketleri-cumhurbaşkanligi-tasarruf-genelgesi-kapsaminda-midir>

kamu görevlileri tarafından gönderilecek tebrik, telgraf ve benzeri posta hizmetlerine ilişkin kâğıt, baskı, posta ve benzeri giderler hiçbir şekilde kurum ve kuruluşların bütçesinden ödenmeyecek,

Mevzuat gerekleri dışında kurum ve kuruluşların tasarrufları altında bulunan kaynaklardan **ajanda, takvim, plaket, hatıra, hediye, eşantıyon basım** ve dağıtımı türü işler yaptırılmayacaktır.

Mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar gereği yapılan veya kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri (örneğin su kesintileri, yeni araç seferler, kurum ihale ilanları vs.) hariç olmak üzere basın ve yayın organlarına ilan-reklam verilmeyecektir.”

şeklindeki hüküm ile alan genişletilmiştir.

Öte yandan Tasarruf Genelgesinde, “*Bu Genelgede belirtilen hükümler hilaflına ortaya çıkabilecek zorunlu ihtiyaçların karşılanabilmesi için ...belediyeler bakımından Çevre ve Şehircilik Bakanlığından izin alınacaktır.*”denilmiştir. Bu cümleden olarak belediyelerin temsil, tören ve ağırlamaya ilişkin söz konusu Tasarruf Genelgesini aşan hususlarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izni gerekecektir.

30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi uyarınca Bakanlığa yapılacak izin başvurularında kullanılacak form,

BELEDİYELERCE TEMSİL, TÖREN, AĞIRLAMA VE TANITIM GİDERLERİ İÇİN İZİN ALINMASINDA GEREKLİ EVRAKLAR

GEREKLİ EVRAKLAR	EVRAK DURUMU
Yapılacak harcamaya ilişkin tahmini maliyet tutarı, harcamanın ne için yapılacağı, önem ve önceliği ile açıklanmasında fayda bulunan diğer hususları içeren gerekçe raporunun hazırlanması gerekmektedir.	

Yukarıdaki formu doldurup, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne gönderilmesi izin çıkması durumunda harcama yapılabilecektir.

Merkezi İdare vesayet yönünden değerlendirildiğinde bu kısıtlamalar Anayasa başta olmak üzere, alımı, satımı ve faaliyet alanları çeşitli kanunlarla çizilmiş olmasına rağmen Cumhurbaşkanlığı genelgesi ile kısıtlanamayacağı, fakat yürürlükte olduğu sürece tasarruf tedbirlerine uyulması zorunluluk arz etmektedir.

9. SONUÇ

Yerel yönetimlerin başı ve tüzel kişiliğin temsilcisi olan belediye başkanı ve valilerin halkla muhatap olmaları ve belde halkının mahalli müşterek sorunlarına çözüm aramaları, insanları makamlarında ağırlamaları, çeşitli etkinliklere davet edilmeleriyle birlikte temsil, tören ve ağırlama hususundaki harcamalara geniş yetki verilmesi yerinde olup bu yetki genişliğinin bugüne kadar olumlu şekilde kullanıldığı söylenemez. Gelişen teknoloji ve değişen insan ihtiyaçları gözönüne alındığında yıllarca önce yayımlanan Yönerge'nin talepleri karşılamadığı açıktır.

Şimdiye kadar oluşan Sayıştay kararları da dikkate alınarak belediyelerde temsil, tören ve ağırlamaya ilişkin yönetmelik çıkarılması zorunluluk haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

1. Sayıştay Kararları Işığında Yerel Yönetimlerde Temsil-Ağırlama ve Tören Rehberi, Mahalli İdareler Derneği Yayını, Ankara -2001

2. Yerel Yönetimlerde Temsil-Ağırlama ve Tören Rehberi Mali Yönetim ve Denetim Ankara -2006

4- <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/tkk>

5-<https://www.mevzuat.gov.tr/>

6-<https://www.belediyesirketleri.com/belediye-sirketleri-cumhurbaskanligi-tasarruf-genelgesi-kapsaminda-midir>.

7-<https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogandan-tasarruf-tedbirleri-genelgesi>

8- <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/YerelYonetimlerOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>

Akın ŞİMŞEK

Kamu Yönetimi Uzmanı

BELEDİYELERDE MÜDÜR KADROLARINA VEKÂLET (I)

1. GİRİŞ

Memurlar eliyle yürütülen kamu hizmetlerinden özellikle yönetici kadroları gibi kesintiye uğramaması gereken görevlerden yeni ihdas, emeklilik, istifa, nakil, vefat gibi nedenlerle boş bulunan veya herhangi bir şekilde asli görevli memurun yerinde bulunmadığı zamanlarda görevlerin devam etmesi için geçici bir yöntem olarak vekâleten atama suretiyle görevlendirilme yoluna başvurulabilmektedir. Mevzuatımızda boş olan bir kadroya öncelikle vekâleten görevlendirme yapılması öngörülmüş bu usul mümkün değilse tedvir, geçici görevlendirme gibi diğer yöntemlere başvurulmasına da imkân tanınmıştır. Gerek memurlar arasından, gerekse açıktan vekâlette, gerekli şartları taşıyan personel bulunmaması halinde, kamu hizmetinin aksamaması için, görevin tedvir yoluyla gördürülmesi de mümkündür. Vekâleten yapılan görevlendirme ve bu kapsamda yapılacak ödemeler ile ilgili olarak öncelikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar, Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği,

Danıştay ve Sayıştay Kararları ile Devlet Personel Başkanlığı ve diğer yetkili kurumların **görüşleri** doğrultusunda işlem yapılmaktadır.

Bu makalede genel olarak memurların vekâleten görevlendirilmeleri kapsamında değerlendirmeler yapıldıktan sonra özellikle belediyelerde Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik¹ de dikkate alınarak müdürü kadrolarına vekâleten yapılacak görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2- VEKÂLETEN GÖREVLENDİRME

Arapça kökenli olan vekâlet kelimesi vekillik anlamına gelmektedir². **Mevzuatımızda boş olan bir kadroya öncelikle vekâleten görevlendirme yapılması öngörülmüş bu usul mümkün değilse diğer yöntemlere başvurulmasına imkân tanınmıştır.**

Bilindiği gibi günümüz çağdaş hukuk devletlerinde kuvvetler ayrılığı ilkesi be-

1 02.07.2020 tarih ve 31173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

2 <https://sozluk.gov.tr/>

nimsenmiş ve bu çerçevede yasama, yürütme ve yargı fonksiyonları birbirinden ayrılarak her bir erki ifa görevi hukuk devletlerinin temelini oluşturan anayasalar vasıtasıyla farklı organlara verilmiştir. Yasama erki bir ülkenin egemenlik sınırları içerisinde uygulama alanı bulan objektif kuralların konulması, yürütme erki söz konusu objektif kuralların kişilere uygulanması ve yargı erki de egemenlik alanı içerisindeki sürelerin konulmuş olan kurallara riayet edip etmediğinin denetlenmesi görevini ifa etmektedir. Söz konusu erklerden yürütme erki ise süreklilik göstermesi yönünden diğer ikisinden önemli bir farklılığı haizdir. Yürütme fonksiyonu kamu düzeninin temel unsurlarından birini teşkil etmektedir. Yürütme fonksiyonunun olmadığı bir sistemde kamu düzeninden bahsedilemez. Bu nedenle bir ülkede yasama ve yargı erklerine ara verilebilir ise de yürütme fonksiyonuna ara verilmesi ya da belirli bir süre durdurulması söz konusu olamaz. Buradan hareketle, Türk hukuk sisteminde de yürütme fonksiyonunun sürekliliğinin sağlanması ve kamu hizmetinin sürekli ve sorunsuz olarak yürütülebilmesi amacıyla vekâlet kurumu benimsenmiştir. Vekâlet kurumunun dayanağını 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi oluşturmakta olup, söz konusu maddede, memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabileceği belirtilmektedir³.

3 KazancıA.Koray, "657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Çerçevesinde Vekalet Müessesesi", BÜMKO, Ankara 2007

657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi gereğince kurumlarda ve mahalli idarelerde çeşitli nedenlerle boş bulunan kadrolara (kadronun görevde yükselme sınavına tabi olması halinde sınav haricindeki öğrenim, hizmet gibi diğer şartları da sağlamaları şartıyla) diğer kurumlardan vekâleten atama yoluyla görevlendirme yapılabilmektedir. Bu şekilde **657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi dayanak gösterilerek kurum dışından vekâleten atama yoluyla yapılan görevlendirmelerde de herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır.**

Vekâleten atama yoluyla görevlendirmede hizmetin yürütülmesi için açık bir ihtiyacın olması gerekmektedir. Devlet Personel Başkanlığının çeşitli görüş yazılarında da;

- İlk defa kamu hizmetlerine personel alımı veya unvan değişikliği yoluyla atanılabilecek,
- İdari sorumluluk ve yetki kullanımını gerektirmeyen, boş kaldığı takdirde idari işleyişte ve kamu hizmeti sunumunda aksamaya yol açmayacak nitelikteki

kadrolara ait görevlerin vekaleten gördürülmesinin uygun olmadığı belirtmiştir.

Örnek: Belediyede boş bulunan Uzman (GİH) kadrosuna bir memurun vekâleten atama yoluyla görevlendirilmesi düşünülürse Uzman (GİH) kadrosunun idari sorumluluk ve yetki kullanımı gerektiren bir kadro olmaması nedeniyle bu kadroya vekâleten bir memurun görevlendirilmesi ve bu kapsamda vekâlete bağlı ödemelerin yapılması uygun olmayacaktır.

Örnek: Belediyede boş bulunan Şef kadrosuna bir memurun vekâleten atama yoluyla görevlendirilmesi düşünülürse Şef kadrosunun idari sorumluluk ve yetki kullanımı gerektiren bir kadro olması nedeniyle bu kadroya diğer şartları da haiz olması halinde bir memurun vekâleten görevlendirilmesi uygun olacaktır.

Örnek: Belediyede boş bulunan Müdür kadrosuna bir şefin vekâleten atama yoluyla görevlendirilmesi düşünülürse Müdür kadrosunun idari sorumluluk ve yetki kullanımı gerektiren bir kadro olması nedeniyle bu kadroya diğer şartları da haiz olması halinde bir şefin vekâleten görevlendirilmesi uygun olacaktır.

Örnek: Belediyede boş bulunan Memur kadrosuna bir şoförün vekâleten atama yoluyla görevlendirilmesi düşünülürse Memur kadrosunun idari sorumluluk ve yetki kullanımı gerektiren bir kadro olmaması nedeniyle bu kadroya vekâleten bir şoförün görevlendirilmesi ve bu kapsamda vekâlete bağlı ödemelerin yapılması uygun olmayacaktır.

3. TEDVİREN GÖREVLENDİRME

Kurumlarda yeni ihdas, emeklilik, istifa, nakil, vefat gibi nedenlerle boş bulunan veya herhangi bir şekilde asli görevli memurun yerinde bulunmadığı zamanlarda kadroların görevlerinin vekâleten gördürülmesi esastır. Gerek memurlar arasından, gerekse açıktan vekâlette, gerekli şartları taşıyan elaman bulunmaması halinde, kamu hizmetinin aksamaması için, görevin tedvir yoluyla gördürülmesi mümkündür. Sözcük olarak, çekip çevirme, yürütme anlamına gelen tedvir uygulamasında, vekâlet aylığı ödenmeyecek, ücretsiz görevlendirme söz konusu olacaktır. Bunlara zam ve tazminatların ödenmeyeceği hususu, yan

ödeme kararnamesi ile belirtilmiş, Sayıştay Temyiz Kurulunun 05.02.1995 tarihli ve 23711 (Tutanak) sayılı kararı ile de teyit edilmiştir⁴.Konu ile ilgili olarak 99 Seri Numaralı Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği⁵nde de kurumlarda asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunmadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcıları yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesinin mümkün olduğu açıkça belirtilmiştir.

Nitekim Danıştay 11. Dairesinin 08.03.2005 tarih ve E:2002/1132, K:2005/1079 sayılı, “Vekâleten görevlendirmelerde asilde aranan koşulları taşıması halinde ilgiliye özel hizmet tazminatı ödeneceği, ilçe milli eğitim müdürlüğünü yürütmek üzere “tedviren” görevlendirilen davacıya bu görevi nedeniyle özel hizmet tazminatı ödeneceği hakkında.”, Danıştay 2. Dairesinin 27.01.2009 tarih ve E: 2008/4125, K:2009/294 sayılı “Asilde aranan şartlara sahip olmayan davacının, malmüdürlüğü görevini tedviren yürütmesi nedeniyle, kendisine tazminat şeklinde olsa dahi vekâlet aylığı ödenemeyeceği hakkında.” ve Danıştay 2. Dairesinin aynı mahiyetteki 05.11.2010 tarih ve E:2008/2083, K:2010/4219 sayılı kararları da idari yargının da konuya aynı şekilde baktığını ve tedviren görevlendirmelerde kişilere bu görevlendirme nedeniyle herhangi bir ilave ücret ödenemeyeceğini göstermektedir.

4 Akyel Recai, İlhami Söyler, “Kamu Personel Yönetiminde Vekalet Müessesesi (Sorunlar-Çözümler)”, Vergi Raporu, Aralık, 2009

5 17.05.1987 tarih ve 19463 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Devlet Personel Başkanlığı'nın devlet memurluğu kadrolarına vekâleten atanlar ile görevlendirme yoluyla yürütenlerin vekâlet aylığı ödemelerinin ne şekilde olacağına dair uygulamayı içeren 07.01.2011 tarihli⁶ görüş yazısında da; Danıştay'ın istikrar kazanmış bulunan kararlarında, "personel rejiminde tedviren görevlendirmenin hukuki bir dayanağı olmayıp bir görevin o kadroya atama veya asilde aranan şartlara sahip vekil marifetiyle gördürülmesi gerekmektedir." denildiği, bu itibarla söz konusu görevleri görevlendirme yoluyla(tedviren) yürütenlere mer'î mevzuatımızda konuya ilişkin düzenleme yer almaması sebebiyle vekâlet aylığı ve diğer ödemelerin verilemeyeceğinin değerlendirildiği **özetle devlet memurluğu kadrolarına vekâleten atanana belli şartlar dahilinde vekâlet aylığı ödenebileceği, görevlendirme yoluyla yürütenlere ise bundan dolayı her hangi bir ek ücret ödenemeyeceği belirtilmiştir.**

Örnek: Belediyede boş bulunan Müdür kadrosuna hizmetin devamı için ihtiyaç nedeniyle vekâleten atama yoluyla görevlendirme yapılması düşünülürse öncelikle belediyede varsa vekaletin müdür kadrosuna sınav şartı hariç asilde aranan diğer şartları taşıyan kişiye verilmesi gerekmektedir. Şayet belediyede asilde aranan şartlara sahip personel bulunmadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından en yakın şartları haiz bir kişinin tedviren görevlendirilmesi uygun olacaktır. Ama tedviren görevlendirilen kişi asilde aranan şartları haiz olmadığı sürece vekâlete bağlı ödemelerden yararlanamayacaktır. Kişi asilde aranan şartlara haiz olduğu

zaman tedviren görevlendirme vekâleten görevlendirmeye çevrilerek vekâlete bağlı ödemelerden yararlandırılması mümkün olacaktır.

4. VEKÂLETE BAĞLI ÜCRET ÖDENMESİ

657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesi gereğince aynı kurumdan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekâlet görevinin üç aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atanana kuruma içinden ilkökul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atanana göreve başladıkları tarihten itibaren vekâlet aylığı ödenmektedir. **Vekâlet aylıklarının ödenebilmesi için görevin fiilen yapılması şarttır.** Bir göreve vekâleten atanan memurlara vekâlet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atanana ise (Köy ve kasaba imamlığı kadrolarına atanana 657 sayılı Kanununun 146 ncı maddesinde yazılı asgari ücret aylık tutarından aşağı olmamak üzere) üçte ikisi verilmektedir.

Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekâlet suretiyle atanana, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanmaktadır.

Kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet edenlere vekâlet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları ve ayrıca sınavla atanılacak görevler için de sınava girme şartlarını taşıması zorunludur. Belediyelerde müdür kadrolarına vekâleten yapılan atamalarda ve vekaletle bağlı ödemelerin yapılmasında en önemli sorunu da bu husus oluşturmaktadır. Çünkü 2 Temmuz 2020 tarihinde Resmi Gazetede

6 Devlet Personel Başkanlığı 32 sayılı Bülten, s.160

yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik ile müdürlük sınavına girebilme şartlarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Belediyelerde müdürlük kadrolarına vekaleten görevlendirme yapılmasında ve özellikle vekaletle bağlı ödemelerin yapılabilmesi için yönetmelik gereğince kişinin sınava girme şartlarını haiz olması gerekmektedir.

Açıktan vekil olarak atananlar 657 sayılı Kanunla memurlara tanınan sosyal haklardan da yararlanmaktadırlar ve bunlara ödenecek vekalet aylığının hesabına memuriyet taban aylığı da dahil edilmektedir.657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet ettirilenlere;

- Vekâletin, 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,
- Vekâletin, Cumhurbaşkanınca atama yapılması gereken kadro veya görevler için ilgili Bakan, diğer kadro veya görevler için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi,
- Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dâhil) bir arada taşınmaları,

kaydıyla vekâlet ettikleri kadro veya görevler için Devlet Memurlarına Öde-

necek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararuyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanunun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenmektedir⁷.

657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet ettirilenlerden;

- Esas ve usule ilişkin olarak belirtilen şartları bir arada taşımayanlara,
- Mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, geçici görev, vekalet, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözaltına alınma, hizmet içi eğitim, kurs veya seminer nedeniyle görevlerinden ayrılanlara vekalet edenlere,
- Vekâletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekâlet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekâlet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için),
- Diğer personel kanunlarına tabi olanlardan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararuyarınca zam ve tazminat ödenmesi öngörülen kadro veya görevlere vekâlet edenlere,
- Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararuyarınca zam ve tazminat ödenmesi öngörü-

⁷ Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar

len kadro veya görevlere vekalet eden her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamındaki kadro karşılığı sözleşmeli personel hariç)

vekâlet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.Konu ile ilgili olarak 99 Seri Numaralı Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği⁸nde de;

“1- Bir görevin vekâleten yürütülmesi halinde görevin gerekleri ve nitelikleri değişmeyeceğinden bu görevi vekâleten yürütecek olanların asil memurda aranan şartlara sahip olmaları gerekmektedir. Bu sebeple;

a) 1-4 üncü dereceli kadrolara vekâlet edeceklerin 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinde belirtilen şartları haiz olmaları,

b) 5-15 inci dereceli kadrolara vekâlet ettirileceklerin öğrenim durumları itibarıyla tespit olunan yükselinebilecek dereceyi aşmamak kaydıyla vekâlet ettirilecekleri kadronun derecesinin, kazanılmış hak aylık derecesinin üç üst derecesinden fazla olmaması,

gerekmektedir.

2. Asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunmadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcıları yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren görürülmesi mümkün görülmektedir.

3 - 657 sayılı Kanunun vekalet ücreti ödenmesine ilişkin 175 inci maddesine göre, tedvir dolayısıyla herhangi bir öde-

me yapılması mümkün bulunmamaktadır.” denilmek suretiyle vekaletle ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

Gerek dolu, gerekse boş kadrolara memurlar arasından vekâleten atama suretiyle yapılan görevlendirmelerde bu kapsamda yapılan ödemelerden yani vekâlet aylıklarından gelir vergisi ile damga vergisi kesilmekte emeklilik keseneği/sigorta primi kesilmemektedir. Açıktan vekâleten atama yoluyla yapılan görevlendirmelerde bu kapsamda yapılan ödemelerden yani vekâlet aylıklarından gelir vergisi ve damga vergisi ve ayrıca emeklilik keseneği/sigorta primi kesilmektedir.

Örnek: Belediyede boş bulunan bir müdür kadrosuna bir memurun vekâleten görevlendirilmesi halinde vekaleten bağlı ödemelerin yapılabilmesi için boş müdür kadrosuna atanmak için gerekli hizmet, öğrenim, alt görev süresi ve diğer şartları sağlaması gerekmektedir. Kısaca vekaleten görevlendirilecek memurun görevde yükselme sınavı açılması halinde sınava başvuru yapabilecek durumda olması gerekmektedir.

Gelecek sayıda makalenin 2. Bölümünde;

• **Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında vekâletin değerlendirilmesi,**

• **Vekâleten veya Tedviren Görevlendirmede Süre**

• **Vekil Memurun Disiplin Amiri Yetkisi**

Konularına yer verilecektir.

8 17.05.1987 tarih ve 19463 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

İDARİ VE MALİ MEVZUATA GÖRE AYNI KİŞİDE BİRLEŞEMEYECEK GÖREVLERDEN BAZILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Engin KÜKRER

İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

İç kontrol sisteminin önemli standartlarından biri olan “Görevler Ayrılığı” ilkesi hata ve suistimal risklerinin azaltılması amacıyla faaliyetler ile mali karar ve işlemlerin onaylanması, uygulanması, kayıt altına alınması ve kontrol edilmesi görevlerinin farklı görevlilerce icra edilmesi esasına dayanan önemli bir ilkedir. Dünyadaki iç kontrol uygulamalarına yön veren COSO¹’nun iç kontrol sistemi modelinde önemli bir yere sahip olan “Görevler Ayrılığı” ilkesine Kamu İç Kontrol Standartlarında da yer verilmiştir. **Bu ilke hata ve yolsuzlukların önlenmesi ile şeffaflık ve hesap verilebilirliğin tesis edilmesinde önemli bir yere sahiptir.**

Kamu İç Kontrol Standartları² “Kontrol Faaliyetleri” bileşeni içerisinde yer alan “Standart: 9. Görevler ayrılığı” standardı uyarınca “*Hata, eksiklik, yanlışlık, usulsüzlük ve yolsuzluk risklerini*

1 Dünyada iç kontrol ile ilgili temel esasları ortaya koyan komisyonun kısaltması: Committee of Sponsoring Organizations of Treadway Commission (COSO)

2 26/12/2007 tarihli, 2638 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

azaltmak için faaliyetler ile mali karar ve işlemlerin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrol edilmesi görevleri personel arasında paylaşılmalıdır.” hükmüne yer verilmiştir. Ayrıca hükmün devamında bu standart için gerekli şartlar:

“9.1. Her faaliyet veya mali karar ve işlemin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrolü görevleri farklı kişilere verilmelidir.

9.2. Personel sayısının yetersizliği nedeniyle görevler ayrılığı ilkesinin tam olarak uygulanamadığı idarelerin yöneticileri risklerin farkında olmalı ve gerekli önlemleri almalıdır.” şeklinde belirlenmiştir.

Makalemizde, görevler ayrılığı ilkesi kapsamında, idari ve mali mevzuatta yapılan düzenlemeler dikkate alınarak, birleşemeyecek görevlerden bazıları ele alınacaktır.

2. AYNI KİŞİDE BİRLEŞEMEYECEK GÖREVLERDEN BAZILARI

2.1.Üst Yönetici-Harcama Yetkilisi

5018 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde “Üst yöneticiler idarelerinin stra-

tejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini **harcama yetkilileri**, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler.” hükmü yer almaktadır.

Görüldüğü üzere kamu mali yönetimine yön veren 5018 sayılı Kanun; **üst yönetici** ve **harcama yetkilisinin görevlerini birbirinden ayırtmıştır**. Belediyelerde, üst yönetici sıfatıyla Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen sorumlulukları getiren Belediye Başkanı; bu sorumluluklarının gereklerini harcama yetkilileri aracılığıyla yapmaktadır. Bu nedenle belediye başkanlarının idare bütçesinden ödeme yapma yetkisi bulunmamaktadır. **Buna göre analitik bütçe sınıflandırmasına göre hazırlanan bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin yöneticisi, harcama yetkilisi görevini yürütecektir.** Kaldı ki; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 63 üncü maddesinde, belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu uyarınca da mahalli idare birliklerin-

de birlik başkanı harcama yetkilisi olarak tanımlanmıştır.

Ancak; 5018 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin 2 nci fıkrasında “...teşkilât yapısı ve personel durumu gibi nedenlerle harcama yetkililerinin belirlenmesinde güçlük bulunan idareler ile bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan idarelerde harcama yetkisi, üst yönetici veya üst yöneticinin belirleyeceği kişiler tarafından; mahallî idarelerde İçişleri veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, diğer idarelerde ise Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yürütülebilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükümden hareketle İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 24.02.2006 tarih ve “Harcama Yetkilisi ve İhale Yetkilisi” başlıklı Genelgesinde; bütçelerinin kurumsal sınıflandırmasında harcama birimleri kodlanmakla birlikte, nüfusu 10.000 (onbin) ve aşağı olan ilçe belediyelerinde ve bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan kasaba (belde) belediyelerinde harcama yetkilisinin belediye başkanında olduğu belirtilmiştir. Aynı Genelgede, üst yönetimin giderlerinin, kurumsal sınıflandırmada özel kalem olarak kodlanan, ancak özel kalem müdürlüğü kadrosu bulunmayan idarelerde “02-Özel Kalem” kurumsal kodundan yapılacak giderlerde de harcama yetkilisinin Belediye Başkanında olduğu ifade edilmiştir.

2.2.Üst Yönetici-İhale Yetkilisi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu 4 üncü maddesinde “İhale Yetkilisi”; idarenin ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları

ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevliler şeklinde tanımlanmıştır.

Harcama birimi ise 5018 sayılı Kanunun 3'ncü maddesinde kamu idaresi bünyesinde ödenek tahsis edilen ve harcama yetkisi bulunan birim olarak tanımlanmıştır. Mezkûr Kanunun 31 inci maddesinde ise, bütçe ile ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin amiri "Harcama Yetkilisi" olarak belirlenmiştir. Yine Kanunun 32 inci maddesinde de "bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkündür" hükmü bulunmaktadır. Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 63 üncü ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 46 ıncı maddesinde de mahalli idarelerdeki harcama yetkilisi kavramı 5018 sayılı Kanuna paralel olarak tanımlanmıştır.

Mevzuattaki yukarıda bahsi geçen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; 5018 sayılı Kanunda geçen harcama yetkilisi kavramının, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunundaki ihale yetkilisi kavramını da kapsadığı anlaşılmaktadır. **Bu nedenle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki işlerde, üst yöneticinin ihale yetkilisi sıfatıyla işlem tesis edemeyeceği, dolayısıyla ihale yetkilisi sıfatının harcama yetkililerince kullanılması gerektiği anlaşılmaktadır.**

2.3. Harcama Yetkilisi-Gerçekleştirme Görevlisi

5018 sayılı Kanunun, "Harcama yetkisi ve yetkilisi" başlıklı 31 inci maddesinin birinci fıkrasında; "Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir." hükmü yer almaktadır.

Mezkûr Kanunun "Harcama talimatı ve sorumluluk" başlıklı 32 nci maddesinin birinci fıkrasında, "*Bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkündür. Harcama talimatlarında hizmet gerekçesi, yapılacak işin konusu ve tutarı, kullanılabilir ödeneği, gerçekleştirme usulü ile gerçekleştirmeyle görevli olanlara ilişkin bilgiler yer alır.*" hükmü bulunmaktadır.

Ayrıca anılan Kanunun "Giderin gerçekleştirilmesi" başlıklı 33 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında; "*... Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır. Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.*" hükümleri bulunmaktadır.

Bununla birlikte, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar³'ün 12 nci maddesinde harcama yetkililerinin, yardımcıları veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendireceği, ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlilerinin, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol yapacakları hükme bağlanmıştır.

3 31.12.2005 tarihli ve 26040 3. Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Buna göre harcama yetkilisinin ve gerçekleştirme görevlisinin aynı kişide birleşmeyeceği, bu görevlerin farklı kişilerce yürütülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

2.4. Harcama Yetkilisi-Muhasebe Yetkilisi

5018 sayılı Kanunda harcama yetkilisi; bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi şeklinde tanımlanmıştır. Anılan Kanunun 61'inci maddesinde ise muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları açıklanmıştır. Buna göre muhasebe hizmeti; gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemleri olarak tanımlanmış, bu işlemleri yürütenler ise “muhasebe yetkilisi” olarak belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanunun 60'inci maddesinde ise “...Harcama yetkilisi ile muhasebe yetkilisi görevi aynı kişide birleşemez...” hükmüyle görevler ayrılığı ilkesine uygun olarak harcama talimatını veren kişi ile ödeme işlemini yapan ve muhasebe kayıtlarını tutan kişinin birbirinden ayrılması sağlanmıştır.

Yine aynı şekilde İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların görevler ayrılığı ilkesini düzenleyen 15 inci maddesinin birinci fıkrasında “Harcama yetkilisi ile muhasebe yetkilisi görevi aynı kişide birleşemez...” denilmek suretiyle muhasebe yetkilisinin aynı zamanda harcama yetkilisi olarak görev yapamayacağı belirtilmektedir.

Dolayısıyla muhasebe yetkilisinin bir birim amiri olarak görevlendirilmesi durumunda ya harcama yetkilisinin üst yönetimden birisine ya da muhasebe yetkilisinin muhasebe yetkilisi sertifikası olan alt kademededen birisine devredilmesi uygun olacaktır.

2.5. İhale Yetkilisi-İhale Komisyon Üyeliği

İhale yetkilisi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde “İdarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlilerini...” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan hareketle harcama yetkililerinin aynı zamanda ihale yetkilisi olduğu anlaşılmaktadır.

Kamu İhale Genel Tebliğinin 5.8. maddesi uyarınca ihale yetkilisi, ihale komisyonunda görev alamaz. Kurulların ihale yetkilisi olduğu durumlarda da kurul üyeleri ihale komisyon üyesi olamazlar. *Bu düzenleme ile görevler ayrılığı ilkesine uygun olarak aynı zamanda harcama yetkilisi olan ihale yetkililerinin ihale komisyonunda yer almalarının önüne geçilmiştir.*

2.6. Taşınır Kontrol Yetkilisi-Taşınır Kayıt Yetkilisi

2016 yılına kadar “Taşınır Kayıt ve Kontrol Yetkilisi” adı altında taşınırların kaydı ve kontrolü görevi aynı kişi üzerinde bulunuyordu. Bu durum giriş bölümünde ayrıntılı olarak izah ettiğimiz “Görevler Ayrılığı” ilkesine ters düşen bir durumdu. Ancak Taşınır Mal Yönetmeliğinde 2016 yılında yapılan yerinde bir

değişiklikle⁴ bu görev “Taşınır Kayıt Yetkilileri” ve “Taşınır Kontrol Yetkilileri” olarak ayrılmıştır.

Buna ilave olarak Taşınır Mal Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasına eklenen “*Taşınır kontrol yetkilisi ile taşınır kayıt yetkilisi görevi aynı kişide birleşemez.*” hükmüyle **bu iki görev birbirinden tamamen ayrıştırılmıştır.**

2.7. Ön Mali Kontrol Görevi ile Birleşmeyecek Görevler

Görevler ayrılığı ilkesine uygun olarak 5018 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinde belirtildiği üzere “...*mali hizmetler biriminde ön mali kontrol görevini yürütenler mali işlem süreçlerinde yer alamazlar.*” Bu husus İç Kontrol ve Ön Mali Kontrolle İlişkin Esasların “Görevler Ayrılığı” başlıklı 15’nci maddesinde “...*Mali hizmetler biriminde ön mali kontrol görevini yürütenler, onay belgesi ve ekleri ile şartname ve sözleşme tasarılarının hazırlanması, mali karar ve işlemlerin belgelendirilmesi, mal ve hizmetlerin teslim alınması gibi mali karar ve işlemlerin hazırlanması ve uygulanması aşamalarında görevlendirilemezler ve ihale komisyonu ile muayene ve kabul komisyonunda başkan ve üye olamazlar.*” hükmüyle daha detaylı ele alınmış ve mali hizmetler biriminde ön mali kontrol yapanların yer alamayacakları süreçler detaylandırılmıştır.

Mali hizmetler birimi yöneticisinin kendi birim bütçesinin harcama yetkilisi olması durumunda, ön mali kontrol görevi, oluşturulan iç kontrol alt birim yöneticisi veya yetkilisi tarafından yürü-

tülmesi gerekmektedir. ***Bu anlamda idarenin mali hizmetler birim yöneticisi, harcama yetkililiği ile ön mali kontrol görevini birlikte yürütemez.***

Öte yandan mali hizmetler biriminde ön mali kontrol görevini yürütenler, ihale komisyonu ile muayene ve kabul komisyonu başkanı ve üye olarak görev almaları mümkün bulunmamaktadır. Dolayısıyla ön mali kontrol görevini yürütmek üzere görevlendirilenlerden ihale komisyonu veya muayene ve kabul komisyonu üyeliği görevi bulunanların, bu görevlerini sonlandırmaları ve görevler ayrılığı ilkesi çerçevesinde uygulamanın oluşturulması uygun olacaktır.

2.8. Kontrol Teşkilatı- Muayene ve Kabul Komisyonu Üyeliği

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin ekinde yer alan Ek-8 Hizmet İşleri Genel Şartnamesinde kontrol teşkilatı; “*İdare tarafından, işlerin denetimi için idare içinden görevlendirilmiş bir kişi veya bir komisyonu ve/veya idare dışından bu işleri yapmak üzere görevlendirilen gerçek veya tüzel kişi veya kişiler...*” şeklinde tanımlanmıştır.

Muayene ve kabul komisyonu ise, muayene ve kabul işlemlerine ilişkin olarak ilgili idareler tarafından belirlenen en az 3 üyeden oluşan kuruldur. Muayene ve kabul işlemleri bu kurul tarafından 4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca hazırlanmış olan yönetmeliklere uygun olarak yapılır.

Kamu İhale Genel Tebliğinin 5.7. maddesi uyarınca; ihaleyi gerçekleştiren ihale komisyonu üyeleri söz konusu ihaleyle ilişkin olarak yapılan sözleşme so-

4 14/3/2016 tarihli ve 2016/8646 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Yönetmeliğin 3 üncü maddesi

nucunda teslim edilecek mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin muayene ve kabul komisyonunda veya kontrol teşkilatında görev alabilir. Ancak yapılan bir sözleşme ile ilgili olarak kontrol teşkilatında yer alan görevliler, sözleşme sonucunda hizmet alımları ve yapım işleriyle ilgili muayene ve kabul komisyonunda görev alamazlar. **Özetlemek gerekirse; kontrol teşkilatı görevlileri aynı işin muayene ve kabul komisyonunda görev alamaz.**

2.9. 657 Sayılı Kanun'da Yer Alan Birleşemeycek Görevler

Birleşemeycek görevler, devlet memurlarıyla ilgili hususları düzenleyen temel kanun olan 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda da yer almaktadır. Mezkûr Kanunun "Birleşemeycek Görevler" başlıklı 90 ıncı maddesinde "Devlet memurlarına, vekalet görevi, ikinci görev veya ders görevlerinden ancak birisi verilebilir. Öğretmenlerin idari görevi bu hükmün dışındadır. Bir memurun üstünde birden çok ücretli vekalet görevi veya ikinci görev bulunamaz." hükmü almaktadır.

Anılan Kanununun 86-89 ıncı maddelerinde de vekalet görevi, ikinci görev yasağı, ikinci görev verilecek memurlar ve görevler ile ders görevine ilişkin hususlar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

2.10. İç Denetim Görevi ile Birleşemeycek Görevler

Kamu mali yönetiminde önemli bir kontrol fonksiyonunu yerine getiren İç denetçilerin görevleri 5018 sayılı Kanunun 64'üncü maddesinde sayılmış ve aynı maddenin dördüncü fıkrasında "İç

denetçi, görevinde bağımsızdır ve iç denetçiye asli görevi dışında hiçbir görev verilemez ve yaptırılamaz." hükmü yer almıştır. Benzer bir hüküm İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 27 nci maddesinde de mevcuttur. Buna göre Kanun ve Yönetmeliğin anılan hükümleriyle, iç denetçilere iç denetçilik görevi dışında başka görevlerin verilmesinin önüne geçilmesinin amaçlandığı ve bunu sağlamaya yönelik düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Buradaki esas amaç, denetimin etkinliğini ve fonksiyonel bağımsızlığını teminat altına almak ve denetim faaliyetlerinin plan ve programlara uygun olarak yürütülmesini sağlamaktır.

Kamu İç Denetim Genel Tebliğinin "İç denetçilere yaptırılamayacak işler" başlıklı 9 uncu maddesinin dördüncü ve beşinci fıkrası uyarınca iç denetçiler;

- İl genel meclisi denetim komisyonları ve belediye meclisi denetim komisyonlarında görevlendirilemez.
- Birden fazla idarenin iç denetçilerinin ortak çalışma gereklilikleri ile Kurul bünyesinde oluşturulan sınav komisyonları ve çalışma komiteleri/ekipleri hariç olmak üzere, diğer kamu idarelerinde değişik görevleri yürütmek üzere geçici olarak görevlendirilemez.
- Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre iç denetçilerin görevleri arasında, 4483 sayılı Kanun kapsamında ön inceleme ile personel mevzuatı uyarınca disiplin soruşturması yapma görevi sayıl-

madığından; iç denetçilere, personel mevzuatı uyarınca disiplin soruşturması ile 4483 sayılı Kanun uyarınca ön inceleme görevi verilemez.

Bununla birlikte iç denetçiler; kendi idarelerinde veya diğer kamu idarelerinde düzenlenecek eğitim programlarında sınırlı süreyle eğitici olarak görev alabilirler.

2.11. Belediye Başkanlığı ile Birleşmeyecek Görevler

Mevzuatta belediye başkanlığı görevi ile birleşmeyecek görevler geniş olarak verilmektedir. Buna göre belediye başkanlığı görevi ile birleşmeyecek görevler şunlardır:

- Belediye başkanları görevlerinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz. (5393 Sayılı Belediye Kanununun 37 inci maddesi)
- Belediye başkanları görevlerinin devamı süresince profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz. (5393 Sayılı Belediye Kanununun 37 inci maddesi)
- Milletvekili, belediye başkanlığı, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği ile muhtarlık bir şahıs uhdesinde birleşemez. (2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 17 nci maddesi)
- Belediye başkanı olarak seçilenlerin oda, borsa ve birlik organ-

larındaki görevleri kendiliğinden sona erer. (5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanununun 81 inci maddesi)

- Avukatlık yapamaz. (1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 11 inci maddesi)
- Noterlik yapamaz. (1512 Sayılı Noterlik Kanunu'nun 50 nci maddesi)
- Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, ...belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz. (5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 28 inci maddesi)
- Yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü toplantılarda, belediye başkanları belediye meclisine başkanlık edemez. (Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 9 uncu maddesi)

Bu hususlar dışında belediye başkanı, ilgili belediyenin "Üst Yöneticisi" sıfatı taşıdığından makalenin diğer bölümlerinde detaylı olarak anlatıldığı üzere "Harcama Yetkilisi" ve "İhale Yetkilisi" olamamaktadır.

3. SONUÇ

İdari ve mali işlemlerin yürütülmesi sürecinde farklı unvanlarda görev yapanların, sahip oldukları görev veya kadro unvanları itibarıyla bazı görevleri birlikte yürütmeleri ilgili mevzuatlarında birle-

şemeyecek görevler olarak hüküm altına alınmış ve bu durum, Kamu İç Kontrol Standartlarının görevler ayrılığı ilkesinin uygulaması olarak değerlendirilmektedir.

Buna göre; kamuda güçlü bir iç kontrol yapısının tesis edilmesi için, siyasi sorumluluk, yönetsel sorumluluk, uygulama-yerine getirme sorumluluğu, kontrol sorumluluğu ile denetim ve raporlama sorumluluğunu görevler ayrılığı ilkesi çerçevesinde belirlenmesi gerekmektedir.

Görev gereği veya görevlendirilme nedeniyle mali iş ve işlemlerin yürütülmesi, kontrol edilmesi, sonuçlandırılması, kaydedilmesi vb. süreçlerde birleşemeyecek görevlerin uygulamaya yansıtılmasında, kurumların organizasyon yapısı, personel sayı ve nitelik kısıtları kaynaklı sorunları veya yeterli bilgiye sahip olunmaması gibi nedenlerle mevzuata aykırı uygulamaların olduğu bilinmektedir.

Bu bakımdan eksik ve hatalı işlemler ile uygulamaların önlenmesi amacıyla kamu idarelerinde birleşemeyecek görevlere ilişkin düzenlemelere uygun işlem yürütülmesi ve uygulamanın buna göre oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca bu kontrol mekanizmasının çalışanların ve görevlerin rotasyonu veya hiyerarşik kontroller gibi diğer iç kontrol tedbirleri ile güçlendirilmesinin; harcama sürecinde görevlendirilen aktörlerin idari ve mali yaptırımlara muhatap olmalarını önleyeceği gibi idarede etkin bir iç kontrol sistemi tesis edilmesinde de yarar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

5393 Sayılı Belediye Kanunu

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunu

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu

1136 sayılı Avukatlık Kanunu

1512 Sayılı Noterlik Kanunu

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği

Kamu İç Denetim Genel Tebliği

Kamu İhale Genel Tebliği

Taşınır Mal Yönetmeliği

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü' nün 24.02.2006 tarihli, B050MAH0740001/45181 sayılı ve "Harcama Yetkilisi ve İhale Yetkilisi" başlıklı Genelgesi

Kamu İç Kontrol Rehberi

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNUNUN 62. MADDESİ (1) BENDİNİN UYGULANMASI

Lütfullah Bayram YILMAZ

*Belediye Müfettişi
Bayraklı Belediyesi*

1. GİRİŞ

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (1) bendinde “Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dahilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10’unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu hüküm uyarınca yapılan uygun görüş başvurularına ilişkin usul ve esaslar daha önce Kamu İhale Genel Tebliğinin 21 inci maddesinde düzenlenmiş iken, 31 Aralık 2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurularda İlişkin Tebliğ” ile müstakil bir şekilde ele alınarak yeniden düzenlenmiştir.

Bu makalemizde, söz konusu düzenlemelerin idareler tarafından nasıl uygulanması gerektiği, uygulama esnasında idarelerin yaşadığı karışıklıklar, yapılan işin türünün (mal alımı, hizmet alımı, yapım işi) nasıl belirlenmesi gerektiği, kullanılan ödeneklerin Ortak Kamu Alım-

ları Sözlüğü (OKAS) ile analitik bütçe rehberinde belirtilen esaslar çerçevesinde kullanılıp kullanılmadığı gibi hususlar belediyeler yönünden incelenmiş ve önerilerimizle birlikte sunulmuştur.

2. GENEL ESASLAR

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62. maddesinin (1) bendinin uygulanmasına yönelik Kamu İhale Kurumu tarafından 31/12/2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62. maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurularda İlişkin Tebliğin Genel Esaslar başlıklı 4. maddesi incelendiğinde;

- İdarelerin mal veya hizmet alımı ile yapım işlerini **temel ihale usulü olan açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü ile gerçekleştirmelerinin esas olduğu** ancak temel ihale usullerinden biri ile alım yapılamadığı hallerde diğer usul ve yöntemlerle alım yapılması gerektiği düzenlemesi doğrultusunda, idarelerin bu madde kapsamında yapacakları başvurularda, öncelikle bu hususu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

• Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idareleri; Kanunun gerek 21 inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlar hariç 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin % 10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacaktır. **Bu oranın aşılması durumunda idareler tarafından yapılacak başvurular, Kurum tarafından reddedilecektir. Dolayısıyla yapılacak olan başvuruların %10 aşılardan yapılması gerekmektedir.**

• Kanununun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, **yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarı dikkate alınacağından, mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden** her biri için ayrı ayrı % 10 oranının hesaplanması gerekmektedir.

• İdareler tarafından % 10 oranının aşılp aşılmadığının devamlı olarak takip edilmesi, ödenek aktarılırken veya harcama yapılırken bu durumu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

• İdarelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları ile yapım işleri için öngörülen ödenek tutarının;

a) Mal veya hizmet alımları için Kanununun 21 inci maddesinin (f) bendi ile 22 nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitlerin toplamını geçmemesi halinde Kuruldan uygun görüş alınması şartı aranmaz.

Yani, idarelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları için öngördüğü ödenek tutarı; 2021 yılı için 21/f limiti 404.732-TL, Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için 22/d limiti 121.405-TL, diğer idareler için 22/d limiti 40.443-TL belirlenmesi nedeniyle Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 526.137-TL(404.732+121.405), diğer idareler için toplam 445.175-TL(404.732+40.443) yi aşmadığı takdirde Kuruldan uygun görüş alınmasına gerek bulunmamaktadır.

b) Yapım işlerinde ise 22 nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitinin geçmemesi halinde Kuruldan uygun görüş alınması şartı aranmaz.

Yani, idarelerin bütçelerinde yapım işi için öngördüğü ödenek tutarı; 2021 yılı için Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için 22/d limiti 121.405-TL, diğer idareler için 22/d limiti 40.443-TL belirlenmesi nedeniyle Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 121.405-TL'yi, diğer idareler için toplam 40.443-TL' yi aşmadığı takdirde Kuruldan uygun görüş alınmasına gerek bulunmamaktadır.

• İdarelerin bütçelerinde;

a) Mal veya hizmet alımları için öngörülen ödenek tutarının % 10'unun, Kanununun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitlerin toplamını geçmemesi halinde, anılan maddelerde belirtilen parasal limitlerin toplamı kadar olan harcamalar için Kuruldan uygun görüş alma şartı aranmaz.

Yani, idarelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları için öngördüğü ödenek tutarın %10'unun; 2021 yılı için Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 526.137-TL'yi, diğer idareler için toplam 445.175-TL'yi aşmadığı takdirde Kuruldan uygun görüş alınmasına gerek bulunmamaktadır.

b) Yapım işleri için öngörülen ödenek tutarının % 10'unun, 22 nci maddenin (d) bendinde yer alan parasal limiti geçmemesi halinde bu parasal limite kadar olan harcamalar için Kuruldan uygun görüş alma şartı aranmaz.

Yani, idarelerin bütçelerinde yapım işleri için öngördüğü ödenek tutarın %10'unun; Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 121.405-TL'yi, diğer idareler için toplam 40.443-TL'yi aşmadığı takdirde Kuruldan uygun görüş alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Yukarıda belirtilen haller dışında ise Kuruldan uygun görüş alınması zorunludur.

3. KURUMA BAŞVURU İŞLEMLERİ

Kamu İhale Kurumu tarafından 31/12/2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62. maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğin Başvuru İşlemleri başlıklı 5. maddesi incelendiğinde;

- Kanunun 62 nci maddesinin (1) bendi kapsamındaki uygun görüş başvuruları, Kurum tarafından standartları belirlenen ve EKAP üzerinden doldurulacak talep formu ile yapılır. EKAP'tan talep formu için alınan talep kayıt numarası, yetkili amirce imzalı izin yazısıyla birlikte Kuruma bildirilir. Bu yazı dışında talep formu dâhil Kuruma herhangi bir evrak gönderilmez. Başvuru, talep kayıt numarası içeren yazının Kurum kayıtlarına alınması ile tamamlanır.

- **İdareler tarafından başvuruda bulunulmadan önce;**
  - a) Yapım işleri için sadece Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendindeki parasal limit ile yapım işleri için öngörülen ödenek tutarı,
  - b) Hizmet alımları için Kanunun 21 inci maddesinin (f) ve 22 nci maddesinin (d) bentlerinde yer alan parasal limitlerin toplamı ile hizmet alımları için öngörülen ödenek tutarı,
  - c) Mal alımları için ise Kanunun 21 inci maddesinin (f) ve 22 nci maddesinin (d) bentlerinde yer alan parasal limitlerin toplamı ile mal alımları için öngörülen ödenek tutarı,

- **İdareler tarafından başvuruda bulunulmadan önce;**

- a) Yapım işleri için sadece Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendindeki parasal limit ile yapım işleri için öngörülen ödenek tutarı,

- b) Hizmet alımları için Kanunun 21 inci maddesinin (f) ve 22 nci maddesinin (d) bentlerinde yer alan parasal limitlerin toplamı ile hizmet alımları için öngörülen ödenek tutarı,

- c) Mal alımları için ise Kanunun 21 inci maddesinin (f) ve 22 nci maddesinin (d) bentlerinde yer alan parasal limitlerin toplamı ile mal alımları için öngörülen ödenek tutarı,

kıyaslanarak değerlendirme yapılır. Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendinde yer alan parasal limitin büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde olup olmasına bağlı olarak farklılaştığı hususu da idarelerce dikkate alınır.

- İlgili veya bağlı birimler % 10 oranının aşılması zorunluluğunun doğması durumunda buna ilişkin başvurularını, ilgili veya bağlı buldukları idareye yapar. Gelen taleplerin incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucu, Kanunun 21 inci maddesinin (f) ve 22 nci maddesinin (d) bentleri kapsamında yapılacak harcamaların, bütçe sahibi olan idarenin mal veya hizmet alımı ile yapım işleri için ayrılan ödenekleri toplamının % 10 oranını

aşacağıın anlaşılması halinde belediyeler açısından Belediye Başkanı tarafından başvuruda bulunulur.

Bir takvim yılı içinde haklı ve hukuken geçerli sebepler olmadıkça aynı alım türünde ikinci bir başvuru yapılamaz.

4. OKAS (Ortak Kamu Alımları Sözlüğü) KODU

1 Ocak 2021 tarihinden itibaren, idarelerin anılan Kanununun 62 nci maddesinin (1) bendi kapsamındaki uygun görüş başvurularını, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ'de belirlenen esaslar çerçevesinde ve bu Tebliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasında hükme bağlandığı üzere Kurum tarafından standartları belirlenen ve EKAP üzerinden doldurulacak talep formu ile yapmaları gerekmektedir.

Anılan Tebliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrası gereğince, Kamu İhale Kurulu tarafından alınan 06.01.2021 tarihli ve 2021/DK.D-2 sayılı Kurul Kararı ile "4734 Sayılı Kanununun 62 nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Talep Formu" ve bu Formun doldurulmasında uyulacak esaslar belirlenmiş olup, bu kapsamda idarelerin talep formuna, başvuru tarihine kadar yaptıkları harcamalara ve yapmak istedikleri alımlara ilişkin bilgileri en alt OKAS (Ortak Kamu Alımları Sözlüğü) kırılımları bazında girmeleri büyük önem arz etmektedir.

4734 Sayılı Kanununun 62 nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Talep Formunun Doldurulmasında Uyulacak Esaslar in-

celendiğinde, idareler başvuru tarihine kadar Kanununun 21/f ve 22/d (temsil ağırlama hariç) maddelerine göre tüm harcama birimlerince yapılan harcamalara ilişkin bilgileri (bu iki alım yöntemi için ayrı ayrı olmak üzere) OKAS kodu bazında gireceklerdir. Harcamaya ilişkin bilgilerin, harcamayı en iyi tanımlayan ve mümkün olan en alt OKAS kodu bazında doldurulması, OKAS kodu olmayan alımların ise en yakın, yoksa bir üst kırılımdaki OKAS kodu bazında tanımlanması gerekmektedir.

5. KİK TARAFINDAN YAPILAN İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Başvuru kapsamında sunulan bilgi ve belgelerin değerlendirme işlemleri, idare tarafından Kuruma bildirilen talep kayıt numarasının işaret ettiği talep formu üzerinden yapılarak karar verilmek üzere Kurula sunulur. Kurul tarafından uygun görüş talepleri değerlendirilirken, idarelerin ihale ve doğrudan temin yoluyla yaptıkları alım ve işlere ilişkin olarak Kuruma gönderdikleri bilgiler de dikkate alınır. Kurul tarafından verilen uygun görüş, içinde bulunulan takvim yılı için geçerli ve talepte bulunulan hususlar ile sınırlıdır. Başvuruya ilişkin alınan Kurul kararları idareye EKAP üzerinden bildirilir.

6. İŞİN TÜRÜNÜN BELİRLENMESİNDE YAŞANILAN KARIŞIKLIKLAR

Yukarıda belirtmiş olduğumuz genel esaslar doğrultusunda idareler tarafından mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konulan yıl-

lık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranının hesaplanması gerektiği görülmektedir.

Bu nedenle idarelerin, işin mahiyetine göre alım türünün belirlenmesini doğru bir şekilde yapması makalemizin konusu olan % 10 sınırının hesaplanmasına da büyük etki etmektedir. **İdarelerin, yapılacak işin mal alımı mı, hizmet alımı mı veya yapım işi mi olduğunu Kamu İhale Mevzuatında belirtilen ilkeler doğrultusunda belirlemesi gerekmektedir.**

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun tanımlar başlıklı 4. Maddesinde Mal, hizmet ve yapım işlerinin tanımlarına yer verilmiştir. Buna göre,

Mal, satın alınan her türlü ihtiyaç maddeleri ile taşınır ve taşınmaz mal ve hakları,

Hizmet, Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri,

Yapım, Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, ima-

lat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini,

şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıya aktarılan tanımlardan anlaşılacağı üzere, Kanunda mal alımı genel bir çerçevede tanımlanmasına rağmen hizmet alımı ve yapım işi tanımında genel bir betimleme yapılmamış, sayma yöntemiyle hangi işlerin bu tanım içinde kabul edileceği belirtilmiştir. **Tabi ki bu durumda, kanunda sayılmayan herhangi bir işin, hizmet alımı mı yoksa yapım işi mi olduğu konusunda tereddütler oluşabilmekte ve işin türünün belirlenmesinde farklı uygulamalarla karşı karşıya kalılabilmektedir.** Söz konusu karışıklıkları en aza indirmek için Kamu İhale Genel Tebliğinde ve Kamu İhale Kurumu kararlarına da bakmakta fayda görülmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 64. maddesindeki açıklamaya göre, yapım işleri arasında ismen sayılmayan bir işin yapım işi olarak kabul edilebilmesi için, bu işin yapılma tekniğinin ismen sayılan işlere benzerliği yanında, uygulama projesini veya kesin projeyi de kapsayan teknik şartnameye dayanması, yapım müteahhidinin deneyiminin arandığı ve onun uzmanlık alanına giren işlerden olması, vasıfsız işgücünden ziyade ağırlıklı olarak malzeme, makine ve ekipman girdisine ihtiyaç duyulması ve istisnalar dışında fen ve sanat kurallarına uygun olarak bir eserin meydana getirilmesi koşulunun aranması gerekir.

4734 sayılı kanunda belirtilen hizmet tanımı içerisinde sayılmayan bir işin hiz-

met alımı olup olmadığının belirlenmesine ilişkin kamu ihale mevzuatında yapım işi için belirtildiği gibi açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kamu İhale Kurulu tarafından kamu ihale mevzuatında uygulamayı yönlendirme görevi çerçevesinde yaşanan bu belirsizlikler kurul kararlarıyla giderilmektedir.

Kamu İhale Kurulu'nun 30.06.2021 tarihli ve 2021/UY.II-1287 sayılı kararında, "4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinde, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımının; ihale konusu işte çalıştırılacak personel sayısının ihale dokümanında belirlendiği, bu personelin çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanıldığı, yaklaşık maliyetinin en az %70'lik kısmının asgari işçilik maliyeti ile varsa aynı yemek ve yol giderleri dahil işçilik giderinden oluştuğu ve niteliği gereği süreklilik arz eden işlere ilişkin hizmet alımlarını ifade ettiği belirtilmiştir. Anılan Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan tanımlar arasında "yapım" tanımına yer verildiği görülmüştür. Anılan kanun hükmünde yer alan yapım tanımının lafzından, yapım işlerinin bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri olarak sayıldığı, ayrıca sayılan inşaat işleri ile ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerinin de, Kanun'un yapım işleri kapsamında sayıldığı anlaşılmaktadır.

Anılan Kanun kapsamında gerçekleştirilmesi öngörülen işlerin, mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri ihaleleri mevzuatından hangisine göre gerçekleştirilmesi gerektiğini belirlemek için, anılan Kanun'un 4'üncü maddesinde bulunan mal, hizmet ve yapım tanımları dikkate alınarak, alımın hangisinin kapsamına girdiğinin tespit edilmesi gerektiği,"

Kamu İhale Kurulu'nun 03.02.2021 tarihli ve 2021/UH.I-304 sayılı kararında, "Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Genel Tebliğe göre, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, büyük onarımın yapım tanımı içinde, bakım ve onarımın ise hizmet tanımı içinde sayıldığı, bu çerçevede, bütçe tertiplerine bakılmaksızın makine ve ekipmanın bakım ve onarımının hizmet alımı olarak ihale edilmesi gerektiği, küçük onarımlar da dahil olmak üzere yapıma ilişkin onarımların ise hizmet alımı olarak ihale edilmesinin mümkün olmadığı;

yapım işleri arasında ismen sayılmayan bir işin yapım işi olarak kabul edilebilmesi için, bu işin yapılma tekniğinin ismen sayılan işlere benzerliği yanında, uygulama projesini ya da kesin projeyi de kapsayan Teknik Şartname'ye dayanması, yapım müteahhidinin deneyiminin arandığı ve onun uzmanlık alanına giren işlerden olması, vasıfsız işgücünden ziyade ağırlıklı olarak malzeme, makine ve ekipman girdisine ihtiyaç duyulması ve istisnalar dışında fen ve sanat kurallarına uygun olarak bir eserin meydana getirilmesi koşulunun aranmasının gerektiği"

Kamu İhale Kurulu'nun 14.10.2020 tarihli ve 2020/UM.II-1657 sayılı kararında, "4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Ancak, aralarında doğal bağlantı bulunmasının yanında, söz konusu alımların bir arada ihale edilmesinde, 4734 sayılı Kanun'un diğer ilkeleri yönünden de değerlendirme yapılması ve bu husus kuşkuya mahal vermeyecek bir biçimde ortaya konulduktan sonra alımların bir arada yapılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, 4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi uyarınca, idarelerin bu maddede sayılan temel ilkeleri sağlamakla yükümlü olduğu, aralarında doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımları, hizmet alımları ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, incelemeye konu ihaleye ait ihale dokümanı incelendiğinde; işin bünyesinde hem mal hem de yapım işi niteliğinde değerlendirilebilecek kısımlar bulunduğu ancak ihale konusu işin mal alımı niteliğindeki kısımlarının (Dijital Entegre İleri Düzey Cerrahi Sistem Demirbaş Malzeme alımı) **işin esaslı unsuru olduğu**, Teknik Şartname'de düzenlenen yapım işlerinin, alımı planlanan medikal ekipmanın uyumlu çalışması için gerekli olan yer hazırlığı, tadilat, onarım, yenileme işlerinden oluştuğu, öngörülen yapım işlerinin alımı planlanan medikal ekipmanın kurulacağı yerle uyumlu olması dolayısıyla maksimum verimle çalışması amacını taşıdığı, bu bağlamda ihale konusu mal alımı ve yapım işinin aralarında doğal bağlantı bulunduğu ilaveten söz konusu ihalenin kapsamında yer alan mal

alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilmesine ilişkin belirlemenin idarenin ihtiyaçlarını uygun şartlarla karşılama ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlama sorumluluğu çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği"

Kamu İhale Kurulu'nun 22.08.2011 tarihli ve 2011/UH.II-2852 sayılı kararında, "Kamu İhale Kurulunun 03.0.6.2008 tarihli ve 2008/UH.Z-2316 sayılı uyuşmazlık kararı, 23.11.2009 tarihli ve 2009/UH.III-2850 sayılı uyuşmazlık kararı ile 06.01.2010 tarihli ve 2010/UH.I-39 sayılı uyuşmazlık kararında laboratuvar alımlarının hangi durumlarda mal alımı, hangi durumlarda hizmet alımı olarak gerçekleştirilmesi gerektiği karara bağlanmıştır.

Bu kararlarda iki ihale arasındaki belirleyici unsurun, raporlama işleminin yüklenici tarafından mı yoksa idare tarafından mı yapılacak olması olduğu belirtilmiştir.

Eğer sonuç veya testlerin raporlanması bizzat yüklenici tarafından kendi personeli vasıtasıyla gerçekleştiriliyorsa bunun bir hizmet alımı ihalesi olduğuna karar verilmiştir.

İhale konusu alımın kitlerin teslim programına uygun olarak idareye teslim edilmesi ve bu kitlerin tahlil edildiği cihazların kitlerin kullanım süresi boyunca idarede kurulması ve bunların sarf malzemelerinin yüklenici tarafından sağlanan ihalelerin mal alımı ihalesi olarak gerçekleştirilmesi öngörülmüştür."

Kamu İhale Kurulu'nun 27.10.2008 tarihli ve 2008/UM.I-4419 sayılı kara-

rında, “İhalenin konusunun, aralarında doğal bağlantı olan mal alımı, hizmet alımı veya yapım işlerinin en az ikisinden oluştuğu durumlarda, **ihalede esas alınacak alım yönteminin belirlenmesinde ilk yaklaşım ihale konusu için yaklaşık maliyeti içerisinde bedel yönünden büyük paya sahip olup işin esasını teşkil eden kısmı hangi yönteme göre ihale edilecekse aralarında doğal bağlantı olan işin diğer kısımlarının bir arada bu yöntemle ihale edilmesidir.**

Diğer bir yaklaşım ise, ihale edilecek alım konularının proje bütünlüğü içerisindeki önemi ve temini öngörülen işin (mal, yapım, hizmet) esasen ne olduğunun tespit edilerek, ihale alım yönteminin belirlenmesidir.” denilmiştir.

Yukarıda belirtilenler doğrultusunda alım türü konusunda tereddüt yaşananlar ve kurul kararıyla açıklık kazanan alımlara örnek vermek gerekirse;

i. 4734 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde, büyük onarım yapım tanımı içinde, bakım ve onarım ise hizmet tanımı içinde sayılmıştır. Kamu İhale Genel Tebliğin 63. Maddesine göre; bütçe tertiplerine bakılmaksızın makine ve ekipmanın bakım ve onarımının hizmet alımı olarak ihale edilmesi gerekmektedir. Küçük onarımlar da dahil olmak üzere yapıma ilişkin onarımların ise hizmet alımı olarak ihale edilmesi mümkün değildir.

ii. Kamu İhale Genel Tebliğin 64. Maddesine göre; gerek hizmet alımı gerekse yapım işleri arasında ismen sayılmayan, ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve fidan dikim işlerinin, bir işin yapım işi sayılabilmesi için gereken ve yapım işi

için yukarıda belirtilen şartları taşıması nedeniyle “hizmet” tanımı kapsamında hizmet alımı olarak ihale edilmesi gerekmektedir. Ancak, 29/6/2006 tarihli ve 5531 sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanununun 4 üncü ve 5 inci maddelerinde sayılan ormancılık, orman endüstrisi ve ağaç işleri endüstrisi işlerine ait mesleki konulara ilişkin mühendislik hizmetlerinin ise danışmanlık hizmeti kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

i. Akaryakıt ve Elektrik alımları mal alımıdır.

ii. Haklar hizmet değil, mal alımıdır. Örneğin telif hakkı alınması mal alımıdır.

iii. Yapımla ilgili nakliye işleri yapım işidir.

iv. Yıkım işleri hizmet değil, yapım işidir.

v. Taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanması hizmet alımıdır.

vi. Kit karşılığı cihaz alımları mal alımıdır. Buna karşılık ihtiyacın sonuç karşılığı ihale edilmesi durumunda iş hizmet alımı olarak kabul edilir. Raporlama işleminin yüklenici veya idare tarafından yapılması iki ihale arasındaki temel farkı oluşturmaktadır. Bu nedenle sonuç veya testlerin raporlanması bizzat yüklenici tarafından gerçekleştiriliyorsa bu alım bir hizmet alımı olarak kabul edilir.

vii. İdarenin ihtiyacı doğrultusunda hazırlanan yemek, yazılım, basım gibi işler hizmettir. Buna karşılık piyasada hazır olarak alınıp satılan yemek, yazılım gibi ürünler ise mal olarak kabul edilir.

Örneğin piyasadan dergi alınması mal alımı iken, idarenin bir dergi bastırması işi hizmet alımıdır. Bununla birlikte mal alımları sadece piyasada hazır olarak alınıp satılabilen türdeki malları değil, bazen teknik koşulları idarece belirlenmiş olan, özel bir üretim ve imalat süreci ile montaj ve işleme hazırlama aşaması gerektiren özel imalata dayalı malları da kapsayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

viii. Sadece prefabrik yapı malzemesi alımının mal alımı olduğu, ancak prefabrik yapı montaj ve kurma işleri de dâhil bu malzemelerin alımı ise yapım işidir.

ix. İşçilik dâhil karo taşı alımı mal alımı değil, yapım işidir.

x. Sayısal fotogrametrik harita üretim işi hizmet alımıdır.

Yukarıda açıklanmaya çalışıldığı üzere, idareler yapmış olduğu alımlarda, alım türünü belirlerken Kamu İhale Kanununda, Genel Tebliğde, Kurul Kararlarında belirtilen ilkeler ile OKAS kodları doğrultusunda hareket etmeli ve yapılacak işe en uygun alım türünü belirlemelidir. Böylelikle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62. Maddesinin (1) bendi uyarınca takip edilmesi gereken mal veya hizmet alımı ile yapım işleri için ayrılan ödenekler toplamının % 10 oranı da en doğru ve mevzuata uygun şekilde hesaplanmış olacaktır.

7. ÖDENEKLERİN BELİRLENMESİNDE YAŞANILAN KARIŞIKLIKLAR

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62. maddesinin (1) bendi uyarınca takip edil-

mesi gereken mal veya hizmet alımı ile yapım işleri için ayrılan ödenekler toplamının % 10 oranının mevzuata uygun olarak hesaplanabilmesi için; işin türü mevzuata uygun olarak belirlendikten sonra kullanılacak ödeneklerinde analitik bütçe rehberinde belirtilen esaslar çerçevesinde belirlenmesi gerekmektedir.

İdareler tarafından gerçekleştirilen harcamalarda işin türünün ve ekonomik kodunun hatalı belirlenmesi durumunda, % 10 oranının hesabının da hatalı yapılması kaçınılmaz olacaktır.

Örneğin, bir belediye tarafından herhangi bir okula ait spor salonunda inşaat işi yapıldığını, onay belgesinde işin türünün hizmet alımı olarak belirlendiğini ve harcamanın 03.08.01.02-Okul Bakım ve Onarım Giderleri ekonomik kodundan yapıldığını varsayalım. Bu durumda, % 10 oranının hesabı hizmet alımı olarak ayrılan ödenekler toplamı üzerinden yapılmış olacaktır. Oysa, söz konusu işin türünün yapım işi olması ve 03.08.01.02-Okul Bakım ve Onarım Giderleri ekonomik kodu da yapım işi olarak kabul edilmesi gerektiğinden % 10 oranının hesabının da yapım işi için ayrılan ödenekler toplamı üzerinden olmalıdır.

Bu sebeple, idareler tarafından gerçekleştirilen harcamalarda hangi ekonomik kodun kullanılması gerektiğini belirleme aşamasında onay belgesinde belirtilen işin türüne uygun olarak ve Analitik Bütçe Rehberinde belirtilen esasları göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Aşağıdaki tabloda, hangi ekonomik kodun hangi iş türü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine dair çalışmam sunulmuştur.

MAL	HİZMET	YAPIM
3.1 ÜRETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	3.2.1.3 PERİYODİK YAYIN ALIMLARI	3.4.4.2 RESTORASYON VE YENİLEME GİDERLERİ
3.2 TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	3.2.1.5 BASKI VE CİLT GİDERLERİ	3.8 GAYRİMENKUL MAL BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ *
3.4.4.3 KÜLTÜR VARLIKLARI ALIMI	3.3 YOLLUKLAR	6.5.7 MÜTEAHHİTLİK GİDERLERİ *
3.7.1 MENKUL MAL ALIM GİDERLERİ	3.4 GÖREV GİDERLERİ	6.7.7 MÜTEAHHİTLİK GİDERLERİ *
6.1 MAMUL MAL ALIMLARI	3.5 HİZMET ALIMLARI	
6.2.2 HAMMADDE ALIMLARI	3.7 MENKUL MAL, GAYRİ-MADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ *	
6.4 GAYRİMENKUL ALIMLARI VE KAMULAŞTIRMASI	6.2 MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	
6.5.2 MALZEME GİDERLERİ	6.3 GAYRİ MADDİ HAK ALIMLARI	
6.5.4 ENERJİ GİDERLERİ	6.5 GAYRİMENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ *	
6.6.2 MALZEME GİDERLERİ	6.6 MENKUL MALLARIN BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ *	
6.6.4 ENERJİ GİDERLERİ	6.7 GAYRİMENKUL BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ *	
6.7.2 MALZEME GİDERLERİ		
6.7.4 ENERJİ GİDERLERİ		
6.8 STOK ALIMLARI		

* **Kamu İhale Kurulu'nun 03.02.2021 tarihli ve 2021/UH.I-304 sayılı kararında**, "Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Genel Tebliğe göre, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, büyük onarımın yapım tanımı içinde, bakım ve onarımın ise hizmet tanımı içinde sayıldığı, bu çerçevede, bütçe tertiplerine bakılmaksızın makine ve ekipmanın bakım ve onarımının hizmet alımı olarak ihale edilmesi gerektiği, küçük onarımlar da dahil olmak üzere yapımına ilişkin onarımların ise hizmet alımı olarak ihale edilmesinin mümkün olmadığı;

yapım işleri arasında ismen sayılmayan bir işin yapım işi olarak kabul edilebilmesi için, bu işin yapılma tekniğinin ismen sayılan işlere benzerliği yanında, uygulama projesini ya da kesin projeyi de kapsayan Teknik Şartname'ye dayanması, yapım müteahhidinin deneyiminin arandığı ve onun uzmanlık alanına giren işlerden olması, vasıfsız işgücünden ziyade ağırlıklı olarak malzeme, makine ve ekipman girdisine ihtiyaç duyulması ve istisnalar dışında fen ve sanat kurallarına uygun olarak bir eserin meydana getirilmesi koşulunun aranmasının gerektiği" belirtildiğinden, söz konusu KİK kararı doğrultusunda ekonomik kodların iş türüne göre dağılımı yapılmıştır.

8. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

1- Belediyeler tarafından gerçekleştirilecek ihalelerde “Açık İhale Usulü” ile “Belli İstekliler Arasında İhale Usulü” temel ihale usulü olarak uygulanmalı, diğer usuller ise ancak kanunda belirtilen özel hallerde uygulanmalıdır. Bu çerçevede, 4734 sayılı Kanun kapsamında temin edilecek mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinde, Kanunun 5 ve 62 nci maddelerinde belirtilen temel ilkelere kesinlikle uyulmalıdır.

2- 4734 sayılı Kanununun 21 nci maddesinin (f) bendi mamul mal, malzeme ve hizmet alımlarında uygulanacak; yapım işlerinde ise bu bent kesinlikle uygulanmayacaktır.

3- Belediyeler; temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlar hariç 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin % 10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

4- Mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için idarelerin bütçelerine bu amaçla konulan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranının hesaplanması gerekmektedir. Yapılan harcamaların ödenekler toplamının %10'unu aşmış aşmadığını Strateji Geliştirme Birimleri veya Mali Hizmetler Birimi tarafından takip edilmesi, mal ve hizmet alımları ile yapım işleri için tahsis edilen ödeneklerden bu usullerle harcanmış tutarların aylık ve kümülatif toplamının harcama birimlerine bildirilmesi yerinde

olacaktır. Ayrıca, ödenek aktarma işlemlerinde de % 10 oranı göz önünde bulundurulmalıdır.

5- Belediyelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları için öngörülen ödenek tutarının; 2021 yılı için Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 526.137-TL, diğer idareler için toplam 445.175-TL'yi aşmadığı, Yapım işlerinde ise Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 121.405-TL, diğer idareler için toplam 40.443-TL'yi aşmadığı takdirde Kuruldan uygun görüş alınmasına gerek bulunmamaktadır.

6- Belediyelerin bütçelerinde mal veya hizmet alımları için öngörülen ödenek tutarının % 10'unun; 2021 yılı için Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 526.137-TL, diğer idareler için toplam 445.175-TL'yi aşmadığı, Yapım işlerinde ise Büyükşehir Belediyesi sınırlarında olan idareler için toplam 121.405-TL'yi, diğer idareler için toplam 40.443-TL'yi aşmadığı takdirde Kuruldan uygun görüş alınmasına gerek bulunmamaktadır.

7- İdareler tarafından Kanununun 62 nci maddesinin (1) bendi kapsamında yapılan uygun görüş başvurularının Kamu İhale Kurumu tarafından değerlendirilmesi, EKAP üzerinden Kuruma bildirilen talep formu üzerinden yapılmaktadır. Söz konusu talep formunda, başvuru tarihine kadar Kanununun 21/f ve 22/d (temsil ağırlama hariç) maddelerine göre tüm harcama birimlerince yapılan harcamalara ilişkin bilgilerin (bu iki alım yöntemi

için ayrı ayrı olmak üzere) OKAS kodu bazında girilmesi gerekmektedir. OKAS kodu bulunmayan talep formlarının Kurul tarafından değerlendirmeye alınması gibi bir durumla idareler karşı karşıya kalabileceklerdir.

Bu nedenle, idareler tarafından Kamu İhale Genel Tebliğin Doğrudan temin kayıt formu başlıklı 30.9.2 maddesinde belirtilen; “Doğrudan temin yoluyla yapılan alımlar, takip eden ayın onuncu gününe kadar “Doğrudan Temin Kayıt Formu” doldurularak EKAP üzerinde kayıt altına alınır.” hükmü doğrultusunda, doğrudan temin usulüyle gerçekleştirilen alımların EKAP üzerinde kayıt altına alınması ve yaptıkları harcamalara ilişkin bilgileri OKAS (Ortak Kamu Alımları Sözlüğü) kısımları bazında girmeleri gerekmektedir.

8- Belediyeler yapmış olduğu alımlarda, alım türünü belirlerken Kamu İhale Kanununda, Genel Tebliğde, Kurul Kararlarında belirtilen ilkeler ile OKAS kodları doğrultusunda hareket etmeli ve yapılacak işe en uygun alım türünü belirlemelidir. Böylelikle, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62. maddesinin (1) bendi uyarınca takip edilmesi gereken mal veya hizmet alımı ile yapım işleri için ayrılan ödenekler toplamının % 10 oranı en doğru ve mevzuata uygun şekilde hesaplanmış olacaktır.

9- Belediyeler tarafından gerçekleştirilen harcamalarda, onay belgesinde be-

lirtilen işin türüne uygun olarak ve Analitik Bütçe Rehberinde belirtilen esaslar göz önünde bulundurularak ekonomik kod belirlenmeli böylelikle mal veya hizmet alımı ile yapım işleri için ayrılan ödenekler toplamının % 10 oranı en doğru ve mevzuata uygun şekilde hesaplanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci Maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ

Kamu İhale Genel Tebliği

Kamu İhale Kurulu'nun 30.06.2021 tarihli ve 2021/UY.II-1287 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulu'nun 14.10.2020 tarihli ve 2020/UM.II-1657 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulu'nun 22.08.2011 tarihli ve 2011/UH.II-2852 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulu'nun 27.10.2008 tarihli ve 2008/UM.I-4419 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulu'nun 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci Maddesinin (I) Bendi Kapsamında

Murat ARAPGİRLİ, İhale Mevzuatında İhale Türü Nasıl Belirlenir, <https://malihakem.com/>

Analitik Bütçe Sınıflandırılmasına İlişkin Rehber, <https://sbb.gov.tr/>

MEVZUAT FİHRİSTİ

16/06/2021-13/09/2021 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarihi ve No.** : 18/07/2021 -7333
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28/07/2021-31551
- Konusu** : 7333 sayılı Kanun ile;
-8/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu, 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanunu, -15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu, 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun, 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanun, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu, 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemeye eklemeler yapmıştır.

- Kanun Adı** : **Turizmi Teşvik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarihi ve No.** : 18/07/2021 -7333
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28/07/2021-31551
- Konusu** : 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Kanunun 3 üncü maddesindeki tanımlardan “**Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeler**” ve “**Turizm Merkezleri**” ibareleri **tanımlandırılmış**; 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmiştir.

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

- Karar Sayısı** : 82
- Adı** : **Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 20/08/2021 tarih ve 31574
- Konusu** : 5 Sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. 1.mad. (ç) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (d) ve (e) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.“ç) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşları, kamuya yararlı dernekler, vakıflar, kooperatifler, birlikler ile bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde” bu değişiklik ile maddede geçen kuruluşlar Denetleme kurumu kapsamına alınmıştır.
- Karar Sayısı** : 83
- Adı** : **Cumhurbaşkanlığı Teşkilat Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25/08/2021 tarih ve 31579
- Konusu** : 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 221 inci maddesinin (i) bendi yürürlükten kaldırılmış ve aynı madde ile muhasebat kontrollerinin görevl

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Karar Sayısı** : 4422
Adı : **Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 31/08/2021 tarih ve 31584
Konusu : 15/3/2010 tarihli ve 2010/238 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergileri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esasların 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına; ğ) 3.6.2021 tarihli ve 7326 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun kapsamında yeniden yapılandırılan ve genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paylardan kesinti yoluyla teshil edilecek borçlar.” eklenmiştir. 5 inci maddesinde ve 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi; “(ç), (d), (e), (f) ve (f) bentlerindeki borçlar için ise taksit tutarları nispetinde her beş bentte yer alan alacaklı kuruluşlar arasında ayrı ayrı garameten dağıtılır.” şeklinde değiştirilmiştir.
- Karar Sayısı** : 4474
Adı : **Orta Vadeli Program (2022-2024)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 05/08/2021 tarih ve 31589 (Mükerrer)
Konusu : Merkezi Yönetim Bütçesinin hazırlık çalışmaları kapsamında Orta Vadeli Program makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren temel politikalar belirtilmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 4.09.2021 – 31588
- Konusu** : 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının teknik araç ve yöntemlerle takibine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.
(2) Bu Yönetmelik, Kanun kapsamında düzenlenen teknik araç ve yöntemlerle takip uygulamasına ilişkin görev, yetki ve sorumluluğu bulunan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının konu ile ilgili iş ve işlemlerini kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıf Ve Kamu Yararına Çalışan Derneklere Ait Yükseköğrenim Yurtlarında Barınan Öğrencilere Yapılacak Beslenme Ve Barınma Yardımına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 4.09.2021 – 31588
- Konusu** : Vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan derneklere ait yükseköğrenim yurtlarında barınan öğrencilere yapılacak beslenme ve barınma yardımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.
- Yönetmeliğin Adı** : **İşkolları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.09.2021 – 31585
- Konusu** : 19/12/2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İşkolları Yönetmeliğinin EK-l'inde yer alan 07 numaralı İletişim işkolu tablosunda kodsuz olarak bulunan "İletişim işkolunda faaliyet gösteren çağrı merkezleri" satırı yürürlükten kaldırılmış, aynı işkolu tablosuna 82.20 kod numaralı "Çağrı merkezlerinin faaliyetleri" satırı eklenmiştir. – Aynı Yönetmeliğin EK-l'inde yer alan 09 numaralı Banka, Finans ve Sigorta işkolu tablosunda 66.19.07 kod numaralı "Yediemin faaliyetleri" satırı yürürlükten kaldırılmıştır.Yönetmeliğin EK-1'inde yer alan 10 numaralı Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar işkolu tablosunda bulunan 82.20 kod numaralı satır yürürlükten kaldırılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Okul Servis Araçları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25.08.2021 – 31579
- Konusu** : 25/10/2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Okul Servis Araçları Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Servis sahibine ve okullara çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir. Okul servis aracı olarak kullanılacak taşıtlar temiz, bakımlı ve güvenli durumda bulundurulacak ve altı ayda bir bakım ve onarımları yaptırılmakla birlikte; bütün araçlar gibi TÜRK TUV tarafından yapılacak periyodik muayene de yaptırılmış olacaktır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 18.08.2021 – 31572
- Konusu** : 12/5/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin bazı maddelerinde günün şartlarına uygun değişiklik yapılmıştır.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Bilgi Alışverişi Kuruluşları İle Risk Merkezinin Bilgi Sistemleri Yönetimine Ve Denetimine İlişkin Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19.08.2021 – 31573
- Konusu** : Risk Merkezi ve bilgi alışverişi kuruluşlarının faaliyetlerinin ifasında kullandıkları bilgi sistemleri yönetiminde ve denetiminde esas alınacak asgari usul ve esasları düzenlemektir.
- Tebliğin Adı** : **Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 79)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.09.2021 – 31585
- Konusu** : 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, binalar için vergi değerinin, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca müştereken tespit ve ilan edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile aynı maddenin (a) bendinde belirtilen esaslara göre bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31 inci madde

uyarınca hazırlanmış bulunan 29/2/1972 tarihli ve 7/3995 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinden yararlanmak suretiyle hesaplanan bedel olduğu hükmüne bağlanmıştır.

Bu itibarla, emlak vergisine esas olmak üzere 2022 yılında uygulanacak bina metrekare normal inşaat maliyet bedelleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca bu Tebliğ ekinde yer alan cetvelde belirtilen tutarlarda tespit edilmiştir.

Tebliğın Adı : **Proje Ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları Hakkında Tebliğ**

R.G. Tarih ve Sayısı : 02.09.2021 – 31586

Konusu : -28/7/1988 tarihli ve 88/13181 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Sektörüne Dahil İdarelerin İhalesi Yapılmış ve Yapılacak İşlerinde İhale Usul ve Şekillerine Göre Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacakları Proje Ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları aşağıdaki Tabloda gösterilmiştir.

Tebliğın Adı : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 531)**

R.G. Tarih ve Sayısı : 02.09.2021 – 31586

Konusu : Akaryakıt ve LPG piyasasının yanı sıra özel etiket ve işaret kullanma zorunluluğu getirilen ürünlere ilişkin piyasada rekabet eşitliğinin sağlanması ve kayıt dışı ekonomi ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi amacıyla 29/4/2021 tarihli ve 7318 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile düzenlemeler yapılmıştır.

Tebliğın Adı : **Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 323)'Nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 406)**

R.G. Tarih ve Sayısı : 04.09.2021 – 31588

Konusu : 26/4/2009 tarihli ve 27211 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 323)'nin "I. GİRİŞ" başlıklı bölümünün birinci fıkrasında yer alan "Toplu Konut İdaresi Başkanlığının talebi, Maliye ve Bayındırlık ve İskân bakanlarının müşterek teklifi ve Başbakanın" ibaresi "Cumhurbaşkanının" şeklinde, "arsa ve araziler" ibaresi "taşınmazlar", "arsa ve arazilerin" ibaresi "taşınmazların" şeklinde değiştirilmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Yapı İşleri İnşaat, Makine Ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: Yfk-2007/1)'De Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11.09.2021 – 31595
- Konusu** : 30/6/2007 tarihli ve 26568 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)'in ekine Ek-1'de yer alan "8. Yığma Bina İşleri Genel Teknik Şartnamesi" eklenmiştir. – Aynı Tebliğin ekinde yer alan IV-Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamesinde aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : **2022-2024 Dönemi Bütçe Çağrısı**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.09.2021 – 31594 (Mükerrer)
- Konusu** : Merkezi Yönetim Bütçesinin hazırlık çalışmalarını yönlendirmek üzere 2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program yayımlanmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

HAKLI NEDENLE FESİHDE İHBAR TAZMİNATI¹

İşveren vekilinin davacıya küfür ve hakaret ettiği davacı tarafından ispat edilip, haklı nedenle fesih sebebi oluşturmaktaysa da; iş sözleşmesini fesheden tarafın feshi haklı sebebe dayansa da ihbar tazminatına hak kazanamayacağından eylemli olarak iş sözleşmesini haklı nedenle fesheden davacının ihbar tazminatına hak kazanamayacağı gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 24/II-b,c)

İŞE İADEDE MÜTESELSİL SORUMLULUK²

İş Mahkemesince işçinin işe iade edilmemesi nedeniyle işçiye ödenen bedelden müteselsilen sorumlu tutulmakla, hizmet alımı sözleşmesinde bu hususu düzenleyen bir hüküm de bulunmadığından işçinin işe iade edilmemesi nedeniyle işçiye ödenen bedelden işveren ve yüklenicinin yarı yarıya sorumlu tutulması gerektiği gözetilmelidir. (4857 ts. İş K. m. 20,21)

(...)

Yüklenici işçisinin hizmet akdinin feshi sonrasında işveren ve yüklenici aleyhine açtığı işe iade davasında davanın işçi lehine sonuçlandığı, işe iade edilmeme halinde de bir bedel ödenmesine karar verildiği ve işçinin işe iade edilmemesi nedeniyle işverenin işçiye bu bedeli ödemediği anlaşılmaktadır.

İşçinin hizmet aktini yüklenici ile imzalamasına rağmen, işyerinin işverene ait olması nedeniyle işçinin işe iadesinin işveren ve yüklenici birlikte gerçekleştirmek zorundadır. İşverenin kabulü olmadan yüklenicinin işçiyi iade etmesi mümkün değildir. Ayrıca İş Mahkemesince işveren ve yüklenici müteselsilen sorumlu tutulmuşlardır. Taraflar arasında imzalanan hizmet alım sözleşmesinde bu hususu düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda işçinin işe iade edilmemesi nedeniyle işçiye ödenen bedelden tarafların ayrı yarıya sorumlu tutmaları gerekir.

1 T.C. Yargıtay Yirmikinci Hukuk Dairesi E:2016/27899, K:2020/821, T:21/01/2020

2 T.C. Yargıtay Yirmüçüncü Hukuk Dairesi E:2019/269, K:2020/180, T:16/01/2020

İŞ SÖZLEŞMESİNİN EVLİLİK NEDENİYLE FESHİ³

Kıdem tazminatı ile bir kısım işçilik alacaklarının talep edildiği davada davacı vekili iş sözleşmesinin evlilik sebebiyle davacı işçi tarafından sona erdirildiğine ilişkin dilekçe sunmuşsa da davacının evlilik tarihinin fesih tarihinden çok sonraki bir tarih olup, evlilik sebebiyle fesih halinde kıdem tazminatına hak kazanabilmesi için fesih hakkının evlilik tarihinden sonra en geç bir yıl içinde kullanılması gerektiğinden mahkemece davacının kıdem tazminatı talebinin reddi gerektiği gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 24, 120), (mülga 1475 s. İş K. m. 14)

(...)

Kural olarak iş sözleşmesini feshetmek isteyen işçinin, belirsiz süreli iş sözleşmeleri için bildirim süresine uyması yeterli olup, ayrıca haklı bir sebebe dayanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca kıdem tazminatına hak kazanma bakımından, sözleşmenin sona erdirilme şekli önemlidir. İşçi, iş sözleşmesini 4857 sayılı İş Kanununun 24. Maddesinde sayılan nedenlerle feshi halinde ve mülga 1475 sayılı İş Kanununun halen yürürlükte bulunan 14. Maddesinde sayılan (evlilik, yaşlılık aylığına hak kazanma vb. gibi) nedenlerden biri ile fesih halinde kıdem tazminatına hak kazanır. İşçinin el yazısı ve imzasını içeren bir istifa dilekçesinin varlığı halinde, öncelikle işçinin irade fesadı hallerinden birini ileri sürerek bu belgenin geçersizliği iddiasında bulunup bulunmadığı yahut belgedeki imzayı inkar edip etmediği üzerine durulmalı, böyle bir iddianın varlığı halinde, bu iddiaların gerçek olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre bir karar verilmelidir.

4857 sayılı İş Kanununun 120. Maddesi yollamasıyla, halen yürürlükte olan 1475 sayılı Kanunun 14. Maddesinin birinci fıkrasında kadın işçinin evlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde iş sözleşmesini evlilik sebebiyle kıdem tazminatına hak kazanabilecek şekilde feshedebileceği hükme bağlanmıştır. Kadın işçinin evlilik sebebiyle fesih hakkı, evlilik tarihinden itibaren başlar. Bu hak, sadece kadına tanınmış olup, resmi evlilik işleminin tamamlanmasından itibaren bir yıl içinde kullanılmalıdır.

Kadın işçinin kanun tanıdığı fesih hakkını kullanması Halide, kıdem tazminatı talep hakkı doğar. Feshin işverence kabul edilmesi gerekmediği gibi, fesih hakkının bildirim süresi verilerek kullanılması zorunluluğu da bulunmamaktadır.

3 T.C. Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:2017/16992, K:2020/10774, T:06/10/2020

DANIŞTAY KARARLARI

YIKIM KARARI VERİLEN YAPILARIN YAPI KAYIT BELGESİ VERİLEREK YIKIMIN İPTAL EDİLMESİ¹

Soruşturulacak Eylemler :

Sayıli taşınmazda ... tarafından mevzuata aykırı inşa edilen yapıyla ilgili mühürleme yapıldığı, Belediye Encümenince de yapı sahibine idari para cezası uygulandığı halde, söz konusu yapı hakkında uzun zaman geçtikten sonra 3194 sayılı İmar Kanununun 32'nci maddesi uyarınca yıkım kararı almak ve yapı sahibine yedi gün süre vererek zaman kazanmaya çalışmak.

(...)

Gereği Görüşülüp Düşünüldü :

... parsel sayılı, taşınmazda ... tarafından işletilen ... isimli işyerinde ruhsata aykırı olarak yapılan dış cephe kaplamasının ve tabelasının kaldırılması için Edirne Belediye Encümeninin 31.7.2018 tarih ve 2018/878 sayılı kararının alındığı, bu durumun adı geçene bildirilmesi üzerine 25.8.2019 ve 26.8.2019 tarihlerinde İşletme sahibi tarafından ruhsata aykırı imalatların söküldüğü, Belediye görevlilerince de aykırılıkların kaldırıldığına fotoğraflarla aynı tarihlerde tutanak altına alındığı, dolayısıyla yapıdaki ruhsata aykırılıkların giderildiği,

Diğer taraftan, 1/e maddesinden ilgililere isnat edilen eylemle ilgili olarak, Edirne İli, Merkez İlçe, ... Mahallesi, ... ada, ... ve ... parsel sayılı, birinci derece kentsel sit alanı içinde kalan taşınmazlardaki iki adet binada ... tarafından ruhsata aykırı olarak kompozit dış cephe kaplamaları yapılması üzerine bu aykırılıkların mühürlendiği, Belediye Encümeninin 23.11.2017 tarih ve 2017/1360 sayılı kararıyla da kaplamaların sökülmesine karar verildiği, ancak söküm işleminin yapılabilmesi için gerekli ekip ve ekipmanın Fen İşleri Müdürlüğü bünyesinde bulunmaması nedeniyle hizmet alımı yoluyla bu işin alınımının gerçekleştirildiği, yüklenici ... Yapı İnş. Taah. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından da 9.11.2018 tarihinde dış cephe kaplamalarının söküldüğü, dolayısıyla yapıdaki ruhsata aykırılıkların giderildiği görülmüştür.

Öte yandan, 3194 sayılı İmar Kanununun Geçici 16'ncı maddesinde, yapı kayıt belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun ve 2960 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptal edileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu bağlamda, 1/b, 1/c, 1/d, 1/f, 1/g, 1/h ve 2'nci maddelerden ilgililere isnat edilen eylemlerle ilgili olarak, söz konusu taşınmazlarda ruhsat ve eklerine aykırı olarak inşa

¹ T.C. Danıştay Birinci Daire Esas No : 2019/1432 Karar No : 2019/1646 (3194 sayılı Kanunun Geçici 16. maddesi uyarınca yapı kayıt belgesi alınan yapılarla ilgili olarak bu hükmün yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen yıkım kararlarının Kanun gereğince iptal edildiği ve uygulanamayacağı hakkında)

edilen yapılar hakkında Belediye görevlilerince yapı tatil tutanakları düzenlendiği, Belediye Encümeni tarafından yapı sahiplerine idari para cezaları uygulandığı halde, bu yapılarla ilgili olarak uzun zaman geçtikten sonra 3194 sayılı İmar Kanununun 32'nci maddesi uyarınca yıkım kararları alındığı, yapı sahiplerine yedi gün süre vererek zaman kazanılmaya çalışıldığı belirtilerek ilgililer hakkında soruşturma izni verilmişse de, yapılarla ilgili tespitlerden sonra yıkım kararlarının alındığı, mevzuatta tespitten ne kadar süre sonra yıkım kararı alınması gerektiğine dair bir hüküm bulunmadığı, aykırılıkların giderilmesi için yapı sahiplerine süre verilmesinde sakınca olmadığı, kaldı ki, 3194 sayılı İmar Kanununun Geçici 16'ncı maddesi gereğince 1/b maddesinde belirtilen yapı için 11.12.2018 tarihli, 1/c maddesinde belirtilen yapı için 6.1.2019 tarihli, 1/d maddesinde belirtilen yapı için 27.9.2018 tarihli, 1/f maddesinde belirtilen yapı için 18.8.2018 tarihli, 1/g maddesinde belirtilen yapı için 28.8.2018 tarihli, 1/h maddesinde belirtilen yapı için 13.10.2018 tarihli, 2'nci maddede belirtilen yapı için de 21.8.2019 tarihli yapı kayıt belgelerinin düzenlendiği, yapı kayıt belgesi verilen bu yapılarla ilgili yıkım kararlarının da mevzuat gereğince iptal olduğu, söz konusu hüküm uyarınca yapıların yıkımının yapılamayacağı anlaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 1/a, 1/b, 1/c, 1/d, 1/e, 1/f, 1/g, 1/h ve 2'nci maddelerden ilgililere isnat edilen eylemlerin, haklarında soruşturma yapılmasını gerektirecek nitelikte bulunmadığı anlaşıldığından, itirazların kabulüyle İçişleri Bakanının 4.2.2019 tarih ve Kont.Bşk. 2019/2 sayılı kararının; 1/a, 1/b, 1/c, 1/d, 1/e, 1/f, 1/g, 1/h ve 2'nci maddelerden ... ve ... için soruşturma izni verilmesine ilişkin kısımlarının kaldırılmasına,

PLAN DEĞİŞİKLİĞİNE İTİRAZ²

Özeti : 3194 Sayılı İmar Kanununun 8'inci maddesi uyarınca askıya çıkarılan imar planlarına askı süresinin bitmesinden sonra 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 11'inci maddesi uyarınca itiraz edilebileceği, son askı tarihini izleyen günden itibaren başlayan dava açma süresinin itiraz ile duracağı, itirazın zımnen reddi ya da reddi üzerine kalan sürede dava açılması gerektiği hakkında.

Dava Konusu İstem: parsel sayılı taşınmazı kapsayan alanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 30/01/2017 tarihli, 1127 sayılı oluru ile onaylanan Fethiye Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/5000 ölçekli nazım imar planı ile 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliğinin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti: Muğla 1. İdare

Mahkemesince verilen 10/10/2018 tarih ve E:2017/1511, K:2018/1381 sayılı kararda; 27/04/2017 ile 26/05/2017 tarihleri arasında askıya çıkarılan dava konusu imar planlarına, davacı tarafından askı süresinin bitiminden sonra 29/05/2017 tarihli, 11703 sayılı yazı ile yapılan itirazın 03/08/2017 tarihli, 9079 sayılı işlemle reddedilmesi üzerine 26/09/2017 tarihli dilekçe ile bakılan davanın açıldığı, planlara karşı askı

2 T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No : 2019/13618 Karar No : 2019/15289

süresi içerisinde itiraz edilmediğinden askı süresinin son günü olan 26/05/2017 tarihinden itibaren 60 gün içinde (son gün adli tatile denk geldiğinden en geç 07/09/2017 tarihinde Perşembe günü) açılması gerekirken, 26/09/2017 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle inceleme olanağı bulunmadığı, öte yandan; ilan-askı üresi geçtikten sonra 29/05/2017 tarihinde yapılan başvurunun yeni bir dava süresi yaratmayacağı, nitekim, benzer davalarda Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 28/05/2018 tarih ve E:2018/1235, K:2018/2703 sayılı kararı ile İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesinin 25/05/2018 tarih ve E: 2018/574, K:2018/668 sayılı kararının da bu yönde olduğu sonucuna varılmıştır.

Belirtilen gerekçelerle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi Kararının Özeti:

İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının hukuka ve usule uygun olduğu ve istinaf dilekçelerinde ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

Temyiz Edenin İddiaları : 3194 sayılı İmar Kanununun 8. Maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca imar planlarının 1 ay süre ile askıya çıkarılarak ilan edileceği, dava konusu planların ise 27.04.2017 ile 26.05.2017 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, ay olarak belirlenen sürenin başladığı günün bir sonraki ay içinde karşılık gelen 27.05.2017 tarihinde sona ermesi gerektiği, 27.05.2017 tarihinin ise cumartesi gününe denk geldiği ve bu durumda askı süresinin 29.05.2017 tarihinde sona ereceği, bu nedenle askı süresi içerisinde itiraz edilmediği gerekçesinin yerinde olmadığı, askıda itiraz edildiği kabul edilmese bile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 11. maddesi uyarınca dava açma süresi içerisinde de plana itiraz edilebileceği, bu nedenle 29.05.2017 tarihinde yapılan itiraz ile dava açma süresinin durduğu, itirazın reddine ilişkin davalı idarenin işleminin 14.08.2017 tarihinde tebliği üzerine yeniden işlemeye başlayan dava açma süresi içerisinde 26.09.2017 tarihinde açılan davanın süresinde olduğu, davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığından mahkeme kararının onanmasına dair idari dava dairesi kararının bozulması gerektiği ileri sürülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

İnceleme ve Gerekçe:

Maddi Olay :

..parsel sayılı taşınmazları kapsayan alanda Fethiye Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi 1/5000 ölçekli nazım imar planı ile 1/1000 ölçekli uygulama imar planı

değişikliği Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 30/01/2017 tarihli, 1127 sayılı oluru ile onaylanmıştır. Plan değişiklikleri 27/04/2017 ile 26/05/2017 tarihleri arasında askıya çıkarılmıştır. Davacı tarafından, 29/05/2017 tarihinde planlara yapılan itirazın, 03/08/2017 tarihli, 9079 sayılı işlemle reddedilmesi üzerine 26/09/2017 tarihinde bakılan dava açılmıştır.

İlgili Mevzuat:

3194 sayılı İmar Kanununun, "Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması" başlıklı 8. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, "İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle eş zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbeş gün içinde inceleyerek kesin karara bağlar." hükmüne yer verilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "Dava açma süresi" başlıklı 7. maddesinde dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve İdare Mahkemelerinde altmış gün olduğu; ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı; yine aynı Kanunun "Üst makamlara başvurma" başlıklı 11. maddesinde, ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasının üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebileceği, bu başvurunun işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durduracağı, altmış gün içinde bir cevap verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı hususu kurala bağlanmıştır.

Hukuki Değerlendirme:

Öncelikle davacı tarafından, dava konusu imar planlarının 27.04.2017 ile 26.05.2017 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, 3194 sayılı Kanuna göre 1 ay süre ile askıda ilan edilmesi gerektiği, bu bakımdan ay olarak belirlenen sürenin başladığı günün bir sonraki ay içinde karşılık gelen 27.05.2017 tarihinde sona ereceği, 27.05.2017 tarihinin ise cumartesi gününe denk geldiği ve bu durumda askı süresinin 29.05.2017 tarihinde sona ermesi gerektiği, dolayısıyla imar planlarına yönelik askı süresi içerisinde itiraz edildiği ileri sürülmüştür.

3194 sayılı Kanunun 8. maddesinde öngörülen imar planlarının ilan edilmesine ilişkin 3194 sayılı İmar Kanununa dayanılarak çıkarılan ve 14/06/2014 tarihli, 29030 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Mekansal Planlar Yönetmeliğinin 33. maddesinin 1. fıkrasında "Çevre düzeni planı ve imar planları onaylandığı tarihten itibaren en geç on beş iş Altıncı Daire günü içinde otuz gün süreyle

herkesin görebileceği şekilde idarelerce tespit edilen ilan yerlerinde asılmak suretiyle ve idarelerin internet sayfalarında eş zamanlı olarak ilan edilir." hükmüne yer verilmiştir. Anılan düzenlemenin iptali istemiyle açılan davada Danıştay Altıncı Dairesinin 20.12.2017 tarih ve E:2014/6803, K:2017/11043 sayılı kararıyla, söz konusu düzenlemenin uygulamada birlik ve öngörülebilirlik sağlanması ile olası uyuşmazlıkların önüne geçilmesi amacıyla yapıldığı sonucuna ulaşıldığından Yönetmeliğin 33. maddesinin 1. fıkrasının bu haliyle Kanuna ve hukuka aykırı olmadığı gerekçesiyle davanın buna ilişkin kısmının reddine karar verilmiştir.

Bu bakımdan dava konusu imar planlarının da, mevzuata uygun olarak 27/04/2017 ile 26/05/2017 tarihleri arasında 30 gün süre ile ilan edildiği görüldüğünden davacının bu hususa ilişkin iddialarında isabet görülmemiştir. Kaldı ki, sürenin son gününün 27/05/2017 tarihine denk gelmesi halinde bile davacının iddia ettiği gibi anılan tarihin tatil gününe denk geldiğinden bahisle askıda ilan edildiği tarihin 29/05/2017 tarihine kadar uzayacağına kabul edilmesi hukuken olanaklı bulunmamaktadır. Zira imar planlarının son ilan tarihinin tatil gününe denk gelmesi halinde ilk iş gününe kadar uzayacağına ilişkin bir yasal düzenleme mevcut değildir.

Diğer taraftan davacı tarafından, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 11. maddesi uyarınca dava açma süresi içerisinde de plana itiraz ettiği, anılan maddeye göre bu nedenle davanın süresinde açıldığı ileri sürülmüştür.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, 3194 sayılı Kanunun yukarıda aktarılan 8. maddesinin 1. fıkrasının b bendi uyarınca, imar planlarına askı süresi içerisinde itiraz edilebileceği, itiraz edildiğinde ise bu başvuruya son ilan tarihinden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen 60 gün içinde cevap verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihinden itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde idari dava açılabileceği sonucuna varılmaktadır.

İmar planlarına askı süresi içinde bir itirazda bulunulmamış ise davanın, 2577 sayılı Kanunun 7. maddesi uyarınca imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde açılması gerekir. Ancak askı süresi içerisinde itirazda bulunulmamış olmakla birlikte, imar planının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde 2577 sayılı Kanunun 11. maddesi uyarınca itirazda bulunabileceği açıktır. 3194 sayılı Kanunda imar planlarına yönelik ilan askıya çıkarıldıkları süre içerisinde özel bir itiraz sürecinin öngörülmüş olmasının, idari yargılama usulüne ilişkin temel kuralları düzenleyen 2577 sayılı Kanunun 11. maddesi maddesinde tanınan, ilgililerin idari dava açmadan önce dava açma süresi içerisinde, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasını isteme hakkını ortadan kaldırmayacağı açıktır. Zira imar planlarına yönelik askıda ilan süresini düzenleyen 3194 sayılı Kanunda dava açma süresinin son ilan tarihinden itibaren başlayacağına

ilişkin ayrıca özel bir hüküm bulunmamaktadır. Bu bakımdan ilan süresi içerisinde itirazda bulunmayan ilgililerin, askıdan indirildiğinde bu suretle dava açılabilirken kesin bir işlem niteliğine bürünen imar planlarına, bu tarihten itibaren dava açma süresi içerisinde 2577 sayılı Kanunun 11. maddesi uyarınca itiraz hakkının bulunduğu kabulü gerekmektedir.

Aksi düşünce ile yorum yapılması, diğer bir ifade ile yasalarda özel bir dava açma süresi bulunmaksızın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülmesi olan genel dava açma sürelerinin uygulanmaması, hukuki belirlilik ilkesine aykırı düşmekle birlikte mahkemeye erişim hakkının dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edilmesine yol açacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesinin birçok kararında, dava açma süresi ile ilgili olarak mahkemelerin usul kurallarını uygularken yargılamanın hakkaniyetine zarar getirecek ölçüde katı şekilcilikten kaçınmaları gerektiği gibi kanunla öngörülmesi usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak ölçüde aşırı esneklikten de kaçınmaları gerektiği, bu kapsamda mevzuatta öngörülen dava açma süresine ilişkin kuralların hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedenleriyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunmasının mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceği genel bir ilke olarak vurgulanmıştır. (Demirdöven Köyü Tüzel Kişiliği ve Diğerleri Başvurusu, B.No: 2014/14359, Ali Ertan ve Diğerleri Başvurusu, B.No: 2016/6190, Süleyman Tokgöz Başvurusu, B. No: 2015/18485)

Bu bakımdan, uyuşmazlık konusu olayda dava açma süresi içerisinde yapılan itiraz nedeniyle, dava süresinin İdari Yargılama Usulü Kanununun 11. maddesi kapsamında belirlenmesi gerektiği açıktır. Bu kapsamda, dava süresi incelendiğinde, davacının 29/05/2017 tarihinde planlara yaptığı itiraz ile 27.05.2017 tarihinde işlemeye başlayan dava açma süresinin durduğu, itirazın zımnen reddedilmiş sayıldığı 28.07.2017 tarihinden itibaren ise kalan 58 gün içerisinde en geç 25.09.2017 tarihinde açılması gerekirken yasal dava açma süresi geçirilerek 26.09.2017 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmamaktadır. Davacı tarafından, itirazın reddine ilişkin 03/08/2017 tarihli, 9079 sayılı işlemin, 14.08.2017 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine kalan süre içerisinde dava açıldığı ileri sürülmüş ise de 2577 sayılı Kanunun 11. maddesinde, idari işleme karşı dava açma süresi içerisinde itiraz edilmesi halinde, 60 gün içerisinde cevap verilmediği vakit itirazın reddedilmiş sayılacağı ve durmuş olan dava açma süresinin işlemeye devam edeceği açıkça düzenlendiğinden anılan usul hükmü karşısında davacının bu iddiasının kabul edilmesine imkan bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, açılan davanın süre aşımı nedeniyle incelenmesine imkan olmadığı sonucuna ulaşıldığından davanın süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin mahkeme kararında sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmamaktadır.

SAYIŞTAY KARARLARI

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI ALMADAN FAALİYETTE BULUNAN İŞYERLERİNE ÖNCELİKLE İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASI VE KAPATILMALI¹

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

..... Belediyesi tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan faaliyette bulunan işyerlerine ilişkin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te belirtilen kapatılma kararı verilmesine rağmen 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "**Emre aykırı davranış**" başlıklı 32'nci maddesinin birinci fıkrasına istinaden idari para cezası uygulanmaması neticesinde .... TL'ye tazmin hükmü verilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında;

"Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır." hükmü yer almaktadır.

1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16

Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muadil Kanun'un 1'inci maddesinde;

"Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir.

...

Bu madde hükümleri ilgili kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde uygulanır." denilmektedir.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Emre aykırı davranış" başlıklı 32'nci maddesinin birinci fıkrasında;

"Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası (2017 yılı için 227 TL) idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; ruhsatsız çalıştırıldığı tespit edilen ve Encümen tarafından kapatılmasına karar verilen işyerlerine Encümen tarafından idari para cezasının da verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

¹ Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Tarih:17.06.2020 No:47411

Rapor dosyası ve eki belgelerin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından gerçekleştirilen denetimlerde tespit edilen ruhsatsız iş yerlerinin, Belediye Encümeninin kararıyla kapatıldığı anlaşılmıştır. Ancak Encümen Kararlarında ruhsatsız faaliyet gösteren işyerlerine ilişkin Kabahatler Kanunu'nun 32'nci maddesinin birinci fıkrasına istinaden idari para cezası uygulanmamıştır.

Öte yandan 5326 sayılı Kanun'un "Soruşturma zamanaşımı" başlıklı 20'nci maddesinde;

"Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idarî para cezasına karar verilemez.

(2) (Değişik: 6/12/2006-5560/33 md.) Soruşturma zamanaşımı süresi;

...

c) Ellibin Türk Lirasından az idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde üç, yıldır.(...)

(4) Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar. (...)" hükmü yer almaktadır.

Söz konusu hükme istinaden, Encümen tarafından uygulanması gereken idari para cezası uygulanmadığı takdirde kabahate ilişkin soruşturma zamanaşımı dolmaktadır. Kapatma kararının verildiği ancak ellibin Türk Lirasından az olan idari para cezasının uygulanmadığı Encümen karar tarihlerini takip eden üç yılın sonunda söz konusu kabahatler soruşturma zamanaşımına uğramıştır.

Sorumlular temyiz dilekçelerinde; işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan faaliyet gösteren işyerlerine ilişkin verilen kapatma kararı ve idari para cezasının uygulanması halinin bir fiile iki ayrı yaptırım uygulamak anlamına geleceğini, söz konusu değerlendirmelerine istinaden de ilgili işyerlerine ilişkin yalnızca kapatma kararının uygulandığını ifade etmişlerse de; ruhsatsız işyeri çalıştırılması nedeniyle adı geçen Yönetmeliğin 6'ncı maddesine göre hüküm altına alınan emre de aykırılık gerçekleşmiştir. Bu duruma istinaden emre aykırı hareket eden işyerlerine 5326 sayılı Kanun'un 32'nci maddesi uyarınca idari para cezası verilmesi gerekmektedir. Ancak idare tarafından söz konusu kabahatlere idari para cezası uygulanmamış ve kabahatler soruşturma zamanaşımına uğratılarak kamu zararına neden olunmuştur.

Bunun yanında; Belediye Encümeninin memur üyesi olması hasebiyle sorumlu tutulan ..... temyiz dilekçesinde; Belediyede görevli memur olarak, amirlerinin, Belediye Meclis ve Belediye Encümen Kararlarını tartışma hakkı ve görevi olmadığını, bu şekilde suç işleme kastı olmadığını mahkemece dikkate alınmadığını, ortada bir kamu zararı var ise de bu zararın oluşmasında tarafının bir yetkisi, bir etkisi, bir katkısı ya da engel olma hak ve yetkisinin olup olmadığını değerlendirilmediğini iddia etmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı

34'üncü maddesinin e bendinde; kanunlarda öngörülen cezaları vermek Belediye Encümeninin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. ***Ancak ilama konu olayda ruhsatsız çalıştırıldığı tespit edilen ve Encümen tarafından kapatılmasına karar verilen işyerlerine, Encümen tarafından idari para cezasına hükmedilmediğinden, kabahatler soruşturma zamanaşımına uğratılarak kamu zararına neden olunmuştur.*** Bu sebeple, Encümen kararlarında imzası bulunan Encümen üyeleri dolayısıyla, Encümenin memur üyelerinden olan ....., oluşan kamu zararından sorumludur.

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

GENELGE

Cumhurbaşkanlığından:

Konu: Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi (2021-2025)

GENELGE 2021/18

Yirmi birinci yüzyılda yapay zekâya dayalı sistemlerin; üretim süreçleri, meslekler, gündelik yaşam ve kurumsal yapılar üzerindeki dönüştürücü etkisi, insanlığı yeni bir çağına eşliğine getirmiştir. 2023 hedefleri doğrultusunda ülkemizin sürdürülebilir büyümesini ve kalkınmasını sağlamak, Dijital Türkiye Vizyonu ve Millî Teknoloji Hamlesi ile stratejik öncelik ve amaçlarımıza daha etkin ve hızlı şekilde ulaşabilmek için yapay zekâ teknolojilerinden faydalanılması elzemdir.

Ulusal çapta dijital dönüşümün sağlanması yolunda, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) ve 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı doğrultusunda, ülkemizde yapay zekâ alanında bugüne dek yürütülen çalışmaları daha da ileriye taşımak, bu alanda stratejik öncelik, amaç, hedef ve tedbirlerimizi belirlemek ve bunları hayata geçirmek üzere Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile iş birliği içinde “Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi (2021-2025)” hazırlanmıştır. Söz konusu Strateji Belgesi Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığının resmî internet adresinde (www.cbddo.gov.tr) yayımlanacaktır.

Yapay zekâ teknolojilerinin üretilmesine ve kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik belirlenen ulusal politikalar çerçevesinde yapılacak çalışmaların etkin olarak yürütülmesi, Strateji Belgesinde belirlenen tedbirlerin uygulanmasının üst seviyede izlenmesi ve gerekli koordinasyonun sağlanması amacıyla Cumhurbaşkanı Yardımcısının başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili Bakan Yardımcısının katılımıyla “Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi Yönlendirme Kurulu” (Yönlendirme Kurulu) kurulmuştur. Yönlendirme Kurulunun toplantılarına ilgili bakanlıkların bakan yardımcılarını ile diğer temsilciler gündem doğrultusunda davet edilecektir.

Yönlendirme Kurulu üç ayda en az bir defa toplanacak, davet üzerine ayrıca toplanabilecek, sekreteryaya hizmetleri Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından birlikte yürütülecektir. Yönlendirme Kurulunun çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla; alt kurullar, teknik komite, danışma ve çalışma grupları oluşturulabilecektir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra üniversiteler, sivil toplum temsilcileri, meslek birlikleri ve özel sektör temsilcileri Yönlendirme Kurulu toplantılarına davet edilebilecek; alt kurul, komite, danışma ve çalışma gruplarında yer alabileceklerdir.

Bu doğrultuda, Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi (2021-2025) kapsamında yürütülecek çalışmalarda ihtiyaç duyulacak her türlü destek ve yardımın ilgili kurum ve kuruluşlarca hassasiyetle yerine getirilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: 7118846/622.02/1499266

11/08/2021

Konu: GÖRÜŞ (İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Muafiyeti Hk.)**BELEDİYE BAŞKANLIĞINA**

İlgi : 06.07.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazı ile Belediyeniz sınırları içerisinde bulunan Mahallesi Sokak No: 69/B adresinde manikür-pedikür faaliyeti gösteren 'nin, Vergi Dairesi Başkanlığı Vergi Dairesi Müdürlüğünden aldığı basit usule göre e-beyanname verdiğini gösteren yazı ile vergiye işletilmiş olan nace kodunda ve vergi levhasında vergi türü olarak basit usulde ticari kazanç yazdığı için işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf olup olmadığı konusunda dilekçe verdiği, vergi levhasında basit usulde ticari kazanç yazan işyerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf olup olmadıkları konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81 inci maddesinde "Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması "İşyeri Açma İzni Harcına" tabidir." hükmü,

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun 1 inci maddesinde "Bu Kanunun amacı, sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmeleri, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesi işlerinin basitleştirilmesi ve kolaylaştırılmasıdır." Hükmü,

Mezkur Kanun'un 2 nci maddesinde "Bu Kanun hükümleri;

a) 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 268-275 inci maddeleri kapsamına giren 1 inci sınıf gayrisihhi müesseselere,

b) Nerede açılırsa açılımsın, yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolum ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, taşocakları, akaryakıt istasyonları ve benzeri yerlere,

c) 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu kapsamına giren turizm işletmelerine,

d) (Mülga: 24/11/2004 - 5259/8 md.)

e) (Ek: 24/6/1995 - KHK - 560/21 md.) 1 inci, 2 nci ve 3 üncü sınıf gıda maddesi üreten gayri sıhhi müesseselere.

f) (Ek: 13/2/2011-6111/201 md.) 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca açılan avukatlık bürolarına,

g) (Ek: 13/2/2011-6111/201 md.) 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu uyarınca meslek mensuplarınca açılan bürolara,

h) (Ek: 8/8/2011 - KHK - 650/23 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113 K.: 2012/108 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme: 27/6/2013-6494/23 md.) 1512 sayılı Noterlik Kanununa göre kurulan noterlik dairelerine,

ı) (Ek: 4/4/2015-6645/78 md.) 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu uyarınca mühendis ve mimar meslek mensuplarınca açılan bürolara,

i) (Ek: 4/4/2015-6645/78 md.) 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanâatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna göre açılan muayenehane ve müşterek muayenehanelere,

Uygulanmaz. " hükmü,

24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 15/5/1930 tarihli ve 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun, 4/7/1934 tarihli 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununa dayanılarak hazırlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde "Bu Yönetmelik, sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemleri kapsar." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre belediye sınırları içerisinde açılan işyerlerinin işyeri açma izin harcına tabi olduğu, 3572 sayılı Kanun'un 1 inci maddesi sanayi, tarım ve diğer işyerleri ile her türlü işletmelere işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi işlerini kapsadığı, 2 nci maddesinde ise bu Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı işyerleri sayılmış olup 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na göre basit usulde vergilendirilen veya vergiden muaf olan esnafın işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf olduğuna ilişkin bir ifade yer almadığından bahse konu işyeri ve benzeri işyerlerinin meri mevzuat çerçevesinde ruhsatlandırılmasında işyeri açma ve çalışma ruhsatı harcından muaf olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/622.02/1444103

04/08/2021

Konu : GÖRÜŞ (Akaryakıt İstasyonlarındaki Araç Yıkama Yerlerinin Ruhsatlandırılması Hk.)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün 29.07.2021 tarihli ve E-37764938-622.02-1397114 sayılı yazısı.

İlgi yazı ve ekindeki Asliye Hukuk Mahkemesinin 14.07.2021 tarihli ve 2021/31 Esas sayılı yazılarında; görülmekte olan Tazminat (Ölüm ve Cismani Zarar Sebebiyle Açılan Tazminat) Davası nedeniyle benzinlik ya da köy pompalarında kullanılan araç yıkama makinelerinin işyeri açma ve çalışma mevzuatı hükümlerine göre belediyelerce düzenlenen işyeri açma ve çalışma ruhsatı kapsamında olup olmadığı hususunun araştırılarak 10 gün içerisinde bilgi verilmesinin istenildiği belirtilerek konu hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen 7 nci maddesinin birinci fıkrasında, cc

(d) Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek,

(j) Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek.

...” hükmü,

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediyelerin yetki ve imtiyazlarını düzenleyen 15 inci maddesinde “

(1) Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

(1) bendinde belirtilen gayrisihhî müesseselerden birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması ve denetlenmesi, büyükşehir ve il merkez belediyeleri dışındaki yerlerde il özel idaresi tarafından yapılır.” hükmü,

Aynı Kanun'un “Şehirlerarası özel otobüs terminali işletmesi ve akaryakıt istasyonları” başlıklı 80 inci maddesinde “Belediye sınırları ve mücavir alanları içinde, kara yolu ile yolcu taşıma hakkına sahip gerçek ve tüzel kişilerin şehirlerarası otobüs terminali kurmalarına ve işletmeleri ile her türlü akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) ve sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) istasyonlarına nazım imar ve uygulama imar plânına uygun olmak kaydıyla belediye tarafından izin verilebilir. Akaryakıt istasyonlarına izin verilmesi için nazım imar plânında akaryakıt istasyonu olarak gösterilmesi şarttır. Bu istasyonlara çalışma ruhsatı büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi tarafından verilir.” hükmü,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde “Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

a) Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi, organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini, endüstri bölgesi sınırları içinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını ve teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketi ile bölgede yer alan AR-GE ve tasarım faaliyetinde bulunan firmalar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının müdürlüklerini,

b) Gayrisihhî müessese: Faaliyeti sırasında çevresinde bulunanlara biyolojik, kimyasal, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ya da doğal kaynakların kirlenmesine sebep olabilecek müesseseleri,

c) Birinci sınıf gayrisihhî müessese: Konutlardan ve insan ikametına mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bulundurulmaları gereken müesseseleri,

d) İkinci sınıf gayrisihhî müessese: Konutlardan ve insan ikametına mahsus diğer yerlerden mutlaka uzak bulundurulmaları gerekmeyen, bununla birlikte müessesenin faaliyetinin gerektirdiği durumlarda izin verilmeden önce civarında ikamet edenlerin esenlik ve istirahati hususunda konumu, tesisatı ve vaziyeti itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşması için inceleme yapılması gerekli müesseseleri,

e) Üçüncü sınıf gayrisihhî müessese: Konutların ve insan ikametına mahsus diğer yerlerin yanında açılabilmesi için sihhî nezarete tabi tutulması yeterli olan müesseseleri,

f) Sihhî müessese: Gayrisihhî müesseseler dışında kalan her türlü işyerini,

...” hükmü,

Aynı Yönetmeliğin “İşyeri açılması” başlıklı 6 ncı maddesinde “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmamaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile

İlgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.

İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından bu Yönetmelikte öngörülen sürede imzalanır; ruhsat için ayrıca, meclis veya encümen tarafından bir karar alınmaz. Ruhsat, Örnek 5'te yer alan bilgileri içerecek şekilde düzenlenir.

İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2'de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.

” hükmü,

Mezkûr Yönetmeliğin “Birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerleri” başlıklı 10 uncu maddesinde “Adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenir. Tali faaliyet konuları ruhsatta ayrıca belirtilir.

Aynı adreste bulunsa bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenlenir.

İşyerlerinin depo olarak kullandıkları yerler, işyeri açma ve çalışma ruhsatında gösterilir.

” hükmü,

Öte yandan Yönetmeliğin EK-2/A Gayrisihhi Müesseseler Listesinin 5.6 sırasında “İçerisinde yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvıların depolanması amacıyla kullanılan 150 m³ ve üzeri depolama hacmine sahip depolama tesis ve düzenekleri,” hükmü,

EK-2/B Gayrisihhi Müesseseler Listesinin 5.3 sırasında “Marina, akaryakıt ve/veya otogaz istasyonları ile içerisinde yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvıların depolanması amacıyla kullanılan en az 8 m³'ten 150 m³'e kadar depolama hacmine sahip depolama tesis ve düzenekleri,” hükmü,

EK-2/C Gayrisihhi Müesseseler Listesinin 5.1 sırasında “Köy pompası ile içerisinde yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvıların depolanması amacıyla kullanılan 8 m³'e kadar depolama hacmine sahip depolama tesis ve düzenekleri,” hükmü,

EK-2/C Üçüncü Sınıf Gayrisihhi Müesseseler listesinin 8.9 sırasında “Otomobil yıkama tesisleri” hükmü yer almaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 2 nci maddesi “Bu Kanunun uygulanmasında;

6) Akaryakıt istasyonu: Dağıtıcı veya bunlarla tek elden satış sözleşmesi yapmış bayilerce ilgili mevzuata uygun (teknik, kalite ve güvenlik) olarak kurulup, bir veya farklı alt başlıktan birer akaryakıt dağıtıcısının tescilli markası altında faaliyette bulunan ve esas itibarıyla araçların akaryakıt, madeni yağ, otogaz LPG, temizlik ve ihtiyarî olarak bakım ile kullanıcıların tüplü LPG hariç diğer asgarî ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları sunan yerleri, .hükmünü içermektedir.

5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un “Tanımlar” başlıklı 2 nci maddesinde “

ö) Otogaz istasyonu: Dağıtıcı veya bunlarla tek elden satış sözleşmesi yapmış bayilerce ilgili mevzuata uygun (teknik, kalite ve güvenlik) olarak kurulup, dağıtıcının tescilli markası ve amblemi altında faaliyette bulunan ve esas itibarıyla motorlu araçların otogaz LPG, madeni yağ, temizlik ve ihtiyarî olarak bakım ile kullanıcıların, tüplü LPG hariç, diğer asgarî ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları sunan akaryakıt istasyonu içinde veya müstakil olarak hizmet veren tesisleri,

.hükmü,

Mezkur Kanun'un "Otogaz bayileri" başlıklı 7 nci maddesinde .

Otogaz istasyonları ile içinde otogaz tesisi bulunan akaryakıt istasyonlarının sahası içinde, teknik düzenlemelere uygun olarak tesis edilmiş idarî büro, araç yıkama ve yağlama tesisleri, müşterilerin acil ihtiyaçlarının giderilmesi için kurulan küçük market gibi tesislerin dışında lokanta, ticari ve sosyal amaçlı tesisler kurulması, kamu can ve mal güvenliği açısından konulmuş kriterleri ihlâl edemez.

” hükmü bulunmaktadır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin “Kapsam” başlıklı 2 nci maddesinde “Bu Yönetmelik, uygulama imar planı bulunan alanları kapsar.” hükmü,

Aynı Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde “

jjjj) Umumi bina: Resmi binalar, ibadet yerleri, eğitim, sağlık tesisleri, sinema, tiyatro, opera, müze, kütüphane, konferans salonu gibi kültürel binalar ile gazino, düğün salonu gibi eğlence yapıları, otel, yurt, iş hani, büro, pasaj, çarşı, alışveriş merkezi gibi ticari yapılar, spor tesisleri, genel otopark, akaryakıt istasyonu, şehirlerarası dinlenme tesisleri, ulaştırma istasyonları ve buna benzer umurun kullanımına mahsus binaları,

...” hükmü,

Mezkûr Yönetmeliğin “Akaryakıt servis istasyonları” başlıklı 35 inci maddesinde “(1) İmar planlarında akaryakıt servis istasyonu olarak belirlenen alanlarda istasyonlar arası mesafe ve diğer kriterlerle ilgili mevzuata uyulması şartıyla; akaryakıt ve servis istasyonları, CNG otogaz istasyonları, LPG otogaz istasyonları, hidrojen üretim ve dolun istasyonları yapılabilir.

(2) Yapı yüksekliği 2 katı geçmemek şartıyla; istasyonların bünyelerinde kullanıcıların asgari ihtiyaçlarını karşılayacak oto-market, çay ocağı, tuvalet, mescit, büfe, oto elektrik, lastikçi, yıkama yağlama fonksiyonları yer alabilir.

(3) Yakıt tankı ve borulama sistemlerinin bakım, tadilat veya onarımlarının, TSE standartları ve ilgili kurumların görüşü doğrultusunda yapılması zorunludur.

(4) Elektrik enerjisi ile çalışan araçların şarj edilmeleri için, ilgili elektrik kurumunun, olumlu görüşü ile otoparklar, akaryakıt istasyonları veya diğer uygun yerlerde elektrikli araç şarj yeri yapılabilir.

(5) Akaryakıt istasyonları, ilgili mevzuat hükümlerine ve ilgili standartlara uyularak yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde akaryakıt istasyonları bünyesinde yer alan oto yıkama tesislerinin işyeri açma ve çalışma mevzuatı kapsamında ruhsata tabi olduğu, oto yıkama yerlerinin akaryakıt istasyonunu ruhsatlandırın yetkili idare tarafından akaryakıt istasyonu ruhsatına tali faaliyet olarak eklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini arz/rica ederim.

**Bakan a.
Genel Müdür V.**

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 07.07.2021 tarih ve 27998389-010.06.02-421208 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin Sıra No:7)	01/01/2021 30.06.2021 Dönemi	01/07/2021 31/12/2021 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,165786	0,179797
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,594917	2,814188
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,052576	0,057019
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.574,967-TL	1.708,07-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	9.074,05-TL	9.840,81-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	8.089,31-TL	8.772,86-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 6/1/2021 tarihli ve 11638 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%7,33	%8,45
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%7,33	%8,45
Çeşitli statülerde 2020 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2021 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerinde uygun görülürler, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri	%7,33	%8,45
29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 30.06.2021 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri	%7,33	%8,45

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2020 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %7,33 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	%7,33	%8,45
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	16.512,58-TL	17.907,90-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,75 oranında artırılmıştır.	%7,33	%8,45
2021 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	3.577,50-TL	3.577,50-TL
01.07.2021 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	7.638,96-TL	8.284,51-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 01.07.2021 tarihi itibarıyla	7.203,68-TL	7.789,77-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 07.07.2021 tarih ve 27998389-010.06.02-421208 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin Sıra No:7)

Konusu		01.01.2021 30.06.2021 Dönemi TL.	01.07.2021 31.12.2021 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		376,83	408,67
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	82,89	89,89
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	41,44	44,94
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için 633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.574,96	1.708,07
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	3.149,93	3.416,14

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	11.983,01
	72.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	12.985,72
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	13.640,87
	82.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	14.793,36
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	16.956,59
	102.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	18.389,63
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	19.443,38
	117.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	21.086,59
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	22.759,10
	137.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	24.682,53
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	26.074,82
	157.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	28.278,47
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	31.877,33
	192.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	34.571,36
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	38.508,77
	232.280	01.07.2021 - 31.12.2021	0,179797	41.763,24

Bu ödemeler brütür.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2021 - 30.06.2021 Dönemi Aylık Brüt Ödenek	01.07.2021 - 31.12.2021 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	133,14 -TL	144,39 -TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	151,56 -TL	164,37 -TL
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	188,40 -TL	204,22 -TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	216,03 -TL	234,29 -TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	252,87 -TL	274,25 -TL
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	289,72 -TL	314,20 -TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	354,19 -TL	384,12 -TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	427,87 -TL	464,03 -TL

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2021 30.06.2021 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01.07.2021 31.12.2021 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
	Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	580,25 -TL
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	746,03 -TL	809,08 -TL
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	994,71 -TL	1.078,78 -TL
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.243,39 -TL	1.348,47 -TL
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.989,43 -TL	2.157,56 -TL

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2021-30.06.2021	Dönemi 01.07.2021-31.12.2021
	İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,179797)	999,47 -TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,179797)	369,03 -TL	400,22 -TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2021-30.06.2021	Dönemi 01.07.2021-31.12.2021
	Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,179797)	2.321,00 -TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,179797)	1.989,43 -TL	2.157,56 -TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2021-31.12.2021 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.943,00	3.577,50
SSK Primi (%14)	412,02	500,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	29,43	35,78
Gelir vergisi (%15)	154,51	187,82
Asgari Geçim İndirimi	220,73	268,31
Damga Vergisi (%07,59)	22,34	27,15
Kesintiler Toplamı	618,30	751,60
Net Asgari Ücret	2.324,70	2.825,90
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.943,00	3.577,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	456,17	554,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	58,86	71,55
İşverene Toplam Maliyet	3.458,03	4.203,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2021 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	268,31	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	268,31
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	321,98	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	308,56
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	362,22	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	348,81
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	402,47	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	402,47
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	456,13	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	429,30
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	429,30	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	456,13

1 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:313)

29.12.2020 tarih ve 31949 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2021 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
24.000 TL'ye kadar	15%
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası	20%
130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL (ücret gelirlerinde 190.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL), fazlası	27%
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'nin 190.000 TL'si için 46.390 TL), fazlası	35%
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 207.390 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2021 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	427 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	427 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	427 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	860- 17.399 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	427 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	427 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2021 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2021 - 31.12.2021)

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	9,18
			B	15,46
		II.	A	24,76
			B	34,11
		III	A	55,80
			B	62,06
		IV	A	71,37
			B	77,63
			C	96,25
		V	A	118,00
B	142,91			
C	161,59			
D	195,76			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarının değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
42/2	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%
	42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	1.336 TL'den az olamaz

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI* (01.01.2021 - 31.12.2021)

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	6.218,06	12.428,27	18.644,71
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	31.082,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.091,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

* Daha geniş bilgi için: Mahalli İdareler Dergisi Aralık 2020 - 2021 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları ve Bunların Hesaplanma Şekli başlıklı Suat ŞİMŞEK makalesini inceleyebilirsiniz.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01.01.2021-30.12.2021

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	34.809	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	292	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	480	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.957	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	292	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	292	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	292	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.145	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	4.345	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	315	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	315	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.145	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.145	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	315	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	555	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.145	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	555	Bu durumdaki her işçi için

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01.01.2021-30.12.2021**

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	555	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	555	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	555	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	3.064	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	555	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	3.064	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	3.064	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	3.064	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	3.064	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	3.064	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	3.064	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	3.064	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	3.064	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	27.848	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	27.848	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	27.848	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2021 YILI)

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
5018 s. K/35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	2.100
	2-İlçelerde	1.095
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	24.200
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	111.165
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	10.940
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.518,270
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	610.400
40	4- Bağış ve yardımlar için	46.600
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	ı) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	833
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	383.000

**5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNU'NA GÖRE
VERİLECEK PARA CEZALARI (1.1.2021 - 31.12.2021)**

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	427	427
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	204	204
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyi)	204	204
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	4.402	22.080
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	204	204
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	204	204
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	427	2.186
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	204	204
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	121	121
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevli. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	204	204
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	66	66
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	2.186	22.080
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	204	204
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	427	13.237
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	427	22.080
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	204	204
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	1.087	1.087
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	427	13.237

(* 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU (26 ncı madde kapsamında)

	Terminallerdeki belediye zabıta birimlerince
Taşıma hizmetlerini kabul edilebilir bir neden olmaksızın veya zorunlu haller dışında yapmaktan kaçınan taşımacılara (m.5/6)	1.181-TL
Bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi hâlinde (m.5/7)	1.181-TL
Yolcu ve eşya taşımaları, kanunlara ve taşımacı ile yolcu ve gönderen arasındaki sözleşmelere uygun olarak yapılır. Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları taşıma senetsiz yapılamaz (m.6/1)	707-TL
Taşımacı, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludur. Yolcu ve gönderenler de taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uymak zorundadırlar (m.6/3). Taşımacı, çevre kirliliğini önleme, çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine uymak zorundadır (m.6/4)	
Taşımacı, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu ve eşyayı taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdür (m.7/1)	2.372 -TL
Acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu yetki belgesine sahip olanlar taşımacı yetki belgesi almadan kendi ad ve hesaplarına taşıma yapamaz ve yaptırılmazlar. Taşıma işleri komisyoncularının, kendi namlarına eşya taşıtabilmeleri için bu taşımaları bir müvekkil hesabına yapmaları zorunludur. Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz (m.10).	3.556-TL
Ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara veya değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara (m.11)	780 -TL
Terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara (m.32/1)	707- TL

Yasaklanan faaliyetin menî, nitelik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir; bir idari işlemdir. Bu nedenle encümen kararında idari para cezasıyla birlikte faaliyetin menine karar verilmiş ise, bu karara karşı 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır¹.

Ancak encümen kararıyla sadece idari para cezası verilmiş ise bu karara karşı 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerekir.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı

¹ Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 2.3.2009 günlü, E.2008/253, K.2009/45

ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekrür olmadığından tekrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artırmaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolaşısıyla tekrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, "Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek." hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	204 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	427 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	336 TL

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	61,25
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	57,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	54,05
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	47,65
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	46,35
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	18,90
a) Kadro derecesi 5-15 olanlar	18,25
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmalarını dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,40 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,54 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneyeceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	Belediye Nüfusu	
	10.000'e kadar olanlar için	321 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	344 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	380 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	429 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	512 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	594 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	594 TL
Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	790 TL	

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.11.2021 - 31.12.2021 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2021-31.12.2021 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2021 YILI

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	7.000 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2021 YILI)

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	25.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2021 YILI)

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2021 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	12.000 TL
-Diğer yerlerde	7.600 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.500
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	860
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	380

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	427 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2021-31.12.2021)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fünürlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	4.200
	10.000' den fazla olan belediyeler	8.400

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2021-31.12.2021 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	18.022,23 TL'den fazla olan tutarlar için
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	18.022,23 TL'den az olan tutarlar için

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021
<p>a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amaçlı Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.</p>	Belediye Encümeni	427TL
<p>b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesini olmadan cenaze defnedilen mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere</p>	Belediye Encümeni	427 TL
<p>c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.</p>	Belediye Encümeni	427 TL
<p>İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.</p>		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12. (Ek:6728/28. md.- Yürürlük:9/8/2016) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilme oranında artırılmış ve 1/1/2021 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

15. (Ek: 6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. (Ek:6824/5. md.Yürürlük: 8/3/2017) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(97,20 TL)
2.Sulhnameler	(97,20 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(546,40 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(97,20 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(33,40 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(19,70 TL)
ac) İyda senedi	(3,10 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(19,70 TL)
c)Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(33,40 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(74,90 TL)
bb) Gelir tabloları	(35,80 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(35,80 TL)
c) Barnameler	(3,10 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(14,60 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(14,60 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye için verilen kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(97,20 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(129,80 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(64,10 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(64,10 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(64,10 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(129,80 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(47,60 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirimleri	(47,60 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(76,00 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2021 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 522, 29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.600
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.600-360.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	360.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	43
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	150.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	300.000
	- Satış tutarı	420.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	150.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	300.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.500
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4,30
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.500
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	19,00
	- Diğer vergilerde	38,00
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
MADDE 352-	1- Sermaye şirketleri	240
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	140
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	70
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	32
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	19
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	9
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	70
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	32
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	9
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	380
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	190.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	380
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	19.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	190.000
MADDE 353-	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	380
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	9.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	450
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.400
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	280.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.900
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.400
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	3,10
	Bilgi vermektен çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.500
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.300
MÜKERRER MADDE 355-	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	650
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.500
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	760
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	390
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevşik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.900.000
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	109.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2021 YILI)

29 Aralık 2020 Salı ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 53)

1/1/2021 TARİHİNDEN İTİBAREN KONUTLAR İLE İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4500	3600	2800	2500	2100
2. Grup	2800	2100	1700	1400	1300
3. Grup	2100	1400	1300	900	700
4. Grup	900	700	530	450	360
5. Grup	530	450	310	300	250
6. Grup	300	250	160	140	109
7. Grup	109	86	60	50	38

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5625	4500	3500	3125	2625
2. Grup	3500	2625	2125	1750	1625
3. Grup	2625	1750	1625	1125	875
4. Grup	1125	875	662	562	450
5. Grup	662	562	387	375	312
6. Grup	375	312	200	175	136
7. Grup	136	107	75	62	47

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

Öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 19 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarifeye göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2250	1800	1400	1250	1050
2. Grup	1400	1050	850	700	650
3. Grup	1050	700	650	450	350
4. Grup	450	350	265	225	180
5. Grup	265	225	155	150	125
6. Grup	150	125	80	70	54
7. Grup	54	43	30	25	19

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2021 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	1.052.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	3.155.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	3.155.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	115.000
b-Diğer İlçelerde	57.000
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	694.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	348.000
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	252.000
ç) Diğer İlçelerde	189.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkra Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

ALINDI BİRİM FİYATLARI

Örnek No	Belgenin adı	Ölçü Birimi	Birim Fiyatı (TL)
6	Alındı Belgesi (Manuel)	Cilt	26,50
	Alındı Belgesi (Otokopili)	Takım	0,65
8	Mahsup Alındısı	Cilt	33,00
10	Tahsildar Alındısı	Cilt	33,00
11	Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Cilt	33,00
	Bilgisayarlı Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Takım	0,65
12	Teslimat Müzekkeresi	Cilt	44,00
15	Gönderme Emri	Cilt	33,00
16	Döviz Gönderme Emri	Cilt	33,00

Yukarıda tablo halinde birim fiyatı belirlenen alındılar ve diğer belgeler, talepte bulunan döner sermaye saymanlıkları ile genel bütçe dışındaki diğer kamu idarelerine hizmet veren muhasebe birimlerine satılabilir. Takım kelimesi 2 veya 3 nüsha halindeki tek bir alındıyı ifade etmektedir.

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(26 Ocak 2021 Tarih ve 31376 Sayılı Resmi Gazete) 1/2/2021-31/01/2022)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	3.709.717
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	81.614.303
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	81.614.303
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	81.614.303
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	81.614.303
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	242.832
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	485.689
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	242.832 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	485.689 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	485.689 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.709.717 4.047.628 -
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	121.405
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	40.443
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	18.619.202
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	404.732
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	809.496
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	449.259
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatracakları Bedel	1.281.438-TL'ye kadar		7.682
	1.281.438-TL'den - 5.125.768-TL'ye kadar		15.373
	5.125.768-TL'den - 38.443.271-TL'ye kadar		23.060
	38.443.271-TL ve üzeri		30.750

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.875
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet teskere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında suunlan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne de bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	4.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	28.400
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	16.250
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1.660
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	5.400
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	17.250

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)

3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	6.750
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.500
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	7.750
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	27.625
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	101.000
D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	8.500
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	40.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.	

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000’i geçen ilçelerde	2.100
1.2. Diğer ilçelerde	1.095
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	24.200
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	14.035
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	40.665
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	153.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	100.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600
7. İl dışında yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.940
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	805.440
10. Yargılama Giderleri	22.430
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	5.085
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.050
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.630
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	2.100
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsil için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	980
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1.1/1/2021 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (19/12/2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1/1/2020-31/12-2021-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2018 - 31/12/2019 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (29/08/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	10,50